

UNIwersytet
w Białymstoku

Wydział Prawa

**STATUS PRAWNY
BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
JAKO
PUBLICZNEJ FINANSOWEJ INSTYTUCJI ROZWOJU**

Sebastian Skuza

Promotor:

dr hab. Dominik Gajewski

prof. Szkoły Głównej Handlowej

Białystok 2023

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział 1. Możliwość prowadzenia działalności „publicznej finansowej instytucji rozwoju” w aspekcie regulacji prawa krajowego oraz Unii Europejskiej	11
1.1 Konstytucyjne podstawy funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w Polsce	11
1.2 Publiczne finansowe instytucje rozwoju w źródłach prawa Unii Europejskiej	14
1.3 Działalność publicznych finansowych instytucji rozwoju w kontekście problematyki pomocy publicznej oraz klasyfikacji statystycznej	17
1.4 Podsumowanie i wnioski	19
Rozdział 2. Przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w wybranych państwach Europy Środkowo-Wschodniej	22
2.1 Republika Bułgarii	22
2.2 Republika Chorwacji	26
2.3 Republika Czeska	30
2.4 Republika Litewska	39
2.5 Republika Łotwy	47
2.6 Republika Słowacka	54
2.7 Republika Słowenii	67
2.8 Węgry	73
2.9 Podsumowanie i wnioski	79
Rozdział 3. Uwarunkowania i podstawy prawne funkcjonowania banków państwowych w Polsce	81
3.1 Tworzenie i status banku państwowego	81
3.2 Organy banku państwowego i ich kompetencje	84
3.3 Statut banku państwowego	88
3.4 Specyfika dokonywania oceny zdolności kredytowej przez bank państwowy	90
3.5 Podsumowanie i wnioski	91
Rozdział 4. Pierwotne rozwiązania prawne tworzące Bank Gospodarstwa Krajowego	94
4.1 Utworzenie i status	94

4.2 Zasady działalności	97
4.3 Ograny i ich kompetencje oraz sprawy pracownicze	102
4.4 Sprawozdawczość i sprawy majątkowe	107
4.5 Podsumowanie i wnioski	108
Rozdział 5. Analiza obowiązujących przepisów regulujących działalność Banku Gospodarstwa Krajowego	110
5.1 Status	110
5.2 Zasady funkcjonowania oraz obowiązujące wymogi ostrożnościowe	117
5.3 Gwarancja spłaty kredytów płynnościowych	126
5.4 Wyłączenie stosowania niektórych przepisów	129
5.5 Cele działalności	133
5.6 Inwestycje w określone podmioty lub instrumenty finansowe	135
5.7 Zakres realizowanych zadań	138
5.8 Fundusze własne oraz zysk netto	143
5.9 Zakres działania w obszarze obsługi bankowej jednostek sektora finansów publicznych	151
5.10 Emisja listów zastawnych	152
5.11 Organy oraz uprawnienia nadzorcze właściwych ministrów	154
5.12 Podsumowanie i wnioski	168
Zakończenie	172
Załączniki	176
Załącznik nr 1. Autorski projekt ustawy o BGK wraz z uzasadnieniem.....	176
Załącznik nr 2. Porównanie pierwotnej i obecnej wersji ustawy o BGK.....	207
Bibliografia	224
Spis tabel	239

Wstęp

W obszarze polityki gospodarczej państwa Bank Gospodarstwa Krajowego jest szczególnie ważną instytucją w krajowym systemie finansowym i z taką intencją został utworzony w 1924 roku. W okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej znaczenie Banku Gospodarstwa Krajowego było marginalne, jego rola sprowadzała się bowiem wyłącznie do działalności w obszarze kontynuowania postępowań niektórych zlikwidowanych w tym okresie instytucji finansowych¹. Po 1989 roku instytucja ta ponownie zaczęła nabierać znaczenia systemowego. Zakres powierzanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego zadań, w tym również w drodze ustawowej, a także proces integracji Polski z Unią Europejską spowodowały, iż ustawodawca uznał za zasadne uregulowanie niektórych zagadnień związanych z jego funkcjonowaniem w trybie odrębnej ustawy, wprowadzając rozwiązania o charakterze *lex specialis* w stosunku do banków prowadzących działalność na zasadach rynkowych.

W dotychczas prowadzonych przez Autora badaniach istotne miejsce zajmowała tematyka związana z funkcjonowaniem Banku Gospodarstwa Krajowego. Dorobek Autora poruszający tę problematykę obejmuje monografię oraz siedemnaście rozdziałów w monografiach i artykułach o charakterze naukowym (wykazanych w bibliografii)². Badania były prowadzone głównie w obszarze dyscypliny naukowej ekonomia i finanse, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z ekonomiczną analizą prawa (*Law&Economics*). Badania Autora wskazują na istnienie luki badawczej w odniesieniu do systemu prawnego Banku Gospodarstwa Krajowego. Dokonując przeglądu literatury, można bowiem wskazać monografie i artykuły odnoszące się wyłącznie do problematyki historii gospodarczej lub powszechnej (np. autorstwa Zbigniewa Landaua (1998) lub Bronisława Hynowskiego i Mateusza Wierzbickiego (2014)) oraz publikacje o charakterze przeglądowym, w których przedstawiane są programy lub przedsięwzięcia realizowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Przeprowadzony przez Autora przegląd bazy tematów prac naukowych w serwisie <https://nauka-polska.pl> również pozwala znaleźć potwierdzenie braku zainteresowania badaczy problematyką dotyczącą statusu prawnego Banku Gospodarstwa Krajowego. Z kolei analiza zawartości baz związanych z regulacjami prawnymi (LEX, Legalis)

¹ Np. w związku z regulacjami dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego (Dz. U. Nr 52, poz. 411, z późn. zm.).

² Autor w bibliografii przytacza dorobek w obszarze badań instytucji Banku Gospodarstwa Krajowego, niemniej jednak jego wykorzystanie w niniejszej pracy jest nieznaczne.

wykazała brak publikacji o charakterze odrębnego komentarza do ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego. Można zauważyć, że tematyka Banku Gospodarstwa Krajowego poruszana jest sporadycznie we fragmentach komentarzy odnoszących się do funkcjonowania banków państwowych na mocy przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe³ (dalej jako ustawa – Prawo bankowe). Stan taki, zdaniem Autora, wynika z faktu, że od 2000 roku Bank Gospodarstwa Krajowego jest jedynym podmiotem prowadzącym działalność bankową w formie banku państwowego.

Wskazane powyżej kwestie uzasadniają, zdaniem Autora, celowość podjęcia próby wypełnienia zauważonej luki badawczej. Cytując za Szymonem Nowakiem (2011), „Jak mawiał prof. dr hab. Tadeusz Rawski: *gdy nie możesz znaleźć książki, która cię interesuje, jest na to rada – napisz ją sam*”. Celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest przedstawienie krajowych rozwiązań prawnych zawartych w ustawie o Banku Gospodarstwa Krajowego, ich analiza oraz ocena zasadności ich funkcjonowania w kontekście reguły *lex specialis*, również w aspekcie rozwiązań zagranicznych.

W literaturze przedmiotu oraz w aktach prawnych pojawiają się różne definicje instytucji prowadzących działalność zbliżoną do działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Wobec powyższego w rozprawie Autor zaproponował posługiwanie się możliwie najszerszą definicją, tj. publicznej finansowej instytucji rozwoju, niezależnie od profilu działalności, na której koncentruje się jej aktywność (np. kredytowanie, wsparcie eksportu), czy też formy prawnej jej prowadzenia. Publicznych finansowych instytucji rozwoju dotyczą bezpośrednio lub pośrednio niektóre regulacje prawa Unii Europejskiej. Przykładowo, za takie regulacje można uznać pakiet rozwiązań unijnych w obszarze wymogów kapitałowych, tj. dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE⁴ (dalej jako dyrektywa CRDIV) i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012⁵ (dalej jako rozporządzenie

³ Dz. U. 2021 poz. 2439, z późn. zm.

⁴ Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r., str. 338, z późn. zm.

⁵ Dz. Urz. UE L 176 z dnia 26 czerwca 2013 r., str. 1, z późn. zm.

CRR), czy też Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: rola krajowych banków prorozwojowych we wspieraniu planu inwestycyjnego dla Europy⁶ (dalej jako Komunikat Komisji Europejskiej). Należy zauważyć, że funkcjonowanie publicznych finansowych instytucji rozwoju w państwach Unii Europejskiej jest zjawiskiem powszechnym. Przykładowo, najbardziej rozpoznawalnymi tego typu instytucjami są niemiecki Kreditanstalt für Wiederaufbau, francuski Caisse des Dépôts et Consignations, włoski Cassa Depositi e Prestiti, czy też hiszpański Instituto de Crédito Oficial.

Wymieniona reguła *lex specialis* wynika z porównania zakresów regulacji, które prowadzi do rozstrzygnięcia czy zakres unormowania lub zastosowania jednej z regulacji jest węższy, a przez to bardziej precyzyjnie określony lub też stanowi, że jedna regulacja jest wyjątkiem wobec drugiej. Reguła ta może zmieniać sens działania reguły *lex posterior* oraz wyznaczać wyjątki przy korzystaniu z reguły *lex superior*. Reguła *lex specialis derogat legi generali* stanowi, że norma bardziej szczegółowa uchyla normę ogólną, pod warunkiem, że nie jest normą niższego rzędu. W takim przypadku rozstrzygające znaczenie ma zasada hierarchiczności. Reguła ta bywa również określana mianem reguły poziomego podporządkowania, ponieważ reguluje moc normy prawnej w ramach tego samego poziomu aktów normatywnych (Leszczyński, 2004; Kaleta i Kotowski, 2019).

Głównym celem Autora jest analiza i ocena regulacji prawnych ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego⁷ (dalej jako ustawa o BGK) o charakterze *lex specialis* pod kątem zasadności ich funkcjonowania. Analizę Autor zamierza przeprowadzić w odniesieniu do innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa krajowego, w szczególności ustawy – Prawo bankowe, a także rozwiązań prawnych funkcjonujących na poziomie Unii Europejskiej oraz prawa krajowego wybranych jej państw.

Celem szczegółowym jest nadanie rozprawie doktorskiej waloru aplikacyjnego. Analiza obecnie obowiązujących regulacji prawnych w kontekście przepisów pierwotnie tworzących Bank Gospodarstwa Krajowego, a także przykładów funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w wybranych państwach Europy Środkowo-Wschodniej oraz z rozwiązań prawnych obowiązujących na poziomie Unii Europejskiej, powinien umożliwić osiągnięcie

⁶ COM/2015/0361 z dnia 22 lipca 2015 r.

⁷ Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 594; t.j. Dz. U. 2022 poz. 2153.

celu szczegółowego rozprawy – przygotowania autorskiego projektu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego wraz z uzasadnieniem.

Autor swoje badania zamierza głównie koncentrować na celu funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego, a nie realizowanych przez ten podmiot zadaniach. Powyższe wynika z dwóch powodów. Po pierwsze zdaniem Autora cel jest nadrzędny w stosunku do zadań i to właśnie prawidłowe jego określenie umożliwi odpowiednie ukierunkowanie oraz zoperacjonalizowanie działalności, w tym realizowanej na podstawie ustawy – Prawo bankowe. Po drugie Autor pragnie wskazać, że problematykę zadań, ich zakresu oraz ich przyszłych kierunków przedstawił we wcześniejszych swoich publikacjach, w szczególności w monografii *The Activities of the Bank Gospodarstwa Krajowego in the domestic systemic environment* (2015).

Analizę rozwiązań o charakterze *lex specialis* Autor zamierza przeprowadzić w następujących obszarach:

- 1) występujących w ustawie o BGK – zasadnych z punktu widzenia funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju (w aktualnym brzmieniu lub wymagających nowelizacji);
- 2) występujących w ustawie o BGK – niezasadnych z punktu widzenia funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju;
- 3) niewystępujących w ustawie o BGK – zasadnych z punktu widzenia funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju.

Przepis stanowiący *lex specialis* może być zawarty zarówno w jednym akcie prawnym o charakterze *lex generalis*, jak i zostać zamieszczony w odrębnym akcie normatywnym (Kaleta i Kotowski, 2019). W odniesieniu do Banku Gospodarstwa Krajowego najważniejsze znaczenie ma regulacja ujęcia niektórych obszarów jego działalności w odrębnym akcie prawnym (tj. ustawie o BGK). Rozważania Autora co do rozwiązań o takim charakterze *lex specialis* odnosić się będą głównie do regulacji o takim charakterze *lex generalis* zawartych w krajowych, zagranicznych i europejskich przepisach prawa dotyczących działalności bankowej. Należy zaznaczyć, że przepisy o charakterze *lex specialis* dotyczące Banku Gospodarstwa Krajowego można znaleźć również poza ustawą o BGK. Przykładowo, bezpośrednie odniesienie do Banku Gospodarstwa Krajowego można znaleźć w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu

kryzysowym w systemie finansowym⁸ oraz ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji⁹. Rozwiązania, odnoszące się do działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, zawarte w tych aktach prawnych mają charakter wyłączający spod stosowania określonych regulacji, co zdaniem Autora znajduje merytoryczne uzasadnienie. W niniejszej rozprawie Autor zamierza skoncentrować się wyłącznie na zagadnieniach związanych z ustawą o BGK. Punktem wyjścia do prowadzonych badań będą regulacje ustawy o BGK na dzień 1 października 2022 roku¹⁰.

W rozprawie Autor podejmie się próby udowodnienia poniższej tezy:

W celu zapewnienia możliwości optymalnego funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju istnieje konieczność zmiany obecnie obowiązujących w ustawie o BGK rozwiązań o charakterze *lex specialis*.

W niniejszej rozprawie wykorzystano przede wszystkim metodę prawną-dogmatyczną. Proces badawczy polegał głównie na analizie aktów prawnych obowiązujących w Polsce, jak i w innych systemach prawnych, a także źródeł prawa o charakterze historycznym.

Intencją Autora jest również nadanie rozprawie doktorskiej waloru aplikacyjnego. Działania Autora koncentrować się będą na gruncie normatywnej analizy prawa. Przegląd obecnie obowiązujących regulacji prawnych w kontekście analizy porównawczej z przepisami pierwotnie tworzącymi Bank Gospodarstwa Krajowego, a także z innymi przykładami funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w wybranych państwach oraz z rozwiązaniami prawnymi obowiązującymi na poziomie Unii Europejskiej, powinien umożliwić przygotowanie autorskiego projektu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego.

Jak już zostało powyżej przedstawione, Autor zamierza prowadzić badania w obszarze regulacji *lex specialis*, przyjmując założenie o konieczności zapewnienia wyłącznie minimalnych

⁸ Dz. U. 2022 poz. 963, 1488.

⁹ Dz. U. 2022 poz. 793, 872, 1692.

¹⁰ Tekst ogłoszenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2022 poz. 100), oraz z dnia 7 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 872).

rozwiązań o tym charakterze w odniesieniu do ustawy – Prawo bankowe, umożliwiających Bankowi Gospodarstwa Krajowego pełnienie funkcji publicznej finansowej instytucji rozwoju. Autor zakłada niezasadność funkcjonowania i proponowania rozwiązań o charakterze *lex specialis* korzystnych z punktu widzenia możliwości ekspansji działań Banku Gospodarstwa Krajowego poprzez ograniczenie stosowania norm nadzorczych bądź wręcz ich niestosowanie w drodze rozwiązań prawa krajowego.

Rozprawa składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, załączników, bibliografii oraz spisu tabel.

W rozdziale pierwszym intencją Autora jest wprowadzenie do zagadnienia istoty funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju. Autor dokona przeglądu aktów prawa krajowego oraz Unii Europejskiej w tym obszarze, poszukując rozwiązań prawnych umożliwiających prowadzenie działalności oraz definiujących i charakteryzujących publiczne finansowe instytucje rozwoju. Rozdział ten przedstawia również konstytucyjne podstawy do funkcjonowania w Polsce publicznych finansowych instytucji rozwoju. Autor koncentruje się w szczególności na analizie znaczenia pojęcia „społeczna gospodarka rynkowa”. W rozdziale drugim Autor przedstawi przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w państwach Europy Środkowo-Wschodniej, będących członkami Unii Europejskiej. Autor zdecydował oprzeć swoje badania na próbie badawczej takich instytucji prowadzących działalność w państwach bloku postkomunistycznego, które zmuszone były przejść z gospodarki nakazowo-rozdziałowej do gospodarki rynkowej, tj. Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Litwa, Łotwa, Słowacja, Słowenia i Węgry. Dobór próby jest zatem celowy. Zdaniem Autora próba badawcza zarówno ze względu na liczbę badanych rozwiązań, jak i fakt podobnego punktu wyjścia oraz rozwoju gospodarczego jest odpowiednia do przeprowadzenia analizy porównawczej, a także sformułowania wniosków *de lege ferenda* dla Banku Gospodarstwa Krajowego. Rozdział trzeci stanowi analizę obecnie obowiązujących przepisów ustawy – Prawo bankowe wraz z ich interpretacją w odniesieniu do funkcjonowania banków państwowych. Zdaniem Autora zasadne jest bowiem przedstawienie specyfiki rozwiązań prawnych dotyczących banku państwowego w kontekście przyjęcia takiej formy prawnej dla działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. W rozdziale czwartym przedstawiono regulacje prawne, na podstawie których został utworzony i prowadził działalność przed II wojną światową Bank Gospodarstwa Krajowego. Rozdział piąty zawiera autorską analizę obowiązujących przepisów ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego w kontekście zasadności

regulacji o charakterze *lex specialis* zarówno pozytywnych (potwierdzających zasadność), jak i negatywnych (niezasadnych do utrzymania), a także wymagających, zdaniem Autora, nowelizacji lub wręcz wprowadzenia. Każdy rozdział rozprawy zawiera syntetyczną część zawierającą podsumowanie i wnioski. Konkluzje z przeprowadzonych badań zostaną zaprezentowane w syntetycznym zakończeniu. Jak zostało już zaznaczone, intencją Autora było nadanie rozprawie waloru aplikacyjnego. Dlatego też w Załączniku nr 1 Autor przedstawi projekt ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego wraz z uzasadnieniem, przygotowany na podstawie badań własnych przeprowadzonych z wykorzystaniem metody obserwacji, analizy rozwiązań prawnych w obszarze Banku Gospodarstwa Krajowego (aktualnych i już nieobowiązujących), a także obowiązujących w wybranych państwach Unii Europejskiej, jak też na poziomie Unii Europejskiej (zarówno prawa powszechnie obowiązującego, jak i *soft law*).

Jak wspomiano, Autor zauważa, że w komentarzach ustawy – Prawo bankowe można znaleźć odniesienia do Banku Gospodarstwa Krajowego jako banku państwowego, natomiast nie znajduje on publikacji w obszarze nauk prawnych dotyczących niezwykle ważnej systemowo publicznej finansowej instytucji rozwoju, jaką niewątpliwie jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Niewielka liczba pozycji literatury związanej z funkcjonowaniem Banku Gospodarstwa Krajowego spowodowała konieczność oparcia prowadzonych przez Autora badań głównie na analizowaniu treści aktów prawnych. W obszarze literatury Autor korzystał przede wszystkim z pozycji związanych z analizą przepisów ustawy – Prawo bankowe.

Rozdział 1. Możliwość prowadzenia działalności „publicznej finansowej instytucji rozwoju” w aspekcie regulacji prawa krajowego oraz Unii Europejskiej

W niniejszym rozdziale Autor przedstawi podstawy prawne oraz zasady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju. Zdaniem Autora zasadne jest znalezienie najistotniejszych rozwiązań prawnych w obszarze ich działalności, umożliwiających nadanie im przymiotu publicznej finansowej instytucji rozwoju. Mając na względzie wskazane w art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.¹¹ źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Konstytucja, ratyfikowane umowy międzynarodowe, ustawy, oraz rozporządzenia) w swoich rozważaniach Autor pragnie zwrócić uwagę na rozważania konstytucyjne podstawy prawne oraz regulacje prawne Unii Europejskiej.

1.1 Konstytucyjne podstawy funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w Polsce

Możliwość działalności publicznych finansowych instytucji rozwoju na gruncie prawa krajowego Autor pragnie rozpocząć od analizy przepisów Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Zdaniem Autora podstawy ustroju gospodarczego państwa formułuje art. 20 Konstytucji RP, z którego wynika, że społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Powyższe przepisy stanowią potwierdzenie, że Konstytucja RP ma na celu nie tylko określenie ustroju politycznego państwa, lecz także wypracowanie określonych zasad, na których będzie opierał się ustrój gospodarczy (Garlicki i Zubik, 2016). W warunkach społecznej gospodarki rynkowej rola państwa nie ogranicza się wyłącznie do roli „nocnego stróża”, nie jest to jednak „państwo opiekuńcze” (Skrzydło, 2013). Zasada społecznej gospodarki rynkowej wyznacza ramy, w których powinny zawierać się zasady prowadzenia polityki gospodarczej (Garlicki i Zubik, 2016). Pojęcie „społecznej gospodarki rynkowej” znane jest zarówno w ekonomii, jak i w naukach prawnych, nie ma jednak jednoznacznej treści normatywnej. Wywodzi się z niemieckich koncepcji z lat 20. XX wieku, zgodnie z którymi podstawą ustroju gospodarczego jest wolny rynek, z możliwością ingerencji państwa w procesy gospodarcze

¹¹ Dz. U. 1997 Nr 78, poz. 483; 2001 Nr 28, poz. 319; 2006 Nr 200, poz. 1471; 2009 Nr 114, poz. 946.

w celu zachowania ładu społecznego. Ingerencja ta powinna być ograniczana wyłącznie do pobudzania procesów gospodarczych, ich programowania oraz równoważenia (Tuleja, 2021). Samo pojęcie „społecznej gospodarki rynkowej” wywodzi się z art. 151 ust. 1 Konstytucji Republiki Weimarskiej z 1919 r.¹², tj. stanowiąc, że „organizacja życia gospodarczego musi odpowiadać zasadom sprawiedliwości i zmierzać do zapewnienia każdemu egzystencji godnej człowieka. W tych granicach wolność gospodarcza jednostki powinna być zapewniona”. Tym samym postanowienia Konstytucji Republiki Weimarskiej dały umocowanie władzy publicznej do podejmowania działań interwencyjnych, stwarzając możliwość odejścia od roli państwa jako „nocnego stróża” w gospodarce rynkowej. Wcześniej, przez domniemanie, dominowała akceptacja właśnie takiej liberalnej koncepcji państwa (Garlicki i Zubik, 2016).

Pewnych unormowań w zakresie społecznej gospodarki rynkowej Leszek Garlicki i Marek Zubik (2016) dopatrują się w art. 99 Konstytucji z 1921 roku, zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska uznała wszelką własność, czy osobistą poszczególnych obywateli czy to zbiór obowiązków obywateli, instytucji, ciał samorządowych i wreszcie samego państwa, za jedną z najważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom, instytucjom i społecznościom ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach przewidzianych ustawą, zniesienie lub ograniczenie własności czy to osobistej, czy to zbiorowej, ze względów wyższej użyteczności, za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić jakie dobra i w jakim zakresie, ze względu na pożytek ogółu, mają stanowić wyłącznie własność państwa oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego użytkowania ziemi, wód, minerałów i innych skarbów przyrody mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia.

Po II wojnie światowej pojęcie „ustroju społeczno-gospodarczego” w systemach narodowych nabrało większego znaczenia. W szczególności w tym zakresie należy zwrócić uwagę na art. 20 ust. 1 Konstytucji Republiki Federalnej Niemiec z 1949 roku¹³, który stanowi, że państwo to jest demokratycznym i socjalnym państwem federalnym (Garlicki i Zubik, 2016; Tuleja, 2021). Konieczność utrzymania aktywnej roli państwa w przebudowie systemu gospodarczego, tj. przejście z gospodarki nakazowo-rozdzielczej do gospodarki rynkowej spowodowało, że

¹² Die Verfassung des Deutschen Reichs ["Weimarer Reichsverfassung"] z dnia 11 sierpnia 1919 r. Pozyskano z: <http://www.documentarchiv.de/wr/wrv.html> [data dostępu 10 października 2022 r.].

¹³ Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec z dnia 23 maja 1949 roku, BGBl. 2014 I S. 2438. Pozyskano z: <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/niemcy.html> [data dostępu 10 października 2022 r.].

w większości nowych konstytucji w państwach naszego regionu nadawano stosunkowo szeroki zakres regulacjom problematyki gospodarczej i społecznej (Bożyk, 1996; Garlicki i Zubik, 2016).

W odniesieniu do Konstytucji RP należy zauważyć, że przyznaje ona państwu znaczną swobodę w kształtowaniu rozwiązań tworzących społeczną gospodarkę rynkową. Rozwiązania te mogą być zmieniane – w zależności od warunków ekonomicznych i społecznych¹⁴ (Tuleja, 2021). Należy jednak podkreślić, że przepisy art. 20 Konstytucji RP nie narzucają konkretnie zdefiniowanego systemu gospodarczego, ponieważ „twórcy nowej Konstytucji RP (...) zgodzili się co do tego, że trzeba odrzucić tezę o neutralności państwa w dziedzinie gospodarczej” (Witkowski, 2002). Założeniem ich było bowiem, aby pozostawała „w pełni neutralna z punktu widzenia ideologicznych opcji określających kształt oddziaływania państwa na gospodarkę” (Banasiński, 1998; Garlicki i Zubik, 2016).

Przebieg prac nad przygotowaniem Konstytucji RP wskazuje, że intencją jej twórców było nawiązanie do niemieckiej koncepcji *soziale Marktwirtschaft*, która wprawdzie nie została *expressis verbis* wyrażona w Konstytucji Republiki Federalnej Niemiec, ale stanowi jedną z ideologicznych podstaw ustroju gospodarczego tego państwa. Podstawową treścią tej koncepcji jest dopuszczenie „korygującej” ingerencji państwa w funkcjonowanie gospodarki rynkowej (Czarnek, 2014; Garlicki i Zubik, 2016). W takim rozumieniu społeczna gospodarka rynkowa jest jednym z instrumentów realizacji idei państwa zarówno socjalnego, jak i prawnego (Maciąg, 1998, Garlicki i Zubik, 2016).

Przepisy art. 20 Konstytucji RP należy zaliczyć do jednej z najbardziej ogólnych klauzul konstytucyjnych zarówno ze względu na przedmiot, jak i sposób ujęcia. Wyrażają one zasadę adresowaną do władz publicznych, wyznaczającą im powinność takiego ukształtowania ustroju gospodarczego, w drodze przyjmowania odpowiednich regulacji prawnych, odpowiadającego wizji społecznej gospodarki rynkowej¹⁵ (Garlicki i Zubik, 2016).

Artykuł 20 Konstytucji RP, pomimo że nie definiuje pojęcia „społecznej gospodarki rynkowej”, odsyła do koncepcji wypracowanej we współczesnej myśli społecznej, która podlegała jednak modyfikacjom pod wpływem zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych.

¹⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, sygn. akt K 43/12 z dnia 7 maja 2014 r. (50/5/A/2014).

¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego K 43/12, op. cit.

Podstawową treścią tego unormowania jest stwierdzenie, że porządek gospodarczy musi się opierać na idei wolnego rynku, a następnie wskazanie, że ma to być rynek „uporządkowany”.

Wprowadzenie pojęcia „społeczna gospodarka rynkowa” do tekstu Konstytucji RP oznacza, że zyskało ono także wymiar prawny (Banasiński, 1998). Nie da się wprowadzić temu pojęciu przydać precyzyjnej treści prawnej, ale – traktując je jako jedną z konstytucyjnych klauzul generalnych – można określić jego znaczenie (Garlicki i Zubik, 2016).

W ocenie Autora podstawę prawną do możliwości funkcjonowania w Polsce publicznych finansowych instytucji rozwoju tworzy art. 20 Konstytucji RP. Przyjęte w tym artykule pojęcie „społecznej gospodarki rynkowej” wprowadza możliwość korygowania procesów wolnorynkowych. Powyższa interpretacja może być, zdaniem Autora, tożsama z rozwiązaniami unijnymi umożliwiającymi działalność publicznych finansowych instytucji rozwoju w obszarze luk rynkowych. Autor zauważa, że w krajowym systemie prawnym funkcjonuje pojęcie „luk rynkowych”. Zwrot ten wymieniony jest w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju¹⁶ (dalej jako ustawa o systemie instytucji rozwoju), a na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy instytucją rozwoju jest też Bank Gospodarstwa Krajowego.

1.2 Publiczne finansowe instytucje rozwoju w źródłach prawa Unii Europejskiej

Gospodarka rynkowa nie zawsze działa w sposób efektywny. Powodem występowania niedoskonałości gospodarki rynkowej może być np. asymetria informacji. Zjawisko to można przynajmniej częściowo zniwelować dzięki działaniom podejmowanym przez publiczne finansowe instytucje rozwoju, między innymi w wyniku zwiększenia podaży finansowania dostępnego na potrzeby inwestycji w obszarach, w których zidentyfikowano niedoskonałości rynku. Instytucje takie mają bowiem większe możliwości przezwyciężenia występujących niedoskonałości niż podmioty prowadzące działalność na zasadach rynkowych. Regulacje prawne dotyczące takich instytucji co do zasady podkreślają, że ich działalność powinna się koncentrować wyłącznie w obszarach, w których występują niedoskonałości rynku,

¹⁶ Dz. U. 2022 poz. 760, 1079.

a w związku z tym są w niezadawalającym stopniu obsługiwane przez komercyjne podmioty zapewniające finansowanie¹⁷.

Działania publicznych finansowych instytucji rozwoju powinny koncentrować się w poniższych segmentach rynku (Skuzza, 2015e; za: Schmit, Gheeraert, Denuit i Cédric, 2011):

- 1) finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw, inwestycji proekologicznych, innowacji;
- 2) udział w projektach zgodnych z politykami Unii Europejskiej, w tym współfinansowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe, np. Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju;
- 3) finansowanie jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) finansowanie obszarów o charakterze społecznym, np. budownictwo społeczne, projekty w obszarze edukacji czy przeciwdziałaniu bezrobociu;
- 5) finansowanie eksportu z uwzględnieniem regulacji międzynarodowych.

Mając na względzie definicję „publicznej finansowej instytucji rozwoju” na poziomie prawa Unii Europejskiej, Autor pragnie wskazać na art. 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i (UE) nr 1316/2013 – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych¹⁸. Zgodnie z tym przepisem przez krajowy bank lub instytucję prorozwojową rozumie się podmiot prawny, który prowadzi działalność finansową na zasadzie profesjonalnej i któremu państwo członkowskie lub organ państwa członkowskiego – na szczeblu centralnym, regionalnym lub lokalnym – powierza prowadzenie działalności rozwojowej lub promocyjnej. Powyższa definicja jest w opinii Autora bardzo ogólna i trudno z niej wnioskować co do możliwości tworzenia regulacji prawnych określających zasady funkcjonowania takiej jednostki. W kontekście publicznych finansowych instytucji rozwoju bardziej zasadne jest natomiast odniesienie się do regulacji zawartych w art. 429a ust. 2 rozporządzenia CRR. Zgodnie z tymi uregulowaniami, odnoszącymi się do zasad ustalania

¹⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r. Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: rola krajowych banków prorozwojowych we wspieraniu planu inwestycyjnego dla Europy, Bruksela (COM/2015/0361 final).

¹⁸ Dz. Urz. UE L 169 z dnia 1 lipca 2015 r., str. 1, z późn. zm.

niektórych wskaźników ostrożnościowych, to instytucja¹⁹ (o profilu instytucji kredytowej) spełniająca łącznie ściśle określone warunki, czyli:

- 1) utworzona przez rząd centralny, samorząd regionalny lub władze lokalne państwa członkowskiego;
- 2) której działalność jest ograniczona do realizacji określonych celów publicznej polityki finansowej, społecznej lub gospodarczej zgodnie z prawem i przepisami regulującymi działalność tej instytucji, w tym z umową spółki, na zasadach niekonkurencyjnych; cele polityki publicznej mogą obejmować zapewnianie finansowania na cele związane z promowaniem lub rozwojem określonym sektorom gospodarki lub obszarom geograficznym danego państwa członkowskiego;
- 3) której celem nie jest maksymalizacja zysku ani udziału w rynku;
- 4) w odniesieniu do której rząd centralny, samorząd regionalny lub władze lokalne, z zastrzeżeniem unijnych zasad pomocy państwa, są zobowiązane do ochrony rentowności instytucji kredytowej lub bezpośrednio lub pośrednio gwarantują co najmniej 90% wymogów tej instytucji w zakresie funduszy własnych, jej wymogów dotyczących finansowania lub przyznanych kredytów preferencyjnych;
- 5) nie przyjmująca gwarantowanych depozytów zdefiniowanych w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów²⁰ lub w prawie krajowym wdrażającym tę dyrektywę, które to depozyty mogą być sklasyfikowane jako depozyty terminowe lub depozyty oszczędnościowe złożone przez konsumentów zdefiniowanych w art. 3 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG²¹.

Utworzenie publicznej finansowej instytucji rozwoju oraz jej forma prawna w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej jest jego suwerenną decyzją. Niezbędne jest jednak wprowadzenie zasad niwelujących potencjalne negatywne skutki jej funkcjonowania, takie jak²²:

¹⁹ Przepisy rozporządzenia CRR odnoszą się do głównie do instytucji kredytowych.

²⁰ Dz. Urz. UE. L 173 z dnia 12 czerwca 2014 r., str. 149, z późn. zm.

²¹ Dz. Urz. UE. L 133 z dnia 22 maja 2008 r., str. 66, z późn. zm.

²² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r., op. cit.

- 1) straty ponoszone przez państwo jako podmiot gwarantujący zobowiązania publicznej finansowej instytucji rozwoju, powstałe w wyniku stosowania obniżonych standardów oceny ryzyka kredytowego;
- 2) niewłaściwa alokacja środków wynikająca z decyzji politycznych;
- 3) udzielanie pomocy przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej;
- 4) wypieranie z rynku podmiotów prowadzących działalność na zasadach rynkowych.

Obszary zaangażowania publicznych finansowych instytucji rozwoju powinny być ograniczone do niwelowania niedoskonałości rynku. Takiego podejścia nie można jednak utożsamiać z zaangażowaniem w projekty z założeniami nierentowne. Ich działalność powinna być zyskowna (choć nie powinny być skoncentrowane wyłącznie na zysku) w celu utrzymania stabilnej sytuacji finansowej bez konieczności permanentnego dokapitalizowania ze strony państwa w związku z ponoszonymi stratami.

1.3 Działalność publicznych finansowych instytucji rozwoju w kontekście problematyki pomocy publicznej oraz klasyfikacji statystycznej

Podkreślenia wymaga fakt, że zasoby publicznych finansowych instytucji rozwoju stanowią zasoby państwowe w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej jako TFUE)²³. Działalność takich podmiotów klasyfikowana jest jako pomoc publiczna, jeżeli spełnione są łącznie wszystkie poniżej wymienione warunki, tj.:

- 1) wszelka pomoc przyznawana jest przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie;
- 2) działanie zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji;
- 3) sprzyja niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów;
- 4) wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

W obszarze pomocy publicznej należy zwrócić uwagę na rozróżnienie tzw. pomocy pierwszego i drugiego poziomu. Pomoc pierwszego poziomu to wspieranie, które może być przyznane na etapie tworzenia publicznej finansowej instytucji rozwoju lub jej działalności w formie np. gwarancji państwa lub dokapitalizowania (pomoc w relacji państwo – publiczna finansowa instytucja rozwoju). Pomoc taka będzie uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, o ile takie

²³ Dz. Urz. UE. C 326 z dnia 26 października 2012 r., str. 47, z późn. zm.

wsparcie nie wpłynie na zaburzenie konkurencji, tj. publiczne finansowe instytucje rozwoju będą prowadziły działalność tylko w zidentyfikowanej luce rynkowej, a ich ewentualna działalność komercyjna będzie właściwie wydzielona i nie będzie korzystać z takiego wsparcia (Lizak i Skuza, 2017). Z kolei pomoc drugiego poziomu to pomoc zawarta w działalności publicznych finansowych instytucji (relacja instytucja – klienci), która może, ale nie musi wystąpić. Działalność publicznych finansowych instytucji rozwoju jest klasyfikowana jako pomoc publiczna, jeżeli spełnione są cztery wyżej wymienione kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE. Instytucje te mogą prowadzić działalność na zasadach zarówno pomocowych – w oparciu o dopuszczalne reżimy prawne (np. *General Block Exemption Regulation*, pomoc *de minimis*) lub też programy notyfikowane, o ile zostaną spełnione wszystkie wyżej wymienione przesłanki pomocy publicznej – jak i rynkowych – w oparciu o tzw. test operatora rynkowego. Decyzje w sprawie zatwierdzenia pomocy publicznej wydane przez Komisję Europejską zawierają klauzulę przewidującą przegląd po upływie określonego czasu. Ponowna ocena niedoskonałości rynkowych i zakresu działalności jest konieczna w celu uwzględnienia zmian gospodarczych i rynkowych, a tym samym zmian w zakresie niedoskonałości rynku. Na wniosek państwa członkowskiego przeprowadzenie takiego przeglądu jest również możliwe *ex ante*²⁴ (Lizak i Skuza, 2017).

Działalność publicznych finansowych instytucji rozwoju powinna być ujmowana poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych. W przypadku gdyby jednak decyzje kredytowe wymagały zatwierdzenia przez organy władzy publicznej lub członkowie organów takiej instytucji (np. zarządu) byli zatrudnieni w administracji rządowej, działalność takiej instytucji musiałaby zostać oznaczona jako transakcje sektora instytucji rządowych i samorządowych. Szczegółowe zasady dotyczące statystycznego ujęcia publicznych finansowych instytucji rozwoju zawierają Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych Eurostatu (ESA 2010) oraz wskazówki udzielane państwom członkowskim²⁵.

W zakresie ujmowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w statystykach Unii Europejskiej można przykładowo wskazać, że mając na względzie przejrzystość działalności

²⁴ Decyzja Komisji z dnia 4 lipca 2014 r., w sprawie zatwierdzenia pomocy państwa zgodnie z art. 107 i 108 TFUE. Przypadki, wobec których Komisja nie wnosi sprzeciwu (Dz. Urz. UE C 210, SA.37554, str. 1).

²⁵ Pozyskano z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF>, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5937189/KS-GQ-14-010-EN.PDF/c1466fde-141c-418d-b7f1-eb8d5765aa1d>, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/methodology/advice-to-member-states> [data dostępu 1 października 2022 r.]; Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r., op. cit.

takich instytucji Komisja Europejska zwróciła uwagę na konieczność rozdzielenia działalności rozwojowej od komercyjnej (np. w Wielkiej Brytanii i na Łotwie). W praktyce jednak wyodrębnienie działalności komercyjnej do innego podmiotu obejmowało tylko przypadek British Business Bank. Komisja Europejska uznała bowiem, że w swojej części komercyjnej będzie on działał w obszarze, w którym aktywne są również banki komercyjne, a zatem nie stwierdzono istnienia luki rynkowej (komercyjne finansowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw). Z kolei rozwojowa część British Business Bank (tzw. *Mandated Arm*) może działać zarówno poprzez schematy pomocowe (oparte na *General Block Exemption Regulation* lub *de minimis*), jak i na warunkach rynkowych (przy czym we wprowadzanych schematach rynkowych muszą zostać wprowadzone mechanizmy zabezpieczające niewypieranie podmiotów sektora prywatnego (Lizak i Skuza, 2017). Natomiast w przypadku innej brytyjskiej instytucji, tj. Green Investment Bank, Komisja Europejska uznała, że cała działalność tej instytucji została zakwalifikowana jako działalność w obszarze luki, bez konieczności jakiegokolwiek podziału (nawet w obszarze wewnętrznych regulacji o charakterze organizacyjnym). Natomiast w działaniach łotewskiej instytucji Hipoteku Banka zidentyfikowany przez Komisję Europejską problem dotyczył braku odpowiedniego rozdzielenia obszarów działalności rozwojowej i komercyjnej, tj. nie stwierdzono w obrębie tej instytucji wystarczającego podziału organizacyjnego, finansowego i księgowego²⁶. Wobec powyższego Komisja Europejska zarzuciła Hipoteku Banka bezprawne wykorzystywanie środków pochodzących z dokapitalizowania przez państwo na działalność o charakterze komercyjnym (kredyty hipoteczne), co zdaniem Komisji Europejskiej zakłócało konkurencję na rynku Unii Europejskiej. W rezultacie Hipoteku Banka (obecnie instytucja prowadząca działalność pod nazwą Altum²⁷ jako tzw. *Financial Development Institution*) była zobowiązana do sprzedaży portfeli kredytowych uznanych za komercyjne (Lizak i Skuza, 2017).

1.4 Podsumowanie i wnioski

1. Pojęcie „społeczna gospodarka rynkowa” ujęte w art. 20 Konstytucji RP wskazuje na fakt pierwszeństwa w gospodarce procesów wolnorynkowych. Procesy te powinny jednak

²⁶ Decyzja 2015/1582 z dnia 17 lipca 2013 r. w sprawie środków pomocy SA.30704 - 12/C (ex NN 53/10), wdrożonych przez Łotwę na rzecz łotewskiego banku hipotecznego i ziemi - "pion komercyjny" (Dz. Urz. L250 z dnia 25 września 2015 r., str. 1).

²⁷ Więcej o utworzeniu i zasadach funkcjonowania tej instytucji w rozdziale drugim.

przebiegać w sposób uporządkowany. W taki nurt wpisuje się działalność Banku Gospodarstwa Krajowego.

2. Regulacje prawne Unii Europejskiej wprowadzają bardzo ogólnikową legalną definicję publicznej finansowej instytucji rozwoju, która wskazuje tylko na kierunek działania takich instytucji. Bardziej użyteczne są rozwiązania odnoszące się do regulacji ostrożnościowych (rozporządzenie CRR) oraz miękkiego prawa²⁸, które wskazują w sposób pośredni jakimi przesłankami należy się kierować przy ich tworzeniu. Najważniejszymi z nich są prowadzenie działalności w zidentyfikowanej luce rynkowej oraz brak wypierania swoją działalnością podmiotów działających na zasadach rynkowych.
3. Publiczne finansowe instytucje rozwoju mogą prowadzić działalność jako zleconą lub na rachunek własny. Fakt prowadzenia działalności publicznej finansowej instytucji rozwoju na rachunek własny na warunkach rynkowych nie przesądza jednak o jej komercyjnym charakterze. Działalność prowadzona na zasadach komercyjnych nakierowana jest bowiem wyłącznie na maksymalizację zysku, niezależnie od prowadzonego zakresu działań i odnosi się do ogólnego celu prowadzenia działalności gospodarczej. Działalność rozwojowa może mieć charakter pomocowy (musi wtedy spełniać wszystkie cztery przesłanki pomocy publicznej określone w TFUE) i zawsze musi być prowadzona w obszarze zidentyfikowanej luki rynkowej.
4. W obszarze regulacji prawa Unii Europejskiej dotyczących wymogów kapitałowych istnieją rozwiązania wskazujące na zakres działalności oraz organizację publicznych finansowych instytucji rozwoju. W rozporządzeniu CRR wskazano uwarunkowania prawno-organizacyjne takich instytucji umożliwiających szczególne podejście do stosowania niektórych norm ostrożnościowych w odniesieniu do ich wiarygodności. Podstawowymi przesłankami umożliwiającymi zastosowanie tego podejścia są rozwojowy cel funkcjonowania, gwarancje ze strony państwa oraz brak możliwości finansowania działalności depozytami konsumentów.
5. Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności, wyzwania pokryzysowe związane z pandemią COVID-19 oraz zawirowaniami na rynku surowców wymagają

²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r., op. cit.

zwiększonego zaangażowania publicznych finansowych instytucji rozwoju. Docelowo, zdaniem Autora, rozwiązanie w zakresie ich tworzenia i funkcjonowania, z uwzględnieniem instytucji już funkcjonujących, w celu uniknięcia wątpliwości w zasadach ich funkcjonowania, zwłaszcza w kontekście pomocy publicznej oraz zaliczania (bądź nie) ich działalności do tzw. sektora *General Government*, powinna regulować odrębna dyrektywa.

Rozdział 2. Przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w wybranych państwach Europy Środkowo-Wschodniej

W niniejszym rozdziale Autor przybliży zasady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w państwach Europy Środkowo-Wschodniej, tj. Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Litwa, Łotwa, Słowacja, Słowenia i Węgry. Zdaniem Autora przyjęta próba badawcza stanowi właściwy punkt odniesienia dla Banku Gospodarstwa Krajowego z powodu konieczności przejścia przez państwa, których prawodawstwo zostało poddane analizie w niniejszej rozprawie doktorskiej, transformacji ustrojowej i gospodarczej.

2.1 Republika Bułgarii

W Republice Bułgarii na mocy ustawy o Bułgarskim Banku Rozwoju funkcjonuje Bułgarski Bank Rozwoju (dalej jako BBR lub Bank)²⁹. Bank ten jest instytucją kredytową w rozumieniu dyrektywy CRDIV działającą w formie spółki akcyjnej z co najmniej 51% udziałem Skarbu Państwa. Jego siedzibą jest Sofia, posiada jednak możliwość otwierania przedstawicielstw i oddziałów. BBR może zostać postawiony w stan likwidacji wyłącznie w drodze ustawy.

Celem działalności BBR są:

- 1) wspieranie, stymulowanie i rozwój potencjału gospodarczego, eksportowego i technologicznego małych i średnich przedsiębiorstw poprzez ułatwianie im dostępu do finansowania;
- 2) pozyskiwanie środków krajowych i zagranicznych oraz zarządzanie średnio- i długoterminowymi środkami niezbędnymi do realizacji rozwoju gospodarczego kraju i zarządzania takimi środkami;
- 3) finansowanie inwestycji publicznych i projektów priorytetowych w gospodarce państwa;
- 4) pozyskiwanie środków i zarządzanie projektami z międzynarodowych instytucji finansowych;
- 5) pozyskiwanie środków i zapewnianie finansowania zadań w celu niwelowania dysproporcji w rozwoju regionalnym.

²⁹ Закон за Българската банка за развитие. Държавен вестник, бр. 43 z dnia 29 kwietnia 2008 r. Pozyskano z: <https://bbr.bg/bg/zakon-za-bbr/> [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].

W swoich działaniach, BBR kieruje się zasadami przejrzystości, rentowności, efektywności, zgodności z zasadami rynkowymi oraz najlepszymi praktykami bankowymi.

Priorytety działalności BBR muszą być zgodne z polityką Rady Ministrów Republiki Bułgarii w obszarze małych i średnich przedsiębiorstw. Główne działania BBR w tym zakresie obejmują:

- 1) pożyczki eksportowe dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) oferowanie produktów związanych ze stymulacją eksportu, np. gwarancje udziału w przetargach, gwarancje dobrego wykonania kontraktu, gwarancje zaliczki, gwarancje spłaty kredytów eksporterów itp.;
- 3) finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez zaangażowanie kapitałowe za pośrednictwem Funduszu Inwestycji Kapitałowych;
- 4) kredytowanie działalności małych i średnich przedsiębiorstw;
- 5) udzielanie gwarancji uzupełniających zabezpieczenia, dla małych i średnich przedsiębiorstw w celu ułatwienia uzyskania kredytów bezpośrednio lub za pośrednictwem Krajowego Funduszu Gwarancyjnego;
- 6) refinansowanie banków udzielających kredytów małym i średnim przedsiębiorstwom;
- 7) refinansowanie zagranicznych banków udzielających kredytów nabywcom towarów lub usług małych i średnich przedsiębiorstw;
- 8) finansowanie inwestycji zagranicznych małych i średnich przedsiębiorstw;
- 9) zarządzanie środkami finansowymi Unii Europejskiej;
- 10) doradztwo związane z przygotowaniem projektów realizowanych z wykorzystaniem środków z funduszy Unii Europejskiej;
- 11) doradztwo dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie optymalizacji struktury kapitałowej;
- 12) wspieranie działań związanych z projektami rządowymi, samorządowymi lub międzynarodowymi, mającymi na celu rozwój gospodarczy państwa.

BBR wykonuje wyżej wymienione czynności bankowe na podstawie przepisów ustawy o instytucjach kredytowych na podstawie posiadanej licencji bankowej udzielonej przez Bułgarski Bank Narodowy³⁰.

³⁰ Закон за кредитните институции - Държавен вестник, бр. 59 z dnia 21 lipca 2006 r. Pozyskano z: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135541971> [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.]

Realizując politykę Rady Ministrów w zakresie wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, Rada Ministrów może ustanawiać strategiczne cele i zadania BBR, a na wniosek Ministra Gospodarki, zatwierdza również trzyletnią strategię działania BBR zgodną z polityką gospodarczą państwa. BBR nie może wykonywać innej działalności niż działalność określona w ustawie o Bułgarskim Banku Rozwoju, chyba że jest to konieczne w związku z prowadzeniem takiej działalności lub windykacji. Może jednak zakładać lub przejmować spółki w celu świadczenia usług pomocniczych.

Łączna wysokość udziałów BBR w podmiotach zależnych innych niż banki, pośrednicy inwestycyjni, ubezpieczyciele lub instytucje finansowe nie może przekraczać 40% jego kapitałów własnych, a łącznie z inwestycjami w nieruchomości i inne środki trwałe, nie może przekraczać 100% funduszy własnych.

Uprawnienia Skarbu Państwa na walnym zgromadzeniu wykonuje Minister Gospodarki. W terminie do dnia 31 maja BBR przekazuje Ministrowi Gospodarki roczne sprawozdanie z działalności za rok ubiegły, które jest przekazywane do wiadomości Radzie Ministrów. Akcje BBR w posiadaniu Skarbu Państwa muszą stanowić co najmniej 51% zarejestrowanego kapitału. Oprócz Skarbu Państwa akcje BBR mogą posiadać Bank Rozwoju Rady Europy, Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Fundusz Inwestycyjny, publiczne finansowe instytucje rozwoju w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Akcje BBR nie mogą być przedmiotem zastawu, podlegają dematerializacji i uprawniają do jednego głosu na walnym zgromadzeniu.

BBR tworzy fundusz rezerwowy w trybie przepisów o spółkach handlowych ustawy o handlu. BBR nie może wypłacać dywidend przed zapewnieniem odpowiedniej wysokości funduszu rezerwowego, a także w przypadku, gdy byłoby to sprzeczne z wymogami ostrożnościowymi określonymi przez Narodowy Bank Republiki Bułgarii.

Źródłami finansowania działalności BBR są zaś:

- 1) dochody operacyjne BBR;
- 2) wpływy z obligacji wyemitowanych przez BBR;
- 3) pożyczki od instytucji krajowych, zagranicznych i międzynarodowych;
- 4) środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej i funduszy celowych na rozwój sektorów gospodarki i regionów geograficznych;

5) inne źródła.

Gwarancje państwa mogą być wystawiane wyłącznie w celu finansowania działalności BBR z wykorzystaniem instrumentu obligacji lub pożyczki, jeżeli okres takiego finansowania przekracza rok. Zobowiązania BBR z takiego tytułu są gwarantowane przez państwo i są jego zobowiązaniem w przypadku, gdy Rada Ministrów udzieliła gwarancji w imieniu i na rachunek państwa zgodnie z Konstytucją Republiki Bułgarii oraz przepisami o zadłużeniu państwa. Z wnioskiem o udzielenie gwarancji występuje rada nadzorcza BBR – za pośrednictwem Ministra Gospodarki – do Ministra Finansów.

Fundusz Inwestycji Kapitałowych jest podmiotem zależnym BBR, który posiada co najmniej 51% udziału w kapitale Funduszu Inwestycji Kapitałowych. Udziałowcami Funduszu Inwestycji Kapitałowych mogą być również krajowe, zagraniczne lub międzynarodowe instytucje finansowe lub kredytowe. W swojej działalności Fundusz Inwestycji Kapitałowych kieruje się natomiast priorytetami BBR, a jego działalność obejmuje:

- 1) zaangażowanie kapitałowe w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) doradztwo w zakresie struktury kapitałowej małych i średnich przedsiębiorstw, doradztwo i usługi w zakresie przekształceń przedsiębiorstw;
- 3) doradztwo w zakresie inwestycji;
- 4) usługi doradcze w zakresie zarządzania pulami papierów wartościowych małych i średnich przedsiębiorstw.

Fundusz Inwestycji Kapitałowych może być zaangażowany kapitałowo w małych i średnich przedsiębiorstwach w celu zwiększenia ich konkurencyjności, zapewnienia środków na badania i rozwój, zwiększenia zdolności produkcyjnych, finansowania przed pozyskaniem środków na rynku regulowanym oraz wykorzystania funduszy Unii Europejskiej.

Fundusz może angażować się kapitałowo w małych i średnich przedsiębiorstwach w wysokości nieprzekraczającej 34% udziałów w jednym podmiocie. Ponadto łączna wartość zaangażowania w odniesieniu do jednego przedsiębiorstwa nie może przekraczać 10% kapitału Funduszu.

Krajowy Fundusz Gwarancyjny jest podmiotem zależnym BBR, w którym BBR posiada co najmniej 51% udziału w kapitale. Udziałowcami Krajowego Funduszu Gwarancyjnego mogą

być również krajowe, zagraniczne lub międzynarodowe instytucje finansowe lub kredytowe. W swojej działalności Krajowy Fundusz Gwarancyjny kieruje się priorytetami BBR, a jego działalność obejmuje:

- 1) udzielanie gwarancji uzupełniających zabezpieczenie kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) oferowanie innych produktów małym i średnim przedsiębiorstwom, takich jak gwarancje udziału w przetargach, gwarancje dobrego wykonania kontraktu, gwarancje zaliczki, gwarancje spłaty kredytów eksporterów;
- 3) udzielanie gwarancji uzupełniających zabezpieczenia kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową oraz na wdrażanie wyników badań naukowych.

Co do zasady gwarancje wystawione przez Krajowy Fundusz Gwarancyjny mogą obejmować do 50% zobowiązania, a w przypadku niektórych Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich – do 80 % zobowiązania. Maksymalna kwota gwarancji udzielonych jednemu podmiotowi przez Krajowy Fundusz Gwarancyjny nie może przekroczyć 10% kapitału Funduszu.

2.2 Republika Chorwacji

W Republice Chorwacji rolę publicznej finansowej instytucji rozwoju odgrywa Hrvatska banka za obnovu i razvitak (dalej jako HBOR) z siedzibą w Zagrzebiu. HBOR jest instytucją finansową o specjalnym statusie osoby prawnej utworzoną na mocy odrębnej ustawy (Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak; dalej jako ustawa o HBOR) i nie podlega wpisaniu do rejestru sądowego³¹. W stosunku do HBOR nie można ogłosić upadłości oraz przeprowadzić likwidacji, a działalności może zaprzestać wyłącznie na podstawie przepisów uchwalonej odrębnej ustawy.

O ile przepisy dotyczące HBOR nie stanowią inaczej, przepisy o Zakon o trgovini (dotyczące funkcjonowania spółek handlowych) oraz przepisy Zakon o bankama (dalej jako ustawa o bankach) mają zastosowanie do jego działalności, z wyjątkiem przepisów dotyczących zgody banku centralnego na świadczenie usług bankowych i innych usług finansowych, a także tworzenie oddziałów i osób prawnych, nadzoru bankowego, gwarantowania depozytów,

³¹ Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, NN 138/06, 25/13. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/570/Zakon-o-Hrvatskoj-banci-za-obnovu-i-razvitak> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].

likwidacji oraz upadłości³². HBOR nie podlega też przepisom o utrzymywaniu rezerwy obowiązkowej w banku centralnym oraz ograniczaniu zakresu i dynamiki wzrostu lokat, przepisom o organizacji i funkcjonowaniu organów administracji państwowej oraz o urzędnikach państwowych, dotyczącym zawierania transakcji kredytowych i poręczeniowych użytkowników pozabudżetowych oraz przepisom o ubezpieczeniach³³. HBOR nie podlega również opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych.

HBOR może zakładać spółki i być ich akcjonariuszem/udziałowcem w kraju i za granicą. Może być też członkiem międzynarodowych instytucji finansowych i organizacji międzynarodowych odpowiedzialnych za obszary stymulowania rozwoju gospodarczego oraz uczestniczyć w ich pracach. Decyzję o udziale w spółkach oraz członkostwie w organizacjach podejmuje rada nadzorcza.

HBOR odpowiada za swoje zobowiązania całym swoim majątkiem. Niezależnie od tego Republika Chorwacji gwarantuje zobowiązania HBOR bezwarunkowo, nieodwołalnie i przy pierwszym wezwaniu oraz bez konieczności wydawania odrębnego dokumentu gwarancyjnego. Odpowiedzialność Republiki Chorwacji jako gwaranta za zobowiązania HBOR jest solidarna i nieograniczona.

Swoją działalnością HBOR wspiera trwały i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, zgodnie z celami strategicznymi Republiki Chorwacji. Działalność HBOR obejmuje przede wszystkim:

- 1) finansowanie odbudowy i rozwoju gospodarki;
- 2) finansowanie infrastruktury;
- 3) promocję eksportu;
- 4) wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw;
- 5) wspieranie ochrony środowiska;
- 6) ubezpieczenie eksportu towarów i usług od ryzyka nierynkowego.

³² Zakon o bankama, NN 84/2002 z dnia 17 lipca 2002 r. Pozyskano z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html [data dostępu 6 lutego 2022 r.]; Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20 z dnia 10 grudnia 2020 r. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju> [data dostępu 6 lutego 2022 r.]; Zakon o trgovini, NN 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13, 30/14, 32/19, 98/19, 32/20 z dnia 20 marca 2020 r. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini> [data dostępu 6 lutego 2022 r.]; Zakon o radu, NN 93/14 z dnia 30 lipca 2014 r. Pozyskano z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_93_1872.html [data dostępu 6 lutego 2022 r.].

³³ Zakon o osiguranju, NN 30/2015, 112/18, 63/20, 133/20, op. cit.

W celu wykonywania tych czynności HBOR:

- 1) udziela kredytów i przyjmuje lokaty;
- 2) udziela gwarancji bankowych;
- 3) zawiera umowy ubezpieczenia i reasekuracji;
- 4) inwestuje w instrumenty dłużne i kapitałowe;
- 5) wykonuje inną działalność finansową i usługi w celu realizacji zadań ustawowych.

Czynności w zakresie ubezpieczenia eksportu towarów i usług od ryzyka nierynkowego oraz zawierania umowy ubezpieczenia i reasekuracji HBOR wykonuje w imieniu i na rzecz Republiki Chorwacji. Ponadto rząd Republiki Chorwacji może powierzyć HBOR wykonywanie innych działań finansowych, jeżeli uzna, że leży to w interesie państwa. Wszystkie te działania i czynności HBOR wykonuje zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.

HBOR prowadzi swoją działalność bezpośrednio lub za pośrednictwem banków czy też innych osób prawnych. Udzielone kredyty i gwarancje, a także inne formy działalności HBOR muszą być zabezpieczone w sposób właściwy dla standardowych operacji bankowych. HBOR minimalizuje ryzyko w swojej działalności, kierując się zasadami analogicznymi do zasad określonych dla standardowych operacji bankowych. Może on pozyskiwać środki poprzez emisję dłużnych papierów wartościowych oraz zaciąganie pożyczek i kredytów na rynkach krajowych i zagranicznych.

Kapitał zakładowy HBOR stanowią akcje o równej wartości nominalnej, których nie można podzielić, przenieść ani zastawić i których właścicielem może być wyłącznie Republika Chorwacji.

HBOR nie prowadzi działalności w celu osiągnięcia zysku. Zysk przeznacza się na zwiększenie kapitału rezerwowego. W przypadku gdy na wniosek Rady Ministrów Republiki Chorwacji HBOR zatwierdzi warunki finansowania odbiegające *in minus* od warunków rynkowych, różnicę w wysokości przychodów wyrównuje ze środków budżetu państwa Republika Chorwacji.

Organami HBOR są zarząd i rada nadzorcza.

Zarząd HBOR składa się z trzech członków, których, w tym prezesa zarządu, powołuje i odwołuje rada nadzorcza. Kadencja prezesa i członków zarządu trwa pięć lat, z możliwością ponownego powołania. Zarząd prowadzi sprawy i zbywa majątek HBOR zgodnie z ustawą o HBOR oraz statutem. HBOR reprezentowany jest wspólnie przez prezesa i jednego lub dwóch członków zarządu. Zarząd może upoważnić inne osoby do reprezentowania w określonych sprawach. Podejmuje decyzje zwykłą większością głosów wszystkich członków. Prezes zarządu kieruje jego pracami i przewodniczy obradom, harmonizuje kompetencje i obowiązki HBOR oraz w imieniu zarządu składa radzie nadzorczej sprawozdania. Każdemu członkowi zarządu przysługują uprawnienia i obowiązki powierzone mu w drodze decyzji prezesa zarządu. Obowiązki członków zarządu mogą być zmieniane w trakcie kadencji. Prawa i obowiązki prezesa i członków zarządu, w tym wynagrodzenie, określa natomiast umowa prezesa zarządu z HBOR reprezentowanym przez przewodniczącego rady nadzorczej.

Rada nadzorcza HBOR składa się z dziesięciu członków. W jej skład wchodzi sześciu ministrów Republiki Chorwacji, z których minister właściwy do spraw finansów, minister właściwy do spraw gospodarki oraz minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego i funduszy unijnych są obligatoryjnymi członkami rady nadzorczej, a pozostałych trzech ministrów powoływanych jest przez Radę Ministrów. Są to ministrowie odpowiedzialni za turystykę, rolnictwo, środowisko, budownictwo, przedsiębiorczość i rzemiosło. Parlament Chorwacji powołuje do rady nadzorczej trzech członków i ich stałych zastępców spośród deputowanych. Ponadto członkiem rady nadzorczej z mocy prawa jest również prezes Chorwackiej Izby Gospodarczej. Minister właściwy do spraw finansów jest przewodniczącym rady nadzorczej, a minister właściwy do spraw gospodarki jest wiceprzewodniczącym. Członkowie-ministrowie rady nadzorczej oraz prezes Chorwackiej Izby Gospodarczej, powołują swoich zastępców, którzy w przypadku ich nieobecności biorą udział w posiedzeniach rady.

Rada nadzorcza ustala zasady polityki biznesowej i strategię HBOR, nadzoruje zarządzanie oraz podejmuje inne decyzje w sprawach objętych jej mandatem. Może uzależnić zawarcie określonych transakcji lub rodzajów transakcji od uprzedniego wyrażenia zgody. Powołuje i odwołuje prezesa i członków zarządu oraz reprezentuje HBOR wobec prezesa i członków zarządu.

Statut HBOR uchwała rada nadzorcza większością kwalifikowaną trzech czwartych obecnych członków, ale co najmniej większością głosów wszystkich członków. Inne akty wewnętrzne i decyzje rada podejmuje zwykłą większością głosów obecnych członków, przy obowiązkowej obecności co najmniej połowy wszystkich członków. Projekt statutu, a także inne akty i decyzje przedkładane są radzie nadzorczej do przyjęcia przez zarząd.

Statut musi zawierać postanowienia dotyczące:

- 1) przedmiotu działalności i siedziby HBOR;
- 2) organów HBOR, sposobu ich pracy i kompetencji;
- 3) struktury wewnętrznej i kompetencji niektórych;
- 4) prowadzenia kontroli technicznej i finansowej w realizacji pożyczek;
- 5) organizacji kontroli i audytu wewnętrznego.

Statut, oprócz wyżej wymienionych postanowień, może zawierać również regulacje dotyczące innych kwestii szczególnie istotnych dla działalności HBOR.

Rada nadzorcza przyjmuje roczne sprawozdanie finansowe HBOR, które jest akceptowane po jego zatwierdzeniu przez Parlament Republiki Chorwacji. Badanie sprawozdania finansowego HBOR przeprowadzają uprawnione firmy audytorskie, a decyzję o wyborze firmy audytorskiej na dany rok obrotowy podejmuje rada nadzorcza na wniosek zarządu.

2.3 Republika Czeska

W Republice Czeskiej działalność publicznej finansowej instytucji rozwoju koncentruje się w obszarze wspierania eksportu³⁴. Podkreślić jednak należy, że wsparcie państwa musi być zgodne z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej³⁵. Działania nakierowane są głównie na:

- 1) ubezpieczenie kredytu eksportowego;
- 2) mechanizm wsparcia finansowanego (tzw. oficjalnie wspierane finansowanie);
- 3) mechanizm stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych.

³⁴ Zákon č. 58/1995 Sb. Zákon o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona z dnia 14 marca 1995 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-58> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

³⁵ Zákon č. 215/2004 Sb. Zákon o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje z dnia 2 kwietnia 2004 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-215> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Przez ubezpieczenie kredytu eksportowego rozumie się czynności realizowane przez spółkę Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (dalej jako Spółka Ubezpieczeń Eksportowych) w związku z eksportem na podstawie zezwolenia udzielonego przez Narodowy Bank Republiki Czeskiej, takie jak:

- 1) ubezpieczenie krótkoterminowych kredytów eksportowych od ryzyka braku zapłaty należności wynikającego z ryzyka politycznego lub połączenia ryzyka politycznego z niezbywalnym ryzykiem handlowym;
- 2) ubezpieczenie długoterminowych kredytów eksportowych i inwestycyjnych od ryzyka braku zapłaty należności wynikającego z ryzyka politycznego lub połączenia ryzyka politycznego z niezbywalnym ryzykiem handlowym bądź od ryzyka braku zapłaty należności wynikającego z niezbywalnego ryzyka handlowego;
- 3) ubezpieczenie inwestycji zagranicznych od ryzyka politycznego;
- 4) ubezpieczenie od strat eksporterów i inwestorów związanych z przygotowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 5) ubezpieczenie kredytów udzielonych producentowi lub eksporterowi na sfinansowanie produkcji przeznaczonej na eksport od ryzyka braku spłaty kredytu wskutek braku możliwości spełnienia przez producenta lub eksportera warunków umowy eksportowej;
- 6) ubezpieczenie gwarancji bankowych lub innych usług świadczonych przez bank eksportera w imieniu eksportera na rzecz podmiotu zagranicznego od ryzyka niewywiązania się przez eksportera z zobowiązań wynikających z umowy eksportowej;
- 7) ubezpieczenie ryzyka strat powstałych w wyniku spadku kursu wymiany korony czeskiej w stosunku do walut obcych na dzień wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego oraz różnicy pomiędzy kursami wymiany obowiązującymi na dzień zawarcia umowy i na dzień wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego;
- 8) działalność reasekuracyjna polegająca na przejęciu różnych rodzajów ryzyka wymienionych w pkt 1, 2 i 5, ubezpieczonych przez zagraniczne zakłady ubezpieczeń kredytowych;
- 9) działalność reasekuracyjna wobec zakładów ubezpieczeń kredytowych w odniesieniu do ubezpieczeń eksportowych od niezbywalnego ryzyka politycznego i niezbywalnego ryzyka handlowego;
- 10) ubezpieczenie i reasekuracja kredytów dla małych i średnich przedsiębiorców posiadających stałe miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Republiki Czeskiej.

Oficjalnie wspierane finansowanie oznacza z kolei finansowanie krótko- i długoterminowe oraz udzielanie kredytów eksportowych, kredytów na sfinansowanie produkcji przeznaczonej na eksport, kredytów na sfinansowanie inwestycji i projektów, a także świadczenie krótko- i długoterminowych usług finansowych związanych z eksportem w postaci:

- 1) kredytu refinansowego:
 - a) na rzecz banku eksportera oraz banku importera w celu finansowania eksportu;
 - b) na rzecz banku eksportera oraz banku producenta w celu finansowania produkcji przeznaczonej na eksport;
 - c) na rzecz banku inwestora w celu finansowania inwestycji;
 - d) na rzecz banku eksportera w celu finansowania projektów;
- 2) kredytu bezpośredniego:
 - a) na rzecz eksportera, spółki zagranicznej lub podmiotu zagranicznego w celu finansowania eksportu;
 - b) na rzecz eksportera oraz producenta w celu finansowania produkcji przeznaczonej na eksport;
 - c) na rzecz inwestora w celu finansowania inwestycji;
 - d) na rzecz eksportera w celu finansowania projektów;
 - e) na rzecz spółki pozabankowej w celu zakupu wierzytelności eksportera związanych z eksportem;
- 3) usług finansowych związanych z eksportem, które obejmują w szczególności:
 - a) gwarancje bankowe;
 - b) otwieranie akredytyw oraz system płatności i rozliczeń;
 - c) transakcje zabezpieczające;
 - d) finansowanie kosztów lokalnych w państwie siedziby lub stałego miejsca zamieszkania importera.

Przez mechanizm stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych rozumie się wyrównanie różnicy pomiędzy odsetkami obliczonymi według stałej stopy procentowej dla kredytów eksportowych udzielanych przez bank eksportera, zgodnie z rozwiązaniami międzynarodowymi dotyczącymi kredytów eksportowych wspieranych przez państwo, z terminem spłaty wynoszącym co najmniej dwa lata i z odsetkami ustalonymi na podstawie 6-miesięcznej rynkowej stopy procentowej.

Ubezpieczanie kredytów eksportowych prowadzi Spółka Ubezpieczeń Eksportowych (dalej jako Spółka). Tego typu kredyty mogą być ubezpieczane pod warunkiem, że państwo jest jedynym akcjonariuszem Spółki Ubezpieczeń Eksportowych. O ile przepisy dotyczące wsparcia eksportu nie stanowią inaczej, do działalności Spółki stosuje się przepisy dotyczące działalności branży ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń (innych niż ubezpieczenie na życie) i reasekuracji. Poza wymogami określonymi w ustawie o spółkach handlowych³⁶ statut Spółki Ubezpieczeń Eksportowych powinien zawierać zakaz udzielania pracownikom zgody na prowadzenie działalności gospodarczej lub innej formy działalności zarobkowej, której zakres byłby zbieżny z jej działalnością.

Środki na ubezpieczenie kredytów eksportowych pochodzą z zysku Spółki Ubezpieczeń Eksportowych lub dotacji z budżetu państwa, które mogą być udzielane w zależności od kształtowania się niuregulowanych zobowiązań ubezpieczeniowych. Rezerwy są tworzone zgodnie z przepisami regulującymi tworzenie rezerw dla zakładów ubezpieczeń. Spółka Ubezpieczeń Eksportowych jest ponadto zobowiązana do tworzenia odrębnej rezerwy na wyrównanie szkodowości z tytułu ubezpieczenia kredytów eksportowych. Przy ubezpieczaniu ryzyka kredytów eksportowych Spółka przedstawia Ministrowi Finansów do zatwierdzenia podstawowe parametry ekonomiczne nowo wprowadzonych rodzajów ubezpieczeń ryzyka kredytów eksportowych.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych nie może podjąć się ubezpieczenia tych rodzajów ryzyka kredytów eksportowych, które przekraczają jej zdolność ubezpieczeniową. Przez to pojęcie określa się górną granicę niuregulowanych zobowiązań ubezpieczeniowych z tytułu zawartych umów ubezpieczenia oraz umów o zobowiązaniu do ubezpieczenia, którymi Spółka jest związana umownie w okresie upływającym z końcem danego roku kalendarzowego. W budżecie państwa na dany rok ustala się limit określający jej zdolność ubezpieczeniową, a także kwoty dotacji z budżetu państwa na wyrównanie funduszy ubezpieczeniowych.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych może ubezpieczyć poszczególne ryzyka kredytów eksportowych w wysokości do 20% zdolności ubezpieczeniowej. Za zgodą Ministra Finansów oraz Ministra Przemysłu i Handlu Spółka może ubezpieczyć poszczególne ryzyka kredytów eksportowych w wysokości do 40% zdolności ubezpieczeniowej. Z kolei za zgodą Rady

³⁶ Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) z dnia 25 stycznia 2012 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Ministrów może ona ubezpieczyć poszczególne ryzyka kredytowe, których wartość przekracza 40% zdolności ubezpieczeniowej.

W przypadku transakcji ubezpieczeniowych o nadzwyczajnie wysokim ryzyku Minister Finansów określa w drodze rozporządzenia stosunek sumy rezerw i funduszy a nieuregulowanych zobowiązań ubezpieczeniowych oraz udziału Spółki Ubezpieczeń Eksportowych w świadczeniach ubezpieczeniowych wypłacanych z wykorzystaniem takich rezerw i funduszy. Przez szczególnie wysokie ryzyko ubezpieczeniowe rozumie się ryzyko, które w normalnych warunkach nie podlega ubezpieczeniu, wynikające z ryzyka politycznego oraz połączenia ryzyka handlowego i politycznego, a także ryzyka braku spłaty kredytu wskutek braku możliwości spełnienia przez producenta lub eksportera warunków umowy eksportowej, których spełnienie leży w interesie państwa.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych przedstawia corocznie informację na temat ubezpieczeń kredytów eksportowych Izbie Poselskiej Parlamentu Republiki Czeskiej, która powinna zawierać w szczególności dane dotyczące:

- 1) Spółki Ubezpieczeń Eksportowych, zwłaszcza jej kapitału zakładowego oraz zmian w składzie zarządu i rady nadzorczej, a także bilansu;
- 2) ubezpieczeń kredytów eksportowych, przede wszystkim analizę tego typu ubezpieczeń, w tym w podziale na terytoria i sektory, oraz wykorzystania środków otrzymanych z budżetu państwa, a także dane na temat stosunku popytu na tego typu ubezpieczenia do pojemności ubezpieczeniowej Spółki Ubezpieczeń Eksportowych oraz prognozy dotyczącej kształtowania się tych ubezpieczeń.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych może prowadzić działalność ubezpieczeniową i reasekuracyjną wyłącznie w zakresie zezwolenia udzielonego przez Narodowy Bank Republiki Czeskiej. Przepisów regulujących działalność branży ubezpieczeniowej nie stosuje się do działalności Spółki Ubezpieczeń Eksportowych w odniesieniu do:

- 1) oceny podmiotów posiadających udziały w Spółce Ubezpieczeń Eksportowych i ich zmian;
- 2) źródeł aktywów lub innych środków finansowych Spółki Ubezpieczeń Eksportowych;
- 3) udzielania ubezpieczeń innych niż ubezpieczenie na życie w zakresie wykraczającym poza udzielone zezwolenie;
- 4) możliwości otwarcia oddziału na terytorium innego państwa członkowskiego.

Niedobór kapitału niezbędnego do spełnienia kapitałowego wymogu wypłacalności pokrywany jest w ramach gwarancji państwa. Wysokość kapitału podstawowego na podstawie ustawy regulującej działalność branży ubezpieczeniowej musi umożliwić trwale wywiązywanie się z zobowiązań i nie może być niższa niż 30% wartości kapitałowego wymogu wypłacalności.

Spółka nie może tworzyć osób prawnych lub nabywać udziałów w podmiotach prawnych, z wyjątkiem:

- 1) Česká exportní banka, a.s. (dalej jako Bank Eksportowy);
- 2) nabycia udziałów w osobie prawnej, która jest dłużnikiem, ale tylko na okres konieczny do odzyskania należności od dłużnika;
- 3) osoby prawnej prowadzącej działalność w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji w obszarze ubezpieczeń kredytowych oraz czynności powiązane z działalnością w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, zgodnie z ustawą regulującą działalność branży ubezpieczeniowej³⁷.

Nadzór nad Spółką Ubezpieczeń Eksportowych sprawuje Narodowy Bank Republiki Czeskiej w odniesieniu do przepisów regulujących działalność branży ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem, że do działalności Spółki Ubezpieczeń Eksportowych nie stosuje się przepisów ustawy regulującej działalność branży ubezpieczeniowej w zakresie wprowadzenia zarządu komisarycznego, przeniesienia portfela ubezpieczeń lub jego części, przeniesienia portfela umów reasekuracji lub jego części, cofnięcia zezwolenia dla krajowego zakładu ubezpieczeń i krajowego zakładu reasekuracji, przekształcenia krajowego zakładu ubezpieczeń lub krajowego zakładu reasekuracji, a także przepisów dotyczących koasekuracji w państwach członkowskich.

Oficjalnie wspieranego finansowania w Republice Czeskiej udziela Bank Eksportowy. Warunkiem udzielania oficjalnie wspieranego finansowania jest posiadanie przez państwo co najmniej dwóch trzecich udziałów w Banku Eksportowym. Państwo wykonuje uprawnienia udziałowca za pośrednictwem odpowiednich ministerstw. O ile przepisy dotyczące wspierania

³⁷ Zákon č. 277/2009 Sb. Zákon o pojišťovnictví z dnia 22 lipca 2009 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-277> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

eksportu nie stanowią inaczej, do Banku Eksportowego stosuje się przepisy Zákon o bankach č. 21/1992 Sb. (dalej jako ustawa o bankach)³⁸.

Statut Banku Eksportowego powinien zawierać:

- 1) postanowienia dotyczące wykorzystania zysków na zasadzie uzupełnienia funduszy w celu zapewnienia funkcjonowania Banku Eksportowego;
- 2) zakaz udzielania pracownikom zgody na prowadzenie działalności gospodarczej lub innej formy działalności zarobkowej, której zakres pokrywa się z działalnością Banku Eksportowego.

Bank Eksportowy udziela oficjalnie wspieranego finansowania i prowadzi działania zgodnie z zezwoleniem udzielonym na podstawie przepisów ustawy o bankach na warunkach obowiązujących na rynkach międzynarodowych. Środki na realizację oficjalnie wspieranego finansowania podmiot ten pozyskuje przede wszystkim na rynkach finansowych, natomiast koszty związane z jego udzielaniem pokrywa głównie z części dochodów odsetkowych pozostałych do jego dyspozycji w wysokości równej stałej marży od stopy procentowej mającej zastosowanie do oficjalnie wspieranego finansowania.

Bank Eksportowy nie może posiadać udziałów w osobach prawnych, z wyjątkiem:

- 1) osób prawnych, których przedmiotem działalności jest dokonywanie i przesyłanie płatności międzybankowych oraz przekazywanie informacji międzybankowych;
- 2) udziału w osobach prawnych, jakie Bank Eksportowy nabył i posiada przez okres nie dłuższy niż rok od daty nabycia w związku z wykonaniem zabezpieczenia;
- 3) osoby prawnej ustanowionej na określony czas do udzielenia oficjalnie wspieranego finansowania i pozyskania środków finansowych, w której Bank Eksportowy jest lub będzie udziałowcem większościowym z chwilą nabycia udziałów.

Straty Banku Eksportowego wynikające z udzielania oficjalnie wspieranego finansowania są pokrywane z budżetu państwa. Bank Eksportowy składa w tym celu wnioski o przekazanie dotacji na pokrycie strat do Ministra Finansów.

³⁸ Zákon č. 21/1992 Sb. - Zákon o bankach z dnia 20 grudnia 1991 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Bank Eksportowy przedstawia co roku informację na temat oficjalnie wspieranego finansowania Izbie Poselskiej Parlamentu Republiki Czeskiej, która powinna zawierać w szczególności dane dotyczące:

- 1) Banku Eksportowego, w szczególności kapitału zakładowego, zmian w składzie zarządu i rady nadzorczej, a także dane finansowe (bilans, rachunek zysków i strat);
- 2) udzielania oficjalnie wspieranego finansowania, przede wszystkim analizę, w tym w podziale na terytoria i sektory, oraz wykorzystania środków otrzymanych z budżetu państwa, jak również relacji między popytem na oficjalnie wspierane finansowanie i zdolnością Banku Eksportowego do jego zaspokojenia, a także przewidywanego rozwoju oficjalnie wspieranego finansowania.

Warunkami stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych są:

- 1) zgodność kredytu eksportowego z przepisami międzynarodowymi;
- 2) uzgodnienie stałej stopy procentowej kredytu eksportowego;
- 3) ubezpieczenie ryzyka kredytu eksportowego przez Spółkę Ubezpieczeń Eksportowych;
- 4) eksporter nie może być spółką zagraniczną.

Funkcję agenta płatniczego i rozliczeniowego w ramach mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych pełni Bank Eksportowy. Minister Finansów ma obowiązek zapewnienia Bankowi Eksportowemu środków na funkcjonowanie mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych.

Bank eksportera przedstawia Spółce Ubezpieczeń Eksportowych wnioski o stabilizację oprocentowania lub zawiadomienie o przekazaniu nadwyżki oprocentowania w terminie 15 dni po upływie 6 miesięcy od dnia pierwszej wypłaty kredytu eksportowego, a następnie w odstępach 6 miesięcy pomiędzy kolejnymi wypłatami lub po zakończeniu wypłat kredytu eksportowego oraz w odstępach 6 miesięcy od pierwszego dnia okresu spłaty kredytu eksportowego aż do jego całkowitej spłaty.

W przypadku wystąpienia nadwyżki w rozliczeniu oprocentowania bank eksportera jest zobowiązany do przekazania kwoty takiej nadwyżki agentowi płatniczemu i rozliczeniowemu (Bankowi Eksportowemu), w terminie 15 dni od dnia przesłania zawiadomienia o przekazaniu nadwyżki oprocentowania. W przypadku nabycia przez bank prawa do stabilizacji oprocentowania Spółka Ubezpieczeń Eksportowych zleca Bankowi Eksportowemu dokonanie

wypłaty kwoty z tytułu różnic oprocentowania, tak by wypłata nastąpiła w ciągu 30 dni od dnia doręczenia wniosku o stabilizację oprocentowania.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych powiadamia Ministra Finansów najpóźniej do końca następnego miesiąca kalendarzowego o złożonych przez bank eksportera wnioskach o stabilizację oprocentowania, zawiadomieniach banku o przekazaniu nadwyżki z tytułu różnic oprocentowania oraz o złożonych zleceniach zapłaty z tytułu stabilizacji oprocentowania za poprzedni kwartał.

Gwarancje państwa obejmują zobowiązania:

- 1) Spółki Ubezpieczeń Eksportowych z tytułu ubezpieczenia ryzyka kredytów eksportowych; jeżeli wartość kapitału podstawowego Spółki Ubezpieczeń Eksportowych spadnie poniżej kwoty kapitałowego wymogu wypłacalności lub poniżej wysokości minimalnego wymogu kapitałowego, Minister Finansów dokapitalizuje Spółkę Ubezpieczeń Eksportowych, aby zapewnić pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego – w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania od Spółki Ubezpieczeń Eksportowych wniosku o dokapitalizowanie;
- 2) Banku Eksportowego z tytułu spłaty otrzymanych przez niego środków finansowych oraz zobowiązań z tytułu jego innych transakcji na rynkach finansowych.

Gwarancje państwa mają charakter bezwarunkowy i nieodwołalny. Minister Finansów jest upoważniony do potwierdzania gwarancji państwa w formie pisemnej. W przypadku płatności dokonanej przez państwo z tytułu udzielonej gwarancji Spółka Ubezpieczeń Eksportowych i Bank Eksportowy zobowiązani są uregulować swoje zobowiązania wobec państwa z tytułu takiej płatności w drodze cesji na rzecz Ministra Finansów przejętych wierzytelności w związku z ubezpieczeniem ryzyka kredytów eksportowych lub oficjalnie wspieranym finansowaniem, w wysokości odpowiadającej udziałowi państwa w spłacie zobowiązań wynikających z udzielonej gwarancji.

Spółka Ubezpieczeń Eksportowych jest zobligowana do wystąpienia z wnioskiem do Ministra Finansów o podwyższenie kapitału podstawowego niezwłocznie po stwierdzeniu, że jego kwota nie wystarcza na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego, a także w przypadku, gdy Narodowy Bank Republiki Czeskiej zażądał od Spółki Ubezpieczeń Eksportowych przedstawienia planu naprawczego. Spółka Ubezpieczeń

Eksportowych dołącza do wniosku wyjaśnienie powodu obniżenia się kapitału podstawowego, w tym prognozy dotyczące kształtowania się kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego w ciągu najbliższych trzech lat oraz proponowane działania mające na celu obniżenie jej poziomu ryzyka.

2.4 Republika Litewska

Funkcję instytucji wspierającej inwestycje publiczne w Republice Litewskiej pełni spółka akcyjna Viešųjų Investicijų Plėtros Agentūra (dalej jako Agencja Rozwoju Inwestycji Publicznych lub Spółka). W 2012 roku Rada Ministrów Republiki Litewskiej postanowiła³⁹:

- 1) ustanowić spółkę akcyjną Agencja Rozwoju Inwestycji Publicznych;
- 2) zlecić tę czynność Ministrowi Finansów:
 - a) sporządzić i podpisać akt założycielski Spółki oraz inne dokumenty dotyczące jej ustanowienia;
 - b) w wykonaniu obowiązków majątkowych państwa wskazanych w akcie założycielskim Spółki, przekazać kwotę 350 000 LTL z kwoty przydziału zatwierdzonej przez Ministra Finansów jako wkład państwa w kapitał zakładowy Spółki. Udziały Spółki dają Skarbowi Państwa 100% praw głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy;
 - c) reprezentować Skarb Państwa w Spółce w celu wykonywania praw majątkowych i niemajątkowych państwa jako akcjonariusza Spółki.

Spółka jest osobą prawną prowadzącą działalność zgodnie z postanowieniami Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas (dalej jako ustawa o spółkach akcyjnych Republiki Litewskiej) oraz innych aktów prawnych Republiki Litewskiej, statutu i wewnętrznych dokumentów Spółki⁴⁰.

³⁹ Dėl Uždaroji akcinė bendrovė Viešųjų investicijų plėtros agentūra - 2012 m. lapkričio 28 d. LR Vyriausybės nutarimu, Nr. 1428 Z dnia 28 listopada 2012 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.438353?jfwid=eilnns5zf> [data dostępu 31 marca 2022 r.].

⁴⁰ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, Nr. VIII-1835 z dnia 13 lipca 2000 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106080/asr> [data dostępu 31 marca 2022 r.]; Lietuvos respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, Nr. VIII-729 z dnia 12 maja 1998 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1521eca2b65f11e3b2cee015b961c954> [data dostępu 31 marca 2022 r.].

Należy podkreślić, że Spółka prowadzi działalność w celu osiągnięcia zysku poprzez angażowanie środków finansowych przeznaczonych na inwestycje w sektorze publicznym, modernizację infrastruktury publicznej i usług publicznych, a także świadczenie usług finansowych związanych z takimi środkami finansowymi.

Spółka realizuje zakładane cele poprzez:

- 1) wprowadzanie instrumentów finansowych, uczestnicząc w nich jako fundusz powierniczy (fundusz funduszy), pośrednik finansowy lub w innych formach;
- 2) zarządzanie usługami finansowymi, które są finansowane z funduszy, i ich świadczenie, tj. udzielanie pożyczek, zabezpieczeń finansowych oraz gwarancji finansowych podmiotom realizującym projekty w zakresie rozwoju obszarów miejskich, infrastruktury publicznej oraz zwiększania wydajności energetycznej;
- 3) dokonywanie oceny, wyboru i nadzór nad wdrażaniem projektów w sektorze publicznym finansowanych przez instrumenty finansowe;
- 4) pozyskiwanie prywatnych inwestycji w sektorze publicznym;
- 5) promowanie instrumentów finansowych, świadczenie pomocy metodologicznej w zakresie opracowywania projektów z wykorzystaniem instrumentów finansowych.

Akcje Spółki są zdematerializowane. Akcjonariuszom przysługują zaś następujące prawa niemajątkowe:

- 1) prawo do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu;
- 2) prawo głosu na walnym zgromadzeniu;
- 3) prawo do otrzymywania określonych informacji na temat Spółki;
- 4) prawo do wszczęcia postępowania sądowego o naprawę szkody wynikającej z niewykonania lub nieprawidłowego wykonania obowiązków przez dyrektora generalnego Spółki, członków zarządu lub rady nadzorczej Spółki ich obowiązków określonych w ustawach Republiki Litewskiej oraz statucie Spółki, a także w innych przypadkach określonych w odrębnych przepisach prawa;
- 5) inne prawa niemajątkowe wskazane w odrębnych przepisach powszechnie obowiązującego prawa.

Akcjonariusze Spółki posiadają następujące prawa majątkowe:

- 1) prawo do otrzymywania części zysków Spółki (dywidendy);

- 2) prawo do udziału w podziale funduszy Spółki, w przypadku gdy kapitał zakładowy Spółki zostałby obniżony w celu wypłaty akcjonariuszom;
- 3) prawo do otrzymania części majątku Spółki w przypadku likwidacji;
- 4) prawo do nieodpłatnego otrzymania akcji w przypadku zwiększenia kapitału zakładowego Spółki z funduszy Spółki;
- 5) prawo pierwokupu akcji emitowanych przez Spółkę, chyba że walne zgromadzenie większością trzech czwartych głosów uchyli prawo pierwokupu;
- 6) inne prawa majątkowe wskazane w przepisach prawa Republiki Litewskiej.

W Spółce funkcjonują następujące organy:

- 1) walne zgromadzenie;
- 2) rada nadzorcza;
- 3) zarząd;
- 4) dyrektor generalny Spółki.

Walne zgromadzenie ma wyłączne prawo do:

- 1) zmiany statutu Spółki, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej;
- 2) zmiany siedziby Spółki;
- 3) powoływania i odwoływania rady nadzorczej Spółki i jej członków;
- 4) wyboru firmy audytowej na potrzeby zbadania rocznych sprawozdań finansowych Spółki;
- 5) zatwierdzania sprawozdań finansowych;
- 6) zatwierdzania śródrocznych sprawozdań finansowych sporządzonych w celu podjęcia decyzji dotyczącej przydziału dywidendy za okres krótszy niż rok obrotowy;
- 7) podjęcia decyzji o podziale dywidendy za okres krótszy niż rok obrotowy;
- 8) podjęcia decyzji o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki;
- 9) określenia serii, liczby oraz wartości nominalnej akcji Spółki oraz minimalnej ceny emisji;
- 10) podjęcia decyzji o uchyleniu prawa pierwokupu w zakresie nabycia akcji Spółki z konkretnej emisji akcji;
- 11) podjęcia decyzji o obniżeniu kapitału zakładowego Spółki;
- 12) podjęcia decyzji o konwersji akcji Spółki jednej serii na akcje innej serii;
- 13) podjęcia decyzji o likwidacji Spółki;
- 14) wyboru likwidatora Spółki;

- 15) podjęcia decyzji o reorganizacji lub podziale Spółki oraz do zatwierdzenia warunków takiej reorganizacji lub podziału;
- 16) podjęcia decyzji dotyczącej podziału zysku (dywidendy);
- 17) podjęcia decyzji dotyczącej utworzenia oraz wykorzystania rezerw;
- 18) podjęcia decyzji o emisji zamiennych skryptów dłużnych;
- 19) podjęcia decyzji o nabyciu akcji własnych Spółki;
- 20) podjęcia decyzji o reorganizacji Spółki;
- 21) podjęcia decyzji o restrukturyzacji Spółki;
- 22) przyznania organom zarządzającym Spółki prawa do zbycia całości majątku Spółki;
- 23) podejmowania innych decyzji, które nie odpowiadają zakresowi kompetencji organów Spółki.

Uchwałę walnego zgromadzenia uznaje się za przyjętą, w przypadku gdy więcej głosów zostanie oddanych za niż przeciw. Do niektórych decyzji określonych w ustawie o spółkach wymagana jest większość dwóch trzecich lub trzech czwartych głosów akcjonariuszy obecnych na walnym zgromadzeniu.

Zarząd Spółki ma obowiązek zwołać nadzwyczajne walne zgromadzenie, w przypadku gdy:

- 1) kapitał własny Spółki spadnie poniżej wysokości kapitału zakładowego Spółki określonej w prawie Republiki Litewskiej;
- 2) środki finansowe Spółki nie są wystarczające do zapewnienia jej stabilnej działalności;
- 3) w innych przypadkach określonych w ustawie o spółkach oraz w innych aktach prawa Republiki Litewskiej.

Rada nadzorcza Spółki jest kolegialnym organem zarządczym Spółki sprawującym nadzór nad jej działalnością, a jej sposób działania określa przyjęty przez radę regulamin. Rada nadzorcza nie ma prawa zlecać ani przydzielać innym organom Spółki funkcji leżących w zakresie jej własnych kompetencji.

Rada nadzorcza składa się z trzech członków, których wybiera walne zgromadzenie na czteroletnią kadencję. Wybiera spośród swoich członków prezesa rady nadzorczej. W skład rady wchodzi:

- 1) dwaj przedstawiciele Ministerstwa Finansów Republiki Litewskiej;

- 2) przedstawiciel UAB Investicijų ir verslo garantijos (dalej jako Centralna Agencja Zarządzania Inwestycjami).

Rada nadzorcza ponadto:

- 1) wybiera członków zarządu oraz odwołuje ich ze stanowiska (w przypadku gdy Spółka ponosi stratę, rada nadzorcza ma obowiązek rozważyć czy członkowie zarządu powinni nadal zajmować stanowiska);
- 2) nadzoruje działalność zarządu, dyrektora generalnego oraz zastępcy dyrektora generalnego;
- 3) przedstawia walnemu zgromadzeniu propozycje dotyczące strategii operacyjnej Spółki, rocznego sprawozdania finansowego, projektu podziału zysku (straty) oraz oceny pracy zarządu, dyrektora generalnego oraz zastępcy dyrektora generalnego;
- 4) przedstawia walnemu zgromadzeniu propozycje dotyczące projektu uchwały w sprawie podziału dywidendy za okres krótszy niż rok obrotowy, śródrocznego sprawozdania finansowego, a także śródrocznego raportu opracowanego na potrzeby takiej uchwały;
- 5) przedkłada zarządowi oraz dyrektorowi generalnemu propozycje uchylenia ich uchwał sprzecznych z ustawami oraz z innymi przepisami prawa, statutem Spółki oraz decyzjami walnego zgromadzenia;
- 6) podejmuje decyzje dotyczące innych spraw związanych z nadzorem nad działalnością Spółki.

Posiedzenia rady nadzorczej zwołuje prezes rady nadzorczej. Może je zwoływać także rada na wniosek co najmniej dwóch trzecich jej członków. Rada nadzorcza może podejmować uchwały, jeżeli na posiedzeniu obecna jest nie mniej niż połowa jej członków. Uchwałę uznaje się za przyjętą, jeżeli więcej głosów oddanych zostanie za decyzją niż przeciwko jej przyjęciu. Podjęcie decyzji o odwołaniu członka zarządu wymaga głosów więcej niż dwóch trzecich członków rady nadzorczej obecnych na posiedzeniu. Podczas głosowania każdy członek rady ma jeden głos. W przypadku równej liczby głosów za i przeciw wnioskowi głos decydujący ma prezes rady nadzorczej.

Walne zgromadzenie odwołuje radę nadzorczą *in corpore* lub jej poszczególnych członków, a w przypadku odwołania jej poszczególnych członków walne zgromadzenie wyznacza nowych członków przed końcem kadencji rady na pozostałą jej część. Członek rady nadzorczej

może zrezygnować ze stanowiska przed końcem kadencji zawiadomiwszy Spółkę o tym fakcie z wyprzedzeniem nie krótszym niż 14 dni.

Zarząd składa się z pięciu członków, w tym prezesa. W skład zarządu wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- 1) czterech przedstawicieli Ministerstwa Finansów;
- 2) przedstawiciel Centralnej Agencji Zarządzania Inwestycjami.

Rada nadzorcza wybiera zarząd na czteroletnią kadencję. Wybierając, każdy członek rady może głosować „za” lub „przeciw” zgłoszonemu kandydatowi. Wybrani zostają kandydaci, którzy otrzymają więcej głosów „za”. Jeżeli głosowanie dotyczy wyboru poszczególnych członków zarządu, wybiera się ich wyłącznie do czasu zakończenia kadencji obecnego zarządu.

Zarząd rozpatruje zatwierdzenie:

- 1) strategii operacyjnej Spółki;
- 2) sprawozdania rocznego Spółki;
- 3) sprawozdania śródrocznego Spółki;
- 4) struktury zarządczej Spółki oraz stanowisk jej pracowników;
- 5) stanowisk, na które pracownicy wybierani są w drodze konkursu;
- 6) regulacji dotyczących oddziałów i przedstawicielstw Spółki.

Zarząd podejmuje decyzje:

- 1) w obszarze procedury wyboru w drodze konkursu dyrektora generalnego Spółki, wyboru oraz jego odwołania, ustalenia jego wynagrodzenia oraz innych warunków umowy o pracę, a także zatwierdzania opisów stanowisk, przyznawania premii motywacyjnych;
- 2) w sprawie ustanowienia przez Spółkę innych osób prawnych lub w sprawie objęcia przez nią udziałów w innych osobach prawnych;
- 3) w sprawie ustanowienia oddziałów i przedstawicielstw Spółki lub w sprawie zakończenia ich działalności, a także powoływania i odwoływania członków kadry zarządzającej;
- 4) dotyczące inwestycji, przeniesienia lub wynajmu środków trwałych Spółki (obliczanych osobno dla każdego rodzaju transakcji), których wartość nominalna jest wyższa niż jedna dwudziesta kapitału zakładowego Spółki;

- 5) dotyczące ustanowienia zastawu lub hipoteki na środkach trwałych Spółki (obliczanych osobno dla każdego rodzaju transakcji), których wartość nominalna jest wyższa niż 1/20 (jedna dwudziesta) kapitału zakładowego Spółki;
- 6) dotyczące zabezpieczenia lub gwarancji zobowiązań innych osób, których wysokość przekracza 1/20 (jedną dwudziestą) kapitału zakładowego Spółki;
- 7) o nabyciu środków trwałych, których cena przekracza jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki;
- 8) inne leżące w zakresie kompetencji zarządu zgodnie z Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas (dalej jako ustawa o spółkach akcyjnych)⁴¹ oraz decyzjami walnego zgromadzenia.

Zarząd Spółki ponadto:

- 1) analizuje materiały przedstawione przez dyrektora generalnego, dotyczące wdrożenia strategii Spółki, organizacji działalności oraz sytuacji finansowej Spółki;
- 2) analizuje materiały przedstawione przez dyrektora generalnego w sprawie wyników gospodarczych Spółki, szacowanych zysków i strat, danych rachunkowych, inwentaryzacyjnych oraz innych zmian majątku Spółki;
- 3) analizuje kompletne roczne sprawozdanie finansowe Spółki, projekt podziału zysków (strat) oraz przedkłada je łącznie z rocznym raportem Spółki radzie nadzorczej na walnym zgromadzeniu;
- 4) analizuje projekt uchwał w sprawie wypłaty dywidendy za okres krótszy niż jeden rok obrotowy i śródroczne sprawozdanie finansowe sporządzane na potrzeby tej decyzji;
- 5) odpowiada za zwołanie i przeprowadzenie walnego zgromadzenia w sposób terminowy;
- 6) przedkłada radzie nadzorczej wymagane przez nią dokumenty dotyczące działalności Spółki;
- 7) przestrzega tajemnic handlowych Spółki, w tym chroni informacje poufne, które zostały ujawnione członkom zarządu.

Zarząd może podejmować decyzje, jeżeli w posiedzeniu bierze udział co najmniej dwie trzecie jego członków. Uchwała zarządu zostaje uznana za przyjętą, kiedy za jej przyjęciem oddanych zostanie więcej głosów niż przeciwko niej.

⁴¹ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, Nr. VIII-1835, op. cit.

Rada nadzorcza może odwołać zarząd *in corpore* lub poszczególnych jego członków przed upływem jego kadencji.

Czynności zwykłego zarządu Spółki prowadzi dyrektor generalny, który jest wybierany w drodze konkursu oraz odwoływany przez zarząd Spółki, lub osoby przez niego wyznaczone, występujące także w imieniu Spółki.

W zakresie swoich kompetencji dyrektor generalny:

- 1) organizuje bieżącą działalność Spółki i realizuje jej cele;
- 2) wydaje zarządzenia dotyczące działalności Spółki;
- 3) zawiera i rozwiązuje z pracownikami Spółki umowy o pracę oraz określa wysokość ich wynagrodzenia;
- 4) odpowiada za sporządzanie rocznego sprawozdania finansowego Spółki;
- 5) odpowiada za sporządzanie projektów uchwał dotyczących podziału dywidendy za okres krótszy niż jeden rok finansowy, za sporządzanie śródrocznego sprawozdania finansowego oraz raportu śródrocznego;
- 6) sporządza roczny raport działalności Spółki;
- 7) jeżeli zgodnie z obowiązującym prawem wymagane jest przeprowadzenie audytu, zawiera umowy z firmą audytową;
- 8) otwiera i zamyka rachunki bankowe;
- 9) reprezentuje Spółkę lub zapewnia jej reprezentację przed instytucjami, organizacjami i sądami, w procedurach arbitrażowych oraz w stosunku do stron trzecich;
- 10) zapewnia tworzenie odpowiednich warunków do pracy dla pracowników Spółki i ochronę tajemnic handlowych Spółki;
- 11) z zastrzeżeniem stosownej decyzji zarządu przeprowadza transakcje dotyczące inwestycji, przeniesienia własności lub wynajmu środków trwałych Spółki (osobno dla każdego rodzaju transakcji), których wartość księgowa przekracza 1/20 (jedną dwudziestą) kapitału zakładowego Spółki;
- 12) z zastrzeżeniem decyzji zarządu przeprowadza transakcje dotyczące ustanowienia zastawu lub hipoteki na środkach trwałych Spółki (osobno dla każdego rodzaju transakcji), których wartość księgowa przekracza 1/20 (jedną dwudziestą) kapitału zakładowego Spółki;

- 13) z zastrzeżeniem decyzji zarządu przeprowadza transakcje dotyczące zabezpieczenia lub gwarancji zobowiązań innych osób, których wartość przekracza 1/20 (jedną dwudziestą) kapitału zakładowego Spółki;
- 14) z zastrzeżeniem decyzji zarządu przeprowadza transakcje dotyczące nabycia środków trwałych, których cena przekracza jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki;
- 15) odpowiada za przedkładanie dokumentów oraz informacji walnemu zgromadzeniu, radzie nadzorczej, zarządowi oraz osobie prowadzącej rejestr osób prawnych;
- 16) odpowiada za publikację informacji w źródle wskazanym w statucie; sprawuje inne funkcje wskazane w ustawie o spółkach⁴², innych aktach prawnych oraz statucie.

2.5 Republika Łotwy

W systemie prawnym Republiki Łotwy funkcjonuje odrębny akt prawny (Attīstības finanšu institūcijas likums; dalej jako ustawa o instytucjach finansowych LV), który reguluje tworzenie i zasady działalności publicznych finansowych instytucji rozwoju⁴³. Zdaniem ustawodawcy takie rozwiązanie prawne ma na celu zapewnienie efektywnego działania instytucji finansowych wspierających rozwój (dalej jako Instytucja finansowa) poprzez wdrożenie programów wsparcia i rozwoju, jak również zapewnienie wykonania zadań delegowanych instytucji państwowych, określonych w innych aktach normatywnych, poprzez realizację polityki gospodarczej państwa. Program wsparcia i rozwoju wdrażany jest w postaci instrumentów finansowych lub grantów. Instrumentami finansowymi są pożyczki, gwarancje, kredyty eksportowe, udzielanie gwarancji kredytów eksportowych oraz ubezpieczeń eksportowych, udział w kapitale spółek handlowych, a także udział w funduszach inwestycyjnych, w tym również w funduszach alternatywnych.

Instytucja finansowa realizuje programy wsparcia obejmujące:

- 1) rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, w tym również rozpoczynających działalność gospodarczą;
- 2) udzielanie mikrokredytów;
- 3) budowę lub renowację budynków mieszkalnych;

⁴² Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, Nr. VIII-1835, op. cit.

⁴³ Attīstības finanšu institūcijas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 228, z dnia 15 listopada 2014 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/op/2014/228.1> [data dostępu 15 września 2022 r.].

- 4) rozwój infrastruktury państwowej lub samorządowej;
- 5) ochronę przyrody;
- 6) rozwój infrastruktury;
- 7) rozwój technologii i innowacji;
- 8) tworzenie kapitału podwyższonego ryzyka;
- 9) rozwój rolnictwa, przetwórstwa produktów rolnych, obszarów rolnych oraz gospodarstw rybnych i leśnych;
- 10) sprzyjanie zatrudnieniu określonych grup społecznie nieprzystosowanych oraz wdrażanie programów wsparcia socjalnego;
- 11) wspieranie procesów kooperacji przedsiębiorców;
- 12) wspieranie regionów wymagających szczególnego wsparcia;
- 13) wspieranie rozwoju eksportu;
- 14) wdrażanie i współfinansowanie programów lub projektów Unii Europejskiej;
- 15) wdrażanie i współfinansowanie programów lub projektów międzynarodowych instytucji finansowych, jak również inne dziedziny wsparcia określone w aktach normatywnych.

Instytucja finansowa jest spółką kapitałową, w której 100% akcji należy do Skarbu Państwa. Wykonawcą 40% praw z akcji Instytucji finansowej jest Minister Finansów, a po 30% – Minister Gospodarki oraz Minister Rolnictwa. Akcje Instytucji finansowej nie mogą być przedmiotem zastawu ani obciążenia w żaden inny sposób. Statut Instytucji finansowej wymaga zaś zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

W obszarach nieuregulowanych w ustawie o instytucjach finansowych LV do działalności Instytucji finansowej stosuje się przepisy Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums (dalej jako ustawa o zarządzaniu akcjami i spółkami kapitałowymi podmiotów publicznych LV)⁴⁴, jak również Komerclikums (dalej jako prawo handlowe LV)⁴⁵. W zakresie programów wspierających Instytucji finansowych, ocenianych jako wsparcie

⁴⁴ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 216, z dnia 31 października 2014 r. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> [data dostępu 15 września 2022 r.].

⁴⁵ Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 158/160, z dnia 4 maja 2000 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/5490-komerclikums> [data dostępu 15 września 2022 r.].

działalności gospodarczej, zastosowanie mają również przepisy Komercedarbības atbalsta kontroles likums (dalej jako ustawa o kontroli wsparcia działalności gospodarczej LV)⁴⁶.

Walne zgromadzenie Instytucji finansowej jest zdolne do podejmowania uchwał w przypadku, gdy uczestniczą w nim przedstawiciele wszystkich akcjonariuszy. Każda akcja daje prawo do jednego głosu. Walnemu zgromadzeniu przewodniczy przedstawiciel Ministra Finansów.

Walne zgromadzenie Instytucji finansowej podejmuje decyzje w poniższych obszarach:

- 1) wysokość kapitału rezerwowego oraz zasada tworzenia rezerw;
- 2) zatwierdzanie planu działalności i planu finansowego;
- 3) powoływanie i odwoływanie kierownika komórki audytu wewnętrznego;
- 4) ustalanie wynagrodzeń biegłych rewidentów;
- 5) zatwierdzanie warunków zatrudnienia kierownika komórki audytu wewnętrznego;
- 6) zatwierdzanie planu działania komórki audytu wewnętrznego, kosztów jej funkcjonowania oraz limitów zatrudnienia w tej komórce;
- 7) zatwierdzanie systemu kontroli wewnętrznej;
- 8) pokrywanie strat ze środków kapitału rezerwowego w przypadkach, gdy Instytucja finansowa poniesie straty.

Rada nadzorcza Instytucji finansowej składa się z trzech członków. Każdy z trzech Ministrów (Finansów, Gospodarki, Rolnictwa) ma prawo wskazania jednego kandydata na członka rady nadzorczej. Kadencja rady nadzorczej wynosi trzy lata. Członków rady i zarządu Instytucji finansowej obowiązują wymagania analogiczne jak w przypadku członków rad i zarządów instytucji kredytowych.

Poza zadaniami określonymi w ustawie o zarządzaniu akcjami i spółkami kapitałowymi podmiotów publicznych LV do zadań rady nadzorczej Instytucji finansowej należy również:

- 1) zapewnienie opracowania, zatwierdzenia i nadzorowania wdrożenia planu działania Instytucji finansowej;
- 2) stały nadzór nad działaniem systemu kontroli wewnętrznej Instytucji finansowej;

⁴⁶ Komercedarbības atbalsta kontroles likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, z dnia 27 czerwca 2014 r. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/267199-komercedarbibas-atbalsta-kontroles-likums> [data dostępu 15 września 2022 r.].

- 3) ocena i uzgadnianie lub odmowa nabycia nieruchomości, zbywanie lub obciążanie ich prawami rzeczowymi, jeśli transakcje z takim majątkiem określają zwrot zobowiązań (egzekucję);
- 4) wykonywanie zadań Instytucji finansowej związanych z zarządzaniem ryzykiem.

Zgody walnego zgromadzenia wymaga inwestycja lub dezinwestycja w akcje lub udziały w spółce kapitałowej, nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, jak również wniesienie wkładów do funduszy kapitałowych, w tym do alternatywnych funduszy inwestycyjnych. Powyższe działania mogą być realizowane wyłącznie w ramach programów lub zadań zleconych przez instytucje państwowe.

Zarząd Instytucji finansowej nie może składać się z więcej niż pięciu członków. Członkowie zarządu powoływani są na trzyletnią kadencję. Prezesa zarządu spośród jego członków wybiera zaś rada nadzorcza.

Nadzór nad opracowaniem i wdrożeniem programów zapewnia odpowiednie branżowe ministerstwo lub instytucja określona w aktach normatywnych. Programy powstają wyłącznie w celu zlikwidowania lub ograniczenia zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Do opracowania i wdrożenia takiego programu Rada Ministrów powołuje radę konsultacyjną Instytucji finansowej oraz określa jej tryb działania, działania nadzorcze dla zapewnienia opracowania i wdrożenia programu, jak również instytucje reprezentowane w radzie. W radzie konsultacyjnej z głosem doradczym mają prawo uczestniczyć przedstawiciele organizacji przedsiębiorców.

Rada Ministrów zatwierdza programy i określa tryb ich wdrożenia, finansowanie, w tym na pokrycie kosztów Instytucji finansowej. Przed zatwierdzeniem programu przez Radę Ministrów Instytucja finansowa ocenia wpływ programu, ryzyka, potencjalne korzyści oraz koszty. Wdraża zatwierdzone programy, a także prowadzi konsultacje w celu wdrożenia zatwierdzonego programu oraz zapewnia działania informacyjne dla odpowiednich grup docelowych.

Wdrożenie zatwierdzonych programów lub zadań delegowanych do Instytucji finansowej realizowane jest ze środków budżetu państwa, w tym z pożyczek państwowych, środków Unii Europejskiej oraz innych środków zagranicznej pomocy finansowej, jak również z innych

źródeł finansowania. Do finansowania zatwierdzonych programów Instytucja finansowa może również wykorzystać zasoby finansowe pozyskiwane z rynków finansowych oraz środki własne.

Instytucja finansowa zarządza swoimi zasobami finansowymi zgodnie ze strategią zarządzania finansami i polityką zarządzania ryzykiem. Dokonuje oceny jakości swoich aktywów i udzielonych gwarancji zgodnie z Międzynarodowymi standardami sprawozdawczości i rachunkowości, których wprowadzenie określa rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości⁴⁷.

W celu zapewnienia odpowiedniego zarządzania zasobami finansowymi oraz ryzykiem rada nadzorcza Instytucji finansowej:

- 1) zapewnia opracowanie oraz zatwierdzenie zasad zarządzania ryzykiem i nadzoruje jej wdrożenie;
- 2) zatwierdza metody zarządzania ryzykiem;
- 3) nadzoruje aktywa portfela kredytowego oraz innych aktywów ryzyka kredytowego, jak również działanie systemu zarządzania jakością wystawionych gwarancji;
- 4) zatwierdza metodykę odpisów aktualizacyjnych;
- 5) zatwierdza tryb i metodykę oceny ryzyka.

Instytucja finansowa tworzy kapitał zapasowy w celu zapewnienia stabilności finansowej i długotrwałej działalności, jak również ograniczania wpływu ryzyka przyjętego do realizacji zatwierzonego programu. Do kapitału zapasowego zalicza się w szczególności:

- 1) udział w oczekiwanej w ramach programu publicznego finansowania stracie, określonej z uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem;
- 2) wydatki dotyczące zatwierzonego programu, odzwierciedlone w zobowiązaniach Instytucji finansowej;
- 3) zysk Instytucji finansowej.

Obniżenie kapitału zapasowego może nastąpić poprzez:

⁴⁷ Dz. Urz. UE L 243 z dnia 11 września 2002 r., str. 1, z późn. zm.

- 1) odpisy w sprawozdawczym roku finansowym dla portfela kredytowego, innych aktywów ryzyka kredytowego lub udzielonych gwarancji, jeśli pełne lub częściowe pokrycie ryzyka publicznego finansowania programu określone jest zgodnie z warunkami zatwierdzonego programu, z uwzględnieniem metodyki tworzenia oszczędności Instytucji finansowej;
- 2) przekroczenie oczekiwanych strat o faktyczne straty w utworzonych odpisach i aktywach spisanego portfela kredytowego lub innych rodzajów ryzyka kredytowego albo wypłaconych rekompensatach gwarancyjnych po wdrożeniu zatwierdzonych programów;
- 3) pozostałą część kapitału zapasowego związaną z pokryciem oczekiwanej straty zatwierdzonego programu, jeśli wdrożenie zatwierdzonego programu zostanie przerwane;
- 4) część kwoty zwiększenia kapitału zakładowego Instytucji finansowej, której źródłem pochodzenia jest kapitał zapasowy.

Zysk Instytucji finansowej przeznacza się na podwyższenie kapitału zapasowego. Nie ponosi ona kosztów wykorzystywania środków publicznych, tj. z budżetu państwa, funduszy Unii Europejskiej, innej zagranicznej pomocy finansowej, przekazanych na realizację zatwierdzonego programu.

Za gwarancje udzielone przez Instytucję finansową odpowiada Skarb Państwa w wysokości określonej corocznie w ustawie budżetowej. Rada Ministrów określa tryb, w jakim przy opracowywaniu projektu ustawy budżetowej dla danego roku przewidywane są zobowiązania Skarbu Państwa za gwarancje udzielone przez Instytucję finansową.

Instytucja finansowa sporządza roczne sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi standardami sprawozdawczości i rachunkowości, których wprowadzenie określa rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości. W ciągu miesiąca po zatwierdzeniu sprawozdania rocznego publikuje ona na swojej stronie internetowej zatwierdzone przez zgromadzenie akcjonariuszy sprawozdanie roczne lub skrócone sprawozdanie roczne.

Przykład funkcjonowania instytucji finansowej w Republice Łotwy stanowi Spółka Altum⁴⁸.

Działalność gospodarcza wyżej wymienionej spółki obejmuje:

- 1) udzielanie kredytów;
- 2) finansowanie działalności usługowej, gdzie indziej niesklasyfikowanej, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych;
- 3) działalność firm centralnych (*head offices*);
- 4) doradztwo związane z zarządzaniem;
- 5) pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania;
- 6) badanie rynku i opinii publicznej.

W zakresie kwestii nieuregulowanych w statucie do działalności spółki zastosowanie mają postanowienia ustawy o instytucjach finansowych wspierających rozwój LV, ustawy o udziałach kapitałowych osób publicznych oraz zarządzaniu spółkami kapitałowymi LV oraz prawa handlowego LV, jak również innych aktów normatywnych⁴⁹.

Kapitał zakładowy spółki wynosi 204 862 333 euro, a wartość nominalna jednej akcji wynosi 1 euro. Akcje spółki są imienne i podlegają dematerializacji.

Rada nadzorcza, składająca się z trzech członków, podejmuje decyzje zwykłą większością głosów obecnych członków rady. Zarząd składa się natomiast z pięciu członków i również podejmuje decyzje zwykłą większością głosów obecnych członków zarządu. Członkowie zarządu reprezentują spółkę łącznie. Mogą oni upoważnić jednego lub więcej spośród członków zarządu do przeprowadzenia określonych transakcji lub określonych rodzajów transakcji.

W przypadku gdy rada nadzorcza odrzuci propozycje zarządu dotyczące rozpatrzenia określonej sprawy, zarząd ma prawo zwołać nadzwyczajne walne zgromadzenie, które podejmuje ostateczną decyzję.

⁴⁸ Grozījums Ministru kabineta 2015.gada 9.aprīļa rīkojumā Nr.180 "Par akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" statūtu apstiprināšanu", Nr.356. Rīgā z dnia 7 lipca 2015 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/op/2015/130.7> [data dostępu 15 września 2022 r.].

⁴⁹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums, Latvijas Vēstnesis: 216, 31.10.2014 oraz Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 158/160, z dnia 4 maja 2000 r. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> [data dostępu 15 września 2022 r.].

2.6 Republika Słowacka

W Republice Słowackiej funkcję publicznej finansowej instytucji rozwoju pełni, na podstawie odrębnej ustawy, Exportno-Importna Banka Slovenskej Republiky (dalej jako Eximbanka SR lub Bank Eksportowo-Importowy)⁵⁰. Podmiot ten jest osobą prawną z siedzibą w Bratysławie, podlegającą wpisowi do rejestru handlowego. Eximbanka SR nie jest bankiem, zakładem ubezpieczeń ani zakładem reasekuracji w rozumieniu odrębnych przepisów i nie został utworzony w celu osiągnięcia zysku.

Zgodnie z założeniami polityki zagranicznej i fiskalnej państwa, regulacjami Unii Europejskiej oraz w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z członkostwa Republiki Słowackiej w organizacjach międzynarodowych Eximbanka SR wspiera działalność eksportowo-importową poprzez finansowanie kredytów eksportowych, ubezpieczanie kredytów eksportowych oraz finansowanie kredytów importowych w celu zwiększenia konkurencyjności produktów krajowych oraz promowania stosunków gospodarczych pomiędzy Republiką Słowacką a innymi krajami. Wykonując ustawowe zadania, Eximbanka SR prowadzi działania w zakresie wspierania zatrudnienia, rozwoju regionalnego, ochrony środowiska oraz wsparcia inwestycji w nowe technologie i powiązaną infrastrukturę. Pozyskując środki niezbędne do realizacji zadań ustawowych Eximbanka SR występuje na rynkach finansowych we własnym imieniu.

Działalność Eximbanka SR obejmuje:

- 1) finansowanie kredytów eksportowych;
- 2) finansowanie kredytów importowych;
- 3) ubezpieczanie kredytów eksportowych;
- 4) reasekurację kredytów eksportowych;
- 5) udzielanie gwarancji.

Eximbanka SR może ubezpieczać:

- 1) średnio- i długoterminowe kredyty eksportowe od wszelkiego rodzaju ryzyka politycznego i handlowego, które może zaistnieć w państwie nabywcy lub w państwie trzecim;

⁵⁰ Zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky z dnia 6 lutego 1997 r. Pozyskano z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-80> [data dostępu 22 marca 2022 r.].

- 2) krótkoterminowe kredyty eksportowe od wszelkiego rodzaju ryzyka politycznego, które może zaistnieć w państwie nabywcy lub w państwie trzecim;
- 3) średnio- i długoterminowe kredyty eksportowe mające zachęcić eksporterów do inwestowania za granicą od wszelkiego rodzaju ryzyka politycznego i handlowego, które może tam zaistnieć;
- 4) krótkoterminowe kredyty eksportowe od ryzyka gospodarczego wywołanego przez zagranicznego nabywcę.

Ubezpieczenie kredytów eksportowych przez Eximbanka SR podlega regulacjom ubezpieczeń kredytów zatwierdzonym przez zarząd za zgodą Ministra Finansów.

Z zachowaniem zasad reasekuracji, Eximbanka SR może:

- 1) dokonując ubezpieczenia, zawrzeć umowy reasekuracji z reasekuratorami na krajowym lub międzynarodowym rynku reasekuracji;
- 2) dokonać reasekuracji działalności gospodarczej eksporterów związanej z eksportem.

Eximbanka ma także prawo:

- 1) dyskontować i redyskontować weksle;
- 2) emitować – na potrzeby realizacji zadań ustawowych – obligacje;
- 3) inwestować wolne środki finansowe;
- 4) zaciągać pożyczki w walutach obcych od banków lub innych instytucji finansowych;
- 5) udzielać bezpośrednich kredytów, refinansować lub współfinansować kredyty krótko-, średnio- i długoterminowe dla eksporterów lub importerów, przeznaczone na zakup towarów i usług od dostawców krajowych, oraz udzielać kredytów finansowych w euro lub w innych walutach na krajowych lub międzynarodowych rynkach finansowych;
- 6) udzielać krótkoterminowych kredytów ze środków własnych (do 25% ich wartości);
- 7) dochodzić wierzytelności państwa zgodnie z upoważnieniem nadanym przez Ministra Finansów;
- 8) wykorzystywać środki własne na potrzeby inwestycji w instrumenty finansowe;
- 9) ubezpieczać oraz dokonywać reasekuracji wierzytelności eksporterów od ryzyka handlowego;
- 10) prowadzić rachunki klientów oraz rachunki funduszy dostępnych do wdrażania instrumentów inżynierii finansowej na podstawie odrębnych przepisów;
- 11) świadczyć usługi płatnicze i rozliczeniowe;

- 12) dokonywać krajowych i międzynarodowych przelewów finansowych;
- 13) pełnić funkcję organizatora emisji na podstawie odrębnych przepisów;
- 14) prowadzić na własny rachunek działalność gospodarczą z wykorzystaniem środków płatniczych w walutach obcych;
- 15) prowadzić inną działalność związaną z obowiązkami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Eximbanka SR może udzielać gwarancji importowych lub eksportowych na zasadach dotyczących udzielania gwarancji zatwierdzonych przez zarząd. Może również tworzyć osoby prawne oraz nabywać udziały w innych osobach prawnych wyłącznie za zgodą Rady Ministrów.

Za zobowiązania Eximbanka SR wynikające z tytułu działalności ustawowej – z wyłączeniem zobowiązań wynikających z ubezpieczenia lub reasekuracji ryzyka zbywalnego – bezwarunkowo i nieodwołalnie odpowiada Skarb Państwa.

Działalność Eximbanka jest finansowana z wykorzystaniem poniższych źródeł:

- 1) środki własne:
 - a) kapitał zakładowy;
 - b) fundusze specjalne;
 - c) zyski wypracowane w trakcie bieżącego okresu obrachunkowego;
 - d) zysk z lat ubiegłych;
- 2) zwrotne środki finansowe.

Podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Eximbanka SR, a także sposób jego podwyższenia oraz wykorzystania funduszy pochodzących z jego obniżenia określa Rada Ministrów według propozycji przedstawionej przez zarząd po jej uprzednim zaopiniowaniu przez radę nadzorczą oraz Ministra Finansów.

Środki własne Eximbanka SR nie podlegają zajęciu. Ponadto egzekucji nie podlegają:

- 1) nieruchomości Eximbanka SR;
- 2) instrumenty finansowe Eximbanka SR oraz udziały tej instytucji w innych podmiotach prawnych;
- 3) fundusze przeznaczone na finansowanie kredytów eksportowych, kredytów importowych, ubezpieczenie kredytów eksportowych, reasekurację kredytów

eksportowych, udzielanie gwarancji oraz reasekurację wiarytelności eksportowych od ryzyka handlowego;

- 4) wiarytelności Eximbanka SR w bankach, instytucjach finansowych, eksporterach, importerach, zagranicznych klientach i zagranicznych dostawcach;
- 5) banki, instytucje finansowe, eksporterzy, importerzy, klienci zagraniczni oraz dostawcy zagraniczni.

Ze środków własnych instytucji tworzy się fundusze:

- 1) rezerw;
- 2) na potrzeby finansowania kredytów eksportowych;
- 3) na potrzeby finansowania kredytów importowych;
- 4) gwarancyjny;
- 5) na pokrycie ryzyka zbywalnego;
- 6) na pokrycie ryzyka niezbywalnego;
- 7) inne specjalnego przeznaczenia.

Eximbanka SR na potrzeby działalności ubezpieczeniowej tworzy rezerwy:

- 1) składek;
- 2) na straty;
- 3) techniczną na rozliczenia nadzwyczajnego ryzyka związanego z ubezpieczeniem kredytów eksportowych;
- 4) inne rezerwy techniczne.

Rezerwę składek tworzy się z tej części składek wynikających z podpisanych umów ubezpieczeniowych, która dotyczy przyszłego okresu obrachunkowego. Jej wysokość określa się jako sumę rezerw technicznych, obliczoną według wartości poszczególnych polis ubezpieczeniowych.

Rezerwa na pokrycie strat przeznaczona jest na odszkodowania z tytułu ubezpieczenia w oparciu o roszczenia ubezpieczeniowe:

- 1) zgłoszone przed końcem bieżącego okresu obrachunkowego, ale nierozliczone w tym okresie;
- 2) powstałe, ale niezgłoszone w bieżącym okresie obrachunkowym.

Wysokość rezerwy na pokrycie strat określa się jako sumę rezerw na pokrycie strat obliczanych dla poszczególnych roszczeń ubezpieczeniowych. W przypadku gdy w powyższy sposób nie można określić wysokości rezerwy na pokrycie strat, należy skorzystać z metod matematycznych i statystycznych.

Rezerwa na pokrycie ryzyka nadzwyczajnego związanego z ubezpieczeniem kredytów eksportowych ustanawiana jest z tej części składek wynikających z podpisanych umów ubezpieczeniowych, która ma pokryć różnice w płatnościach należnych odszkodowań. Rezerwa techniczna na pokrycie ryzyka nadzwyczajnego określana jest poprzez zastosowanie kwalifikowanej metody szacunkowej, w szczególności zgodnie z wysokością składki oraz ubezpieczonym ryzykiem związanym z zawartymi polisami ubezpieczeniowymi oraz zgodnie z metodą ich reasekuracji.

Eximbanka SR przygotowuje projekt budżetu na rok podatkowy i przedkłada Radzie Ministrów po uzgodnieniu z Ministrem Finansów. Eximbanka SR przedkłada Radzie Narodowej Republiki Słowackiej do zatwierdzenia projekt budżetu na dany rok podatkowy wraz z opinią Rady Ministrów w terminie określonym na potrzeby przedstawienia projektu budżetu państwa na kolejny rok podatkowy. Projekt budżetu na dany rok podatkowy obejmuje również projekt planu działalności i planu finansowego.

W przypadku, gdy budżet Eximbanka SR nie zostanie zatwierdzony do dnia 1 stycznia danego roku podatkowego, instytucja prowadzi działalność na podstawie budżetu przedłożonego Radzie Ministrów po jego uzgodnieniu z Ministrem Finansów. W sytuacji przekroczenia poziomu wskazanych w budżecie przychodów z działalności operacyjnej, po uwzględnieniu rezerw i odpisów, za zgodą Ministra Finansów może zwiększyć wskazany w budżecie poziom kosztów z tytułu działalności operacyjnej o kwotę, o którą przekroczyła poziom przychodów z działalności operacyjnej. Jeżeli przychody Eximbanka SR przekroczą poziom wskazany w budżecie, instytucja może przekroczyć poziom wskazanych w budżecie kosztów o kwotę, o którą przekroczony został poziom wskazanych w budżecie przychodów. W przypadku gdy w budżecie Eximbanka SR uwzględniono koszty projektów lub działań, które realizowane będą jedynie częściowo lub w ogóle, może wykorzystać zwolnione fundusze na pokrycie wydatków z tytułu projektów, których w budżecie nie ujęto. Przesunięcie funduszy wymaga zatwierdzenia przez Ministra Finansów.

Eximbanka SR prowadzi działalność zgodnie z budżetem zatwierdzonym przez Radę Narodową Republiki Słowackiej. Instytucja pokrywa koszty wynikające ze swojej działalności z przychodów generowanych przez taką działalność. Zysk przeznacza się na uzupełnienie funduszy, wpłatę do budżetu państwa lub podwyższenie kapitału zakładowego. Eximbanka SR zgłasza zapotrzebowanie na środki z budżetu państwa na kolejny rok budżetowy w terminie i zakresie określonym przez Ministra Finansów na potrzeby przygotowania budżetu państwa na następny rok podatkowy.

Organami Eximbanka SR są:

- 1) zarząd,
- 2) rada nadzorcza,
- 3) dyrektor generalny.

Zarząd Eximbanka SR:

- 1) zatwierdza strukturę organizacyjną Eximbanka SR;
- 2) zatwierdza regulamin zarządu;
- 3) udziela zgody na powołanie pracowników Eximbanka SR na członków organów wykonawczych, nadzorczych i kontrolnych przedsiębiorstw;
- 4) odpowiada za prawidłowe prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz zarządzanie instytucją;
- 5) zatwierdza warunki udzielania przez Eximbanka SR kredytów;
- 6) zatwierdza zasady tworzenia i wykorzystywania rezerw;
- 7) zatwierdza warunki gwarancji udzielanych przez Eximbanka SR;
- 8) zatwierdza przeniesienie własności oraz wynajem składników majątku trwałego będących własnością Eximbanka SR oraz ich obciążenie prawami osób trzecich.

Za zgodą Ministra Finansów zarząd zatwierdza warunki ubezpieczania kredytów przez Eximbanka SR.

Zarząd przedkłada Ministrowi Finansów do zatwierdzenia projekty:

- 1) sprawozdania finansowego;
- 2) raportu rocznego z działalności;
- 3) wyboru biegłego rewidenta na potrzeby zbadania sprawozdań finansowych;
- 4) podziału zysku.

Po uzgodnieniu z Ministrem Finansów zarząd przedkłada do zatwierdzenia Radzie Narodowej Republiki Słowackiej projekt planu finansowego Eximbanka SR na dany rok obrachunkowy.

W skład zarządu wchodzi pięciu członków, którymi są dyrektor generalny, trzech zastępców dyrektora generalnego oraz członek, który nie jest pracownikiem Eximbanka SR. Do składania oświadczeń woli w imieniu zarządu upoważniony jest dyrektor generalny wraz z innym członkiem zarządu; pod nieobecność dyrektora generalnego uprawnienie to przysługuje zastępcy dyrektora generalnego wraz z innym członkiem zarządu. Dyrektora generalnego i jego zastępców oraz pozostałych członków zarządu powołuje oraz odwołuje rząd na podstawie rekomendacji Ministra Finansów. Dyrektor generalny oraz jego zastępcy w zarządzie powoływani są na sześcioletnią kadencję, a pozostali członkowie – na trzyletnią. W przypadku powstania wakatów na stanowisku dyrektora generalnego, zastępcy dyrektora generalnego lub innych członków zarządu przed końcem ich kadencji, kadencję taką uznaje się za zakończoną. Nowa kadencja rozpoczyna bieg z chwilą powołania nowego dyrektora generalnego, zastępcy dyrektora generalnego lub innych członków zarządu.

Członkostwa w zarządzie nie można łączyć z zasiadaniem w organach zarządczych, nadzorczych lub kontrolnych podmiotów będących eksporterami, importerami, bankami eksportera lub bankami importera. Członek zarządu nie może pełnić funkcji pełnomocnika lub osoby upoważnionej do występowania w imieniu banku lub oddziału banku zagranicznego. Nie wolno mu dokonywać we własnym imieniu i na własny rachunek transakcji gospodarczych związanych z działalnością Eximbanka SR ani pośredniczyć w transakcjach gospodarczych w imieniu tej instytucji na rzecz innych osób lub przedsiębiorców, ani brać udziału w działalności gospodarczej banku lub oddziału banku zagranicznego lub innej spółki o takiej samej lub podobnej działalności.

Rada Ministrów odwołuje członka zarządu ze stanowiska w przypadku, gdy:

- 1) dopuści się on naruszenia przepisów ustawy regulujących działalność Eximbanka SR⁵¹ lub powiązanych z nią przepisów powszechnie obowiązującego prawa;
- 2) zostanie skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo;
- 3) stan zdrowia nie pozwala mu na dalsze pełnienie obowiązków;

⁵¹ Zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky, op. cit.

- 4) pełni funkcję niemożliwą do pogodzenia z funkcją członka zarządu.

Członek zarządu może zrezygnować ze stanowiska poprzez doręczenie zarządowi rezygnacji na piśmie. W takim przypadku członkostwo ustaje z chwilą doręczenia rezygnacji. Jeżeli w wyniku rezygnacji ze stanowiska liczba pozostałych członków zarządu byłaby mniejsza niż trzech, uznaje się, że pełnienie funkcji w zarządzie przez osobę rezygnującą kończy się nie wcześniej niż z chwilą wyznaczenia nowego członka. Dyrektor generalny i zastępcy dyrektora generalnego w każdym przypadku pełnią swoje obowiązki i wykonują swoje prawa do chwili wyznaczenia przez Radę Ministrów nowego dyrektora generalnego oraz jego zastępców. Rada Ministrów może odwołać członka zarządu na wniosek Ministra Finansów. Wysokość wynagrodzenia dla członków zarządu określa rada nadzorcza.

Rada nadzorcza jest organem nadzorczym Eximbanka SR. W jej skład wchodzi siedmiu członków, w tym jej przewodniczący. Członków rady nadzorczej powołuje oraz odwołuje Rada Ministrów na podstawie rekomendacji Ministra Finansów. Prezesa rady powołują i odwołują członkowie Rady Ministrów w głosowaniu tajnym. W przypadku niewywiązywania się przez zarząd lub przez dyrektora generalnego z ich obowiązków, lub w przypadku stwierdzenia istotnych nieprawidłowości w zarządzaniu Eximbanka SR, rada nadzorcza wzywa zarząd lub jego dyrektora generalnego do podjęcia działań naprawczych oraz przekazuje stosowne informacje krajowym organom kontrolnym.

Rada nadzorcza ma sześcioletnią kadencję, a jej członkowie nie mogą pełnić równocześnie funkcji w innym organie Eximbanka SR. Członkostwa w radzie nadzorczej nie można łączyć z zasiadaniem w organach zarządczych, nadzorczych lub kontrolnych spółek oraz innych przedsiębiorców będących eksporterami, importerami, bankami eksportera lub bankami importera. Członkom nie wolno dokonywać we własnym imieniu i na własny rachunek transakcji gospodarczych związanych z działalnością Eximbanka SR ani pośredniczyć w transakcjach gospodarczych w imieniu tej instytucji na rzecz innych osób lub przedsiębiorców, ani brać udziału w działalności gospodarczej banku lub oddziału banku zagranicznego lub innej spółki o takiej samej lub podobnej działalności.

Rada Ministrów odwołuje (obligatoryjnie) członka rady nadzorczej ze stanowiska, w przypadku gdy:

- 1) dopuści się naruszenia przepisów ustawy regulującej działalność Eximbanka SR⁵² lub powiązanych z nią przepisów powszechnie obowiązującego prawa;
- 2) zostanie skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo;
- 3) stan zdrowia nie pozwala mu na dalsze pełnienie obowiązków;
- 4) pełni funkcję niemożliwą do pogodzenia z członkostwem w radzie nadzorczej.

Rada Ministrów może (fakultatywnie) odwołać członka rady nadzorczej ze stanowiska zgodnie z rekomendacją Ministra Finansów z innych niż wyżej wymienionych powodów.

Członek rady nadzorczej może zrezygnować ze stanowiska poprzez doręczenie radzie swojej pisemnej rezygnacji. Pełnienie funkcji kończy się z chwilą doręczenia rezygnacji. Jeżeli w wyniku rezygnacji członka ze stanowiska liczba pozostałych członków rady nadzorczej byłaby mniejsza niż cztery osoby, uznaje się, że pełnienie funkcji przez osobę rezygnującą kończy się nie wcześniej niż z chwilą wyznaczenia nowego członka rady. Członkowie rady nadzorczej otrzymują wynagrodzenie, którego wysokość określa Minister Finansów.

Na wniosek zarządu rada nadzorcza zatwierdza:

- 1) zasady zarządzania majątkiem oraz zasobami finansowymi Eximbanka SR;
- 2) sposób tworzenia i wykorzystywania funduszy Eximbanka SR oraz tworzenia innych funduszy;
- 3) warunki prowadzenia rachunków klientów;
- 4) regulamin rady nadzorczej.

Rada nadzorcza zatwierdza w szczególności:

- 1) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Eximbanka SR;
- 2) warunki udzielania kredytów przez Eximbanka SR;
- 3) warunki ubezpieczania kredytów przez Eximbanka SR;
- 4) warunki udzielania gwarancji przez Eximbanka SR;
- 5) sprawozdanie roczne Eximbanka SR;
- 6) budżet Eximbanka SR na dany rok budżetowy;

⁵² Zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky, op. cit.

- 7) przeniesienie własności oraz wynajem składników majątku trwałego będących w posiadaniu Eximbanka SR oraz obciążenie nieruchomości należących do tej instytucji prawami osób trzecich;
- 8) zwiększenie źródeł zagranicznych finansowania Eximbanka SR;
- 9) zaciąganie kredytów przez Eximbanka SR;
- 10) transakcje, które mogą wiązać się z istotnymi korzyściami dla członków zarządu oraz osób z nimi powiązanych.

Rada nadzorcza opiniuje propozycję wyboru biegłego rewidenta, który ma przeprowadzać badanie sprawozdania finansowego, na podstawie rekomendacji ze strony Komitetu Audytu przed jego zatwierdzeniem przez Ministra Finansów. Rada nadzorcza dokonuje również oceny propozycji podziału zysku i przedkłada ją Ministrowi Finansów.

Dyrektor generalny jest prezesem zarządu i nie może jednocześnie być członkiem innych organów Eximbanka SR. Reprezentuje on Eximbanka SR w kontaktach z podmiotami zewnętrznymi. Dyrektor generalny może podejmować wraz ze swoimi zastępcami decyzje w sprawach pilnych, które bez tego przymiotu (tj. pilności) podlegałyby zatwierdzeniu przez zarząd. Takie decyzje wymagają jednak jednomyślności. Dyrektor generalny jest zobligowany do poinformowania zarządu o podjętych w takim trybie decyzjach na najbliższym posiedzeniu.

Dyrektor generalny może ustanowić Komitet Doradczy złożony z ekspertów w określonych dziedzinach odpowiadających przedmiotowi działalności Eximbanka SR, przy czym eksperci nie mogą być pracownikami tej instytucji. Członków Komitetu Doradczego powołuje oraz odwołuje dyrektor generalny.

Stosunki pracownicze Eximbanka SR regulują przepisy prawa pracy, ponadto pracownicy mają obowiązek:

- 1) traktować jako poufne wszelkie informacje, w których posiadanie mogą wejść w trakcie wykonywania swoich obowiązków w Eximbanka SR;
- 2) powstrzymać się od przyjmowania wynagrodzenia lub innych korzyści, z wyjątkiem takich, które pochodzą od Eximbanka SR lub zostały im przekazane zgodnie z prawem w związku z pełnieniem obowiązków w tej instytucji;
- 3) powstrzymać się od wszelkich działań, które mogą prowadzić do konfliktu pomiędzy interesem Eximbanka SR a ich osobistym interesem, a w szczególności powstrzymać

się od nieuprawnionego wykorzystywania informacji pozyskanych w trakcie pełnienia obowiązków zawodowych w imię korzyści własnej lub osób trzecich.

Członkowie zarządu oraz pracownicy nie mogą także zasiadać w organach zarządczych, nadzorczych ani kontrolnych osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, przy czym powyższe ograniczenia nie mają zastosowania w przypadku, kiedy członek zarządu został wyznaczony do pełnienia funkcji w danym organie przez Eximbanka SR. Z kolei pracownicy Eximbanka SR nie mogą prowadzić działalności gospodarczej bez uprzedniej zgody dyrektora generalnego. Powyższy zakaz nie dotyczy działalności naukowej, pedagogicznej, literackiej, artystycznej oraz zarządzania majątkiem własnym.

Eximbanka SR przedkłada roczne sprawozdanie Narodowemu Bankowi Słowacji w terminie trzydziestu dni od jego przyjęcia. Ma również obowiązek, bez konieczności uzyskania zgody klienta, niezwłocznie przekazać do rejestru pożyczek i gwarancji bankowych prowadzonego przez Narodowy Bank Słowacji dane dotyczące pożyczek udzielonych importerom i eksporterom, zabezpieczenia wierzytelności importerów lub eksporterów z tytułu pożyczek oraz zobowiązań zaciągniętych przez Eximbanka SR wobec eksporterów lub importerów w euro lub w innej walucie. Przekazywanie oraz zabezpieczanie przez tę instytucję wyżej wymienionych danych podlega nadzorowi Narodowego Banku Słowacji.

Minister Finansów zatwierdza:

- 1) zmianę statutu;
- 2) sprawozdania finansowe;
- 3) sprawozdanie roczne;
- 4) podział zysku;
- 5) wybór biegłego rewidenta na potrzeby zbadania sprawozdań finansowych.

Minister Finansów określa zasady wynagradzania oraz przyznawania innych świadczeń dyrektorowi generalnemu i jego zastępcom. Ponadto Eximbanka SR ma obowiązek przygotować oraz przedłożyć Ministrowi Finansów informacje w formie sprawozdań, raportów oraz przeglądów.

Sprawozdanie finansowe Eximbanka SR podlega badaniu przez biegłego rewidenta, który sprawdza zgodność danych wskazanych w raporcie rocznym z danymi zawartymi

w sprawozdaniu finansowym, raportach, sprawozdaniach i innych dokumentach wymaganych przez Ministra Finansów. Koszt badania przeprowadzonego przez biegłego rewidenta ponosi Eximbanka SR.

W skład Komitetu Audytu wchodzi trzech członków, w tym przewodniczący. Członków powołuje i odwołuje Minister Finansów; członkowie Komitetu Audytu mogą być jednocześnie członkami rady nadzorczej – z wyłączeniem prezesa rady nadzorczej. Prezesa Komitetu wybierają i odwołują członkowie. Co najmniej jeden członek Komitetu Audytu musi posiadać przynajmniej pięć lat doświadczenia zawodowego w obszarze rachunkowości i audytu, a przy tym musi spełniać kryteria niezależności. Członkowie Komitetu Audytu powoływani są na sześcioletnią kadencję i mogą pełnić swoją funkcję nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje. Członek Komitetu Audytu może zostać odwołany przed końcem swojej kadencji. Członek Komitetu Audytu może zrezygnować ze stanowiska poprzez doręczenie swojej pisemnej rezygnacji i przestaje nim być z chwilą doręczenia rezygnacji. Jeżeli w wyniku rezygnacji członka Komitetu Audytu ze stanowiska liczba pozostałych członków byłaby mniejsza niż dwoje, uznaje się, że pełnienie funkcji przez osobę rezygnującą kończy się nie wcześniej niż z chwilą wyznaczenia nowego członka. Członków Komitetu Audytu nie można zastąpić w pełnieniu ich obowiązków. Otrzymują oni za pełnienie swoich obowiązków wynagrodzenie, którego wysokość określa Minister Finansów.

Nadzór nad działalnością Eximbanka SR w imieniu państwa sprawuje Minister Finansów przez zapewnienie zgodności z:

- 1) ustawą o działalności Eximbanka SR i innymi przepisami powszechnie obowiązującego prawa;
- 2) zasadami gospodarności, efektywności i celowości wydatkowania środków pochodzących z budżetu państwa.

W przypadku gdy, w ramach sprawowanego nadzoru, Minister Finansów stwierdzi nieprawidłowości, może zastosować następujące środki:

- 1) ograniczenie lub zawieszenie działalności;
- 2) ograniczenie kosztów operacyjnych;
- 3) zawieszenie wypłaty premii;
- 4) proponowanie odwołania kadry wykonawczej;
- 5) nałożenie kary pieniężnej.

Powyższe środki oraz kary pieniężne mogą być stosowane jednocześnie. Nałożenie kary pieniężnej lub zastosowanie innych środków nie ogranicza odpowiedzialności wynikającej z odrębnych przepisów.

Przedstawiciel Ministra Finansów ma prawo brać udział w posiedzeniach organów Eximbanka SR, podczas których omawia się wyniki nadzoru państwa oraz roczne sprawozdania finansowe.

Informacje dotyczące klientów Eximbanka SR, które nie są publicznie dostępne, w szczególności informacje dotyczące dokonanych transakcji oraz stanu rachunków, mają charakter poufny. Eximbanka SR ma obowiązek zapewnić, że takie informacje będą zabezpieczone przed nieprawidłowym wykorzystaniem, ujawnieniem, uszkodzeniem, zniszczeniem oraz utratą lub kradzieżą. Instytucja nie ma prawa rozpowszechniania takich informacji stronie trzeciej bez uprzedniej pisemnej zgody. Za naruszenie obowiązku zachowania poufności nie uznaje się przekazania informacji, w której nie wymienia się wprost nazwy banku, ubezpieczyciela lub reasekuratora ani imienia i nazwiska klienta. Eximbanka SR może przekazać natomiast osobie pełniącej nadzór państwowy nad jej działalnością sprawozdanie dotyczące faktów objętych zobowiązaniem do zachowania poufności.

Za naruszenie zobowiązania do zachowania poufności nie uważa się przekazania informacji na temat klienta Eximbanka SR na pisemny wniosek banków lub firm ubezpieczeniowych, z którymi podpisano umowy o współpracy w zakresie usług bankowych i ubezpieczeniowych, pod warunkiem, że informacje takie są istotne w celu wykonania postanowień tych umów.

Eximbanka SR może przekazywać informacje dotyczące swoich klientów jedynie na pisemny wniosek w przypadkach określonych w przepisach szczegółowych. Pisemny wniosek może zawierać dane, na podstawie których instytucja może zidentyfikować daną sprawę. Eximbanka SR ma prawo do otrzymania wynagrodzenia za przekazanie informacji na temat swojego klienta.

Członkowie zarządu, którzy nie są już pracownikami Eximbanka SR, jak również członkowie rady nadzorczej mają obowiązek zachowania poufności wszystkich informacji, w których posiadanie weszli w trakcie sprawowania swojej funkcji. Przy czym zobowiązanie do zachowania poufności zachowuje ważność także po ich ustąpieniu ze stanowiska. W sprawach

pilnych pracownicy Eximbanka SR mogą zostać zwolnieni z obowiązku zachowania poufności przez prezesa. Prezes, zastępcy prezesa, członkowie zarządu oraz członkowie rady nadzorczej mogą zostać zwolnieni z obowiązku zachowania poufności przez Radę Ministrów. Obowiązek zachowania poufności informacji uzyskanych w trakcie pełnienia obowiązków służbowych obejmuje także członków Komitetu Doradczego mianowanych przez prezesa, a także pracowników i członków organów podmiotów zależnych. W sprawach leżących w interesie publicznym, mogą oni zostać zwolnieni z obowiązku zachowania poufności przez prezesa.

Eximbanka SR ma obowiązek przechowywać dokumenty dotyczące dokonanych transakcji na zasadach określonych w przepisach szczegółowych, a także zapewnić, że dane oraz przetwarzane informacje będą zabezpieczone przed nieprawidłowym wykorzystaniem, zniszczeniem, uszkodzeniem, usunięciem lub utratą.

Za osoby będące w szczególnych stosunkach z Eximbanka SR uznaje się:

- 1) członków zarządu;
- 2) członków rady nadzorczej;
- 3) osoby bliskie w stosunku do członków zarządu lub rady nadzorczej;
- 4) członków Komitetu Doradczego;
- 5) członków organów zarządzających i nadzorczych podmiotów zależnych.

Eximbanka SR może udzielić kredytu wyżej wymienionym osobom wyłącznie za zgodą zarządu wydaną na podstawie analizy sytuacji biznesowej oraz kondycji finansowej wnioskodawcy.

2.7 Republika Słowenii

Slovenski izvozni in razvojni banki w Lublanie (dalej jako SID Bank) jest wyspecjalizowanym bankiem uprawnionym do prowadzenia działalności w za czyli kresie wspierania, promocji i rozwoju. Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (dalej jako ustawa SID Banku)⁵³ reguluje cele działalności, stosunki własnościowe oraz organizację podmiotu mającego uprawnienia do wykonywania zadań i usług w zakresie wspierania i rozwoju w obszarze handlu

⁵³ Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki, Uradni list RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 – ZBan-2 in 61/20 z dnia 6 czerwca 2008 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5207> [data dostępu 8 lipca 2022 r.].

międzynarodowego, współpracy gospodarczej oraz współpracy w zakresie rozwoju, przedsiębiorczości, działalności innowacyjno-badawczej i edukacyjnej, ekologii, energetyki oraz infrastruktury, jak również w innych obszarach istotnych dla rozwoju Republiki Słowenii⁵⁴. Republika Słowenii może być jedynym akcjonariuszem SID Banku. Minimalna kwota kapitału zakładowego SID Banku wynosi 300 milionów euro. Ustawa o SID Banku uniemożliwia wypłatę dywidendy, a całość zysku pozwala przeznaczyć wyłącznie na podwyższenie kapitału rezerwowego.

Uwzględniając zadania SID Banku, realizacja transakcji oraz działalność SID Banku musi być zgodna z przepisami prawa Republiki Słowenii i Unii Europejskiej, oraz korelować z:

- 1) zasadą zrównoważonego rozwoju;
- 2) długoterminowymi wytycznymi dotyczącymi rozwoju Republiki Słowenii i Unii Europejskiej;
- 3) ekonomiczną efektywnością poszczególnych projektów i inwestycji lub lokat;
- 4) zasadami braku konkurencji, równego traktowania i przejrzystości prowadzenia działalności.

Działalność SID Banku opiera się na długoterminowych dokumentach określających kierunki rozwoju Unii Europejskiej i Republiki Słowenii (strategie, rezolucje, programy). W celu prowadzenia działalności SID Banku, a także realizacji długoterminowych polityk rozwoju Republiki Słowenii i Unii Europejskiej, Republika Słowenii ma obowiązek zapewnienia odpowiedniego wsparcia kapitałowego SID Banku. Transakcje, projekty, inwestycje, lokaty lub inne formy działalności finansowej SID Banku są przedmiotem oceny efektywności ekonomicznej, środowiskowej i społecznej na zasadzie dobrych praktyk oraz kryteriów międzynarodowych, jak również ich wpływu na rozwój Republiki Słowenii.

SID Bank świadczy usługi w celu tworzenia bezpośredniej lub pośredniej wartości dodanej zgodnie z zakładanymi celami, mając na względzie w pierwszej kolejności ochronę kapitału, nie będąc jednak zorientowanym na maksymalizację zysku. W swojej działalności SID Bank, aby osiągnąć cel niekonkurowania z instytucjami finansowymi, jest zobowiązany do stosowania zasady równego dostępu oraz równego traktowania wszystkich odbiorców usług

⁵⁴ Działalność SID Banku została w sposób syntetyczny przedstawiona w: Skuza, 2015e.

finansowych SID Banku, a także zasady przejrzystości oferowanych usług. W swojej działalności uwzględnia również zasady międzynarodowych dobrych praktyk bankowych.

SID Bank wspiera politykę gospodarczą oraz społeczną państwa poprzez świadczenie usług finansowych w sektorach, w których występują luki rynkowe, w szczególności w obszarze:

- 1) międzynarodowych przedsięwzięć gospodarczych i międzynarodowej współpracy gospodarczej, zwłaszcza w celu stymulowania długoterminowych transakcji handlowych, które umożliwiają uczestnikom wejście na rynki zagraniczne i prowadzenie tam działalności, łącznie ze wsparciem transakcji towarzyszących eksportowi, przygotowania do międzynarodowych przedsięwzięć gospodarczych, inwestycji i inicjatyw w zakresie zrównoważonego wzrostu eksportu i umiędzynarodowienia gospodarki oraz działań ukierunkowanych na inicjowanie bądź realizowanie przedsięwzięć wejścia na rynki trzecie razem z krajowymi, zagranicznymi i międzynarodowymi podmiotami;
- 2) rozwoju gospodarki, uwzględniając w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa, przedsiębiorczość i fundusze podwyższonego ryzyka, przede wszystkim w celu finansowania projektów z zakresu przedsiębiorczości na wszystkich etapach rozwoju, umożliwiania tworzenia nowych przedsiębiorstw i włączania do zadań i programów realizowanych przez podmioty działające w sektorze gospodarki, innowacji i finansów;
- 3) badań i rozwoju oraz innowacji, w szczególności w celu stymulowania konkurencyjności i rozwoju w ramach programów badawczych i rozwojowych, promocji innowacyjności i usprawnienia działalności w zakresie badań i rozwoju oraz transferu wiedzy i zapewniania różnorodnego wsparcia osobom odpowiedzialnym za projekty i rozwój produktów, procesów produkcyjnych i usług;
- 4) kształcenia, w szczególności w celu stymulowania i poprawienia poziomu wykształcenia, wiedzy i zarządzania wiedzą oraz inicjatyw potrzebnych do przekwalifikowania i zdobywania wiedzy specjalistycznej;
- 5) zatrudnienia, między innymi w celu zapewniania przedsiębiorstwom zachęt do zatrudnienia osób o wysokich kwalifikacjach i wiedzy, niezbędnych do ich wzrostu lub przekwalifikowania poszczególnych osób;
- 6) ochrony środowiska i efektywności energetycznej, zwłaszcza w celu finansowania i stymulowania działań podejmowanych w celu ochrony przyrody, właściwego gospodarowania odpadami, odpowiedniego wykorzystania dóbr naturalnych,

- usprawniania inwestycji w infrastrukturę ochrony środowiska, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i efektywnego jej wykorzystania;
- 7) rozwoju regionalnego, zwłaszcza w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, zmniejszania różnic w rozwoju gospodarczym i innych działaniach, z nastawieniem na osiągnięcie celów publicznych z zakresu rozwoju regionalnego i rozwoju terenów wiejskich;
 - 8) rozwoju mieszkalnictwa, w szczególności w celu zapewnienia odpowiedniego dostępu do mieszkań i stymulowania budownictwa mieszkaniowego, renowacji i konserwacji mieszkań i domów mieszkalnych określonym grupom beneficjentów, łącznie z zapewnieniem właściwego środowiska i warunków na potrzeby tworzenia odpowiednich warunków mieszkaniowych;
 - 9) infrastruktury gospodarczej i publicznej, rozwoju terenów wiejskich, zwłaszcza w celu poprawienia logistycznej, komunalnej i pozostałej infrastruktury; ponadto SID Bank realizuje schematy finansowe i partnerstwa publiczno-prywatnego na potrzeby budowy tej infrastruktury, np. w celu rozwoju lub rewitalizacji miast.

Wykonując powyższe zadania, SID Bank stosuje praktyki, wytyczne, cele polityki i strategii zrównoważonego rozwoju Republiki Słowenii i Unii Europejskiej. Na potrzeby realizowania powyższych działań SID Bank świadczy usługi uregulowane przepisami Zakon o bančništvu, Uradni list RS, št. 92/21 (dalej jako ustawa o bankowości)⁵⁵. Oprócz tego typu usług, SID Bank może świadczyć również usługi innego rodzaju, np. doradztwo, szkolenia, jeżeli służą one wspieraniu usług, które SID Bank świadczy w celu realizowania jego zadań ustawowych.

Mając na względzie cele działalności SID Banku, należy zauważyć, że ma on prawo do bezpłatnego i bezpośredniego dostępu do pozyskiwania danych drogą elektroniczną w imieniu i na rzecz Republiki Słowenii:

- 1) indywidualnych i finansowych, które osoby prawne i osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą są zobowiązane przekazywać właściwym organizacjom;
- 2) z rejestru handlowego i pozostałych rejestrów prowadzonych przez Agencję Republiki Słowenii do spraw Publicznych Rejestrów Prawnych i Usług Pokrewnych (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES), Urząd Statystyczny Republiki Słowenii lub sądy;

⁵⁵ Zakon o bančništvu, Uradni list RS, št. 92/21 z dnia 8 czerwca 2021 r. Pozyskano z: https://www.uradni-list.si/_pdf/2021/Ur/u2021092.pdf [data dostępu 8 lipca 2022 r.].

- 3) statystycznych i pozostałych przetwarzanych przez ministerstwa i inne organy państwowe oraz Bank Republiki Słowenii, które są niezbędne do realizowania zadań SID Banku oraz wobec których wykaże on uzasadniony interes.

SID Bank realizuje przedsięwzięcia bezpośrednio lub pośrednio poprzez inne banki, instytucje finansowe i inne instytucje lub wspólnie z takimi podmiotami (konsorcja), zgodnie z zasadą zachowania konkurencji i równego traktowania. SID Bank przy swojej działalności kieruje się międzynarodowymi dobrymi praktykami bankowymi oraz zasadami zarządzania ryzykiem.

Na podstawie umów zawartych z poszczególnymi ministerstwami i innymi organami państwowymi SID Bank może przekazywać środki na rozwój oraz realizować programy rządowe, jak również inne programy bądź projekty, zgodnie z zasadami Unii Europejskiej. Świadcząc usługi, wykorzystuje instrumenty finansowe, takie jak kredyty, gwarancje i poręczenia, faktoring, leasing finansowy oraz kredyty preferencyjne. W celu świadczenia usług oraz wykorzystania instrumentów finansowych SID Bank ma możliwość zaciągania kredytów, emisji dłużnych papierów wartościowych, a także zadłużania się w innych formach.

Republika Słowenii nieodwołalnie i bezwarunkowo odpowiada za zobowiązania SID Banku wynikające z przedsięwzięć podjętych w związku z realizacją zadań w zakresie objętym ustawą o SID Banku. W przypadku gdy SID Bank na pisemne żądanie wierzyciela nie wypełni obowiązku wobec tego wierzyciela, obowiązek ten na żądanie wierzyciela niezwłocznie wypełnia Republika Słowenii.

SID Bank realizuje swoje przedsięwzięcia zgodnie z postanowieniami ustawy o SID Banku, ustawy o bankowości oraz Zakon o gospodarskih družbah (dalej jako ustawa regulująca działalność spółek)⁵⁶ i zgodnie z innymi powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. W obszarze stosowania ustawy o bankowości istnieją następujące wyjątki:

- 1) przy ocenie dużego zaangażowania jako podstawę ustalania ryzyka, zamiast funduszy własnych, przyjmuje się sumę bilansową SID Banku;
- 2) wymogi kapitałowe w przypadku SID Banku wynoszą połowę wymagań kapitałowych, które obowiązują banki komercyjne;

⁵⁶ Zakon o gospodarskih družbah. Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21 z dnia 19 kwietnia 2006 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> [data dostępu 8 lipca 2022 r.].

- 3) SID Bank nie jest zobligowany do posiadania zezwolenia na utworzenie oddziału Banku w Republice Słowenii, państwie członkowskim Unii Europejskiej bądź państwie trzecim;
- 4) do SID Banku nie stosuje się przepisów w zakresie przygotowania planu naprawczego oraz dotyczących gwarantowanych depozytów.

Nadzór nad działalnością SID Banku w ramach swoich kompetencji realizują Bank Republiki Słowenii, Agencja Nadzoru Ubezpieczeń (Agencija za zavarovalni nadzor) oraz Ministerstwo Finansów. Z kolei Bank Republiki Słowenii nadzoruje działalność SID Banku w zakresie realizacji postanowień ustawy o bankowości. Ministerstwo Finansów odpowiada za przeprowadzenie postępowania związanego z wyłączeniem SID Banku z odpowiednich regulacji Unii Europejskiej.

Do dnia 31 maja każdego roku SID Bank składa rządowi Republiki Słowenii sprawozdanie z realizacji otrzymanych na mocy ustawy pełnomocnictw za rok ubiegły. Rząd Republiki Słowenii raz w roku przedstawia Zgromadzeniu Państwowemu sprawozdanie z realizacji zadań przez SID Bank.

Członek zarządu SID Banku, oprócz wymogów określonych ustawą o bankowości, jest zobowiązany spełnić również następujące warunki:

- 1) musi posiadać co najmniej piętnaście lat doświadczenia zawodowego, z tego co najmniej siedem lat doświadczenia w prowadzeniu lub nadzorze prowadzenia spraw spółki o porównywalnej wielkości i działalności z SID Bank lub innych porównywalnych przedsięwzięć,
- 2) musi posiadać odpowiednią wiedzę z zakresu działalności SID Banku lub z zakresu poszczególnych obszarów, którymi zarządza.

Członków zarządu SID Banku powołuje rada nadzorcza spośród kandydatów, którzy przystąpili do publicznego konkursu. Rada nadzorcza SID Banku składa się z siedmiu członków, których powołuje rząd Republiki Słowenii:

- 1) pięciu – jako przedstawicieli środowiska naukowego – na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju i spraw europejskich;
- 2) jednego – jako przedstawiciela Ministra Finansów – na wniosek ministra właściwego do spraw finansów;

- 3) jednego – jako przedstawiciela Ministra Gospodarki – na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki.

2.8 Węgry

Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő (dalej jako MFB) prowadzi działalność na podstawie ustawy XX z 2001 r. o Węgierskim Banku Rozwoju⁵⁷. Instytucja ta jest wyspecjalizowaną instytucją kredytową (posiada licencję bankową), działającą w formie spółki akcyjnej, w której 100% akcji jest w posiadaniu Skarbu Państwa. Do działalności MFB stosuje się przepisy ustawy o instytucjach kredytowych i przedsiębiorstwach finansowych⁵⁸ oraz rozporządzenia CRR, chyba że ustawa o MFB stanowi inaczej. MFB nie jest też zobligowany do uczestnictwa w Krajowym Funduszu Ubezpieczeniowym (gwarantowanie depozytów) na Węgrzech⁵⁹.

Pożądanym jest, aby MFB, zgodnie z zasadami przejrzystości, celowości, rentowności, efektywności i ostrożności oraz mając na względzie konieczność zabezpieczenia środków niezbędnych do realizacji celów rozwoju gospodarczego określonego przez średnio- i długookresowe strategie gospodarcze państwa, uczestniczył – samodzielnie lub wspólnie z innymi instytucjami krajowymi lub międzynarodowymi – w:

- 1) pozyskiwaniu lub pośrednictwie w pozyskiwaniu średnio- i długookresowych środków ze źródeł krajowych i zagranicznych, w tym dotacji niezbędnych do realizacji celów rozwoju gospodarczego;
- 2) zapewnieniu rozwoju kredytowania i finansowania kapitałowego dla państwa oraz inwestycji, które mają znaczenie z punktu widzenia gospodarki narodowej (głównie rozwoju infrastruktury, rolnictwa, ochrony środowiska, tworzenia nowych miejsc pracy, edukacji, turystyki, sportu i rekreacji, niwelowania strukturalnych i regionalnych różnic, rozwoju obszarów wiejskich oraz harmonizacji standardów infrastruktury miast i wsi);

⁵⁷ 2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról. Magyar Közlöny, Nr. 2001/58, s. 03751-03755 z dnia 26 czerwca 2007 r. Pozyskano z: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0100020.tv> [data dostępu 3 marca 2022 r.].

⁵⁸ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról. Magyar Közlöny, s. 85961-86081 z dnia 23 grudnia 2013 r. Pozyskano z: <https://www.takarekbank.hu/files/17/56799.pdf> [data dostępu 3 marca 2022 r.].

⁵⁹ Działalność MFB została w sposób syntetyczny przedstawiona w: Skuza, 2015e.

- 3) zapewnieniu kredytowania i finansowania kapitałowego dla działalności przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, podstawowych producentów rolnych, a także rodzinnych gospodarstw rolnych;
- 4) rozliczeniu finansowanych przedsięwzięć państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, a także inwestycji związanych z członkostwem w Unii Europejskiej oraz wykonywaniu zadań związanych z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej;
- 5) wykonywaniu obowiązków związanych z niektórymi płatnościami państwa, Unii Europejskiej oraz przedsięwzięciami międzynarodowymi;
- 6) refinansowaniu kredytów niezbędnych do:
 - a) zakupu nieruchomości, będących własnością państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
 - b) przeprowadzenia remontu na rzecz spółdzielni oraz wspólnot mieszkaniowych;
 - c) inwestycji kapitałowych dla celów rozwojowych;
- 7) zapewnieniu kredytowania w celu finansowania inwestycji przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego i osób fizycznych w regionach, poszkodowanych w wyniku klęski żywiołowej, które są niezbędne do naprawienia szkód z tego powodu;
- 8) refinansowaniu kredytów i pożyczek niezbędnych do mikrofinansowania działań w zakresie promocji przedsiębiorczości;
- 9) udzielaniu kredytów w odniesieniu do zakupu nieruchomości niezbędnych do funkcjonowania partii politycznych;
- 10) udzielaniu kredytowania i finansowania kapitałowego niektórych państwowych osób prawnych oraz udzielaniu gwarancji bankowych na ich rzecz;
- 11) wykonywaniu prawa własności w imieniu Skarbu Państwa, w odniesieniu do niektórych podmiotów państwowych, w celu przeprowadzenia oraz poprawy efektywności działań i inwestycji istotnych z punktu widzenia gospodarki narodowej, a także w celu poprawy konkurencyjności, zwłaszcza w obszarze zrównoważonego rozwoju rolnictwa;
- 12) wykonywaniu innych zadań w zakresie polityki rozwoju na podstawie uchwały Rady Ministrów.

MFB może – w obszarze określonych celów ustawowych – świadczyć następujące usługi finansowe:

- 1) przyjmowanie depozytów i innych środków podlegających zwrotowi wyłącznie od osób prawnych;
- 2) udzielanie kredytów i pożyczek;

- 3) świadczenie usług leasingu finansowego;
- 4) udzielanie poręczeń lub gwarancji bankowych;
- 5) udzielanie referencji kredytowych;
- 6) działalność handlowa związana z obrotem walut obcych i operacji walutowych, weksli i czeków;
- 7) pośrednictwo w zakresie usług finansowych.

Na podstawie odrębnych przepisów lub porozumień zawartych z odpowiednim ministerstwem lub z innymi podmiotami może również wykonywać zadania w celu poprawy efektywności prowadzonej działalności jako instytucji pośredniczącej – w odniesieniu do programów operacyjnych finansowanych ze środków publicznych oraz środków Unii Europejskiej.

MFB może nabywać:

- 1) certyfikaty inwestycyjne emitowane przez fundusze inwestycyjne, które mają swoją siedzibę statutową na Węgrzech;
- 2) certyfikaty funduszy *venture capital* emitowane przez takie fundusze prowadzone przez podmioty mające siedzibę statutową na Węgrzech.

MFB ma obowiązek wyodrębniania swojej własności od mienia państwa i jest zobowiązany do prowadzenia oddzielnej sprawozdawczości zgodnie z takim podziałem. Koszty związane z wykonywaniem działalności w imieniu państwa pokrywane są z budżetu państwa. Działalność MFB powinna zapewnić co najmniej utrzymanie wartości powierzonych środków.

W celu realizacji zadań MFB może świadczyć usługi finansowe, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych instytucji kredytowych. Oprócz kredytów lub pożyczek związanych z inwestycjami, MFB może zapewnić kredyt lub pożyczkę wyłącznie na finansowanie:

- 1) wartości niematerialnych i prawnych;
- 2) aktywów finansowych;
- 3) podatku od towarów i usług odprowadzonego od zakupu środków trwałych;
- 4) potrzeb kapitału obrotowego;
- 5) umorzenia kredytu lub pożyczki celu rozwojowego lub kapitału obrotowego;
- 6) usług finansowych instytucji finansowej.

MFB może udzielić poręczenia lub gwarancji wyłącznie kredytów lub pożyczek związanych z finansowaniem wyżej wymienionych obszarów działalności.

Skarb Państwa gwarantuje działalność MFB (absolutne, bezpośrednio) poprzez:

- 1) wypełnianie zobowiązań płatniczych, wynikających z zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz od obligacji emitowanych przez MFB w celu pozyskiwania funduszy;
- 2) wypełnianie zobowiązań wynikających z tytułu udzielonych kredytów oraz solidarnej gwarancji (absolutne, bezpośrednie gwarancje) lub gwarancji bankowej podejmowanej na rzecz osób trzecich.

Ustawa budżetowa corocznie określa:

- 1) limit łącznej wysokości kredytów, pożyczek i obligacji, które MFB może zaciągnąć w celu pozyskiwania finansowania;
- 2) limit kwoty zobowiązań wynikających z zobowiązań udzielonych oraz solidarnej gwarancji lub poręczenia bankowego podejmowanych na rzecz osób trzecich przez MFB na podstawie uchwały Rady Ministrów;
- 3) limit łącznej kwoty w związku z zaciągniętymi kredytami i pożyczkami oraz obligacjami emitowanymi przez MFB na okres dłuższy niż rok, wyrażone w forintach, które są objęte zabezpieczeniami umowy odnoszącej się do kursu walutowego;
- 4) kwotę kredytów i pożyczek udzielanych przez MFB na własne ryzyko, za które jest udzielona przez Skarb Państwa gwarancja na podstawie uchwały Rady Ministrów.

MFB dokonuje transakcji finansowania w walutach obcych na okres dłuższy niż rok w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Akcje MFB nie dają prawa do dywidendy, a zysk może być przeznaczony wyłącznie na podwyższenie skumulowanej rezerwy zysków (odpowiednik kapitału zapasowego).

W działalności MFB można zauważyć wyjątki o charakterze *lex specialis* w odniesieniu do limitów koncentracji:

- 1) kwota ekspozycji MFB w odniesieniu do instytucji kredytowych – obliczona oddzielnie dla poszczególnych podmiotów lub grupy podmiotów – nie może przekraczać 200% funduszy własnych MFB;

- 2) kwota ekspozycji MFB w odniesieniu do instytucji finansowych innych niż instytucje kredytowe – obliczona oddzielnie dla poszczególnych podmiotów lub grupy podmiotów – nie może przekraczać 100% funduszy własnych MFB;
- 3) kwota ekspozycji MFB w odniesieniu do klienta, który nie jest instytucją kredytową lub finansową, lub należących do grupy klientów, którzy nie są instytucjami kredytowymi – obliczona oddzielnie dla poszczególnych podmiotów lub grupy podmiotów – nie może przekraczać 60% funduszy własnych MFB.

Ponadto do działalności MFB nie stosuje się poniższych regulacji rozporządzenia CRR:

- 1) art. 89-91 (znaczące pakiety akcji poza sektorem finansowym);
- 2) art. 102-106 (portfel handlowy);
- 3) art. 411-428 (płynność).

MFB może nabywać – bezpośrednio lub pośrednio – akcje lub udziały wyłącznie:

- 1) instytucji finansowej, firmy inwestycyjnej, instytucji świadczącej usługi rozliczeniowe lub rozrachunkowe, firmy zarządzającej funduszami inwestycyjnymi, giełdy, firmy ubezpieczeniowej, spółki zależnej i międzynarodowej organizacji finansowej;
- 2) niektórych państwowych podmiotów gospodarczych;
- 3) w spółkach założonych w celu wykonywania zadań publicznych;
- 4) w celu zmniejszenia strat wynikających z usług finansowych na okres nie dłuższy niż sześć lat, licząc od dnia nabycia;
- 5) w celu wykonania zadań własnych.

MFB składa do Sądu Rejestrowego roczne sprawozdanie finansowe i roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe – wraz z opinią biegłego rewidenta – zatwierdzone przez wykonawcę prawa własności, w terminie 180 dni, licząc od dnia bilansowego w danym roku obrotowym, tej samej formie i treści, na podstawie których biegły rewident dokonał badania rocznego sprawozdania finansowego i rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

MFB przedkłada swoje sprawozdania finansowe wykonawcy praw własności do dnia 15 czerwca, który decyduje w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego w terminie 15 dni od daty jego złożenia.

MFB podlega nadzorowi Węgierskiego Urzędu Nadzoru Finansowego. Urząd ten przedkłada sprawozdanie na temat działalności wykonawcy praw własności i przedstawia go Radzie Ministrów w ciągu 30 dni od daty otrzymania. Organami MFB są zaś wykonawca praw własności, zarząd i rada nadzorcza. Właścicielem, czyli wykonawcą praw własności jest Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. Wykonawca praw własności analizuje celowość, rentowność i profesjonalizm w zarządzaniu MFB.

Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa jako wykonawca praw własności przedkłada Radzie Ministrów sprawozdanie do 31 sierpnia z działalności MFB poprzedniego roku. W sprawozdaniu analizuje się szczegółowo roczną działalność MFB oraz celowość i rentowność gospodarki finansowej MFB. Raport zawiera również analizę dochodów i majątku, warunki finansowe, zobowiązania podjęte w poprzednim roku i z wcześniejszych okresów, jak również ocenę terminów zapadalności, a także rozliczenia z budżetem państwa.

Organem wykonawczym MFB jest zarząd, który składa się z od pięciu do dziewięciu członków. Członkowie zarządu są powoływani (na okres pięciu lat) i odwoływani przez wykonawcę prawa własności. Wykonawca praw własności zatwierdza prawa prezesa zarządu. Prezes jest członkiem i przewodniczącym zarządu oraz jest uprawniony do posiadania tytułu Prezes-CEO. Członek zarządu, a także osoby z nim powiązane, nie mogą być członkami Parlamentu Europejskiego, Parlamentu Węgier lub władz samorządowych.

Rada nadzorcza jest organem nadzorującym działalność MFB. Przewodniczący i członkowie rady nadzorczej są powoływani i odwoływani przez wykonawcę prawa własności. Audytorzy MFB są zaś powoływani na czas określony przez wykonawcę prawa własności.

MFB może zatrudniać wyłącznie osoby niekarane, mające odpowiednie przygotowanie teoretyczne i praktycznie niezbędne do realizacji powierzonych zadań. Szczegółowe zasady dotyczące pracowników są określone w regulaminie organizacyjno-funkcyjnym oraz statucie MFB. Pracownicy MFB powinni zachować tajemnice handlowe, bankowe i bezpieczeństwa, wykorzystywane przez nich w trakcie wykonywania swoich zadań. Prezes – dyrektor generalny MFB może udzielić zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy w sprawach biznesowych dotyczących działalności MFB. Pracownicy MFB nie mogą ponadto nawiązywać bez zgody pracodawcy innego stosunku pracy i prowadzić innych aktywności –

z wyjątkiem działalności naukowej, edukacyjnej, artystycznej, instruktorskiej, dziennikarskiej lub aktywności intelektualnej objętej ochroną prawną.

Członkowie zarządu, rady nadzorczej, jak również pracownicy nie mogą pełnić funkcji w partiach politycznych, a także żadnej roli publicznej w imieniu lub w interesie partii politycznej – z wyjątkiem osób kandydujących w wyborach parlamentarnych lub samorządowych. Z kolei pracownik MFB nie może pełnić wyższych funkcji kierowniczych spółki ani być członkiem rady nadzorczej, z wyjątkiem sytuacji, gdy MFB lub Skarb Państwa posiada bezpośredni lub pośredni udział w takiej spółce.

2.9 Podsumowanie i wnioski

1. W analizowanych w niniejszym rozdziale przykładach publicznych finansowych instytucji rozwoju Europy Środkowo-Wschodniej można zauważyć, że państwa przyjęły różne rozwiązania prawne – od kompleksowego uregulowania przepisów dla całkiem nowej instytucji niebędącej bankiem czy też zakładem ubezpieczeń w rozumieniu przepisów odnoszących się do tych instytucji (Słowacja), poprzez przepisy o charakterze *lex specialis* odnoszące się do funkcjonujących na rynku licencjonowanych instytucji finansowych (Węgry, Chorwacja, Czechy, Bułgaria, Słowenia) czy przepisy kierunkowe dotyczące odrębnych zasad funkcjonowania finansowych instytucji rozwoju (Łotwa), po model całkowicie liberalny pod względem prawnym, tj. utworzenie instytucji rozwoju na bazie obowiązujących przepisów prawa handlowego i nastawionej na zysk (Litwa).
2. Poza rozwiązaniem zastosowanym na Litwie regulacje o charakterze *lex specialis* są w różnym zakresie nieodzowną częścią otoczenia regulacyjnego zasad funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju w każdym z analizowanych w niniejszej rozprawie państw. Autor nie rekomenduje przyjęcia jednego określonego rozwiązania z wybranego państwa, zasadne jest prowadzenie analizy rozwiązań celem wypracowania optymalnego otoczenia regulacyjnego dla Banku Gospodarstwa Krajowego.
3. Do wyszukiwania optymalnych rozwiązań dla dotyczącymi Banku Gospodarstwa Krajowego, zdaniem Autora, najwłaściwsze wydają się przykłady Bułgarii, Chorwacji, Słowenii i Węgier. Za powyższym przemawia nakierowanie głównej działalności publicznych finansowych instytucji rozwoju w tych państwach na działalność bankową,

co jest zbieżne z działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego. W ocenie Autora wyłączenia ze stosowania rozporządzenia CRR węgierskiej publicznej instytucji rozwoju są za daleko idące i bardziej w sensie ustrojowym zbliżają ten podmiot do agencji rządowej.

4. Ze względu na rozbieżność pomiędzy celami funkcjonowania działalności komercyjnej (maksymalizacji wartości) a misyjnej, Autor nie rekomenduje zastosowania rozwiązania liberalnego (litewskiego), tj. utworzenia i funkcjonowania banku wyłącznie na zasadach ustawy – Prawo bankowe⁶⁰, czy też spółki na zasadach Kodeksu spółek handlowych⁶¹. Zdaniem Autora nastawienie na osiągnięcie zysku nie byłoby możliwe do pogodzenia z działalnością w luce rynkowej. Litewska Agencja Rozwoju Inwestycji Publicznych prowadzi wprawdzie działalność w określonych sektorach gospodarki, ale na zasadach komercyjnych. Jest to zatem instytucja, przez którą państwo jako właściciel/inwestor prowadzi działalność gospodarczą konkurująca z innymi podmiotami na zasadach rynkowych.
5. Stawiając we wstępie niniejszej rozprawy cel minimalizacji rozwiązań o charakterze *lex specialis* Autor nie rekomenduje zastosowania rozwiązania tworzącego publiczną finansową instytucję rozwoju jako podmiot nie prowadzący działalności regulowanej i licencjonowanej. Analiza przykładów wybranych zagranicznych rozwiązań prawnych skłania Autora do konieczności przygotowania rozwiązań w zakresie funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego w obszarze określenia katalogu celów działalności (ograniczenia celowościowe i produktowe) oraz odpowiedzialności (gwarancji) państwa za jego działalność.
6. W żadnym z analizowanych przypadków Autor nie zauważył specyficznych rozwiązań w zakresie możliwości dokapitalizowania publicznej finansowej instytucji rozwoju zasobami publicznymi. Należy zatem domniemywać, że takie dokapitalizowanie w analizowanych przypadkach może być dokonane wyłącznie z wydatków budżetu państwa.

⁶⁰ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. 2021, poz. 2439, z późn. zm.).

⁶¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2022, poz. 1467, 1488).

Rozdział 3. Uwarunkowania i podstawy prawne funkcjonowania banków państwowych w Polsce

W niniejszym rozdziale Autor przedstawia oraz poddaje analizie prawnej zasady funkcjonowania banku państwowego określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (dalej jako ustawa – Prawo bankowe). W tej formie prawnej działalność prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego, co potwierdzają rozwiązania ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej jako ustawa o BGK).

3.1 Tworzenie i status banku państwowego

Problematykę utworzenia banku państwowego reguluje art. 14 ustawy – Prawo bankowe. Bank państwowy może być utworzony przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia. W tym samym trybie następuje również jego likwidacja. Utworzenie albo likwidacja banku państwowego wymaga zasięgnięcia opinii Komisji Nadzoru Finansowego, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 147 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, tj. wystąpienia przez Komisję Nadzoru Finansowego do Rady Ministrów o likwidację banku państwowego.

Rozporządzenie Rady Ministrów o utworzeniu banku państwowego określa:

- 1) nazwę;
- 2) siedzibę;
- 3) przedmiot i zakres działania banku;
- 4) fundusze statutowe, w tym środki wydzielone z majątku Skarbu Państwa, które stają się majątkiem banku.

Bank państwowy jest osobą prawną w rozumieniu art. 40 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny⁶², nabywając tę osobowość z dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów o jego utworzeniu (Tereszkiewicz, 2005; Sikorski, 2015). Autor pragnie zaznaczyć, że pojęcia banku państwowego nie można utożsamiać z pojęciem banku w formie jednoosobowej spółki akcyjnej Skarbu Państwa. Do takich podmiotów należy stosować przepisy dotyczące banków prowadzących działalność w formie spółek akcyjnych, nie zaś przepisy dotyczące banków państwowych.

⁶² Dz. U. 1964 Nr 16, poz. 93; t.j. Dz. U. 2022, poz. 1360.

Możliwość utworzenia banku państwowego jest rozwiązaniem umożliwiającym państwu wpływ na kształt systemu finansowego. Zdaniem Władysława L. Jaworskiego (2000), banki państwowe nie powinny dominować w strukturze sektora bankowego, a ich celem powinno być wyłącznie wspieranie programów rządowych i samorządowych. Nie jest to jednak obowiązkiem wynikającym z regulacji prawa, zdaniem Autora bowiem bank państwowy utworzony na mocy ustawy – Prawo bankowe jest bankiem prowadzącym działalność o charakterze komercyjnym.

Artykuł 14 ustawy – Prawo bankowe jest przepisem szczególnym w stosunku do ogólnej zasady przyjętej w art. 13 tej ustawy, umożliwiając Skarbowi Państwa jednoosobowe założenie banku państwowego; stanowi też normę specjalną w stosunku do art. 301 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych⁶³ w odniesieniu do banku działającego w formie spółki akcyjnej oraz art. 6 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (dalej jako prawo spółdzielcze)⁶⁴ – w odniesieniu do banku spółdzielczego (Sikorski, 2015).

W procesie tworzenia banku państwowego zakłada się współdziałanie kilku organów. Wydanie przez Radę Ministrów rozporządzenia tworzącego bank państwowy wymaga *ex ante* wniosku ministra właściwego do spraw aktywów państwowych. Brak przedmiotowego wniosku uniemożliwia wydanie stosownego rozporządzenia przez Radę Ministrów (Ofiarski, 2013). Poza ministrem właściwym do spraw aktywów państwowych żaden inny podmiot nie jest uprawniony do wnioskowania o wydanie rozporządzenia przez Radę Ministrów. Z kolei Rada Ministrów nie jest upoważniona z urzędu do samodzielnego działania w tym obszarze. Kompetencje do wydania przedmiotowego rozporządzenia nie mogą być także przeniesione przez Radę Ministrów na inny organ (Tereszkiewicz, 2005). Wniosek ministra właściwego do spraw aktywów państwowych powinien w swojej treści zawierać nazwę, siedzibę, przedmiot i zakres działania banku, jego fundusze statutowe, w tym środki wydzielone z majątku Skarbu Państwa, które stają się majątkiem nowej osoby prawnej, tj. banku państwowego.

Wątpliwości niektórych badaczy (Fojcik-Mastalska, 2009; Tereszkiwicz, 2005) budzi fakt, że opinia Komisji Nadzoru Finansowego w przedmiocie utworzenia nie musi być pozytywna. W postępowaniu o utworzenie banku państwowego rola Komisji Nadzoru Finansowego została

⁶³ Dz. U. 2022 poz. 1467, 1488.

⁶⁴ Dz. U. 2021 poz. 648.

ograniczona wyłącznie do wydania opinii – inaczej niż w przypadku banków w formie spółek akcyjnych lub banków spółdzielczych. Wobec takich podmiotów Komisja Nadzoru Finansowego podejmuje bowiem władcze decyzje w przedmiocie zezwolenia na ich utworzenie (Kosiński, 2013). W literaturze pojawiają się postulaty wzmocnienia w tym obszarze roli organu nadzoru. Zdaniem Eugenii Fojcik-Mastalskiej (2009), Komisja Nadzoru Finansowego powinna udzielać zezwolenia na utworzenie banku państwowego lub działać w porozumieniu z Radą Ministrów. Powyższy tryb tworzenia banku państwowego nie wyłącza jednak kompetencji Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie wydawania zezwolenia na rozpoczęcie przez taki bank działalności, na co wskazuje treść art. 32 ust. 5 ustawy – Prawo bankowe (Smykla, 2011). Analogiczny tryb obowiązuje w razie likwidacji banku państwowego, a jedynie wyjątkowo wniosek o likwidację może złożyć samodzielnie Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku, gdy strata przewyższa połowę jego funduszy własnych (Mazur, 2008).

Bank państwowy nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, przepis art. 14 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe wyłącza bowiem taki obowiązek. Nie ulega jednak wątpliwości, że bank państwowy jest przedsiębiorcą i podlega normom prawnym odnoszącym się do przedsiębiorców występujących w obrocie prawnym (Szwaja, 2019).

Konstrukcja art. 14a ustawy – Prawo bankowe poprzez negację wskazuje na określony status banku państwowego. Treść tego artykułu stanowi, że bank państwowy nie jest przedsiębiorstwem państwowym, państwową jednostką organizacyjną ani jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu odrębnych przepisów. Do banku państwowego nie stosuje się, nawet odpowiednio, przepisów ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁶⁵. Przepis nie definiuje banku państwowego, pozwala jednak na przyjęcie generalnej zasady, że działalność tego podmiotu banku państwowego nie podlega rozwiązaniom organizacyjnym właściwym dla sektora publicznego (Daniluk, 2022). Ponadto należy zauważyć, że w myśl art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶⁶ banki, w tym również banki państwowe, nie są zaliczane do sektora finansów publicznych (Kawulski, 2021).

⁶⁵ Dz. U. 1981 Nr 24 poz. 122; t.j. Dz. U. 2021 poz. 1317; 2022 r. poz. 1846.

⁶⁶ Dz. U. 2009 Nr 157 poz. 1240; t.j. Dz. U. 2022 poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964.

3.2 Organy banku państwowego i ich kompetencje

Treść art. 15 ustawy – Prawo bankowe określa organy banku państwowego. Organami banku państwowego są rada nadzorcza i zarząd. Wyraźnie w tym miejscu należy podkreślić brak możliwości funkcjonowania w banku państwowym innych organów niż zarząd i rada nadzorcza (Kawulski, 2021). Zarząd jest organem zarządzającym, natomiast rada nadzorcza posiada kompetencje kontrolne i nadzorcze, a ponadto – część uprawnień, które składają się na zakres działania organu stanowiącego (walnego zgromadzenia) w innych osobach prawnych. Brak odpowiednika walnego zgromadzenia powoduje bowiem, że niektóre jego kompetencje w banku państwowym muszą być wykonane właśnie przez radę nadzorczą (Fojcik-Mastalska, 2009; Sikorski, 2015).

Członków władz banku państwowego obowiązuje zakaz konkurencji, który ustawowo określony jest w sposób bardzo ogólny (Sikorski, 2015). Jedyną przykładową tego rodzaju działalnością jaką wskazuje ustawa – Prawo bankowe jest łączenie stanowiska w zarządzie lub radzie nadzorczej banku państwowego z pełnieniem jednocześnie funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego banku. Wskazówką *per analogiam* w określeniu zakresu działalności konkurencyjnej mogą być normy odnoszące się do spółek akcyjnych lub spółdzielni – określone odpowiednio w art. 380 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych oraz art. 56 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze. Zakaz konkurencji ma charakter bezwzględny, tzn. że nie może być w żaden sposób ograniczony (Tollik, 1999). Zakaz ten, a w szczególności jego zakres, może być natomiast doprecyzowany w regulacjach statutu banku państwowego (Tereszkiewicz, 2005). Ponadto w zakresie ograniczenia działalności pracownicy banku państwowego zajmujący stanowiska prezesa, wiceprezesa, członka zarządu oraz skarbnika podlegają ograniczeniom wynikającym z ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁶⁷ (Sikorski, 2015).

Pojęcie „działalności konkurencyjnej” nie ma sformalizowanej prawnej definicji, można jednak domniemywać, że jest to konkurowanie uczestników rynku dążących do realizacji swych celów poprzez przedstawianie odbiorcom dóbr i usług ofert wyróżniających się spośród innych ceną, jakością lub innymi cechami mogącymi skłaniać odbiorców do ich akceptacji (Skoczyński,

⁶⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1110.

2004). Pojęcie to nie odnosi się zatem wyłącznie do sfery zarobkowej danego podmiotu (Kuczyński, 1997; Mazur, 2008).

Artykuł 16 ustawy – Prawo bankowe odnosi się do problematyki powołania rady nadzorczej banku państwowego. Radę nadzorczą powołuje się na okres trzech lat spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje z zakresu finansów. Przewodniczącemu rady nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów. Członkowie rady nadzorczej są powoływani przez Prezesa Rady Ministrów spośród osób niebędących członkami zarządu tego banku. Odwołanie członków rady nadzorczej następuje w takim samym trybie, w jakim zostali powołani (Sikorski, 2015; Kawulski, 2021).

Należy zauważyć, że członkowie rady nadzorczej banku państwowego powoływani są na wspólną kadencję. Odwołanie członka rady przed upływem kadencji oraz powołanie na jego miejsce nowej osoby nie powoduje skrócenia czy też przerwania kadencji rady – kadencja ta jest kontynuowana do końca 3-letniego okresu (Kawulski, 2021). Rozwiązanie to jest tożsame z przyjętym w Kodeksie spółek handlowych przepisem dotyczącym wspólnej kadencji (Kosiński, 2013). Przepisy ustawy – Prawo bankowe nie zawierają rozwiązań określających liczbę (nawet maksymalną) członków rady nadzorczej banku państwowego. Liczbę tę powinny zatem określać postanowienia statutu (Mazur, 2008; Kawulski, 2021).

Jak wspomniano w skład rady nadzorczej mogą wchodzić wyłącznie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje z zakresu finansów. Przepisy ustawy – Prawo bankowe nie precyzują jednak, jakie dokładnie kwalifikacje są wymagane od członków rady nadzorczej, posługując się wyłącznie sformułowaniem generalnym. W literaturze można się spotkać z poglądem, że osoby wchodzące w skład rady muszą posiadać wykształcenie z zakresu finansów, prawa lub ekonomii oraz doświadczenie zawodowe w pracy w banku na stanowiskach kierowniczych (Tereszkiewicz, 2005; Sikorski, 2015). Ocena w zakresie spełnienia warunku odpowiednich kwalifikacji będzie przedmiotem indywidualnej analizy Prezesa Rady Ministrów (Kosiński, 2013). Odpowiednie kwalifikacje z zakresu finansów mogą być np. udokumentowane ukończeniem określonego rodzaju studiów wyższych, studiów podyplomowych, stopniem naukowym, np. z zakresu nauk ekonomicznych, nauk prawnych, nauk o zarządzaniu, określonym stażem pracy w instytucjach finansowych (Ofiarski, 2013). Zdaniem Piotra Tereszkiwicza (2005) za spełnienie wymogów należy uznawać wymóg posiadania wykształcenia teoretycznego oraz doświadczenia praktycznego (np. praca na stanowiskach

kierowniczych w bankach, pełnienie funkcji członka zarządu bądź rady nadzorczej). Ze względu na konieczność zapewnienia merytorycznego nadzoru działalności banku, wymóg odpowiednich kwalifikacji powinien być interpretowany zawężająco. W ocenie Piotra Tereszkiwicza (2005) pojęcie „odpowiednich kwalifikacji” powinno zostać doprecyzowane w rozporządzeniu ustanawiającym statut banku państwowego.

Artykuł 17 ustawy – Prawo bankowe reguluje kwestie powołania zarządu banku państwowego. Kompetencje do powoływania i odwoływania członków zarządu banku państwowego posiada rada nadzorcza. Należy jednak zauważyć, że prezes zarządu banku państwowego czynnie uczestniczy w procesie powoływania pozostałych członków zarządu. Ich powołanie następuje bowiem w drodze uchwały rady nadzorczej, wyłącznie na wniosek prezesa (Kosiński, 2013). W odniesieniu do odwołania prezesa decyzja rady nadzorczej jest nieskrępowana, natomiast w zakresie odwołania członka zarządu niezbędny jest wniosek prezesa zarządu (Sikorski, 2015).

Do powołania prezesa zarządu i jednego członka zarządu konieczne jest uzyskanie zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Zgoda taka wydawana jest w formie decyzji administracyjnej (Sikorski, 2015). Powyższe rozwiązanie jest analogiczne do sposobu powoływania zarządu w banku działającym w formie spółki akcyjnej i powoduje konieczność odpowiedniego stosowania w tym zakresie art. 22b ustawy – Prawo bankowe (Mazur, 2008).

Przepisy art. 17 ustawy – Prawo bankowe nie wskazują wymogów w obszarze kompetencji lub doświadczenia, którym powinien się legitymować kandydat na członka zarządu banku państwowego, w tym także na stanowisko prezesa. Można jednak domniemywać, że również i w odniesieniu do tych osób powinno stosować się analogicznie rozwiązania zawarte w art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, tj. założyciele dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem, osoby przewidziane do objęcia w banku stanowisk członków rady nadzorczej oraz zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa ustawy – Prawo bankowe, a ponadto członkowie zarządu, o których mowa w art. 22a ust. 3 i 4 tej ustawy, posiadają udowodnioną znajomość języka polskiego (Tereszkiewicz, 2005; Sikorski, 2015).

Ustawa – Prawo bankowe nie określa również okresu kadencji zarządu banku państwowego oraz liczby osób wchodzących w skład zarządu (Kosiński, 2013). Podobnie jak w przypadku

rady nadzorczej, liczbę członków zarządu banku powinien określać statut banku państwowego, ponadto jego przepisy powinny regulować też długość kadencji (Mazur, 2008).

W art. 18 ustawy – Prawo bankowe określono kompetencje rady nadzorczej oraz zarządu banku państwowego. Rada nadzorcza sprawuje nadzór nad działalnością banku państwowego, zatwierdza przedstawione przez zarząd sprawozdanie finansowe oraz podział zysku i sposób pokrycia strat, a także przyjmuje sprawozdania z działalności banku, udziela zarządowi banku zaleceń oraz może zawieszać w czynnościach członków zarządu banku. Rada nadzorcza uchyla uchwałę zarządu banku w razie stwierdzenia jej niezgodności z przepisami prawa lub statutem banku. Z kolei zarząd rozpatruje sprawy dotyczące działalności banku oraz podejmuje w tych sprawach uchwały, których wykonanie zapewnia prezes zarządu banku. Prezes zarządu banku państwowego reprezentuje bank, przewodniczy zarządowi banku oraz organizuje działalność banku. Szczegółowy zakres działania rady nadzorczej i zarządu oraz osoby uprawnione do reprezentowania banku określa statut banku państwowego.

Artykuł 18 ustawy – Prawo bankowe nie normuje szczegółowego zakresu kompetencji organów banku państwowego, a także wzajemnych relacji między nimi. Szczegółowy zakres działania rady nadzorczej i zarządu oraz osób uprawnionych do reprezentowania banku państwowego powinien zatem określać jego statut (Ofiarski, 2013). Ustawa – Prawo bankowe określa bowiem wyłącznie podstawowe kompetencje organów banku państwowego (Sikorski, 2015). W art. 18 ustawy – Prawo bankowe dokonuje się podziału podstawowych kompetencji między organami banku państwowego, tj. radą nadzorczą oraz zarządem. W tym zakresie wzorowano się na rozwiązaniach stosowanych w bankach prowadzących działalność w innych formach prawnych (akcyjnych, spółdzielczych), a unormowanych w przepisach kodeksu spółek handlowych oraz prawie spółdzielczym (Ofiarski, 2013). Powyższe organy mogą też uchwalić wewnętrzne regulaminy działania (Tollik, 1999).

Kompetencje rady nadzorczej odnoszą się do całokształtu działalności prowadzonej przez bank państwowy i jej efektów (Ofiarski, 2013). Wobec braku organu właścicielskiego w strukturze banku państwowego niektóre jego kompetencje sprawowane są przez radę nadzorczą. Oprócz czynności nadzorczych rada nadzorcza zatwierdza przedstawione przez zarząd sprawozdania finansowe oraz podział zysku i sposób pokrycia strat, przyjmuje sprawozdania z działalności banku, udziela zarządowi zaleceń oraz zawiesza w czynnościach członków zarządu (Mazur, 2008). Zgodnie z art. 17 ustawy – Prawo bankowe rada nadzorcza powołuje i odwołuje

członków zarządu banku państwowego, a na podstawie art. 18 ust. 3 tej ustawy rada zobowiązana jest do uchylania uchwał zarządu w razie stwierdzenia ich niezgodności z przepisami prawa lub statutem banku (Sikorski, 2015).

Kompetencje rady nadzorczej są zasadniczo zbieżne z kompetencjami rad nadzorczych w bankach w formie spółek akcyjnych określonymi w przepisach kodeksu spółek handlowych. Organy banków i ich kompetencje słusznie bowiem poddaje się możliwie najbardziej zbliżonym (na ile pozwala odrębność ich form organizacyjno-prawnych) zasadom prawnym (Fojcik-Mastalska, 2009).

Zarząd rozpatruje sprawy w obszarze bieżącej działalności banku. Ma to zastosowanie do spraw, które nie są zastrzeżone do kompetencji rady nadzorczej (Tollik, 1999). Jest zobligowany również do wykonywania zaleceń rady nadzorczej wskazanych w trybie art. 18 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe. Wykonanie uchwał zarządu powierzone jest prezesowi zarządu (Sikorski, 2015). Zarząd banku państwowego podejmuje decyzje w formie uchwał, rozstrzygnięcia zarządu mają zatem charakter kolegialny (Ofiarski, 2013). W zakresie swoich kompetencji, sprecyzowanych w statucie banku, zarząd banku podejmuje uchwały służące zapewnieniu funkcjonowania banku w zwyczajnym toku czynności. Natomiast w zakresie wykonywanych obowiązków zarząd banku państwowego związany jest zaleceniami udzielanymi przez radę nadzorczą. Ograniczenie to ma skutki wyłącznie w stosunkach wewnętrznych. Czynności prawne dokonane wbrew zaleceniom nie są bowiem nieważne (Ofiarski, 2013).

Należy zauważyć, że w banku państwowym prezes zarządu zajmuje szczególną pozycję. Zapewnia bowiem wykonanie uchwał zarządu, reprezentuje bank, przewodniczy zarządowi oraz organizuje jego działalność. Nie jest on jednak organem banku państwowego, pełni zaś funkcję wykonawczą dla zarządu, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe (Fojcik-Mastalska, 2009; Sikorski, 2015). Ustawa ta przyznaje prezesowi zarządu zatem istotne kompetencje o charakterze wykonawczo-przedstawicielskim (Tereszkiewicz, 2005).

3.3 Statut banku państwowego

Statut bankowi państwowemu na podstawie art. 19 ustawy – Prawo bankowe nadaje, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw aktywów państwowych w porozumieniu

z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego, mając na względzie potrzebę sprawnej realizacji zadań przez bank państwowy. Statut banku państwowego określa przede wszystkim jego strukturę oraz zasady funkcjonowania. Do materii będącej przedmiotem statutu należą w szczególności rodzaje czynności bankowych wykonywanych przez bank, zakres, przedmiot jego działalności i organizacja wewnętrzna, szczegółowy zakres kompetencji organów (rady nadzorczej, zarządu, prezesa zarządu), zasady reprezentacji oraz gospodarki finansowej (Pyziół, 2000). Nadanie bankowi państwowemu statutu następuje w formie rozporządzenia. Zatem, jak w przypadku tworzenia banku państwowego, również dla celów nadania statutu ustawodawca przewidział tryb normatywny (Kosiński, 2013).

Ustawa – Prawo bankowe nie zawiera regulacji określających wprost treść statutu banku państwowego. Z art. 18 ust. 5 ustawy – Prawo bankowe wynika wyłącznie, że w statucie powinny się znaleźć postanowienia dotyczące szczegółowego zakresu działania rady nadzorczej i zarządu. Statut powinien też normować zakres działania osób uprawnionych do reprezentowania banku (Tereszkiewicz, 2005; Fojcik-Mastalska, 2009). Podstawowe elementy treści statutu banku w formie spółki akcyjnej wymieniono w art. 31 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe i są to w szczególności (Ofiarski, 2013):

- 1) firma, która powinna zawierać wyodrębniony wyraz „bank” i odróżniać się od nazw innych banków oraz wskazywać na formę prawną banku;
- 2) siedziba, przedmiot działania i zakres działalności banku z uwzględnieniem czynności związanych z obrotem instrumentami finansowymi, które bank zamierza wykonywać;
- 3) organy i ich kompetencje, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji członków zarządu, do których powołania wymagana jest zgoda Komisji Nadzoru Finansowego, oraz zasady podejmowania decyzji, podstawowa struktura organizacyjna banku, zasady składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych, tryb wydawania regulacji wewnętrznych oraz tryb podejmowania decyzji o zaciągnięciu zobowiązań lub rozporządzeniu aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych;
- 4) zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej;
- 5) fundusze własne oraz zasady gospodarki finansowej.

Sposób współdziałania ministrów właściwego do spraw aktywów i właściwego do spraw instytucji finansowych przy nadaniu statutu bankowi państwowemu jest wynikiem przyjętych

regulacji w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁶⁸ określających zakres działań administracji rządowej oraz właściwość ministra kierującego danym działem. Dział aktywa państwowe obejmuje sprawy dotyczące gospodarowania mieniem Skarbu Państwa, w tym ochrony interesów Skarbu Państwa (z wyjątkiem spraw, które na mocy odrębnych przepisów przypisane są innym działom), natomiast dział instytucje finansowe obejmuje sprawy funkcjonowania rynku finansowego, w tym sprawy banków (Ofiarski, 2013). Przed nadaniem statutu bankowi państwowemu minister właściwy do spraw aktywów państwowych obowiązany jest zasięgnąć opinii Komisji Nadzoru Finansowego. Chociaż tryb nadawania statutu bankowi państwowemu jest inny niż w pozostałych rodzajach banków, można odpowiednio stosować art. 31 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe, wskazujący najważniejsze elementy treści statutu banku (Fojcik-Mastalska, 2009). W ocenie Arkadiusza Kawulskiego (2021) *de lege ferenda* można rozważyć zwiększenie kompetencji Komisji Nadzoru Finansowego przy nadawaniu statutu bankowi państwowemu, poprzez nadanie uprawnienia Komisji Nadzoru Finansowego zatwierdzania statutu (projekt statutu) banku państwowego lub wydania pozytywnej opinii.

3.4 Specyfika dokonywania oceny zdolności kredytowej przez bank państwowy

Artykuł 128b ustawy – Prawo bankowe wprowadza odrębne uregulowanie dla banków państwowych w odniesieniu do przypadku, gdy koszty obsługi i ryzyko wypłat gwarancji lub poręczeń nie będą obciążały wyniku finansowego banku państwowego. Może on wtedy powierzyć innej instytucji finansowej, w drodze umowy, dokonywanie oceny zdolności do spłaty zobowiązania i analizy ryzyka wypłaty zobowiązania w przypadku udzielania poręczeń lub gwarancji na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne⁶⁹ (dalej jako ustawa o poręczeniach i gwarancjach) lub innych ustaw określających zasady udzielania poręczeń i gwarancji przez bank państwowy.

W przypadku, gdy koszty obsługi i ryzyko wypłat gwarancji lub poręczeń będą obciążały wynik finansowy banku państwowego, Komisja Nadzoru Finansowego może, na jego wniosek, wydać zezwolenie na powierzenie innemu bankowi dokonywania oceny zdolności do spłaty zobowiązania i analizy ryzyka wypłaty zobowiązania w razie:

⁶⁸ Dz. U. 2021 poz. 1893, z późn. zm.

⁶⁹ Dz. U. 2022 poz. 1613.

- 1) udzielenia bankowi przez bank państwowy gwarancji lub poręczeń portfela kredytów rozumianego jako zbiór pojedynczych kredytów, udzielonych przez ten bank, dla którego łączną kwotę limitu gwarancji lub poręczeń na określony czas ustala umowa między tym bankiem a bankiem państwowym;
- 2) udzielenia poręczenia lub gwarancji portfela innych zobowiązań rozumianego jako zbiór pojedynczych umów cywilnoprawnych, dla którego łączną kwotę limitu poręczeń lub gwarancji określa umowa między tym bankiem a bankiem państwowym.

3.5 Podsumowanie i wnioski

1. Przepisy ustawy – Prawo bankowe, odnoszące się wyłącznie do banków państwowych, nie są nadmiernie rozbudowane. Ograniczają się (poza art. 128b ustawy – Prawo bankowe) wyłącznie do spraw organizacyjno-korporacyjnych. Największą różnicą w przepisach dotyczących funkcjonowania banków państwowych w stosunku do banków prowadzących działalność w formie spółek akcyjnych lub banków spółdzielczych jest kwestia braku konieczności uzyskania zgody organu nadzoru na utworzenie takiego podmiotu. Do rozważenia jako wniosek *de lege ferenda* jest wzmocnienie roli organu nadzoru w przypadku tworzenia banków państwowych, niemniej jednak problematyka ta nie jest związana z funkcjonowaniem Banku Gospodarstwa Krajowego, co jest przedmiotem badań prowadzonych przez Autora w niniejszej rozprawie.
2. Odrębne regulacje w obszarze banków państwowych dotyczące spraw korporacyjnych wynikają z faktu, że w przypadku tych podmiotów brakuje uregulowania tych obszarów w przepisach, takich jak Kodeks spółek handlowych czy prawo spółdzielcze. Również ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁷⁰ nie ma zastosowania ze względu na przepis art. 4 ust. 2 pkt 1 stanowiący, iż nie stosuje się jej przepisów do banków.
3. W zakresie możliwych uznaniowych włączeń banku państwowego należy zwrócić uwagę na art. 128b ustawy – Prawo bankowe. Przepis ten w pierwotnym brzmieniu dotyczył możliwości wyłączania banków państwowych z określonych norm ostrożnościowych obowiązujących banki prowadzące działalność w innych formach prawnych. Niemniej

⁷⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1317, z 2022 r. poz. 1846.

należy zauważyć, że przepis konstruowany był wyłącznie z myślą o zakresie działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Na powyższe wskazuje fakt wprowadzenia takiego rozwiązania w art. 15 ustawy o BGK. Zgodnie z pierwotną wersją tego przepisu Komisja Nadzoru Bankowego mogła, na wniosek banku państwowego, wyłączyć część działalności lub całą działalność tego banku, związaną z obsługą funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych temu bankowi na podstawie odrębnych ustaw, z obowiązku spełniania niektórych wymogów i norm, o których mowa w ustawie, pod warunkiem że:

- 1) działalność ta jest wyodrębniona finansowo, a w szczególności bank nie uczestniczy w jej finansowaniu;
- 2) ryzyko związane z tą działalnością w żaden sposób nie obciąża banku, a w szczególności bank nie ponosi odpowiedzialności za straty wynikające z tej działalności.

Aktualnie brzmienie przepisu art. 128b ustawy – Prawo bankowe obejmuje problematykę gwarancji lub poręczeń udzielanych przez bank państwowy oraz „outsourcingu” oceny zdolności kredytowych. Powyższy przepis określa dwie różne sytuacje, w których bank państwowy może powierzyć innej instytucji finansowej dokonywanie oceny zdolności do spłaty zobowiązania i analizy ryzyka wypłaty zobowiązania w związku z udzieleniem poręczeń i gwarancji. Ustęp 1 tego artykułu dotyczy sytuacji, w której koszty obsługi i ryzyko wypłat gwarancji lub poręczeń nie będą obciążały wyniku finansowego banku państwowego. Powierzenie następuje w drodze umowy oraz pod warunkiem, że poręczenie lub gwarancja są udzielane na podstawie przepisów ustawy o poręczeniach i gwarancjach lub innych ustaw. Z kolei ust. 2 dotyczy sytuacji, gdy koszty obsługi i ryzyko wypłat gwarancji lub poręczeń będą obciążały wynik finansowy banku państwowego. W takim przypadku powierzenie oceny i analizy ryzyka innej instytucji finansowej może nastąpić wyłącznie po uprzednim wydaniu zezwolenia przez Komisję Nadzoru Finansowego (Lemonnier i Polak, 2022).

W opinii Autora przepis ten budzi wątpliwość z punktu widzenia prawa krajowego i prawa Unii Europejskiej. Teoretycznie nie można bowiem wykluczyć sytuacji, że Rada Ministrów utworzy bank państwowy o komercyjnym charakterze działalności, a takie rozwiązanie stanowiłoby uprzywilejowanie w stosunku do innych podmiotów prowadzących działalność na analogicznych zasadach. Zdaniem Autora art. 128b ustawy – Prawo bankowe powinien zostać wykreślony lub znowelizowany poprzez stworzenie analogicznych możliwości do wszystkich banków.

4. Zdaniem Autora niezasadne jest też utrzymywanie rozwiązania zawartego w art. 14a ustawy – Prawo bankowe wskazującego przez negację jakim podmiotem nie jest bank państwowy w rozumieniu innych przepisów. Powyższą kwestię powinien bowiem przesądzać sam status banku państwowego. Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym⁷¹ bank państwowy ma status państwowej osoby prawnej. W ocenie Autora przepis ten nie wnosi wartości normatywnej i powinien zostać wykreślony.

⁷¹ Dz. U. 2021 poz. 1933; 2022 poz. 807, 872, 1459, 1512.

Rozdział 4. Pierwotne rozwiązania prawne tworzące Bank Gospodarstwa Krajowego

Celem rozdziału jest przedstawienie oraz analiza prawna otoczenia regulacyjnego Banku Gospodarstwa Krajowego w momencie jego utworzenia w 1924 roku. Autor podejmuje próbę zaprezentowania specyfiki pierwotnych uregulowań działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Szczególną uwagę pragnie zaś zwrócić na problematykę zakresu zadań, źródeł i warunków ich finansowania, a także związków organizacyjnych i finansowych tego podmiotu z państwem. Autor pragnie przeanalizować pierwotne rozwiązania prawne dotyczące Banku Gospodarstwa Krajowego, a wnioskowanie wykorzystać do części aplikacyjnej niniejszej rozprawy. Rozdział zostanie przygotowany w oparciu o akty normatywne, tj. rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucji Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego⁷² (dalej jako rozporządzenie z 1924 r.) oraz rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 maja 1924 r. o statucie Banku Gospodarstwa Krajowego⁷³.

4.1 Utworzenie i status

Sytuacja gospodarcza Polski w latach 20. XX wieku zainicjowała konieczność przyjęcia rozwiązań prawnych umożliwiających przeprowadzenie reformy gospodarczej. Częścią takich rozwiązań było przyjęcie ustawy z dnia 11 stycznia 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej⁷⁴ (dalej jako ustawa z 1924 r.). Zgodnie z art. 1 ustawy z 1924 r. w celu przeprowadzenia działań naprawczych i reformatorskich przyjęto wiele rozwiązań w poniższych obszarach:

- 1) podatków i pożyczek państwowych;
- 2) systemu pieniężnego;
- 3) funkcjonowaniu instytucji finansowych.

Artykuł 1 pkt 7 ustawy z 1924 r. zakładał działanie naprawcze w zakresie finansów państwa polegające na zatwierdzaniu – bez naruszenia wpływających z obowiązującego prawodawstwa cywilnego praw osób trzecich – zmian w statutach instytucji kredytu długoterminowego, jak również dokonywanie zmiany ustaw i statutów lub nadawanie statutów

⁷² Dz. U. Nr 46, poz. 477, z późn. zm.

⁷³ Dz. U. Nr 46, poz. 478, z późn. zm.

⁷⁴ Dz. U. Nr 4, poz. 28.

państwowym instytucjom finansowym, przedsiębiorstwom państwowym, instytucjom dotowanym przez państwo, oraz tym, w których państwo posiadało udziały w celu:

- 1) scentralizowania ich działalności;
- 2) reorganizacji, polegającej na maksymalizacji efektywności kosztowej w ich działalności;
- 3) zapewnienia możliwości lokowania wolnych środków tych instytucji w papierach państwowych;
- 4) reorganizacji lub łączenia (fuzji).

Zgodnie z art. 2 ustawy z 1924 r. wykonanie wyżej wymienionych postanowień przewidziano do realizacji do dnia 30 czerwca 1924 r. w drodze rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydawanych na podstawie odpowiednich uchwał Rady Ministrów. W myśl art. 44 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r.⁷⁵ Prezydent Rzeczypospolitej był zobligowany do podpisywania ustaw wraz z odpowiednimi ministrami i zarządzał ich ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent – w celu wykonania ustaw i z powołaniem się na upoważnienie ustawowe – miał między innymi prawo do wydawania rozporządzeń wykonawczych, a także zapewnienia ich wykonania z użyciem przymusu. Dla swej ważności akty Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wymagały podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego ministra, którzy przez ich podpisanie brali na siebie odpowiedzialność. Na mocy ustawy z 1924 r. zostało wydane rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucji Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego. Równocześnie z wydaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzenia z 1924 r. na podstawie i w granicach ustawy z 1924 r. traciły moc przepisy ustaw, sprzeczne z wydanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nowym aktem prawnym.

Na podstawie art. 1 rozporządzenia z 1924 r. Polski Bank Krajowy utworzony ustawą z dnia 7 kwietnia 1922 r., Państwowy Bank Odbudowy utworzony ustawą z dnia 23 marca 1922 r., Zakład Kredytowy Miast Małopolskich zatwierdzony reskrytem Ministra Skarbu z dnia 6 grudnia 1919 r. Nr 84200/23113 S. III zostały połączone w jeden podmiot pod nazwą „Bank Gospodarstwa Krajowego”. Bank Gospodarstwa Krajowego został zatem utworzony w wyniku

⁷⁵ Dz. U. Nr 44, poz. 267, z późn. zm.

procesu połączenia (fuzji). Do wydania statutu Banku Gospodarstwa Krajowego zgodnie z art. 2 rozporządzenia z 1924 r. został zobligowany Minister Skarbu.

W myśl art. 3 rozporządzenia z 1924 r. Bank Gospodarstwa Krajowego był instytucją państwową posiadającą osobowość prawną, miał również prawo używania pieczęci z godłem państwowym i napisem w otoku „Bank Gospodarstwa Krajowego”. Siedzibą Banku było Miasto Stołeczne Warszawa, a obszarem działalności – cały kraj. Bank Gospodarstwa Krajowego, za zgodą Ministra Skarbu, mógł otwierać i likwidować oddziały oraz przedstawicielstwa w kraju i za granicą.

Artykuł 4 rozporządzenia z 1924 r. ograniczył krąg udziałowców Banku Gospodarstwa Krajowego do Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych, jednostek samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstw będących ich własnością. Łączne zaangażowanie Skarbu Państwa i przedsiębiorstw państwowych w kapitale zakładowym Banku Gospodarstwa Krajowego nie mogło wynosić mniej niż 60% kapitału zakładowego. Podwyższenie kapitału zakładowego mogło nastąpić przez podwyższenie udziałów państwa lub – za zezwoleniem Ministra Skarbu – udziałów jednostek samorządu terytorialnego, a także przedsiębiorstw państwowych lub samorządowych. Obniżenie kapitału zakładowego mogło nastąpić wyłącznie za zgodą Ministra Skarbu na wniosek rady nadzorczej, uchwalony większością dwóch trzecich jej statutowego składu. Skarb Państwa miał również prawo do odstąpienia części swoich udziałów przedsiębiorstwom państwowym. Wartość pojedynczego udziału nie mogła być niższa niż 25 tys. złotych.

Kapitał zakładowy Banku Gospodarstwa Krajowego stanowiły udziały:

- 1) państwa, w skład którego wchodziły aktywa netto trzech podlegających połączeniu instytucji państwowych (Polski Bank Krajowy, Państwowy Bank Odbudowy, Zakład Kredytowy Miast Małopolskich);
- 2) jednostek samorządu terytorialnego w aktywach netto Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich;
- 3) jednostek samorządu terytorialnego, ich związków i przedsiębiorstw będących ich własnością.

Udziałowcy ponosili odpowiedzialność za zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego do wysokości swoich udziałów w kapitale zakładowym, z wyjątkiem Skarbu Państwa. Gwarancjami Skarbu Państwa objęte bowiem były:

- 1) emisja listów zastawnych Polskiego Banku Krajowego – bez ograniczeń;
- 2) zobowiązanie wynikające z emisji obligacji komunalnych – do wysokości 200 milionów złotych;
- 3) obligacje kolejowe – do wysokości 20 milionów złotych⁷⁶.

4.2 Zasady działalności

W myśl art. 5 rozporządzenia z 1924 r. do zadań Banku Gospodarstwa Krajowego należało:

- 1) udzielanie kredytu długoterminowego przez:
 - a) emisję listów zastawnych (zabezpieczonych hipotecznie),
 - b) obligacji komunalnych oraz kolejowych, a na potrzeby przemysłowe i inne – obligacji bankowych;
- 2) wspieranie samorządowych instytucji oszczędnościowych;
- 3) wspieranie ruchu budowlanego i odbudowy kraju;
- 4) wykonywanie wszelkich czynności bankowych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i jednostek samorządu terytorialnego.

Artykuł 7 rozporządzenia z 1924 r. wprowadzał zasadę, że środki przyznane z budżetu państwa na cele kredytowe, o ile nie znajdowały się bezpośrednio w dyspozycji władz państwowych, mogły być administrowane wyłącznie przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Z kolei art. 8 rozporządzenia z 1924 r. przyznawał temu podmiotowi prawo do emisji listów zastawnych i obligacji komunalnych, kolejowych i bankowych w walucie krajowej lub zagranicznej. Wartość nominalna wyemitowanych listów zastawnych nie mogła przekraczać wartości wierzytelności hipotecznych. Powyższa zasada obowiązywała również w odniesieniu do obligacji komunalnych, kolejowych i bankowych, tj. w każdym z tych obszarów działalności ogólna suma emisji nie mogła przekraczać sumy wierzytelności.

⁷⁶ Kwoty zostały przedstawione po denominacji z 1924 roku.

W myśl art. 9 rozporządzenia z 1924 r. Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać pożyczek hipotecznych, komunalnych, kolejowych i przemysłowych – z wykorzystaniem instrumentów listów zastawnych i obligacji lub w gotówce.

Opierając się na należnościach z tytułu udzielonych pożyczek zabezpieczonych hipotecznie, w tym na nieruchomościach fabrycznych, Bank Gospodarstwa Krajowego miał prawo emitować listy zastawne, a na podstawie udzielonych pożyczek komunalnych, kolejowych lub przemysłowych – obligacje komunalne, kolejowe lub bankowe. Listy zastawne, obligacje komunalne, kolejowe i bankowe emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego były instrumentami finansowymi na okaziciela. W przypadku przeterminowanej spłaty pożyczek hipotecznych, komunalnych, kolejowych lub przemysłowych, Bank Gospodarstwa Krajowego miał obowiązek umorzenia odpowiednio listów zastawnych lub obligacji na kwotę odpowiadającą spłaconemu kapitałowi udzielonych pożyczek. Spłata odsetek oraz kapitału z tytułu emisji listów zastawnych lub obligacji była zabezpieczona wierzytelnościami hipotecznymi lub komunalnymi, kolejowymi lub przemysłowymi Banku Gospodarstwa Krajowego, jak również jego całym majątkiem. Oprocentowanie emitowanych listów zastawnych oraz wyżej wymienionych obligacji musiało być zawsze równe stopie procentowej udzielanych pożyczek, na podstawie których zostały wyemitowane listy lub obligacje.

W celu zapewnienia terminowych płatności odsetkowych listów zastawnych i obligacji Bank Gospodarstwa Krajowego był zobligowany do utworzenia specjalnej rezerwy:

- 1) z wpisowego (prowizji), które byli obowiązani uiścić pożyczkobiorcy zaciągający pożyczkę hipoteczną, kolejową lub komunalną w wysokości 0,25%, a przemysłową – 1,0 % jej wartości;
- 2) z zysków osiągniętych ze skupu listów zastawnych lub obligacji, przeznaczonych do umorzenia;
- 3) z części nadwyżki dochodów przeznaczonej na fundusz rezerwowy pożyczek hipotecznych, komunalnych, kolejowych lub przemysłowych;
- 4) z dochodów z przedawnionych kuponów i wylosowanych listów zastawnych lub obligacji komunalnych, kolejowych lub bankowych.

Bank Gospodarstwa Krajowego miał prawo udzielania pożyczek zabezpieczonych hipotecznie:

- 1) na nieruchomości ziemskie, dla których założone były księgi hipoteczne;

- 2) na zapisane w księgach hipotecznych nieruchomości z budynkami murowanymi w miejscowościach, które wskazywał Minister Skarbu na wniosek rady nadzorczej;
 - a) na budynki mieszkalne i inne użyteczności publicznej;
 - b) na nieruchomości fabryczne z zapewnioną możliwością stałego użytkowania.

Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać pożyczek zabezpieczonych hipotecznie wyłącznie w przypadku, gdy taka udzielona pożyczka łącznie z poprzedzającymi ją innymi istniejącymi obciążeniami hipotecznymi mieściła się w pierwszej połowie szacunku nieruchomości.

Budynki, stanowiące zabezpieczenie pożyczki, musiały być obligatoryjnie ubezpieczone od ryzyka pożaru w instytucji wskazanej przez Ministra Skarbu, a odszkodowanie nie mogło być wypłacone bez zgody Banku Gospodarstwa Krajowego. Bank dokonywał wyceny wartości nieruchomości, która miała służyć jako zabezpieczenie z uwzględnieniem podatku gruntowego, oszacowań przychodu, kontraktów kupna i dzierżawy, cen nieruchomości, czynszów oraz ubezpieczenia od pożaru. Pożyczki hipoteczne, których wartość przekraczała 100 tys. złotych wymagały zatwierdzenia przez radę nadzorczą.

Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać pożyczek z wykorzystaniem emisji obligacji komunalnych:

- 1) Skarbowi Państwa i jednostkom samorządu terytorialnego:
 - a) na spłatę lub umożliwienie spłaty długów w ramach restrukturyzacji;
 - b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz na zakładanie lub finansowanie powiatowych lub gminnych zakładów kredytowych;
 - c) na cele użyteczności publicznej;
- 2) spółkom wodnym na cele wskazane w ich statutach (pożyczka nie mogła przekraczać wysokości kosztów prac, na których pokrycie zostaje zaciągnięta; jeżeli pożyczkę zaciąga spółka wodna, subwencionowana przez Państwo, pożyczka nie mogła przekraczać wysokości kosztów niepokrytych subwencją);
- 3) innym instytucjom prawnopublicznym, posiadającym prawo wymierzania danin publicznych na pokrycie swoich potrzeb.

Pożyczek komunalnych Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać wyłącznie za zgodą rady nadzorczej, a w przypadku gdy wartość pożyczki przekraczała wartość 1 mln złotych, również niezbędna była zgoda Ministra Skarbu.

Bank Gospodarstwa Krajowego mógł emitować obligacje komunalne na bazie pożyczek komunalnych, udzielonych państwu, powiatom, gminom i innym związkom samorządowym, spółkom wodnym oraz innym korporacjom prawno-publicznym, posiadającym prawo pobierania danin publicznych na pokrycie swoich potrzeb.

W celu wspierania budowy kolei Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać pożyczek, z wykorzystaniem instrumentu emisji obligacji kolejowych:

- 1) Skarbowi Państwa, jednostkom samorządu terytorialnego i ich związkom – na pozyskanie środków niezbędnych do budowy połączeń kolejowych;
- 2) prywatnym przedsiębiorstwom kolejowym na mocy zobowiązań zabezpieczonych na hipotecę linii kolejowych.

Udzielenie pożyczki kolejowej mogło nastąpić wyłącznie w drodze uchwały rady nadzorczej, na wniosek dyrekcji, zatwierdzonej przez Ministra Skarbu.

Pożyczki udzielone na budynki fabryczne mogły być podstawą emisji obligacji przemysłowych wyłącznie w przypadku, gdy budynki te mogły być w stosunkowo łatwy sposób dostosowane do potrzeb mieszkaniowych lub na cele przemysłowe, które w opinii rzeczoznawców były niezbędne dla rozwoju lokalnego.

Bank Gospodarstwa Krajowego mógł dokonywać wszelkich operacji w zakresie czynności bankowych, przy czym priorytetowo traktowane były potrzeby Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych, jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw równorzędnych oraz wspieranie budownictwa w obszarze odbudowy kraju. W szczególności Bank mógł:

- 1) skupować i sprzedawać weksle oraz warranty;
- 2) udzielać pożyczek gminom, powiatom, innym samorządowym związkom oraz gminnym i powiatowym kasom oszczędności, a także kasom pożyczkowym posiadających poręczenia właściwych jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) udzielać pożyczek terminowych pod zastaw:

- a) papierów publicznych o stałym oprocentowaniu;
 - b) złota, srebra i innych kosztowności;
 - c) towarów i dokumentów na towary (świadczenia składów towarowych, przedsiębiorstw spedycyjnych);
 - d) dokumentów transportowych kolejowych, jak również Żegluga Wodnej;
 - e) weksli depozytowych (kaucyjnych) zabezpieczonych hipotecznie lub też co najmniej z dwoma podpisami uznanymi za wiarygodne pod względem wypłacalności;
- 4) nabywać i sprzedawać na rachunek własny waluty obce oraz papiery wartościowe emitowane lub gwarantowane przez państwo, a także akcje spółek powstałych przy udziale Banku, oraz na rachunek osób trzecich waluty i papiery – bez ograniczenia;
 - 5) udzielać gwarancji na zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw państwowych i samorządowych oraz osób prywatnych, a także kredytów uznanych za zasadne ze względów ogólnogospodarczych;
 - 6) inkasować należności;
 - 7) wydawać przekazy możliwe do realizacji na obszarze kraju lub zagraniczne (czeki), w których Bank Gospodarstwa Krajowego miał oddziały lub przedstawicielstwa;
 - 8) prowadzić depozyt papierów wartościowych, dokumentów oraz kosztowności;
 - 9) przyjmować na oprocentowane rachunki środki pieniężne;
 - 10) zakładać, prowadzić lub pośredniczyć w zakładaniu przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, o ile były one własnością państwa, związków samorządowych lub korporacji, którym służyło prawo wymierzania danin na potrzeby własne oraz przedsiębiorstw prywatnych, których założenie przez Bank Gospodarstwa Krajowego lub jego udział w nich zostało uznane za niezbędne przez Ministra Skarbu;
 - 11) przyjmować zapisy na akcje i obligacje przedsiębiorstw państwowych, samorządowych lub prywatnych – bez gwarancji powodzenia subskrypcji;
 - 12) rozliczać kupony odsetkowe papierów dłużnych na rzecz osób trzecich;
 - 13) wynajmować skrytki depozytowe.

W myśl art. 10 rozporządzenia z 1924 r. Bank Gospodarstwa Krajowego miał możliwość przyjmowania środków pieniężnych na lokaty oszczędnościowe. Kwota poręczenia Skarbu Państwa z tytułu realizacji takiego zadania wynosiła 5 mln złotych. Bank Gospodarstwa Krajowego za złożone środki (w kwocie co najmniej 100 zł) wydawał oprocentowane asygnaty

kasowe, jednak ogólna suma wydanych asygnat nie mogła przekraczać wysokości 50% kapitału własnego.

Bank Gospodarstwa Krajowego miał prawo przyjmować środki pieniężne na rachunek bieżący i realizować do wysokości złożonej kwoty wypłaty zlecone *a vista* lub za wypowiedzeniem bądź przez uiszczenie w gotówce przekazów (czeków) wystawionych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, a także poprzez przeniesienie na żądanie wkładającego określonej kwoty w całości lub w części na rachunek innej osoby. Bank Gospodarstwa Krajowego był również uprawniony do utrzymywania własnych składów towarowych i wydawania warrantów.

Artykuł 11 rozporządzenia z 1924 r. przyznał Bankowi Gospodarstwa Krajowego prawo do prowadzenia lub pośredniczenia w zakładaniu przedsiębiorstw, w przypadku gdy one były własnością państwa, związków samorządowych oraz korporacji, którym przysługiwało prawo nakładania danin na potrzeby własne lub takich przedsiębiorstw prywatnych, których założenie lub udział w nich został uznany za pożądany przez Ministra Skarbu.

Na podstawie art. 12 rozporządzenia z 1924 r. Bank Gospodarstwa Krajowego miał prawo do nabywania nieruchomości, o ile one były niezbędne do prowadzenia działalności bankowej lub w przypadku ich przejmowania w celu ochrony przed stratami z powodu udzielonych pożyczek hipotecznych.

4.3 Ograny i ich kompetencje oraz sprawy pracownicze

Organy Banku Gospodarstwa Krajowego stanowiły:

- 1) prezes Banku;
- 2) rada nadzorcza;
- 3) dyrekcja.

Ponadto organami pomocniczymi Banku Gospodarstwa Krajowego były:

- 1) komisja rewizyjna;
- 2) komitety dyskontowe;
- 3) komitety do spraw samorządowych i instytucji oszczędnościowych.

Na podstawie art. 15 rozporządzenia z 1924 r. prezesa (będącego równocześnie przewodniczącym rady nadzorczej) powoływał Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedłożony przez Ministra Skarbu, na okres pięciu lat. Podstawowym zadaniem prezesa było sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego, przewodniczenie radzie i nadzór nad wykonaniem jej uchwał. Prezesowi rady nadzorczej służyło prawo zawieszenia uchwał rady, które w jego ocenie były niezgodne z ustawami, statutem Banku Gospodarstwa Krajowego lub interesem Skarbu Państwa. Prezes rady nadzorczej mógł brać udział w posiedzeniach dyrekcji z głosem doradczym. W przypadku gdy postanowienie dyrekcji nie było w opinii prezesa zgodne z podstawowymi celami Banku Gospodarstwa Krajowego, mógł on wstrzymać wykonanie uchwały – do rozstrzygnięcia przez radę. Prezes był również zobligowany do składania Ministrowi Skarbu comiesięcznych sprawozdań z działalności.

W myśl art. 16 rozporządzenia z 1924 r. prezes nie mógł być równocześnie posłem lub senatorem, sprawować urzędu państwowego, komunalnego lub prywatnego, a także wchodzić w skład organów zarządczych lub nadzorczych przedsiębiorstw. Ograniczenie to nie dotyczyło możliwości zasiadania w radzie Banku Polskiego oraz w radach i komisjach rewizyjnych przedsiębiorstw, w których udziały posiadał Bank Gospodarstwa Krajowego. Prezes musiał posiadać zdolność do czynności prawnych i korzystać z pełni praw obywatelskich. Wynagrodzenie prezesa określała Rada Ministrów. Prezes mógł być odwołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów w przypadku, gdy nie wypełniał swoich obowiązków, nie był zdolny do ich pełnienia lub przestał spełniać warunki w zakresie zdolności do czynności prawnych lub korzystania z pełni praw obywatelskich. Wniosek Rady Ministrów musiał być oparty na orzeczeniu trzyosobowej komisji powołanej na wniosek Ministra Skarbu, w skład której wchodził przedstawiciel Ministra Skarbu, przedstawiciel Prezesa Sądu Najwyższego oraz przedstawiciel Pierwszego Prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

W skład rady nadzorczej wchodził prezes i od dziewięciu do piętnastu członków. Dziewięciu członków powoływał i odwoływał Minister Skarbu, pozostałych sześciu członków – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub ich przedsiębiorstwa w zależności od ich wkładu w kapitale zakładowym. W przypadku gdy udziałowcy samorządowi nie przedstawiali wszystkich kandydatów na członków rady nadzorczej w ciągu sześciu tygodni od dnia wezwania do przedstawienia, prawo nominacji przysługiwało Ministrowi Skarbu spośród

przedstawiciele samorządu. Członkowie rady byli powoływani na wspólną trzyletnią kadencję, musieli posiadać pełną zdolność do czynności prawnych i korzystać z pełni praw obywatelskich, nie mogli również sprawować mandatu posła lub senatora.

Do zadań rady nadzorczej należało sprawowanie ogólnego nadzoru nad działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego, nadzorowanie czynności jego organów wykonawczych i rozstrzyganie spraw, które nie były zastrzeżone do właściwości Ministra Skarbu.

W szczególności do zakresu działania rady należało:

- 1) określanie liczby członków dyrekcji oraz ich przedstawienie do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu, a także ustaleniu ich wynagrodzenia (za zgodą Ministra Skarbu);
- 2) uchwalanie regulaminów i innych regulacji wewnętrznych;
- 3) mianowanie członków komitetów dyskontowych (cenzorów) oraz komitetów do spraw samorządowych instytucji oszczędnościowych;
- 4) ustanowienie i zmiany systemu wynagrodzenia oraz normy służbowe i dyscyplinarne dla urzędników i pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego;
- 5) rozpatrzenie planu wydatków Banku Gospodarstwa Krajowego przedstawionego przez dyrekcję i jego przedstawienie do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu;
- 6) ustalanie stóp oprocentowania depozytów i pożyczek oraz wysokości stawek prowizyjnych;
- 7) przedstawianie do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu wniosków o nabywanie i sprzedaż nieruchomości z wyjątkiem przypadków nabycia nieruchomości dla ochrony wiarytelności;
- 8) przedstawianie do zatwierdzenia Ministra Skarbu sprawozdania rocznego;
- 9) zatwierdzanie niektórych pożyczek hipotecznych, komunalnych lub kolejowych przekraczających określone kwoty;
- 10) udzielanie, na wniosek dyrekcji, pożyczek komunalnych i potwierdzanie na obligacjach komunalnych, iż zostały wydane na podstawie pożyczki udzielonej państwu, jednostkom samorządu terytorialnego lub ich związkom, spółkom wodnym lub też innym korporacjom prawno-publicznym, mającym prawo wymierzania danin na finansowanie własnych potrzeb;
- 11) udzielanie pożyczek kolejowych, jak również nabywanie walorów kolejowych, na wniosek dyrekcji, i zaświadczenie na obligacjach kolejowych, iż wydane zostały na podstawie udzielonej w myśl statutu pożyczki lub na podstawie nabytych w myśl statutu walorów kolejowych;

- 12) w dziale pożyczek przemysłowych, budowlanych i na odbudowę, ustalanie wyższych limitów, do których łącznie z poprzednio udzielonymi kredytami mogą być udzielane pożyczki przez dyrekcję i uchwalanie pożyczek przekraczających takie limity, oraz potwierdzanie na obligacjach bankowych;
- 13) rozważanie spraw, które na mocy statutu, albo na wniosek dyrekcji zostały przedłożone radzie nadzorczej do rozpatrzenia;
- 14) rozstrzygnięcie kwestii nierozstrzygniętych przez członków dyrekcji w przypadku gdy żaden wniosek nie uzyskał wymaganej większości głosów.

Rada nadzorcza wybierała corocznie ze swojego grona zastępcę prezesa i przedstawiała wybranego kandydata do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu. W razie nieobecności prezesa jego prawa przysługiwały zastępcy prezesa.

Do zachowania ważności uchwał rady nadzorczej niezbędne było uczestnictwo w posiedzeniu prezesa lub jego zastępcy oraz ponad połowy pozostałych członków rady. Uchwały były podejmowane większością głosów, a w przypadku równości głosów – rozstrzygający głos należał do prezesa. Posiedzenie rady nadzorczej odbywało się przynajmniej raz na dwa miesiące, a zwoływał je prezes lub, w razie jego nieobecności, jego zastępca z własnej inicjatywy, na żądanie dyrekcji, komisji rewizyjnej lub co najmniej trzech członków rady nadzorczej. Członkowie rady nadzorczej otrzymywali wynagrodzenie ustalone przez Ministra Skarbu, a także zwrot kosztów podróży i diety, określone przez radę nadzorczą.

Rada nadzorcza mogła wybrać ze swego grona komitet wykonawczy, złożony z prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego, jego zastępcy oraz pięciu członków. Zakres działania komitetu określał regulamin uchwalony przez radę nadzorczą a zatwierdzony przez Ministra Skarbu. Do prawomocności uchwał komitetu wykonawczego wymagana była obecność pięciu członków, w tym trzech powołanych przez Ministra Skarbu.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia z 1924 r. dyrektora mianował prezes na zasadach określanych przez radę nadzorczą, a zatwierdzał Minister Skarbu. Rada nadzorcza określała również liczbę dyrektorów i ich zastępców. Członków dyrekcji wybierała rada nadzorcza, a zatwierdzał Minister Skarbu. Do kompetencji i obowiązków dyrekcji należało prowadzenie spraw Banku Gospodarstwa Krajowego, administrowanie jego majątkiem z zachowaniem przepisów statutu oraz jego reprezentowanie na zewnątrz.

Urzednicy i pracownicy Banku Gospodarstwa Krajowego podlegali dyrekcji. Stosunki sluzbowe dyrektorow i ich zastepcow okreslal Minister Skarbu na wniosek rady. Natomiast nominacja urzednikow i pracownikow Banku Gospodarstwa Krajowego, jak rowniez ich zwolnienie oraz przenoszenie na emeryture nalezalo do kompetencji prezesa na wniosek dyrekcji. Czlonkowie rady nadzorczej, dyrekcji jak rowniez urzednicy i wspolpracownicy Banku Gospodarstwa Krajowego byli obowiazani do zachowania poufności w zakresie tajemnicy bankowej. Urzednicy Banku Gospodarstwa Krajowego przy wykonywaniu swych czynności sluzbowych korzystali z ochrony prawnej, zapewnionej urzednikom państwowym. Rada nadzorcza mogla zastrzec prawo do wyboru prokurentow, naczelnego księgowego, oraz kierownikow oddzialow Banku Gospodarstwa Krajowego. Dyrektorzy, zastepcy dyrektorow i inni funkcjonariusze skladali przysięge sluzbową, wzorowaną na rocie przysięgi przepisanej dla urzednikow państwowych. Dyrekcja miala zas prawo brac udzial w obradach rady nadzorczej z glósem doradczym.

Komisja rewizyjna skladala sie z pieciu czlonkow. Jednego lub dwuch czlonkow powolywaly jednostki samorzadu terytorialnego – w zaleznosci od wysokości objętych udzialow, pozostalych zas – Minister Skarbu. Czlonkowie komisji powolywani byli na okres dwuch lat. Komisja rewizyjna rozpatrywala w pierwszym kwartale kazdego roku bilans Banku Gospodarstwa Krajowego i skladala sprawozdanie radzie nadzorczej, ktora obowiazana byla przedstawic to sprawozdanie ze swoimi objaśnieniami Ministrowi Skarbu. Niezaleznie od powyższego komisja, dzialajac w porozumieniu z prezesem, jak rowniez z inicjatywy własnej lub jego inicjatywy mogla dokonywac w kazdym czasie rewizji Banku Gospodarstwa Krajowego i jego oddzialow. Miala ona prawo ządac od dyrekcji i rady nadzorczej wszelkich wyjaśnien oraz prawo przegladania ksiąg, dokumentow i korespondencji Banku Gospodarstwa Krajowego, jak rowniez przeprowadzenia inwentaryzacji.

Nadzór nad Bankiem Gospodarstwa Krajowego sprawowal Minister Skarbu. W celu zapewnienia odpowiedniej wspolpracy oraz koordynacji dzialan pomiedzy stroną rządową a władzami Banku Minister Skarbu mial prawo do powolania komisarza rządowego, ktorego obowiazkiem bylo czuwanie nad dzialalnością Banku Gospodarstwa Krajowego i przestrzeganiem postanowien statutu. Komisarza rządowego mianowal Minister Skarbu z grona urzednikow państwowych. Komisarz byl wynagradzany ze srodkow Banku Gospodarstwa Krajowego w wysokości ustalonej przez Ministra Skarbu.

Do obowiązków komisarza należało w szczególności:

- 1) nadzór nad prawidłową działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie kredytu długoterminowego i kontrola emisji listów zastawnych i obligacji w obszarze zgodności z obowiązującymi ustawami;
- 2) uczestnictwo w posiedzeniach rady nadzorczej z głosem doradczym, oraz prawo uczestniczenia w posiedzeniach dyrekcji z głosem doradczym;
- 3) kontrola ksiąg, dokumentów i kas Banku Gospodarstwa Krajowego, a także współdziałanie z komisją rewizyjną.

Wątpliwości, jakie mogły wystąpić przy interpretacji statutu były przedstawiane przez radę nadzorczą lub dyrekcję do rozstrzygnięcia Ministrowi Skarbu.

4.4 Sprawozdawczość i sprawy majątkowe

Rok kalendarzowy był w Banku Gospodarstwa Krajowego rokiem bilansowym. Na koniec każdego roku dyrekcja była zobowiązana do zamknięcia rachunków, sporządzenia bilansu i inwentaryzacji majątku Banku. Sprawozdanie finansowe rada nadzorcza, po podpisaniu przez dyrekcję oraz głównego księgowego, miała obowiązek przesłać nie później niż do 1 maja roku następującego po roku sprawozdawczym (wraz ze sprawozdaniem rady nadzorczej) Ministrowi Skarbu, który po zbadaniu wydawał decyzję co do udzielenia absolutorium władzom Banku Gospodarstwa Krajowego.

Podział zysku netto Banku Gospodarstwa Krajowego odbywał się według następujących zasad:

- 1) 35% – na utworzenie specjalnych rezerw dla listów zastawnych i obligacji Banku, w stosunku do wysokości poszczególnych emisji;
- 2) 40% – na utworzenie funduszu rezerwowego;
- 3) 25% – do decyzji Rady Ministrów i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do posiadanych udziałów.

Z dochodów Banku Gospodarstwa Krajowego, po odliczeniu amortyzacji, rada nadzorcza mogła przeznaczyć za zgodą Ministra Skarbu określoną kwotę środków do podziału pomiędzy członków dyrekcji i pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego.

Majątek oraz dochody Banku Gospodarstwa Krajowego były zwolnione z opodatkowania, z wyjątkiem podatku od nieruchomości i podatku gruntowego. Księgi Banku Gospodarstwa Krajowego i uwierzytelnione ich odpisy miały moc dowodową dokumentów publicznych.

W przypadku gdyby okoliczności wymagały likwidacji Banku Gospodarstwa Krajowego, Minister Skarbu po zaciągnięciu opinii rady nadzorczej był zobligowany do złożenia odpowiedniego wniosku organom ustawodawczym. Pozytywne rozpatrzenie takiego wniosku spowodowałoby, że aktywa netto (tzw. czysty majątek) Banku Gospodarstwa Krajowego przechodziłyby na własność udziałowców – w stosunku do posiadanych udziałów.

4.5 Podsumowanie i wnioski

1. Regulacje prawne obowiązujące w momencie utworzenia Banku Gospodarstwa Krajowego należy traktować jako całościowe odrębne podejście dotyczące funkcjonowania nowoutworzonej instytucji. Nie ma wątpliwości, że utworzona na mocy rozporządzenia z 1924 r. instytucja była bankiem i prowadziła działalność bankową. Wynika to z faktu posługiwania się przez Bank Gospodarstwa Krajowego nazwą „bank”, utworzenia w wyniku fuzji instytucji bankowych oraz określenia rozporządzeniem z 1924 r. zakresu zadań opartego na czynnościach bankowych. Należy jednak zauważyć, że rozporządzenie z 1924 r. nie zawierało uregulowania, iż „do działalności Banku Gospodarstwa Krajowego stosuje się przepisy ... o ile ustawa nie stanowi inaczej”.
2. W momencie utworzenia Banku Gospodarstwa Krajowego obowiązywała ustawa z dnia 23 marca 1920 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowymi i kantorami wymiany⁷⁷. Zgodnie z art. 1 tej ustawy do otwierania i prowadzenia domów bankowych i kantorów wymiany wymagana była koncesja, wydana przez Ministra Skarbu, który sprawował nadzór nad takimi instytucjami. Zakres tej ustawy nie obejmował działalności m.in. instytucji kredytowych, które prowadziły działalność w oparciu o statuty zatwierdzone przez władzę państwową⁷⁸. Należy podkreślić, że przepisy tej ustawy koncentrowały się

⁷⁷ Dz. U. Nr 30, poz. 175.

⁷⁸ W momencie utworzenia Banku Gospodarstwa Krajowego obowiązywały ponadto rosyjska ustawa kredytowa (Zbiór Praw Tom XI Cz. II Rozdz. 10. art. 1–35, 50, 57–78) oraz ustawa niemiecka o bankach hipotecznych z dnia 13 lipca 1899 r. (Dz. U. Rz. niem. s. 373).

głównie na kwestiach nadzorczych i karno-odszkodowawczych. Mając na względzie formę organizacyjno-prawną Banku Gospodarstwa Krajowego oraz zakres wyżej wymienionej ustawy, zdaniem Autora, odwołanie w rozporządzeniu z 1924 r. do przepisów tej ustawy nie było konieczne.

3. Przepisy rozporządzenia z 1924 r. oraz statutu w bardzo szczegółowy i, w ocenie Autora, wyczerpujący sposób określały zakres funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego. Regulacje te obejmowały swoim zakresem kwestie właścicielskie, cel funkcjonowania, sprawy ograniczenia działalności pracowników oraz organów Banku Gospodarstwa Krajowego, kwestie korporacyjne i nadzorcze, a także ofertę produktową wraz z ustalaniem zasad działalności publicznej. Na szczególną uwagę zasługuje sprawa uregulowania w przepisach rozporządzenia z 1924 r. rozwiązań cenowych niektórych instrumentów (tzw. obsługa po kosztach), priorytetu realizacji zadań i interesów państwa, a także sprawy związane z zarządzaniem konfliktem interesów kierownictwa oraz sprawy pracownicze osób zatrudnionych w Banku Gospodarstwa Krajowego.
4. W odniesieniu do obecnych realiów funkcjonowania gospodarki można stwierdzić, że Bank Gospodarstwa Krajowego został stworzony na mocy aktu normatywnego powszechnie obowiązującego prawa jako publiczna finansowa instytucja rozwoju, której głównym zadaniem było wspieranie polityki gospodarczej państwa.

Rozdział 5. Analiza obowiązujących przepisów regulujących działalność Banku Gospodarstwa Krajowego

W nierniejszym rozdziale Autor dokonuje analizy przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego⁷⁹ (dalej ustawa o BGK) wraz z oceną ich zasadności. Powyższe oraz wnioski z analizy rozwiązań prawa Unii Europejskiej i grupy państw członkowskich mają posłużyć do przygotowania autorskiego projektu ustawy.

5.1 Status

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego została przygotowana w ramach programu „Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca”. Celem przygotowania tego aktu prawnego było uregulowanie sytuacji formalno-prawnej Banku Gospodarstwa Krajowego w obliczu integracji z Unią Europejską oraz potrzeba zwiększenia efektywności wykorzystania środków publicznych (Uzasadnienie do projektu ustawy o BGK, 2002). W momencie rozpoczęcia prac nad projektem ustawy o BGK podmiot ten realizował głównie zadania z zakresu działalności Ministerstwa Finansów, co przełożyło się na przyznanie szczególnych uprawnień w zakresie powoływania i odwoływania organów tej instytucji właśnie ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych. Z uzasadnienia do projektu ustawy o BGK wynika, że w odniesieniu do możliwości operacyjnych Bank Gospodarstwa Krajowego mógłby podjąć się wykonywania zadań poprzez rozszerzenie swojej działalności w poniższych obszarach (Uzasadnienie do projektu ustawy o BGK, 2002):

- 1) wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych;
- 2) obsługa bankowa jednostek sektora finansów publicznych;
- 3) wspieranie samorządności i rozwoju regionalnego.

Zgodnie z § 18 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”⁸⁰ (dalej jako Zasady)⁸¹ przedmiot ustawy określa się możliwie najzwężlej, jednak w sposób adekwatnie informujący o jej treści. Powyższego

⁷⁹ Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 594; t.j. Dz. U. 2022 poz. 2153.

⁸⁰ Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”. Załącznik do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. 2016 poz. 283).

⁸¹ Ibidem.

określenia, w myśl § 19 pkt 1 Zasad można dokonać w sposób opisowy – rozpoczynając tytuł od przyimka „o”, pisanego małą literą.

Zdaniem Autora tytuł ustawy o BGK nie budzi zastrzeżeń i jest adekwatny do treści aktu prawnego. Podkreślając jednak znaczenie Banku Gospodarstwa Krajowego dla systemu wspierania gospodarki narodowej, Autor za zasadne uważa wprowadzenie preambuły, która stanowiłaby nawiązanie do tradycji II Rzeczypospolitej oraz odwoływałaby się do pojęcia „społecznej gospodarki rynkowej”, o której mowa w art. 20 Konstytucji RP.

Tabela nr 1. Preambuła do ustawy o BGK

Preambuła do ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
Brak	nawiązując do najlepszych tradycji Drugiej Rzeczypospolitej oraz uznając za niezbędne wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów z wykorzystaniem instrumentów działalności bankowej, określa się zasady funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego w oparciu o pryncypia społecznej gospodarki rynkowej, o której mowa w art. 20 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Artykuł 1 ustawy o BGK określa jej zakres przedmiotowy, tj. zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego. Postanowienia ujęte w tym artykule są obligatoryjne w kontekście do przygotowania przepisów każdej ustawy i nie zawierają regulacji o charakterze *lex specialis*. Podkreślić należy, że Bank Gospodarstwa Krajowego nie został utworzony na mocy ustawy o BGK, a jej regulacje nie zawierają treści „tworzy się Bank Gospodarstwa Krajowego” lub analogicznej. Treść tego aktu prawnego sprowadza się do przedstawienia zadań, zakresu działalności oraz organizacji Banku Gospodarstwa Krajowego.

Zdaniem Autora art. 1 ustawy o BGK nie wymaga nowelizacji. W myśl § 21 ust. 1 pkt 1 Zasad w przepisach ogólnych zamieszcza się określenie zakresu spraw regulowanych ustawą i podmiotów, których ona dotyczy lub spraw i podmiotów wyłączonych spod jej regulacji.

Tabela nr 2. Analiza przepisów art. 1 ustawy o BGK

Art. 1 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.	Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Artykuł 2 ustawy o BGK wskazuje na formę prawną i siedzibę Banku Gospodarstwa Krajowego, a także kwestie związane z procedurą przyjęcia jego statutu. Bank Gospodarstwa Krajowego został utworzony rozporządzeniem z 1924 r. i prowadzi działalność w formie banku państwowego w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe. Statut Banku Gospodarstwa Krajowego w drodze rozporządzenia nadaje minister właściwy do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego. W statucie muszą być określone co najmniej kwestie dotyczące:

- 1) organizacji wewnętrznej i szczegółowego zakresu wykonywanych czynności;
- 2) szczegółowego zakresu działania rady nadzorczej i zarządu;
- 3) funduszy własnych i zasad prowadzenia gospodarki finansowej.

Nadając statut, minister właściwy do spraw gospodarki jest zobligowany do zasięgnięcia opinii ministrów właściwych ze względu na nadzór nad funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi Bankowi Gospodarstwa Krajowego na podstawie odrębnych ustaw.

Unormowania art. 2 ust. 5 ustawy o BGK informują również, że Bank Gospodarstwa Krajowego należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji⁸².

Przed wejściem w życie ustawy o BGK status Banku Gospodarstwa Krajowego jako banku państwowego określony był normą art. 185 ustawy – Prawo bankowe. Zgodnie z treścią tego przepisu Bank Gospodarstwa Krajowego był bankiem państwowym i działał na podstawie tej ustawy, z tym że do zakresu jego działalności należało również wykonywanie czynności:

- 1) dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów z dnia 25 października 1948 r.:
 - a) o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych,

⁸² Dz. U. 2022 poz. 760, 1079.

- b) o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego,
 - c) o reformie bankowej;
- 2) zleconych przez Ministra Finansów, przy czym warunki wykonania zlecenia Bank Gospodarstwa Krajowego uzgadniał ze zlecającym.

Aktualnie uregulowania dotyczące formy prawnej Banku Gospodarstwa Krajowego oraz wykonywania wyżej wymienionych dodatkowych czynności innych niż bankowe zawarte są w unormowaniach art. 2 oraz art. 4 ustawy o BGK.

W art. 2 ust. 1 ustawy o BGK wskazuje się formę prawną funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego (banku państwowego), odnosząc się jednocześnie do pierwotnej podstawy prawnej tworzącej ten podmiot oraz określającej zasady jego działalności, tj. rozporządzenia z 1924 roku. Przepis art. 2 ust. 1 ustawy o BGK nie stanowi *lex specialis*, a jego treść sprowadza się do przedstawienia pierwotnego źródła prawa utworzenia i funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego, a także prawnego rozstrzygnięcia, że podmiot ten nie jest osobą prawną utworzoną na mocy odrębnej ustawy i o odrębnym statusie, a bankiem państwowym w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe. Zdaniem Autora nie jest właściwe odniesienie do rozporządzenia z 1924 r. Zgodnie bowiem z § 4 ust. 3 Zasad w ustawie można odsyłać do przepisów tej samej lub innej ustawy, nie jest możliwe natomiast odsyłanie do przepisów innych aktów normatywnych. Postanowienia Zasad nie zezwalają zatem na odnoszenie się do aktów wykonawczych, a takim niewątpliwie było rozporządzenie z 1924 r. Autor wyraża pogląd, że również odniesienie do ustawy z 1924 r. nie byłoby właściwe, gdyż akt ten, podobnie jak rozporządzenie z 1924 r., nie są obecnie aktami powszechnie obowiązującego prawa. W opinii Autora intencją projektodawcy, wprowadzającego przepis odnoszący się do rozporządzenia z 1924 r., było podkreślenie ciągłości funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego. Jednak samo takie ustawowe nawiązanie nie ma mocy prawnej, natomiast ciągłość funkcjonowania może być potwierdzona w inny sposób. Na jej zachowanie wskazuje fakt, że Bank Gospodarstwa Krajowego, mimo rozpoczęcia procesu likwidacji, nigdy nie został zlikwidowany⁸³. W ocenie Autora bardziej zasadne wydaje się podkreślenie w preambule nawiązania do tradycji II Rzeczypospolitej.

Przepis art. 2 ust. 2 ustawy o BGK to przepis wskazujący m. st. Warszawę jako siedzibę Banku

⁸³ Bank Gospodarstwa Krajowego miał być zastąpiony przez Bank Inwestycyjny, zgodnie z dekretem z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. Nr 52, poz. 412, z późn. zm.).

Gospodarstwa Krajowego. Jak już zostało zauważone, Banku Gospodarstwa Krajowego nie utworzono w drodze ustawy, dlatego zdaniem Autora przepis ten nie jest konieczny. Skoro bowiem Bank Gospodarstwa Krajowego nie został utworzony w drodze ustawy, to również siedziba nie powinna być w ten sposób określana. Powyższa materia powinna stanowić regulację statutu.

Postanowienia art. 2 ust. 3 ustawy BGK stanowią *lex specialis* w stosunku do rozwiązań art. 19 ustawy – Prawo bankowe – poprzez wskazanie ministra właściwego do spraw gospodarki jako organu uprawnionego do wydania w drodze rozporządzenia statutu Banku Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora jest to rozwiązanie zasadne ze względu na misję i cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Trzeba bowiem podkreślić, że Bank Gospodarstwa Krajowego powinien pełnić funkcję publicznej finansowej instytucji rozwoju, właściwe jest zatem uwzględnienie w jego funkcjonowaniu roli ministra właściwego do spraw gospodarki. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁸⁴ (dalej jako ustawa o działach administracji rządowej) do działu gospodarka należą między innymi sprawy gospodarki, w tym konkurencyjności gospodarki, współpracy gospodarczej z zagranicą, innowacyjności, działalności gospodarczej, w tym przedsiębiorczości i przemysłu, promocji gospodarki polskiej w kraju i za granicą. W obszarze zadań ministra właściwego do spraw gospodarki należą m.in. sprawy:

- 1) kształtowania warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej;
- 2) podejmowania działań sprzyjających wzrostowi konkurencyjności oraz innowacyjności gospodarki polskiej;
- 3) rozwoju przedsiębiorczości.

W tym miejscu zasadne wydaje się wskazanie, że w dniu 16 lutego 2016 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 14/2016 w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”⁸⁵. Z przyjętego dokumentu rządowego wynikała między innymi konieczność dostosowania systemu prawnego w obszarze funkcjonowania istniejących instytucji wspierania rozwoju w celu ich integracji służącej inicjowaniu lub finansowaniu projektów inwestycyjnych, wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości i innowacji. W związku z powyższym w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach

⁸⁴ Dz. U. 2021 poz. 1893, z późn. zm.

⁸⁵ Uchwała Rady Ministrów Nr 14/2016 z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju” (RM-111-18-16).

eksportowych oraz niektórych innych ustaw⁸⁶ (dalej jako ustawa o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych) wprowadzono rozwiązania dotyczące zmiany zasad korporacyjnych w stosunku do Banku Gospodarstwa Krajowego, polegające na wskazaniu ministra właściwego do spraw gospodarki jako organu właściwego do wydania statutu, a także wzmacniające jego uprawnienia w kontekście członków organów tego Banku.

Zdaniem Autora niezasadne jest wskazanie w art. 2 ust. 3 ustawy o BGK zakresu treści statutu poprzez określenie „w szczególności”. Przepisy ustawy – Prawo bankowe nawet dla banków państwowych nie określają obszarów będących obligatoryjnie elementami statutu; można się w tym zakresie posiłkować rozwiązaniami ustawy – Prawo bankowe dla banków w formie spółek akcyjnych, określonych w art. 31 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe. Zgodnie z tym przepisem projekt statutu powinien określać w szczególności:

- 1) firmę, która powinna zawierać wyodrębniony wyraz „bank” i odróżniać się od nazw innych banków oraz wskazywać czy jest to bank państwowy, bank w formie spółki akcyjnej czy bank spółdzielczy;
- 2) siedzibę, przedmiot działania i zakres działalności banku z uwzględnieniem czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 1–7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi⁸⁷, które bank zamierza wykonywać zgodnie z art. 70 ust. 2 tej ustawy;
- 3) organy i ich kompetencje, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji członków zarządu, o których mowa w art. 22b ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, oraz zasady podejmowania decyzji, podstawową strukturę organizacyjną banku, zasady składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych, tryb wydawania regulacji wewnętrznych oraz tryb podejmowania decyzji o zaciągnięciu zobowiązań lub rozporządzeniu aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych;
- 4) zasady funkcjonowania systemu zarządzania, w tym systemu kontroli wewnętrznej;
- 5) fundusze własne oraz zasady gospodarki finansowej.

W ocenie Autora, mając na względzie art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, w ustawie o BGK powinny znaleźć się natomiast wytyczne do wydania statutu w drodze rozporządzenia. Wyżej wymieniony przepis Konstytucji RP stanowi bowiem, że rozporządzenia są wydawane przez

⁸⁶ Dz. U. poz. 888.

⁸⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1500, 1488, 1933.

wskazane w tym akcie organy, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania, a takie upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

Przepisy art. 2 ust. 4 ustawy o BGK stanowią *lex specialis* ze względu na specyfikę Banku Gospodarstwa Krajowego i prowadzenie obsługi niektórych funduszy. W opinii Autora nie jest zasadne wskazywanie konieczności opiniowania projektu rozporządzenia (statutu) przez ministrów właściwych działowo i odpowiedzialnych za funkcjonowanie funduszy utworzonych w Banku Gospodarstwa Krajowego. Każdy projekt rozporządzenia na podstawie przepisów rozdz. 5 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów⁸⁸ podlega bowiem obligatoryjnym uzgodnieniom międzyresortowym. Zdaniem Autora statut Banku Gospodarstwa Krajowego powinien być wydawany przez ministra właściwego do spraw gospodarki w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego, bez konieczności wskazywania w ustawie o BGK przepisów dotyczących konieczności obligatoryjnego zasięgnięcia opinii innych ministrów.

W art. 2 ust. 5 ustawy o BGK znajdują się przepisy o charakterze informacyjnym odnoszące się do ustawy o systemie instytucji rozwoju. Oprócz Banku Gospodarstwa Krajowego, na mocy art. 2 ust. 1 tej ustawy, system instytucji rozwoju tworzą:

- 1) Polski Fundusz Rozwoju;
- 2) Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
- 3) Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych Spółka Akcyjna;
- 4) Polska Agencja Inwestycji i Handlu Spółka Akcyjna;
- 5) Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna.

W ocenie Autora w ustawie o BGK powinny się znaleźć również przepisy informacyjne podkreślające charakter Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju. Zasadne byłoby uzupełnienie przepisów ustawy o informację, że Bank Gospodarstwa Krajowego może w celach promocyjnych używać nazwy „Publiczny Bank Rozwoju”.

⁸⁸ M.P. poz. 979.

Tabela nr 3. Analiza przepisów art. 2 ustawy o BGK

Art. 2 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej "BGK", utworzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) państwowych instytucji kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 1936 r. poz. 438), jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1896, z późn. zm.).</p>	<p>Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej „BGK”, jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.).</p>
<p>2. Siedzibą BGK jest miasto stołeczne Warszawa.</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż zdaniem Autora zapis powinien stanowić materię statutową.</i></p>
<p>3. Minister właściwy do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego, nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK. W rozporządzeniu minister określi w szczególności:</p>	<p>Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK, mając na względzie status BGK oraz konieczność realizacji celów, o których mowa w art. ... ust.</p>
<p>1) organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres czynności wykonywanych przez BGK;</p> <p>2) szczegółowy zakres działania Rady Nadzorczej i Zarządu;</p> <p>3) (uchylony)</p> <p>4) fundusze własne BGK i zasady prowadzenia gospodarki finansowej.</p>	<p><i>Niezasadne ze względu na zasady techniki legislacyjnej. Niezbędne jest natomiast określenie wytycznych do wydania rozporządzenia.</i></p>
<p>4. Minister właściwy do spraw gospodarki, nadając statut BGK, zasięga opinii ministrów właściwych ze względu na nadzór nad funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi BGK na podstawie odrębnych ustaw.</p>	<p><i>Niezasadne, ze względu na fakt konieczności przeprowadzenia uzgodnień międzyresortowych. Każdy projekt aktu normatywnego jest przedmiotem uzgodnień międzyresortowych.</i></p>
<p>5. BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1010 i 2219).</p>	<p>BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2022 poz. 760, 1079).</p> <p>W stosunkach handlowych lub w celach reklamowych i marketingowych, BGK może posługiwać się wraz z nazwą „Bank Gospodarstwa Krajowego” również nazwą „Polski Bank Rozwoju”.</p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.2 Zasady funkcjonowania oraz obowiązujące wymogi ostrożnościowe

Art. 3 ust. 1 ustawy o BGK wskazuje, iż w zakresie nieuregulowanym tą ustawą, działalność Banku regulowana była przepisami ustawy – Prawo bankowe. Przepis ten zdaniem Autora

stanowi w ustawie o BGK najważniejsze kierunkowe rozwiązanie wskazujące na możliwość stosowania rozwiązań o charakterze *lex specialis*.

Analizując przepisy art. 3 ust. 1a ustawy o BGK należy zwrócić uwagę na specyfikę zastosowanych uregulowań prawnych. Bank Gospodarstwa Krajowego nie podlega bowiem regulacjom dyrektywy CRDIV (na podstawie art. 2 ust. 5 pkt 18 dyrektywy CRDIV) oraz rozporządzenia CRR (mając na względzie objęcie zakresem na podstawie art. 1 rozporządzenia CRR wyłącznie podmiotów objętych regulacjami dyrektywy CRDIV), niezbędne jest zatem „włączenie” do prawa krajowego konieczności stosowania tych przepisów. Teoretycznie można sobie jednak wyobrazić przyjęcie rozwiązania prawnego, które tworzyłoby regulacje wyłącznie dla Banku Gospodarstwa Krajowego, niemniej mając na względzie fakt znacznej objętości wyżej wymienionych aktów prawa unijnego (zwłaszcza rozporządzenia CRR, przepisy dyrektywy CRDIV powinny być bowiem zaimplementowane do przepisów prawa krajowego) oraz fakt, że niemal wszystkie regulacje w nich zawarte byłyby przestrzegane, ze względów pragmatycznych, włączenie do stosowania rozporządzenia CRR (jako aktu obowiązującego do stosowania bezpośrednio) i wprowadzenie ewentualnych niezbędnych rozwiązań o charakterze *lex specialis* jest w ocenie Autora rozwiązaniem właściwym.

Regulacje art. 3 ust. 1b–1d ustawy o BGK odnoszą się do obszaru poręczeń i gwarancji udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach portfela, a także modelu oceny ryzyka opartego na outsourcingu oceny ryzyka na banki kredytujące. Istotnym rozwiązaniem o charakterze *lex specialis* w odniesieniu do gwarancji jest wyłączenie z konieczności stosowania art. 123 rozporządzenia CRR w tym obszarze⁸⁹. Bank Gospodarstwa Krajowego, udzielając gwarancji kredytu w portfelu (znaczna liczba ekspozycji o podobnych właściwościach) dla małych i średnich przedsiębiorstw, nie jest zobligowany do badania czy są one detaliczne (do 1 mln euro) i nie stosuje zasad tworzenia wymogów kapitałowych zgodnie z określonym w rozporządzeniu CRR zakresem. Ponadto Bank Gospodarstwa Krajowego nie

⁸⁹ Ekspozycjom, które spełniają następujące kryteria, przypisuje się wagę ryzyka równą 75%:

- a) ekspozycja dotyczy osoby fizycznej lub osób fizycznych bądź małego lub średniego przedsiębiorstwa (MŚP);
- b) ekspozycja jest jedną ze znacznej liczby ekspozycji cechujących się podobnymi właściwościami, dzięki którym ryzyka związane z tego rodzaju kredytami są znacznie zmniejszone;
- c) łączna kwota zobowiązań klienta będącego dłużnikiem lub grupy powiązanych klientów wobec instytucji i jednostek dominujących oraz ich jednostek zależnych, w tym wszelkich ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, jednak z wyjątkiem ekspozycji z pełnym i całkowitym zabezpieczeniem w formie nieruchomości mieszkalnych, które to ekspozycje zostały przypisane do kategorii ekspozycji określonej w art. 112 lit. i), nie przekracza – zgodnie z wiedzą instytucji – kwoty 1 mln EUR. Instytucja podejmuje zasadne kroki w celu uzyskania tej wiedzy.

jest zobowiązany do przestrzegania określonych w art. 395 rozporządzenia CRR limitów koncentracji.

Przepisy art. 3 ust. 1a–1e ustawy o BGK to rozwiązania o charakterze *lex specialis* wobec regulacji rozporządzenia CRR, ale zdaniem Autora niezasadne w odniesieniu do funkcjonowania wyłącznie jednego banku. Takie regulacje powinny dotyczyć wszystkich banków na poziomie ustawy – Prawo bankowe. W szczególności, zdaniem Autora, wątpliwości natury konstytucyjnej budzą przepisy art. 3 ust. 1e ustawy o BGK, z którego treści wynika, że w zakresie nieobjętym przepisami ustawy o BGK dotyczącymi zwolnień z konieczności stosowania przepisów rozporządzenia CRR Komisja Nadzoru Finansowego może, na wniosek Banku Gospodarstwa Krajowego, zwolnić ten podmiot z obowiązku przestrzegania innych wymogów ostrożnościowych określonych w tym rozporządzeniu lub ograniczyć ich stosowanie, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa działalności BGK oraz zgromadzonych w nim środków, a także skuteczność realizacji jego ustawowych zadań. Wyłączenia powinny być wprowadzone na podstawie powszechnie obowiązujących źródeł prawa, tj. w drodze ustawy lub rozporządzenia. Teoretycznie przy takim rozwiązaniu wszelkie obecnie obowiązujące Bank Gospodarstwa Krajowego normy ostrożnościowe mogłyby być zniesione na podstawie uchwały Komisji Nadzoru Finansowego. Co więcej, uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nie są aktami prawa powszechnie obowiązującego (Olszak, 2011).

Artykuł 3 ust. 1f pkt 1 ustawy o BGK to przepis o charakterze *lex specialis*. Zgodnie z tym przepisem wyłącza się ze stosowania wobec Banku Gospodarstwa Krajowego art. 141m–141x ustawy – Prawo bankowe⁹⁰ (dotyczące planów naprawy banku) oraz przepisy art. 158–159 tej ustawy⁹¹ (odnoszące się do problematyki ogłoszenia upadłości i zawieszenia działalności). Wyłączenia te ze względu na brak zdolności upadłościowej Banku Gospodarstwa Krajowego zdaniem Autora należy uznać za zasadne. Autor zgadza się również z rozwiązaniem zawartym w art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy o BGK stanowiącym, iż do działalności Banku Gospodarstwa Krajowego przepisy art. 142-157f oraz art. 169 ustawy – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.

⁹⁰ Szerzej na temat art. 141m–141x oraz art. 142-146a ustawy – Prawo bankowe Zapadka, P. (2022). W: A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), Prawo bankowe. Komentarz. Wolters Kluwer Polska.

⁹¹ Szerzej na temat art. 146b-157f oraz 158-159 ustawy – Prawo bankowe Chybiński, R. (2022). W: A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), Prawo bankowe, op. cit.

Zdaniem Autora zasadne jest rozwiązanie zawarte w art. 3 ust. 1g ustawy o BGK, z którego wynika wyłączenie w stosunku do Banku Gospodarstwa Krajowego zastosowania rządowych instrumentów stabilizacji finansowej w rozumieniu ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej⁹². W przypadku przejścia przez Bank Gospodarstwa Krajowego praw udziałowych w drodze decyzji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do tego podmiotu nie będą miały zastosowania przepisy rozporządzenia CRR dotyczące konsolidacji ostrożnościowej⁹³. Jednak zdaniem Autora przepis ten nie powinien być zawarty w przepisach tej ustawy, a w ustawie z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej⁹⁴.

Do Banku Gospodarstwa Krajowego zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o BGK ma natomiast zastosowanie art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe⁹⁵, co oznacza że nie można ogłosić jego upadłości jako osoby prawnej utworzonej w wykonaniu obowiązku nałożonego ustawą. Powyższe zostało potwierdzone w opinii Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2009 r. sygn. DL-P III 4290-30/09. Zgodnie z art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe nie można ogłosić upadłości instytucji i osób prawnych utworzonych w drodze ustawy, chyba że ustawa ta stanowi inaczej, oraz utworzonych w wykonaniu obowiązku nałożonego ustawą. Bank Gospodarstwa Krajowego został wprawdzie utworzony w drodze rozporządzenia z 1924 r., co było wykonaniem delegacji ustawowej. Oznacza to, że Bank Gospodarstwa Krajowego nie może upaść, możliwa jest wyłącznie jego likwidacja. W przypadku jego likwidacji, mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa. Zdaniem Autora przepis powinien mieć formę adekwatną do art. 58 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, stanowiąc wprost, że nie można ogłosić upadłości danego podmiotu.

W myśl art. 3 ust. 3b ustawy o BGK zobowiązania ministra właściwego do spraw finansów publicznych spełniają wymogi ochrony kredytowej w rozumieniu art. 213–215 rozporządzenia CRR, udzielonej przez Skarb Państwa⁹⁶. W związku z powyższym ekspozycjom wobec Banku

⁹² Dz. U. 2022 poz. 396.

⁹³ Art. 10a–24 rozporządzenia CRR.

⁹⁴ Dz. U. 2022 poz. 396.

⁹⁵ Dz. U. 2022 poz. 1520.

⁹⁶ Zgodnie z art. 213 rozporządzenia CRR ochrona kredytowa na podstawie gwarancji stanowi uznaną ochronę kredytową nieruchomości, jeżeli są spełnione wszystkie poniższe warunki:

1) ochrona kredytowa jest bezpośrednia;

Gospodarstwa Krajowego przypisuje się wagę ryzyka na zasadach określonych w art. 114 ust. 4 rozporządzenia CRR, tj. ekspozycjom wobec rządów centralnych i banków centralnych państw członkowskich, denominowanym i finansowanym w walucie krajowej tego rządu centralnego i banku centralnego, przypisuje się wagę ryzyka równą 0% (Gajewski, 2016).

W art. 3 ust. 3c ustawy o BGK można znaleźć rozwiązania doprecyzowujące regulacje zawarte w rozporządzeniu CRR. W zakresie funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego wskazuje się, że stanowi on instrument kapitałowy w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. a i art. 28 rozporządzenia CRR. Z kolei w odniesieniu do norm płynności ustawa o BGK w art. 3 ust. 3d wprowadza doprecyzowanie, że przy obliczaniu płynności niezbędnej do przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w przepisach rozporządzenia CRR, jako wpływy płynności Bank Gospodarstwa Krajowego uwzględnia całość niewykorzystanych bezwarunkowych zobowiązań pozabilansowych otrzymywanych od Skarbu Państwa. Powyższe można traktować jako swoistą interpretację regulacji rozporządzenia CRR w obszarze funduszy własnych oraz płynności. Zdaniem Autora przepisy te powinny być wykreślone, gdyż dotyczą przynajmniej teoretycznie wszystkich banków. Zasadne byłoby ich doprecyzowanie na poziomie rozporządzenia CRR lub odpowiednia interpretacja.

Przepisy art. 3 ust. 3–3b ustawy o BGK to rozwiązanie o charakterze *lex specialis* w stosunku do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny⁹⁷ oraz pośrednio (w odniesieniu do banków będących państwowymi osobami prawnymi) ustawy – Prawo bankowe. Zgodnie z art. 40 § 1 ustawy – Kodeks cywilny Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. W zakresie

2) zakres ochrony kredytowej jest jasno określony i bezsporny;

3) umowa o ochronę kredytową nie zawiera żadnych klauzul, których wypełnienie leży poza bezpośrednią kontrolą kredytodawcy i które:

a) umożliwiałyby dostawcy ochrony jednostronne wypowiedzenie umowy o ochronę;

b) pod nosiłyby faktyczny koszt ochrony w przypadku obniżenia jakości kredytowej zabezpieczonej ekspozycji;

c) mogłyby zwolnić dostawcę ochrony z obowiązku terminowej wypłaty w przypadku niedokonania którejkolwiek z należnych płatności przez dłużnika pierwotnego;

d) mogłyby wpłynąć na skrócenie przez dostawcę ochrony terminu rozliczenia ochrony kredytowej;

4) umowa o ochronę kredytową jest prawnie skuteczna i egzekwowalna we wszystkich jurysdykcjach właściwych w momencie zawarcia umowy kredytowej.

W myśl art. 214 rozporządzenia CRR instytucje kredytowe mogą uznać ekspozycje, chronione gwarancją wydaną przez rząd centralny, o ile spełnione są poniższe warunki:

1) kontrgwarancja obejmuje wszystkie elementy ryzyka kredytowego związanego z daną wierzytelnością;

2) zarówno pierwotna gwarancja, jak i kontrgwarancja spełniają wymogi dotyczące gwarancji;

3) ochrona jest mocna i żadne dane historyczne nie wskazują, że ochrona na podstawie kontrgwarancji nie jest faktycznie równoważna ochronie zapewnianej przez bezpośrednią gwarancję danej jednostki.

⁹⁷ Dz. U. 2022 poz. 1360.

bezpieczeństwa i stabilności finansowej funkcjonowania zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o BGK minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje Bankowi Gospodarstwa Krajowego środki na:

- 1) utrzymanie funduszy własnych na poziomie gwarantującym realizację ustawowych zadań;
- 2) spełnienie wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, określonych w przepisach rozporządzenia CRR oraz w przepisach ustawy – Prawo bankowe – mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności bankowej ponoszonego przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Dzięki rozwiązaniom prawnym zawartym w art. 3 ust. 3-3b ustawy o BGK, Bank Gospodarstwa Krajowego można uznać za podmiot posiadający na swoje zobowiązania regwarancje Skarbu Państwa w rozumieniu przepisów art. 213–215 rozporządzenia CRR. Wyżej wymienione regulacje ustawy o BGK nie stanowią bezpośrednio regwarancji, czyli „gwarancji gwarancji”, ale obligują Ministra Finansów do zapewnienia odpowiednich środków związanych z płynnością i wypłacalnością. Mechanizm taki jest jednak mniej korzystny dla wierzycieli i bardziej skomplikowany niż klasyczna gwarancja, ponieważ osoby trzecie jako wierzyciele nie mogą mieć roszczenia do Skarbu Państwa, a stroną dla nich zawsze pozostaje Bank Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego powinny być objęte gwarancjami nieodwołalnymi i bezwarunkowymi – mając na względzie przykłady niektórych analizowanych w niniejszej rozprawie publicznych finansowych instytucji rozwoju, a także klarowność rozwiązania dla inwestorów, zwłaszcza instytucjonalnych.

Regulacje art. 3 ust. 4 ustawy o BGK stanowią przepis o charakterze *lex specialis* istotny w stosunku do rozwiązań innych banków funkcjonujących na podstawie ustawy – Prawo bankowe, gdzie może nastąpić postępowanie likwidacyjne lub upadłościowe. Zdaniem Autora, można ewentualnie rozważyć ustawowe doprecyzowanie, że likwidacja Banku Gospodarstwa Krajowego może nastąpić wyłącznie w drodze ustawy. Przedwojenne rozwiązania dotyczące funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego zawierały właśnie takie uregulowania.

Przepisy art. 3 ust. 5 i 6 ustawy o BGK to rozwiązania o charakterze *lex specialis* w stosunku do rozporządzenia CRR, których intencją jest umożliwienie realizacji przez Bank Gospodarstwa Krajowego dużych projektów poprzez zwiększenie limitów koncentracji.

Przepis art. 3 ust. 5 ustawy o BGK wprowadza liberalizację limitów koncentracji. Tak więc Bank Gospodarstwa Krajowego nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec:

- 1) grupy powiązanych klientów,
- 2) banku krajowego,
- 3) funduszu inwestycyjnego

– których wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego przekracza 50% wartości uznanego kapitału Banku Gospodarstwa Krajowego. Wymóg określony przez rozporządzenie CRR określa powyższe limity koncentracji na poziomie 25% kapitału Tier 1. Analogiczne rozwiązania można znaleźć w przepisach dotyczących funkcjonowania węgierskiej czy też słoweńskiej publicznej finansowej instytucji rozwoju. Zdaniem Autora rozwiązanie takie nie jest niezbędne do funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju, a instrument bezpośrednich i nieodwołalnych gwarancji Skarbu Państwa w połączeniu z zapewnieniem funduszy własnych na odpowiednim poziomie powinny być wystarczające do możliwości finansowania dużych projektów w oparciu o zasady *lex generalis*.

Tabela nr 4. Analiza przepisów art. 3 ustawy o BGK

Art. 3 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Jeżeli przepisy prawa nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.</p> <p>1a. BGK przestrzega przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, oraz aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.</p>	<p>Jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27.6.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, a także przepisy aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia.</p>
<p>1b. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia w ramach realizacji przez BGK programów rządowych poręczeń lub gwarancji, wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu warunki kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:</p> <p>1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;</p>	<p><i>Niezasadne, brak uzasadnienia do tworzenia lex specialis w zakresie oceny ryzyka gwarancji portfelowych wyłącznie dla Banku Gospodarstwa Krajowego. W przypadku zasadności przyjęcia takiego rozwiązania należałoby wprowadzić rozwiązanie systemowe w ustawie – Prawo bankowe.</i></p>

<p>2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none">a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013,b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych. <p>1c. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych wskutek udzielanych w formie reporeczeń BGK za zobowiązania funduszy poręczeniowych z tytułu udzielonych przez te fundusze poręczeń kredytów bankowych wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu obejmowanego poręczeniem lub gwarancją warunki kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:</p> <ul style="list-style-type: none">1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:<ul style="list-style-type: none">a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013;b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych;c) klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji przeterminowanych. <p>1d. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia przez BGK gwarancji w ramach linii gwarancyjnych w związku z realizacją programu rządowego, wynikających z gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, BGK nie stosuje:</p> <ul style="list-style-type: none">1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:<ul style="list-style-type: none">a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013;b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych. <p>1e. W zakresie nieobjętym przepisami ust. 1b-1d Komisja Nadzoru Finansowego może, na wniosek BGK, zwolnić ten bank z obowiązku przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w ust. 1a, lub</p>	
--	--

<p>ograniczyć ich stosowanie, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa działalności BGK oraz zgromadzonych w nim środków, a także skuteczność realizacji zadań, o których mowa w art. 5.</p>	
<p>1f. Do BGK:</p> <p>1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;</p> <p>2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p>	<p>Do BGK:</p> <p>1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;</p> <p>2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p>
<p>1g. W przypadku przejęcia przez BGK praw udziałowych, o których mowa w art. 19d ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 124, z 2019 r. poz. 1798 oraz z 2021 r. poz. 1598 i 2140), do BGK nie stosuje się konsolidacji ostrożnościowej, o której mowa w art. 10a–24 rozporządzenia nr 575/2013.</p>	<p><i>Niezasadne wprowadzanie takiego przepisu w ustawie o BGK. Przepis powinien być zawarty w ustawie o rekapitalizacji.</i></p>
<p>2. Do BGK stosuje się art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1080, 1177, 1598 i 2140).</p>	<p>Nie można ogłosić upadłości BGK.</p>
	<p>Zobowiązania z tytułu działalności BGK są bezwarunkowo i nieodwołalnie gwarantowane przez Skarb Państwa.</p> <p>Gwarancji, o których mowa w ust. ..., nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.</p>
<p>3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje BGK środki na:</p> <p>1) utrzymanie funduszy własnych na poziomie gwarantującym realizację zadań, o których mowa w art. 5;</p> <p>2) spełnienie wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, określonych w przepisach rozporządzenia nr 575/2013 oraz w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe</p> <p>– mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności bankowej ponoszonego przez BGK.</p> <p>3a. Warunki oraz tryb przekazania środków, o których mowa w ust. 3, określa umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a BGK.</p> <p>3b. Zobowiązanie, o którym mowa w ust. 3, spełnia wymogi ochrony kredytowej w rozumieniu art. 213–215 rozporządzenia nr 575/2013, udzielonej przez Skarb Państwa. Ekspozycjom wobec BGK przypisuje się wagę ryzyka na zasadach określonych w art. 114 ust. 4 rozporządzenia nr 575/2013.</p>	<p><i>Niezasadne wobec autorskiej propozycji objęcia zobowiązań BGK bezwarunkowymi i nieodwołalnymi gwarancjami Skarbu Państwa.</i></p>

<p>3c. Fundusz statutowy BGK stanowi instrument kapitałowy w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. a i art. 28 rozporządzenia nr 575/2013.</p> <p>3d. Przy obliczaniu płynności niezbędnej do przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, jako wpływy płynności określone w przepisach tego rozporządzenia BGK uwzględnia całość niewykorzystanych bezwarunkowych zobowiązań pozabilansowych otrzymywanych od Skarbu Państwa.</p>	
<p>4. W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.</p>	<p>W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.</p>
<p>5. BGK nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec:</p> <p>1) grupy powiązanych klientów, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 39 rozporządzenia nr 575/2013, w tym z udziałem podmiotów, o których mowa w pkt 2 i 3,</p> <p>2) banku krajowego,</p> <p>3) funduszu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 605, 1595 i 2140)</p> <p>- których wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego, o którym mowa w art. 399–403 rozporządzenia nr 575/2013, przekracza 50% wartości uznanego kapitału BGK, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 71 tego rozporządzenia.</p> <p>6. Do ekspozycji, o których mowa w ust. 5, BGK nie stosuje wymogów ostrożnościowych w zakresie dużych ekspozycji, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013.</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż zakres funkcjonowania zarówno banku państwowego, jak i publicznej finansowej instytucji rozwoju powinna wyznaczać wysokość jego kapitalizacji.</i></p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.3 Gwarancja spłaty kredytów płynnościowych

Regulacje art. 3a ustawy o BGK dotyczą kwestii gwarancji Skarbu Państwa w kontekście spłaty przez Bank Gospodarstwa Krajowego niektórych kredytów. W celu spełnienia wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności określonej w przepisach rozporządzenia CRR minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić, w imieniu Skarbu Państwa, gwarancji spłaty kredytów oraz linii kredytowych przyznanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego przez bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucję kredytową oraz spełnienia przez emitenta świadczeń pieniężnych wyemitowanych przez ten podmiot dłużnych papierów wartościowych. Termin zapadalności dłużnych papierów wartościowych, nie może być krótszy niż 1 miesiąc i dłuższy niż pięć lat.

Gwarancja obejmuje spłatę kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego wraz z odsetkami umownymi oraz innymi kosztami związanymi z tym kredytem lub tymi dłużnymi papierami wartościowymi. Gwarancja nie może jednak obejmować spłaty kredytu wraz z odsetkami, którego zabezpieczenie stanowią skarbowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe wyemitowane przez Narodowy Bank Polski – do wysokości ich wartości nominalnej.

Wypłaty z tytułu gwarancji są pomniejszane o spłaty kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych dokonane przez Bank Gospodarstwa Krajowego oraz o kwoty uzyskane przez bank krajowy, bank zagraniczny, instytucję kredytową przyznającą kredyt lub właścicieli dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w wyniku zaspokojenia roszczenia z przedmiotu zabezpieczenia udzielonego kredytu lub emisji dłużnych papierów wartościowych. Do gwarancji nie stosuje się przepisów ustawy o poręczeniach i gwarancjach, z wyjątkiem art. 31 tej ustawy, tj. stwierdzeniem, że łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielane przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, określa ustawa budżetowa.

Uregulowania zawarte w art. 3a ustawy o BGK stanowią *lex specialis* wobec przepisów ustawy o poręczeniach i gwarancjach i umożliwia uzyskanie gwarancji płynnościowych. Zgodnie z art. 7 tej ustawy poręczenie lub gwarancja mogą być udzielane pod warunkiem przeznaczenia objętego nimi kredytu na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zapewniających:

- 1) rozwój lub utrzymanie infrastruktury;
- 2) rozwój eksportu dóbr i usług;
- 3) ochronę środowiska;
- 4) tworzenie nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją w ramach pomocy regionalnej;
- 5) wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych będących wynikiem badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 6) restrukturyzację przedsiębiorstw.

Z kolei w myśl art. 7 ust. 2 ustawy o poręczeniach i gwarancjach oraz niektóre osoby prawne poręczenie lub gwarancja mogą być także udzielane pod warunkiem przeznaczenia objętego nimi kredytu na:

- 1) finansowanie zakupu materiałów lub wyrobów gotowych, przeznaczonych na realizację przedsięwzięć polegających na wykonaniu dóbr inwestycyjnych na eksport, o wartości kontraktowej powyżej 10 000 000 euro;
- 2) zasilenie funduszy utworzonych, na mocy odrębnych ustaw, w Banku Gospodarstwa Krajowego, jeżeli środki przeznaczone na spłatę kredytu pochodzą ze źródeł innych niż budżet państwa, z wyłączeniem środków budżetu państwa, które zostały wydatkowane na dopłaty do kredytu objętego preferencyjnym oprocentowaniem;
- 3) utworzenie przez banki linii kredytowych w celu:
 - a) finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego oraz mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;
 - b) współfinansowania programów lub projektów w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej;
- 4) spłatę, objętego już poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, zobowiązania wraz z odsetkami i innymi kosztami bezpośrednio związanymi z tym zobowiązaniem;
- 5) wspieranie eksportu polskich towarów i usług w ramach realizacji programów rządowych.

W ocenie Autora rozwiązania zawarte w art. 3 ustawy o BGK zobowiązujące Ministra Finansów do zapewnienia środków do utrzymania płynności i wypłacalności, a także wynikająca z art. 5a tej ustawy możliwość dokapitalizowania skarbowymi papierami wartościowymi są rozwiązaniami wzmacniającymi status Banku Gospodarstwa Krajowego i nie ma potrzeby dodatkowych gwarancji płynnościowych. Ponadto proponowane przez Autora wprowadzenie narzędzia bezwarunkowych i nieodwołalnych gwarancji za wszystkie zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego prowadzą do wniosku o bezzasadności utrzymania tego przepisu.

Tabela nr 4. Analiza przepisów art. 3a ustawy o BGK

Art. 3a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. W celu spełnienia przez BGK wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, o której mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić, w imieniu Skarbu Państwa, gwarancji spłaty kredytów oraz linii kredytowych przyznanych BGK przez bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucję kredytową oraz spełnienia przez emitenta świadczeń pieniężnych wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych, w szczególności obligacji lub bankowych papierów wartościowych.</p> <p>2. Termin zapadalności dłużnych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie może być krótszy niż 1 miesiąc i dłuższy niż 5 lat.</p> <p>3. Gwarancja, o której mowa w ust. 1, obejmuje spłatę kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK wraz z odsetkami umownymi oraz innymi kosztami związanymi z tym kredytem lub tymi dłużnymi papierami wartościowymi. Gwarancja nie może obejmować spłaty kredytu wraz z odsetkami, którego zabezpieczenie stanowią skarbowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe wyemitowane przez Narodowy Bank Polski – do wysokości ich wartości nominalnej.</p> <p>4. Wypłaty z tytułu gwarancji są pomniejszane o spłaty kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych dokonane przez BGK oraz o kwoty uzyskane przez bank krajowy, bank zagraniczny, instytucję kredytową przyznające kredyt lub właścicieli dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK w wyniku zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia udzielonego kredytu lub emisji dłużnych papierów wartościowych.</p> <p>5. Od gwarancji, o której mowa w ust. 1, jest pobierana opłata prowizyjna.</p> <p>6. Do gwarancji, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2021 r. poz. 442, 1535, 2133 i 2232), z wyjątkiem art. 31.</p>	<p><i>Niezasadne wobec autorskiej propozycji objęcia bezwarunkowymi i nieodwołanymi gwarancjami Skarbu Państwa.</i></p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.4 Wyłączenie stosowania niektórych przepisów

Przepisy art. 3b ustawy o BGK wskazują na wyłączenia zastosowania przepisów odnoszących się do ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym⁹⁸ (dalej

⁹⁸ Dz. U. 2021 poz. 1933; 2022 poz. 807, 872, 1459, 1512.

jako ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym) oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁹⁹ (dalej jako ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami).

Do czynności prawnych dokonywanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego nie stosuje się:

- 1) art. 15 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym;
- 2) art. 38 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰⁰ (dalej jako ustawa o rachunkowości) o wartości nieprzekraczającej 5 mln złotych;
- 3) art. 38 ust. 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie oddania składników aktywów trwałych w rozumieniu ustawy o rachunkowości do korzystania innemu podmiotowi, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej nie przekracza 5 mln złotych;
- 4) art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych dotyczących wierzytelności powstałych w wyniku dokonania czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe oraz czynności dotyczących instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

W przypadku wykonywania praw w funduszu zagranicznym, spółce zarządzającej, unijnym alternatywnym funduszu inwestycyjnym lub zarządzającym z Unii Europejskiej w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi¹⁰¹ (dalej jako ustawa o funduszach inwestycyjnych) Bank Gospodarstwa Krajowego nie stosuje obowiązków wynikających z:

- 1) przepisów ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami;
- 2) przepisów ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Z kolei gdyby doszło do utworzenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego funduszu zagranicznego, spółki zarządzającej, unijnego alternatywnego funduszu inwestycyjnego lub

⁹⁹ Dz. U. 2020 poz. 1907.

¹⁰⁰ Dz. U. 2021 poz. 217, 2105, 2106; 2022 poz. 1488.

¹⁰¹ Dz. U. 2022 poz. 1523, 1488, 1933.

zarządzającego z Unii Europejskiej w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych lub uczestnictwa Banku Gospodarstwa Krajowego w tych podmiotach, lub zamiaru utworzenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego takich podmiotów, lub zamiaru uczestnictwa Banku Gospodarstwa Krajowego w takich podmiotach nie stosuje się także obowiązków wynikających z przepisów działu III ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów¹⁰², tj. przepisów związanych z koncentracją przedsiębiorców.

Regulacje art. 3b ustawy o BGK umożliwiają wyłączenie Banku Gospodarstwa Krajowego spod obowiązków stosowania przepisów art. 15 oraz częściowo art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, wymagających uzyskania zgody właściwych organów na określone rozporządzenia składnikami aktywów trwałych. Zdaniem ustawodawcy specyfika działalności bankowej uzasadniała wyłączenie stosowania powyższych przepisów dotyczących wierzytelności powstałych w wyniku dokonania czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe oraz czynności dotyczących instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi¹⁰³. Wyłączenia uzasadnione są również charakterem działalności podejmowanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego w obszarze obrotu akcjami o znacznej wartości. Istnienie w tym zakresie wymogów wskazanych w ustawie mogło w znaczący sposób ograniczać możliwość zarządzania przez Bank Gospodarstwa Krajowego ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej. Nowelizacja ustawy o BGK miała na celu wyłączenie obowiązków wynikających z brzmienia przepisu w odniesieniu do czynności dotyczących instrumentów finansowych i definitywnie rozstrzyga o braku wymogu uzyskania zgody organów wskazanych w tym przepisie na dokonanie tego rodzaju czynności prawnych (Uzasadnienie, 2018).

W ocenie Autora *lex specialis* ujęte w art. 3b ustawy o BGK jest uzasadnione merytorycznie, natomiast powinno się ono znajdować w ustawach źródłowych i odnosić się do wszystkich banków państwowych (norma abstrakcyjna), a nie wyłącznie do Banku Gospodarstwa Krajowego. Podkreślenia wymaga fakt, że zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym nie ma zastosowania do spółek, zatem w opinii Autora tak samo nie powinno mieć zastosowania do banków państwowych, w związku z czym sugeruje się zmianę tej ustawy. Przepisy ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym dotyczące

¹⁰² Dz. U. 2021 poz. 275.

¹⁰³ Dz. U. 2022 poz. 1500, 1488, 1933.

państwowych osób prawnych, wyłączające jej stosowanie do spółek, powinny być rozszerzone na banki państwowe. W przypadku konieczności nałożenia ograniczeń w obszarze operacyjnym i inwestycyjnym można je wprowadzić w przepisach materii statutowej. Analogiczne rozwiązania Autor sugeruje przyjąć w odniesieniu do przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami¹⁰⁴. Brakuje bowiem uzasadnienia do traktowania wyłącznie Banku Gospodarstwa Krajowego w sposób odmienny w obszarze wynagrodzeń w określonych sytuacjach (ujętych w art. 3b ustawy o BGK), a nie np. innych banków państwowych czy też innych podmiotów z grupy Polskiego Funduszu Rozwoju.

Tabela nr 5. Analiza przepisów art. 3b ustawy o BGK

Art. 3b ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Do czynności prawnych dokonywanych przez BGK nie stosuje się:</p> <p>1) przepisu art. 15 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1933);</p> <p>2) przepisu art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, 2105 i 2106) o wartości nieprzekraczającej 5 000 000 złotych;</p> <p>3) przepisu art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie oddania składników aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości do korzystania innemu podmiotowi, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej nie przekracza 5 000 000 złotych;</p> <p>4) przepisów art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych dotyczących wierzytelności powstałych w wyniku dokonania czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz czynności dotyczących instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 328, 355, 680, 1505, 1595 i 2140).</p> <p>2. W przypadku wykonywania praw w funduszu zagranicznym, spółce zarządzającej, unijnym AFI lub zarządzającym z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja</p>	<p><i>Niezasadne umieszczenie przepisów w ustawie o BGK. Rozwiązania powinny się znaleźć jako systemowe w ustawach o zasadach zarządzania mieniem państwowym, ustawie o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami oraz ustawie o ochrony konsumentów i konkurencji – jako rozwiązania systemowe.</i></p>

¹⁰⁴ Dz. U. 2020 poz. 1907.

2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi BGK nie stosuje obowiązków wynikających z:

1) przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1907);

2) przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

3. W przypadku utworzenia przez BGK funduszu zagranicznego, spółki zarządzającej, unijnego AFI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi lub uczestnictwa BGK w tych podmiotach, lub zamiaru utworzenia przez BGK takich podmiotów, lub zamiaru uczestnictwa BGK w takich podmiotach nie stosuje się obowiązków wynikających z przepisów działu III ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275).

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.5 Cele działalności

W art. 4 ustawy o BGK ustawodawca określa cele działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Do podstawowych celów działalności, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:

- 1) realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych;
- 2) infrastrukturalne, związane z rozwojem sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców

– w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

Przepisy art. 4 ustawy o BGK podkreślają misję Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju realizującej określone zadania. W trakcie zamykania rozdziału negocjacyjnego „Swoboda świadczenia usług” strona polska wnioskowała o wyłączenie Banku Gospodarstwa Krajowego spod działania dyrektyw bankowych, deklarując, że Bank Gospodarstwa Krajowego będzie wykonywał określone funkcje specjalistyczne w zakresie zadań zleconych przez państwo. Zachowanie uprawnień dotyczących możliwości wykonywania wszelkich czynności bankowych było z kolei niezbędne

do wykonywania również zadań w zakresie umów rachunków bankowych, prowadzenia działalności kredytowej oraz depozytowej (Olszówka i Skuza, 2002).

Cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego jest szczególny w odniesieniu do celu prowadzenia wyłącznie działalności gospodarczej, który wprost nie jest zapisany w ustawie – Prawo bankowe, tj. Autor ma na myśli komercyjny cel funkcjonowania przedsiębiorstwa, czyli maksymalizację wartości/zysku w długim okresie. Samo określenie odmiennego celu funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jest zasadne, natomiast w ocenie Autora niezbędną jest jego gruntowna nowelizacja. W przepisach ustawowych powinno zostać wprowadzone odniesienie do luki rynkowej. Na taką problematykę oraz pojęcie wskazuje wprost art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o systemie instytucji rozwoju. Zdaniem Autora cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego również powinien odnosić się do tego zjawiska, podkreślając, że działalność tego podmiotu nie może powodować wypierania podmiotów prowadzących działalność na zasadach rynkowych.

Ponadto Autor opowiadałby się za wprowadzeniem rozwiązania stanowiącego o braku możliwości przyjmowania przez Bank Gospodarstwa Krajowego tzw. *covered deposits* w rozumieniu przepisów o konsumentach. Powyższe działanie byłoby spójne z rozwiązaniem zastosowanym w art. 429a ust. 2 pkt 5 rozporządzenia CRR, o czym Autor wspomina w rozdziale pierwszym. Wprowadzenie takiego ograniczenia eliminowałaby działalność Banku Gospodarstwa Krajowego w obszarze, w którym trudno wyobrazić sobie występowanie luki rynkowej (przyjmowanie depozytów od konsumentów).

Tabela nr 6. Analiza przepisów art. 4 ustawy o BGK

Art. 4 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>Do podstawowych celów działalności BGK, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:</p> <p>1) realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,</p> <p>2) infrastrukturalne,</p> <p>3) związane z rozwojem sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców</p> <p>- w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.</p>	<p>Do podstawowych celów działalności BGK należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, w ramach prowadzonej działalności o charakterze handlowym, w szczególności działalności, o której mowa w art. 5 i 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.</p> <p>BGK prowadzi działalność, o której mowa w ust. ..., w sposób zapewniający niezakłóconą konkurencję, w szczególności mając na względzie luki rynkowe, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju.</p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.6 Inwestycje w określone podmioty lub instrumenty finansowe

W art. 4a ustawy o BGK ustawodawca zawarł katalog inwestycji przedmiotowej i podmiotowej. W przypadku gdy inwestycja jest zgodna z podstawowymi ustawowymi celami działalności, Bank Gospodarstwa Krajowego może dokonywać inwestycji w:

- 1) podmioty pozyskujące od inwestorów środki w celu inwestowania zgodnie z określoną przez te podmioty polityką inwestycyjną, z korzyścią dla tych inwestorów, które:
 - a) mają charakter ponadnarodowy (np. Europejski Bank Centralny, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny, europejskie finansowe instytucje rozwoju i bilateralne banki rozwoju, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy) lub
 - b) zostały utworzone przez banki krajowe, banki zagraniczne, instytucje kredytowe, instytucje finansowe, międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe lub zagraniczne podmioty sektora finansów publicznych, lub
 - c) zostały utworzone przez podmioty z udziałem instytucji, banków lub podmiotów, o których mowa w lit. a i b, lub
 - d) zostały utworzone przez Bank Gospodarstwa Krajowego wspólnie z wyżej wymienionymi instytucjami, bankami lub podmiotami, lub

- e) prowadzą działalność, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
- 2) instrumenty zbywane lub emitowane przez podmioty, o których mowa w pkt 1.

Rozwiązania ustawy o BGK doprecyzowują również pojęcie wyżej wymienionych inwestycji. Przez takie inwestycje rozumie się w szczególności nabycie lub objęcie akcji, udziałów, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych, innych instrumentów finansowych emitowanych lub oferowanych przez wskazane w art. 4a ustawy o BGK podmioty lub powierzenie środków pieniężnych w zarządzanie tego rodzaju podmiotom.

Przepis art. 4a ust. 1 ustawy o BGK stanowi *lex specialis* umożliwiający Bankowi Gospodarstwa Krajowego dokonywanie określonych podmiotowo rodzajów inwestycji. Z kolei przepis art. 4a ust. 2 ustawy o BGK zawiera przedmiotowy katalog instrumentów mogących być przedmiotem inwestycji. Zdaniem Autora ustawodawca postanowił tą regulacją podkreślić możliwość zaangażowania w podmioty mające cel działalności zbliżony do Banku Gospodarstwa Krajowego. Jednak w ocenie Autora, po analizie treści art. 4a ust. 2 ustawy o BGK, nasuwają się wątpliwości co do zasadności funkcjonowania takiego rozwiązania prawnego, zwłaszcza w kontekście brzmienia art. 6 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy poza wykonywaniem czynności bankowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy (tj. czynności bankowe *sensu stricte* i *sensu largo*), banki mogą:

- 1) obejmować lub nabywać akcje i prawa z akcji, udziały innej osoby prawnej i jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
- 2) zaciągać zobowiązania związane z emisją papierów wartościowych;
- 3) dokonywać obrotu papierami wartościowymi;
- 4) dokonywać, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika;
- 5) nabywać i zbywać nieruchomości;
- 6) świadczyć usługi konsultacyjno-doradcze w sprawach finansowych;
- 7) świadczyć usługi zaufania oraz wydawać środki identyfikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o usługach zaufania;
- 8) świadczyć inne usługi finansowe;
- 9) wykonywać inne czynności, jeżeli przepisy odrębnych ustaw uprawniają je do tego.

W opinii Autora uprawnienia Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie inwestycji nie powinny wykraczać poza zwykłe ramy działalności inwestycyjnej banków komercyjnych. Artykuł 4a ustawy o BGK należałoby wykreślić, ewentualnie można zaproponować nowelizację art. 6 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe w zakresie doprecyzowania możliwości i zaangażowania kapitałowego wszystkich banków w rozumieniu tej ustawy. Nie powinien to być przepis o charakterze rozszerzającym możliwości inwestycyjne Banku Gospodarstwa Krajowego.

Tabela nr 7. Analiza przepisów art. 4a ustawy o BGK

Art. 4a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. W przypadku gdy inwestycja jest zgodna z podstawowymi celami działalności BGK, o których mowa w art. 4, BGK może dokonywać inwestycji w:</p> <p>1) podmioty pozyskujące od inwestorów środki w celu inwestowania zgodnie z określoną przez te podmioty polityką inwestycyjną, z korzyścią dla tych inwestorów, które:</p> <p>a) mają charakter ponadnarodowy, w szczególności Europejski Bank Centralny, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny, europejskie finansowe instytucje rozwoju i bilateralne banki rozwoju, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy i inne instytucje ponadnarodowe oraz podobne organizacje międzynarodowe, lub</p> <p>b) zostały utworzone przez banki krajowe, banki zagraniczne, instytucje kredytowe, instytucje finansowe, międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe lub zagraniczne podmioty sektora finansów publicznych, lub</p> <p>c) zostały utworzone przez podmioty z udziałem instytucji, banków lub podmiotów, o których mowa w lit. a i b, lub</p> <p>d) zostały utworzone przez BGK wspólnie z instytucjami, bankami lub podmiotami, o których mowa w lit. a i b, lub podmiotami, o których mowa w lit. c, lub</p> <p>e) prowadzą działalność, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;</p> <p>2) instrumenty zbywane lub emitowane przez podmioty, o których mowa w pkt 1.</p> <p>2. Przez inwestycje, o których mowa w ust. 1, rozumie się w szczególności nabycie lub objęcie akcji, udziałów, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych, innych instrumentów finansowych emitowanych lub oferowanych przez podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, lub powierzenie środków pieniężnych w zarządzanie tym podmiotom.</p>	<p><i>Niezasadne, inwestycja powinny być realizowane na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów ustawy – Prawo bankowe.</i></p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.7 Zakres realizowanych zadań

Regulacje art. 5 ustawy o BGK przedstawiają zakres zadań Banku Gospodarstwa Krajowego.

Do zakresu zadań tego podmiotu należy:

- 1) wykonywanie czynności określonych ustawą – Prawo bankowe;
- 2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych temu podmiotowi na podstawie odrębnych ustaw;
- 3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;
- 4) wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:
 - a) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych¹⁰⁵,
 - b) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego¹⁰⁶,
 - c) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej¹⁰⁷;
- 5) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach, w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;
- 6) wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, umożliwiających wykreślenie wpisów ujawnionych w działach III i IV ksiąg wieczystych lub zbiorach dokumentów, dokonanych na rzecz:
 - a) instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów, o których mowa w pkt 4;
 - b) Skarbu Państwa z tytułu:
 - nabycia ziemi i inwentarza z Państwowego Funduszu Ziemi, utworzonego dekretem z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej¹⁰⁸;

¹⁰⁵ Dz. U. Nr 52, poz. 410, z późn. zm.

¹⁰⁶ Dz. U. Nr 52, poz. 411, z późn. zm.

¹⁰⁷ Dz. U. Nr 52, poz. 412, z późn. zm.

¹⁰⁸ Dz. U. 1945 Nr 3, poz. 13, z późn. zm.

- udzielonych w latach 1945–1990 kredytów i pożyczek na rozbiórkę i naprawę, wykończenie budowy, nadbudowę, remont i odbudowę budynków, na sprzedaż gruntów pod zabudowę oraz na sprzedaż przez państwo domów jednorodzinnych i wielorodzinnych;
 - c) Skarbu Państwa lub podmiotów, których następcą jest Skarb Państwa, dokonanych przed dniem 1 września 1939 r.;
- 7) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.

W celu realizacji programów rządowych w obszarze wspierania eksportu, gwarancji oraz wspierania budownictwa mieszkaniowego minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje środki na zwiększenie funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego. Na taki cel może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.

Bank Gospodarstwa Krajowego może również odgrywać rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy lub fundusz funduszy, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006¹⁰⁹.

Przepisy art. 5 ust. 1 i ust. 2a ustawy o BGK przedstawiają katalog zadań Banku Gospodarstwa Krajowego, podkreślając częściowo cel jego działalności oraz misję. Zdaniem Autora przepisy art. 5 ustawy o BGK powinny zostać znowelizowane. Po pierwsze, już art. 2 ustawy o BGK przesądza o tym, że Bank Gospodarstwa Krajowego jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe, istnieje zatem możliwość wykonywania przez ten podmiot czynności bankowych. Po drugie, przepisy umożliwiające wykonywanie niektórych czynności, takich jak

¹⁰⁹ Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.

zaangażowanie w proces obsługi środków unijnych, powinny być w opinii Autora ujęte w ustawach szczególnych regulujących te obszary (np. w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹¹⁰), a nie w ustawie o BGK. Po trzecie, katalog zadań powinien odzwierciedlać wyłącznie priorytety prorozwojowe. Niezasadne jest w ocenie Autora wpisywanie zadań dotyczących spraw związanych z postępowaniami z lat 40. XX wieku odnoszących się do kwestii zmian ustrojowych w stosunkach własnościowych i gospodarczych. Bardziej właściwym rozwiązaniem powinno być ustawowe uregulowanie kwestii wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o BGK poprzez umożliwienie prowadzenia takich spraw na przykład Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej lub ministrowi właściwemu do spraw aktywów państwowych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej¹¹¹ (dalej jako ustawa o Prokuratorii Generalnej) do zadań Prokuratorii Generalnej należy m.in.:

- 1) zastępstwo Skarbu Państwa przed sądami powszechnymi i polubownymi;
- 2) zastępstwo organów administracji rządowej przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym;
- 3) zastępstwo Skarbu Państwa, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej albo organów administracji rządowej przed sądami administracyjnymi;
- 4) zastępstwo niektórych osób prawnych przed sądami powszechnymi, polubownymi i Sądem Najwyższym.

Z kolei w myśl art. 12 ust. 1 ustawy o Prokuratorii Generalnej instytucja ta może wykonywać zastępstwo:

- 1) innych niż Skarb Państwa państwowych osób prawnych;
- 2) osób prawnych z udziałem Skarbu Państwa;
- 3) osób prawnych z udziałem państwowych osób prawnych.

Natomiast zgodnie z art. 9b. 1 ustawy o działach administracji rządowej dział aktywa państwowe obejmuje sprawy dotyczące gospodarowania mieniem państwowym, w tym wykonywania praw majątkowych i osobistych przysługujących Skarbowi Państwa, jak również

¹¹⁰ Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658; t.j. Dz. U. 2021 poz. 1057; 2022 poz. 1079, 1846.

¹¹¹ Dz. U. 2022 poz. 2100.

ochrony interesów Skarbu Państwa – z wyjątkiem spraw, które na mocy przepisów odrębnych przypisane są innym działom.

Zdaniem Autora przepisy ustawy o BGK w zakresie zadań Banku Gospodarstwa Krajowego powinny być ograniczone wyłącznie do wskazania obszarów podkreślających prorozwojowy i wspierający politykę gospodarczą Rady Ministrów cel funkcjonowania. Jednocześnie jak to już zostało wskazane, Autor opowiadałby się za wskazywanym wcześniej ustawowym ograniczeniem działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w obszarze przyjmowania depozytów od klientów mających status konsumenta w rozumieniu odrębnych przepisów.

Tabela nr 8. Analiza przepisów art. 5 ustawy o BGK

Art. 5 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Do zadań BGK należy:	Do zadań BGK należy również:
1) wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;	<i>Niezasadne, że względu na fakt, że Bank Gospodarstwa Krajowego jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe.</i>
2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;	obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;	obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;
4) wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie: a) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych (Dz. U. poz. 410, z 1949 r. poz. 256 oraz z 1951 r. poz. 240); b) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego (Dz. U. poz. 411 oraz z 1951 r. poz. 241); c) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. z 1951 r. poz. 279, z 1957 r. poz. 136 oraz z 1958 r. poz. 356);	<i>Niezasadne, gdyż zadania nie leżą w zakresie funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju i powinien je realizować inny organ/urząd, np. minister właściwy do spraw aktywów państwowych/Prokuratoria Generalna.</i>

<p>5) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;</p>	<p>prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2020 r. poz. 122, 568, 1086, 1747 i 2127), w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;</p>
<p>6) wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, umożliwiających wykreślenie wpisów ujawnionych w działach III i IV ksiąg wieczystych lub zbiorach dokumentów, dokonanych na rzecz:</p> <p>a) instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów, o których mowa w pkt 4,</p> <p>b) Skarbu Państwa z tytułu:</p> <p>– nabycia ziemi i inwentarza z Państwowego Funduszu Ziemi, utworzonego dekretem z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. poz. 13, z – udzielonych w latach 1945–1990 kredytów i pożyczek na rozbiórkę i naprawę, wykończenie budowy, nadbudowę, remont i odbudowę budynków, na sprzedaż gruntów pod zabudowę oraz na sprzedaż przez państwo domów jednorodzinnych i wielorodzinnych; 1957 r. poz. 172 oraz z 1968 r. poz. 6),</p> <p>c) Skarbu Państwa lub podmiotów, których następcą jest Skarb Państwa, dokonanych przed dniem 1 września 1939 r.;</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż zadania nie leżą w zakresie funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju i powinien je realizować inny organ/urząd, np. minister właściwy do spraw aktywów państwowych/Prokuratoria Generalna.</i></p>
<p>7) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.</p>	<p>wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów;</p>
	<p>wykonywanie innych czynności określone odrębnymi ustawami.</p>
<p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy lub umowy zawarte z właściwymi ministrami.</p> <p>2a. BGK może również pełnić rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy lub fundusz funduszy, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż problematykę innych funkcji niż publiczna finansowa instytucja rozwoju i związane z tym zadania powinny regulować odrębne ustawy.</i></p>

<p>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320).</p> <p>2b. Zasady oraz warunki pełnienia roli, o której mowa w ust. 2a, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte z właściwymi organami administracji rządowej lub samorządu terytorialnego.</p> <p>3. Oświadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 6, BGK wydaje na wniosek właścicieli nieruchomości obciążonych, po dokonaniu przez nich spłaty ujawnionej wierzytelności. BGK w celu określenia aktualnej wysokości ujawnionej wierzytelności uwzględnia odpowiednie przepisy dotyczące systemu pieniężnego, w tym przepisy dotyczące denominacji złotego.</p>	
<p>4. W celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje środki na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p>	<p>Minister właściwy do spraw gospodarki przekazuje BGK środki na utrzymanie funduszy własnych, mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności ponoszonego przez BGK.</p>
<p>5. BGK w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.</p>	<p>W celu efektywnego prowadzenia działalności, o której mowa w art. ... ust. ... oraz realizacji zadań, o których mowa w ust. ..., BGK może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.</p>
<p>6. W przypadku gdy BGK, na podstawie odrębnych przepisów lub programów rządowych, jest obowiązany do realizacji zadań polegających na świadczeniu usług wypłat gotówkowych, przez świadczenie takich usług rozumie się również wypłaty gotówkowe realizowane przez inne banki krajowe na podstawie umowy zawartej przez BGK z tymi bankami.</p>	<p><i>Niezasadne, obszar powinien być regulowany przez inne ustawy lub nawet w drodze dobrowolnych postanowień umownych.</i></p>
	<p>BGK nie przyjmuje gwarantowanych depozytów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z dnia 12.6.2014, str. 149, z późn. zm.), złożonych przez konsumentów, o których mowa w art. 3 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z dnia 22.5.2008, str. 66, z późn. zm.).</p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.8 Fundusze własne oraz zysk netto

Artykuł 5a ustawy o BGK normuje przekazanie skarbowych papierów wartościowych na rzecz

dokapitalizowania. Minister właściwy do spraw finansów publicznych ma bowiem możliwość przekazania skarbowych papierów wartościowych na zwiększenie funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego.

Minister właściwy do spraw finansów publicznych, przez wydanie listu emisyjnego, określa warunki emisji skarbowych papierów wartościowych oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających. List emisyjny zawiera w szczególności:

- 1) datę emisji;
- 2) powołanie podstawy prawnej emisji;
- 3) jednostkową wartość nominalną;
- 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji;
- 5) cenę lub sposób jej ustalenia;
- 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania;
- 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych;
- 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji;
- 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.

Emisja skarbowych papierów wartościowych następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.

Wartość nominalną zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych zalicza się do długu Skarbu Państwa, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹¹² (dalej jako ustawa o finansach publicznych), jednak takich emisji nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.

Regulacje art. 5a ustawy o BGK stanowią *lex specialis* w obszarze zapewnienia stabilności finansowej Banku Gospodarstwa Krajowego. Przepisy te zostały wprowadzone nowelizacją ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw¹¹³, umożliwiając dokapitalizowanie Banku Gospodarstwa

¹¹² Dz. U. 2022 poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964.

¹¹³ Dz. U. 2009 Nr 65, poz. 545, z 2015 r. poz. 1169.

Krajowego skarbowymi papierami wartościowymi. Na szczególną uwagę zasługują przepisy art. 5a ust. 6 ustawy o BGK stanowiące, że emisji skarbowych papierów wartościowych służących do dokapitalizowania Banku Gospodarstwa Krajowego nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej. Powyższe umożliwia *de facto* dokapitalizowanie Banku Gospodarstwa Krajowego w dowolnym momencie roku budżetowego, niezależnie od uregulowań ustawy budżetowej. Zdaniem Autora przepis jest zasadny z punktu widzenia zapewnienia stabilności finansowej Banku Gospodarstwa Krajowego. Autor opowiadałby się za jego nowelizacją polegającą na wykreśleniu art. 5a ust. 7 ustawy o BGK jako tzw. oczywistej oczywistości. Zgodnie bowiem z art. 72 ust. 1 ustawy o finansach publicznych państwowy dług publiczny obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:

- 1) wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne;
- 2) zaciągniętych kredytów i pożyczek;
- 3) przyjętych depozytów;
- 4) wymagalnych zobowiązań:
 - a) wynikających z odrębnych ustaw oraz prawomocnych orzeczeń sądów lub ostatecznych decyzji administracyjnych;
 - b) uznanych za bezsporne przez właściwą jednostkę sektora finansów publicznych będącą dłużnikiem.

Tabela nr 9. Analiza przepisów art. 5a ustawy o BGK

Art. 5a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.	Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.
2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.	Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. ..., oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.
3. List emisyjny zawiera w szczególności: 1) datę emisji; 2) powołanie podstawy prawnej emisji; 3) jednostkową wartość nominalną; 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji; 5) cenę lub sposób jej ustalenia; 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania; 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych; 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji; 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.	List emisyjny zawiera w szczególności: 1) datę emisji; 2) powołanie podstawy prawnej emisji; 3) jednostkową wartość nominalną; 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji; 5) cenę lub sposób jej ustalenia; 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania; 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych; 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji; 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.
4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.	Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. ..., następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.
5. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 97, art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.).	Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. ..., nie stosuje się przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964) oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.
6. Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.	Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. ..., nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.
7. Wartość nominalną zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, zalicza się do długu Skarbu Państwa, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.	<i>Niezasadne, gdyż zakres instrumentów zaliczanych do długu skarbu Państwa wynika wprost z przepisów ustawy o finansach publicznych.</i>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Zgodnie z art. 5b ustawy o BGK minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić Bankowi Gospodarstwa Krajowego takiej pożyczki ze środków budżetu państwa. Przez pożyczkę rozumie się również objęcie przez Skarb Państwa wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego dłużnych papierów wartościowych. Forma banku państwowego ogranicza możliwość zwiększenia funduszy własnych do dokapitalizowania ze środków budżetowych (w formie pieniężnej i skarbowych papierów wartościowych) oraz z zysku netto. Bank państwowy nie emituje bowiem akcji. W określonym zakresie we wszystkich formach prawnych przewidzianych dla banków istnieje możliwość podwyższenia funduszy własnych poprzez zaciągnięcie tzw. pożyczek podporządkowanych.

Zgodnie z art. 126 ustawy – Prawo bankowe banki są obowiązane posiadać fundusze własne w rozumieniu rozporządzenia CRR, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności¹¹⁴. Natomiast w myśl art. 127 ust. 1 tej ustawy pożyczki podporządkowane kwalifikuje się jako instrumenty dodatkowe w Tier I, oraz instrumenty w Tier II, po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Pożyczki podporządkowane kwalifikują się jako instrumenty w Tier II, jeżeli są spełnione między innymi poniższe warunki¹¹⁵:

- 1) zostały zaciągnięte i w pełni opłacone;
- 2) nie są przyznawane przez żaden z następujących podmiotów:
 - a) instytucję lub jej jednostki zależne;
 - b) przedsiębiorstwo, w którym instytucja posiada udział kapitałowy w postaci co najmniej 20% praw głosu lub kapitału tego przedsiębiorstwa posiadanych bezpośrednio lub poprzez stosunek kontroli;
- 3) pożyczki podporządkowane nie są zabezpieczone ani objęte gwarancją, która zwiększa stopień uprzywilejowania należności, przez dowolną z następujących jednostek:
 - a) instytucję lub jej jednostki zależne;
 - b) jednostkę dominującą instytucji lub jej jednostki zależne;
 - c) dominującą finansową spółkę holdingową lub jej jednostki zależne;
 - d) holding mieszany lub jego jednostki zależne;
 - e) finansową spółkę holdingową o działalności mieszanej lub jej jednostki zależne;

¹¹⁴ Suma Tier I i Tier II.

¹¹⁵ Art. 52 i 63 rozporządzenia CRR.

- f) jakiegokolwiek przedsiębiorstwo mające bliskie powiązania z jednostkami, o których mowa w lit. a–e;
- 4) mają pierwotny termin zapadalności wynoszący co najmniej pięć lat.

Konstrukcję pożyczek ze środków budżetowych można znaleźć również w działalności Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (dalej jako KUKKE) w zakresie gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych. Zgodnie bowiem z art. 13 ust. 2 ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych wypłata odszkodowań i kwot gwarancji ubezpieczeniowych przez KUKKE gwarantowana jest przez Skarb Państwa poprzez:

- 1) poręczenie przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w imieniu Skarbu Państwa kredytu bankowego wraz z odsetkami zaciągniętego przez KUKKE;
- 2) udzielanie pożyczek ze środków budżetu państwa.

Zdaniem Autora przepis dotyczący pożyczek w odniesieniu do Banku Gospodarstwa Krajowego jest niezasadny. Podmiot ten nie ma bowiem zdolności upadłościowej, a w przypadku braku zdolności upadłościowej niecelowe jest tworzenie kapitału podporządkowanego. Ponadto już obecnie istnieją możliwości dokapitalizowania skarbowymi papierami wartościowymi i w ten sposób podwyższenia funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego.

Tabela nr 10. Analiza przepisów art. 5b ustawy o BGK

Art. 5b ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić BGK pożyczki ze środków budżetu państwa na zwiększenie funduszy własnych. 2. Przez pożyczkę, o której mowa w ust. 1, rozumie się również objęcie przez Skarb Państwa wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych.	<i>Niezasadne, gdyż brak zdolności upadłościowej Banku Gospodarstwa Krajowego wyklucza możliwość wykorzystania fundusz podporządkowanych</i>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Problematyka obniżenia funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego została uregulowana w art. 5c ustawy o BGK. W przypadku gdy podmiot ten posiada fundusze własne na poziomie wyższym niż poziom, który Bank Gospodarstwa Krajowego jest zobowiązany utrzymywać zgodnie z ustawą – Prawo bankowe oraz wymogami ostrożnościowymi

określonymi w rozporządzeniu CRR, rada nadzorcza, na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, może, w drodze uchwały, obniżyć fundusz statutowy. Do obniżenia nie stosuje się wymogu uzyskania zezwolenia organu nadzoru, o którym mowa w art. 77 rozporządzenia CRR, tj. Komisji Nadzoru Finansowego.

Powyższy przepis ma charakter *lex specialis* w stosunku do brzmienia art. 77 rozporządzenia CRR, dana instytucja ma obowiązek uzyskać uprzednio zezwolenie od właściwego organu, aby przeprowadzić jedno lub dwa następujące działania:

- 1) obniżenie, wykup lub odkup instrumentów w kapitale podstawowym Tier I emitowanych przez daną instytucję w sposób dozwolony z mającym zastosowanie prawem krajowym;
- 2) przeprowadzenie wezwania do sprzedaży, wykupu, spłaty lub odkupu instrumentów dodatkowych w Tier I lub instrumentów w Tier II – stosownie do przypadku – przed upłynięciem ich umownego terminu zapadalności.

Przepisy art. 5c ustawy o BGK wskazują na trzy formy obniżenia funduszu statutowego przez radę nadzorczą Banku Gospodarstwa Krajowego (na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych): wpłatę do budżetu środków pieniężnych, „zwrot” skarbowych papierów wartościowych na rzecz Skarbu Państwa oraz nieodpłatne przekazanie akcji lub udziałów na rzecz Skarbu Państwa lub państwowych osób prawnych. Obniżenie funduszu statutowego przez „zwrot” obligacji lub innych instrumentów finansowych obejmuje wyłącznie instrumenty, które uprzednio były przekazane na dokapitalizowanie Banku Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora przepisy art. 5c ustawy o BGK mogą mieć negatywny wpływ na status Banku Gospodarstwa Krajowego jako banku i obniżać jego wiarygodność na rynkach finansowych. Wydaje się, że w tym obszarze powinny być przestrzegane ogólne przepisy dotyczące możliwości obniżenia funduszy własnych. Autor opowiadałby się za wykreśleniem tego przepisu.

Tabela nr 11. Analiza przepisów art. 5c ustawy o BGK

Art. 5c ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. W przypadku gdy BGK posiada fundusze własne na poziomie wyższym niż poziom, który BGK jest zobowiązany utrzymywać zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz wymogami ostrożnościowymi, których zgodnie z art. 3 ust. 1a przestrzega BGK, Rada Nadzorcza, na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, może, w drodze uchwały, obniżyć fundusz statutowy. Wymogu uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 77 rozporządzenia nr 575/2013, nie stosuje się.</p> <p>2. Obniżenie funduszu statutowego BGK odbywa się poprzez:</p> <p>1) wpłatę do budżetu państwa środków pieniężnych w wysokości kwoty, o którą obniżono fundusz statutowy;</p> <p>2) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa będących w posiadaniu BGK skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 5a ust. 1;</p> <p>3) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa lub innej państwowej osoby prawnej akcji lub udziałów przekazanych uprzednio do BGK w celu podwyższenia funduszu statutowego.</p> <p>3. Uchwała, o której mowa w ust. 1, określa wysokość, o jaką fundusz statutowy ma zostać obniżony, oraz sposób jego obniżenia.</p>	<p><i>Niezasadne, obniżenie funduszy własnych powinno się odbywać na zasadach ogólnych za zgodę Komisji Nadzoru Finansowego.</i></p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Zgodnie z art. 5d ustawy o BGK wskazuje na przeznaczenie zysku netto BGK. Zysk ten może zostać przeznaczony na:

- 1) zwiększenie funduszy własnych BGK;
- 2) wpłatę do budżetu państwa;
- 3) inne cele określone przez radę nadzorczą.

Artykuł 5d pkt 3 ustawy o BGK stanowi rozwiązanie *lex specialis* w zakresie możliwości przeznaczania zysku netto Banku Gospodarstwa Krajowego na inne cele określone przez radę nadzorczą. Utrzymanie rozwiązania tego rozwiązania wprowadza *de facto* swobodę decyzyjną dla rady nadzorczej i to w żaden sposób nie limitowaną. Zdaniem Autora, mając na względzie cel i misję działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, a także instrumenty wsparcia Banku Gospodarstwa Krajowego ze strony państwa, zysk netto powinien w całości zasilać jego fundusze własne.

Tabela nr 12. Analiza przepisów art. 5d ustawy o BGK

Art. 5d ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
Zysk netto BGK może zostać przeznaczony na: 1) zwiększenie funduszy własnych BGK; 2) wpłatę do budżetu państwa; 3) inne cele określone przez Radę Nadzorczą.	Zysk netto BGK przeznacza się na zwiększenie funduszy własnych BGK.

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.9 Zakres działania w obszarze obsługi bankowej jednostek sektora finansów publicznych

Przepisy art. 6 ustawy o BGK regulują kwestie zakresu działania Banku Gospodarstwa Krajowego. Zakres działania Banku Gospodarstwa Krajowego może obejmować:

- 1) obsługę bankową rachunków budżetu państwa;
- 2) obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych;
- 4) inne czynności określone odrębnymi ustawami;
- 5) inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.

Regulacje art. 6 ust. 1 ustawy o BGK mają charakter informacyjny, podkreślający głównie pierwotną misję Banku Gospodarstwa Krajowego jako banku finansów publicznych (art. 6 ust. 1 pkt 1–3 ustawy o BGK). Jednakże należy zauważyć, że przepisy dotyczące możliwości obsługi bankowej środków publicznych przez Bank Gospodarstwa Krajowego nie niosą za sobą rozstrzygnięć kompetencyjnych i muszą mieć podstawę materialną w innych przepisach źródłowych, np. w ustawie o finansach publicznych. Przepisy ustawy o BGK nie stanowią samoistnej podstawy prawnej do realizacji wymienionych zadań. W opinii Autora wystarczający jest przepis dotyczący możliwości prowadzenia zadań określonych w innych ustawach, taki jak art. 196 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zdaniem Autora przepisy te nie są niezbędne w ustawie o BGK.

Tabela nr 13. Analiza przepisów art. 6 ustawy o BGK

Art. 6 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Zakres działania BGK może obejmować również:</p> <p>1) obsługę bankową rachunków budżetu państwa;</p> <p>2) obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego;</p> <p>3) obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych;</p> <p>4) inne czynności określone odrębnymi ustawami;</p> <p>5) inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.</p> <p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte na ich podstawie.</p>	<p><i>Niezasadne (z wyjątkiem pkt 4), gdyż zdaniem Autora odpowiedniej regulacje powinny znaleźć się w odrębnych ustawach, w szczególności w ustawie o finansach publicznych.</i></p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.10 Emisja listów zastawnych

Zgodnie z przepisem 6a ustawy o BGK Bank Gospodarstwa Krajowego może dokonywać emisji listów zastawnych, w szczególności w celu realizacji programów rządowych w obszarze wspierania rozwoju mieszkalnictwa. Nowelizacja ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw umożliwiła rozszerzenie katalogu czynności wykonywanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego o emisję listów zastawnych na zasadach i warunkach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych¹¹⁶ (dalej jako ustawa o listach zastawnych).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o listach zastawnych hipoteczny list zastawny jest papierem wartościowym imiennym lub na okaziciela, którego podstawę emisji stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami, w którym to liście bank hipoteczny zobowiązuje się wobec uprawnionego do spełnienia określonych świadczeń pieniężnych. Z kolei w myśl art. 3 ust. 2 tej ustawy publiczny list zastawny jest papierem wartościowym

¹¹⁶ Dz. U. 2022 poz. 581, 872.

imiennym lub na okaziciela, którego podstawę emisji stanowią wierzycelności banku hipotecznego z tytułu:

- 1) kredytów w części zabezpieczonej wraz z należnymi odsetkami, gwarancją lub poręczeniem Narodowego Banku Polskiego, Europejskiego Banku Centralnego, rządów lub banków centralnych państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich pięciu lat, oraz gwarancją lub poręczeniem Skarbu Państwa zgodnie z przepisami odrębnych ustaw albo
- 2) kredytów udzielonych podmiotom wymienionym w pkt 1, albo
- 3) kredytów w części zabezpieczonej wraz z należnymi odsetkami, gwarancją lub poręczeniem jednostek samorządu terytorialnego oraz kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego.

W momencie uchwalania nowelizacji ustawy o BGK umożliwiającej emisję listów znaczna część działalności Banku Gospodarstwa Krajowego była skoncentrowana na udzielaniu kredytów związanych z finansowaniem nieruchomości. Autor opowiadałby się za wykreśleniem powyższego artykułu. Jak zauważa Anna Jurkowska Zeidler (2022) w zakresie prowadzonych czynności bankowych w Polsce przyjęto jest funkcjonowanie modelu banku uniwersalnego dokonującego w ramach działalności wszystkich lub większości dozwolonych prawem czynności bankowych objętych zezwoleniem. W obecnym stanie prawnym tylko banki hipoteczne działające na podstawie ustawy o listach zastawnych działają jako banki specjalistyczne (udzielają kredytów hipotecznych ze środków pochodzących głównie z emisji listów zastawnych). Bank Gospodarstwa Krajowego nie jest bankiem hipotecznym i nie jest zaangażowany na rynku kredytów hipotecznych. Podkreślenia wymaga też fakt, że do chwili obecnej Bank Gospodarstwa Krajowego nie przeprowadził emisji listów zastawnych.

Tabela nr 14. Analiza przepisów art. 6a ustawy o BGK

Art. 6a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. BGK może dokonywać emisji listów zastawnych, w szczególności w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7.</p> <p>2. W przypadku emisji listów zastawnych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 1–8, art. 12a ust. 3 oraz art. 17–34 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 581 i 872).</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż Bank Gospodarstwa Krajowego nie jest bankiem hipotecznym działającym na zasadzie refinansowania.</i></p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.11 Organy oraz uprawnienia nadzorcze właściwych ministrów

Artykuł 7 ustawy o BGK wskazuje, że organami BGK są rada nadzorcza i zarząd. Artykuł ten ma charakter informacyjny i powiela przepisy ustawy – Prawo bankowe. Zdaniem Autora przepis nie jest potrzebny, ponieważ nie wprowadza w zakresie organów rozwiązań innych niż obowiązujące banki państwowe. W każdym banku państwowym funkcjonują tylko dwa organy – zarząd i rada nadzorcza, nadmiarowe jest zatem przedstawianie o tym informacji w ustawie o BGK.

Tabela nr 15. Analiza przepisów art. 7 ustawy o BGK

Art. 7 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
Organami BGK są Rada Nadzorcza i Zarząd.	<i>Niezasadne, gdyż analogiczne organy dla banku państwowego określa ustawa – Prawo bankowe.</i>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Regulacje art. 8 ustawy o BGK określają kwestie związane z funkcjonowaniem rady nadzorczej, tj. jej skład, warunki powołania i odwoływania poszczególnych jej członków. Rada nadzorcza składa się z 14 członków (w tym przewodniczącego) powoływanych spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje. Rada nadzorcza jest zdolna do realizacji swoich zadań i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jej członków wynosi nie mniej niż 9 osób. W przypadku gdy liczba członków rady nadzorczej jest mniejsza niż 14, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 14 osób. Kadencja rady nadzorczej trwa cztery lata.

Przewodniczącego rady nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Pozostałych członków rady nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwych ministrów. Członek rady nadzorczej nie może być członkiem zarządu.

W skład rady nadzorczej wchodzi:

- 1) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 2) dwóch przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;
- 3) przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;
- 4) przedstawiciel ministra właściwego do spraw finansów publicznych;

- 5) przedstawiciel ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa;
- 6) przedstawiciel ministra właściwego do spraw transportu;
- 7) przedstawiciel ministra właściwego do spraw energii;
- 8) przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;
- 9) przedstawiciel ministra właściwego do spraw aktywów państwowych;
- 10) przedstawiciel ministra właściwego do spraw klimatu.

Mandat członka rady nadzorczej wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu rady. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka rady nadzorczej w trakcie trwania kadencji rady powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji. Po upływie kadencji rady nadzorczej, członkowie rady są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowej rady nadzorczej.

Regulacje art. 8 ustawy o BGK stanowią *lex specialis* w stosunku do ustawy – Prawo bankowe. Zdaniem Autora rozwiązanie to powinno być ograniczone wyłącznie do minimalnej i maksymalnej liczby członków rady nadzorczej. Natomiast pozostałe rozwiązania co do wygaśnięcia mandatu i zachowania po upływie kadencji powinny odbywać się na podstawie przepisów *lex generalis*. Zdaniem Autora również powoływanie i odwoływanie członków rady nadzorczej powinno odbywać się na zasadach *lex generalis*. Nie jest bowiem zasadne wskazywanie tak wielu organów uprawnionych do powoływania własnych reprezentantów (rozmycie kompetencji i obszarów decyzyjnych pomiędzy wiele organów).

Tabela nr 16. Analiza przepisów art. 8 ustawy o BGK

Art. 8 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Rada Nadzorcza składa się z 14 członków, w tym przewodniczącego, powoływanych spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje.	Rada Nadzorcza składa się z co najmniej 7 i nie więcej niż z 9 członków, w tym z przewodniczącego.
1a. Rada Nadzorcza jest zdolna do realizacji swoich zadań i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jej członków wynosi nie mniej niż 9 osób. 1b. W przypadku gdy liczba członków Rady Nadzorczej jest mniejsza niż 14, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 14 osób. 2. Kadencja Rady Nadzorczej trwa 4 lata. 3. Przewodniczącego Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra	<i>Niezasadne, zbyt rozproszone i skomplikowane zasady powoływania Rady Nadzorczej, co w konsekwencji może powodować rozmycie kompetencji.</i>

<p>właściwego do spraw gospodarki. Pozostałych członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwych ministrów, o których mowa w ust. 4. Członek Rady Nadzorczej nie może być członkiem Zarządu.</p> <p>4. W skład Rady Nadzorczej wchodzi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw gospodarki; 2) dwóch przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego; 3) przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych; 4) przedstawiciel ministra właściwego do spraw finansów publicznych; 5) <i>(uchylony)</i> 6) przedstawiciel ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa; 7) przedstawiciel ministra właściwego do spraw transportu; 8) przedstawiciel ministra właściwego do spraw energii; 9) przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki; 10) przedstawiciel ministra właściwego do spraw aktywów państwowych; 11) przedstawiciel ministra właściwego do spraw klimatu. <p>5. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Rady Nadzorczej.</p> <p>6. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej w trakcie trwania kadencji Rady Nadzorczej powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Rady Nadzorczej. Przepisy ust. 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio.</p> <p>7. Po upływie kadencji Rady Nadzorczej, członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowej Rady Nadzorczej.</p>	
---	--

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

W myśl art. 9 ustawy o BGK, do zadań rady nadzorczej należy w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego;
- 2) czuwanie nad zgodnością działalności zarządu z przepisami prawa i statutem;
- 3) uchwalanie rocznego planu finansowo-rzeczowego;
- 4) zatwierdzanie przedstawionego przez zarząd sprawozdania finansowego;
- 5) zatwierdzanie podziału zysku i sposobu pokrycia strat;

6) przyjmowanie sprawozdania z działalności.

Rada nadzorcza uchyla uchwały zarządu niezgodne z przepisami prawa lub statutem.

Zdaniem Autora przepis art. 9 ustawy o BGK nie wnosi treści odrębnej w stosunku do zakresu zadań rady nadzorczej w banku państwowym na podstawie art. 18 ustawy – Prawo bankowe. Ustawa o BGK w pierwotnym brzmieniu¹¹⁷ wskazywała na dodatkowe zadanie rady nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego, a mianowicie udzielanie wiążących zaleceń w stosunku do wykorzystania środków publicznych. Zgodnie z art. 12 pierwotnie uchwalonej ustawy o BGK w uzasadnionych przypadkach minister właściwy do spraw instytucji finansowych mógł udzielać radzie nadzorczej wiążących zaleceń w zakresie realizacji zadań z wykorzystaniem środków publicznych zgodnie z aktualną polityką społeczno-gospodarczą państwa. Z kolei na podstawie art. 12 pkt 2 pierwotnej wersji ustawy o BGK do zadań rady nadzorczej należało opracowywanie i udzielanie zarządowi wytycznych dotyczących działalności BGK w związku z zaleceniami, o których mowa w art. 12 ustawy o BGK. Brak realizacji wyżej wymienionych zaleceń stanowił na mocy art. 8 ust. 5 pkt 4 pierwotnej wersji ustawy o BGK przesłankę odwołania członka rady nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego. Przepisy art. 12 (i konsekwentnie art. 9 ust. 1 pkt 2) pierwotnej wersji ustawy o BGK zostały wykreślone ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw¹¹⁸. Zdaniem Autora wykreślenie wyżej wymienionych przepisów było rozwiązaniem zasadnym, zwłaszcza w kontekście osobowości prawnej Banku Gospodarstwa Krajowego, a także jego działalności i ponoszenia ryzyka. Z kolei rolę agenta państwa, np. przy obsłudze niektórych funduszy czy też procesach konsolidacji zadania Banku Gospodarstwa Krajowego, określają odpowiednie przepisy powszechnie obowiązującego prawa, nie ma więc potrzeby wydawania w stosunku do tego obszaru działalności zaleceń.

¹¹⁷ Dz. U. 2003 Nr 65, poz. 594.

¹¹⁸ Dz. U. poz. 888.

Tabela nr 17. Analiza przepisów art. 9 ustawy o BGK

Art. 9 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:</p> <p>1) sprawowanie nadzoru nad działalnością BGK;</p> <p>2) <i>(uchylony)</i></p> <p>3) czuwanie nad zgodnością działalności Zarządu z przepisami prawa i statutem;</p> <p>4) uchwalanie rocznego planu finansowo-rzeczowego BGK;</p> <p>5) zatwierdzanie przedstawionego przez Zarząd sprawozdania finansowego;</p> <p>6) zatwierdzanie podziału zysku i sposobu pokrycia strat;</p> <p>7) przyjmowanie sprawozdania z działalności BGK.</p> <p>2. Rada Nadzorcza uchyla uchwały Zarządu niezgodne z przepisami prawa lub statutem BGK.</p> <p>3. <i>(uchylony)</i></p>	<p><i>Niezasadne, gdyż zadania rady nadzorczej określają przepisy ustawy Prawo bankowe.</i></p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

W art. 10 ustawy o BGK ustawodawca zawarł regulacje o charakterze organizacyjnym związane z funkcjonowaniem zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego. Zarząd składa się z 6 członków, w tym prezesa, pierwszego wiceprezesa i wiceprezesa. Zarząd jest zdolny do kierowania działalnością Banku Gospodarstwa Krajowego i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jego członków wynosi nie mniej niż 3 osoby. W przypadku gdy liczba członków zarządu jest mniejsza niż 6, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 6 osób.

Do składania oświadczeń w imieniu Banku Gospodarstwa Krajowego, w tym w zakresie praw i obowiązków majątkowych, uprawnieni są:

- 1) dwaj członkowie zarządu działający łącznie;
- 2) pełnomocnicy – w zakresie otrzymanych pełnomocnictw, działający samodzielnie lub łącznie z innym pełnomocnikiem lub członkiem zarządu.

Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje:

- 1) prezesa zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 2) pierwszego wiceprezesa zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;

- 3) wiceprezesa zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw transportu;
- 4) po jednym członku zarządu – na wniosek odpowiednio ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Powołanie prezesa zarządu i jednego członka zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego z odpowiednim zastosowaniem art. 22a ust. 2 i art. 22b ustawy – Prawo bankowe. Prezes zarządu reprezentuje Bank Gospodarstwa Krajowego na zewnątrz, przewodniczy obradom zarządu oraz organizuje działalność Banku.

Należy zauważyć, że w pierwotnej wersji ustawy o BGK odwołanie członków zarządu przed upływem kadencji mogło nastąpić przy spełnieniu określonych ustawowych przesłanek, w trybie obligatoryjnym lub fakultatywnym. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych obligatoryjnie odwoływał członka zarządu przed upływem kadencji w przypadku skazania go prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo z winy umyślnej. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, na wniosek rady nadzorczej, mógł odwołać członka zarządu przed upływem kadencji, jeżeli:

- 1) nie wypełniał obowiązków na skutek długotrwałej choroby trwającej ponad 6 miesięcy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;
- 2) było prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne lub karne skarbowe;
- 3) dalsze pełnienie funkcji nie dawało rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem;
- 4) nie realizował wytycznych rady nadzorczej dotyczących działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, wydanych w związku z zaleceniami, o których była mowa w art. 12 pierwotnej wersji ustawy o BGK.

Brzmienie art. 12 ustawy o BGK w pierwotnej wersji wskazywało na szczególne uprawnienia ministra właściwego do spraw instytucji finansowych wobec rady nadzorczej – w zakresie zadań wykonywanych z wykorzystaniem środków publicznych. Na podstawie wyżej wymienionego przepisu minister właściwy do spraw instytucji finansowych – z uwagi na publiczną misję Banku Gospodarstwa Krajowego – mógł udzielać radzie nadzorczej wiążących zaleceń, mających na celu zapewnienie zgodności działalności Banku Gospodarstwa Krajowego z aktualną polityką społeczno-gospodarczą państwa.

Przepis art. 12 ustawy o BGK został wykreślony ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw. Zdaniem Autora było to działanie zasadne. Brakuje bowiem merytorycznego uzasadnienia do ingerencji czynnika politycznego w kwestie decyzji o charakterze merytorycznym.

Zdaniem Autora zakres art. 10 ustawy o BGK powinien być ograniczony do maksymalnej liczby członków zarządu. Inne kwestie powinny być regulowane zasadą *lex generalis*, a pełnomocnictwa – statutem.

Tabela nr 18. Analiza przepisów art. 10 ustawy o BGK

Art. 10 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Zarząd kieruje działalnością BGK.	<i>Niezasadne, gdyż kwestę zadań zarządu banku państwowego określają przepisy ustawy – Prawo bankowe.</i>
2. Zarząd składa się z 6 członków, w tym prezesa, pierwszego wiceprezesa i wiceprezesa.	Zarząd składa się z nie mniej niż 3 i nie więcej niż 7 członków, w tym prezesa Zarządu i wiceprezesa Zarządu – pierwszego zastępcę prezesa Zarządu.
2a. Zarząd jest zdolny do kierowania działalnością BGK i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jego członków wynosi nie mniej niż 3 osoby. 2b. W przypadku gdy liczba członków Zarządu jest mniejsza niż 6, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 6 osób.	<i>Niezasadne w kontekście propozycji Autora określenia minimalnej i maksymalnej liczby członków zarządu.</i>
3. Do składania oświadczeń w imieniu BGK, w tym w zakresie praw i obowiązków majątkowych, uprawnieni są: 1) dwaj członkowie Zarządu działający łącznie; 2) pełnomocnicy – w zakresie otrzymanych pełnomocnictw, działający samodzielnie lub łącznie z innym pełnomocnikiem lub członkiem Zarządu. 4. (uchylony)	<i>Niezasadne, gdyż zdaniem Autora kwestia oświadczeń woli powinna stanowić materię statutową</i>
5. Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje: 1) prezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki; 2) pierwszego wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych; 3) wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw transportu; 4) po jednym członku Zarządu – na wniosek odpowiednio ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych. 6. (uchylony)	<i>Niezasadne ze względu na zbytnie skomplikowanie i zaangażowanie wielu organów.</i>
7. Powołanie prezesa Zarządu i jednego członka Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Przepisy art. 22a ust. 2 i art. 22b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.	<i>Niezasadne, gdyż przepis ustawy – Prawo bankowe ma zastosowanie bezpośrednie.</i>
8. Prezes Zarządu reprezentuje BGK na zewnątrz, przewodniczy obradom Zarządu oraz organizuje działalność BGK.	<i>Niezasadne, gdyż zadania prezesa zarządu banku państwowego określa ustawa – Prawo bankowe.</i>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Przepisy art. 10a ustawy o BGK określają kompetencje przypisane do poszczególnych członków zarządu. I tak do kompetencji:

- 1) pierwszego wiceprezesa zarządu – należą sprawy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego;
- 2) wiceprezesa zarządu – należą sprawy z zakresu rozwoju infrastruktury transportu;
- 3) członka zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – należą sprawy z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów;
- 4) członka zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki – należą sprawy z zakresu wspierania gospodarki;
- 5) członka zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych – należą sprawy z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.

Powyższa regulacja stanowi *lex specialis* w stosunku do ustawy – Prawo bankowe i wskazuje na kompetencję poszczególnych członków zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora przepis ten powinien zostać wykreślony, gdyż określenie kompetencji nie powinno stanowić materii ustawowej czy nawet statutowej. Podział kompetencji powinien stanowić kompetencję zarządczą organów Banku Gospodarstwa Krajowego.

Tabela nr 19. Analiza przepisów art. 10a ustawy o BGK

Art. 10a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>Do kompetencji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pierwszego wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego; 2) wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu rozwoju infrastruktury transportu; 3) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – należą sprawy z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów; 4) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki – należą sprawy z zakresu wspierania gospodarki; 5) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych – należą sprawy z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa. 	<p><i>Niezasadne, gdyż podział kompetencji powinny regulować dokumenty wewnętrzne Banku Gospodarstwa Krajowego.</i></p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

W art. 11 ust. 1 ustawy o BGK kadencję zarządu określono na okres pięcioletni. Ten przepis stanowi *lex specialis* w stosunku do ustawy – Prawo bankowe, gdzie jest to materia statutowa. Artykuł 11 ust. 2–9 ustawy o BGK stanowi *lex specialis* w zakresie ustawowych uregulowań materii zawieszenia czy rezygnacji, ale zdaniem Autora nie ma uzasadnienia do doregulowania na poziomie ustawy o BGK, zwłaszcza w kontekście braku takich rozwiązań w przepisach ustawy – Prawo bankowe. Kwestie te powinny być regulowane na zasadach *lex generalis*. W kontekście rozwiązań o charakterze *lex specialis* Autor opowiadałby się wyłącznie za pozostawieniem przepisu dotyczącego okresu trwania kadencji.

Tabela nr 20. Analiza przepisów art. 11 ustawy o BGK

Art. 11 ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
1. Kadencja Zarządu trwa 5 lat.	Kadencja Zarządu trwa 5 lat.
<p>2. Po upływie kadencji Zarządu, członkowie Zarządu są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowego Zarządu.</p> <p>3. Rada Nadzorcza może, z ważnych powodów, zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.</p> <p>4. W okresie zawieszenia członek Zarządu otrzymuje połowę przysługującego mu wynagrodzenia.</p> <p>5. Rada Nadzorcza może delegować, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, członków Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członków Zarządu:</p> <p>1) którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności;</p> <p>2) jeżeli uzna takie działanie za niezbędne w celu ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem.</p> <p>6. W okresie delegowania, o którym mowa w ust. 5, mandat członka Rady Nadzorczej ulega zawieszeniu.</p> <p>7. Mandat członka Zarządu wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu.</p> <p>8. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Zarządu w trakcie trwania kadencji Zarządu powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Zarządu. Przepisy art. 10 ust. 5 i 7 stosuje się odpowiednio.</p> <p>9. Do złożenia rezygnacji przez członka Zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o wypowiedzeniu zlecenia przez przyjmującego zlecenie.</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż nawet przepisy ustawy Prawo bankowe nie regulują tak szczegółowo problematyki zawieszenia i wygaśnięcia mandatu.</i></p>

Zródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Przepisy art. 11a ustawy o BGK stanowią odesłanie do ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami¹¹⁹ (dalej jako ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami). Do wynagradzania członków zarządu oraz członków rady nadzorczej stosuje się zasady wynikające z ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych brzmieniem art. 11a ustawy o BGK przesądzone, że zadania podmiotu uprawnionego do wykonywania praw udziałowych oraz walnego zgromadzenia będzie wykonywał minister właściwy do spraw gospodarki. W ramach tych zadań minister właściwy do spraw gospodarki określał, w formie oświadczenia, zasady wynagradzania członków zarządu i rady nadzorczej, co jest wzorowane na dotychczas obowiązujących rozwiązaniach dotyczących ustalania wynagrodzeń prezesów zarządów w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa. Zdaniem Autora art. 11a ustawy o BGK powinien być znowelizowany do odniesienia odpowiedniego stosowania przepisów ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Zgodnie z art. 4 ust. 2 tej ustawy część stałą wynagrodzenia członka organu zarządzającego ustala się z uwzględnieniem skali działalności spółki, w szczególności wartości jej aktywów, osiągniętych przychodów i wielkości zatrudnienia, w wysokości:

- 1) od jednokrotności do trzykrotności podstawy wymiaru – dla spółki, która w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniła przynajmniej dwie poniższe przesłanki:
 - a) zatrudniała średniorocznie do 10 pracowników;
 - b) osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych niższy niż równowartość w złotych 2 milionów euro;
 - c) sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat były niższe niż równowartość w złotych 2 milionów euro;
- 2) od dwukrotności do czterokrotności podstawy wymiaru – dla spółki, która w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniła przynajmniej dwie poniższe przesłanki:
 - a) zatrudniała średniorocznie co najmniej 11 pracowników;
 - b) osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych stanowiący co najmniej równowartość w złotych 2 milionów euro;

¹¹⁹ Dz. U. 2016 poz. 1202; t.j. Dz. U. 2020 poz. 1907.

- c) sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat stanowiły co najmniej równowartość w złotych 2 milionów euro;
- 3) od trzykrotności do pięciokrotności podstawy wymiaru – dla spółki, która w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniła przynajmniej dwie poniższe przesłanki:
- a) zatrudniała średniorocznie co najmniej 51 pracowników;
 - b) osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych wyższy niż równowartość w złotych 10 milionów euro;
 - c) sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat były wyższe niż równowartość w złotych 10 milionów euro;
- 4) od czterokrotności do ośmiokrotności podstawy wymiaru – dla spółki, która w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniła przynajmniej dwie poniższe przesłanki:
- a) zatrudniała średniorocznie co najmniej 251 pracowników;
 - b) osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych wyższy niż równowartość w złotych 50 milionów euro;
 - c) sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat były wyższe niż równowartość w złotych 43 milionów euro;
- 5) od siedmiokrotności do piętnastokrotności podstawy wymiaru – dla spółki, która w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniła przynajmniej dwie poniższe przesłanki:
- a) zatrudniała średniorocznie co najmniej 1251 pracowników;
 - b) osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych wyższy niż równowartość w złotych 250 milionów euro,
 - c) sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat były wyższe niż równowartość w złotych 215 milionów euro.

Część zmienna wynagrodzenia członka organu zarządzającego, stanowiąca wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy spółki, uzależniona jest od poziomu realizacji celów zarządczych. Wagi celów zarządczych, a także obiektywne i mierzalne kryteria ich realizacji i rozliczania są ustalane dla poszczególnych lub wszystkich członków organu zarządzającego. W przypadku spółek realizujących misję publiczną albo spółek realizujących zadania publiczne przy określeniu celów zarządczych, ich wagi oraz kryteriów ich realizacji i rozliczania uwzględnia się także stopień realizacji misji publicznej albo stopień realizacji zadań

publicznych, w okresie stanowiącym podstawę ustalenia wynagrodzenia uzupełniającego. Część zmienna wynagrodzenia w spółce nie może przekroczyć 50%, a w spółkach publicznych oraz innych o dużej skali działalności – 100% wynagrodzenia podstawowego członka organu zarządzającego w poprzednim roku obrotowym.

Cele zarządcze mogą stanowić w szczególności:

- 1) wzrost zysku netto albo zysku przed pomniejszeniem o odsetki, podatki i amortyzację albo dodatnia zmiana tempa wzrostu jednego z tych wyników;
- 2) osiągnięcie albo zmiana wielkości produkcji albo sprzedaży;
- 3) wartość przychodów, w szczególności ze sprzedaży, z działalności operacyjnej, z pozostałej działalności operacyjnej lub finansowej;
- 4) zmniejszenie strat, obniżenie kosztów zarządu lub kosztów prowadzonej działalności;
- 5) realizacja strategii lub planu restrukturyzacji;
- 6) osiągnięcie albo zmiana określonych wskaźników, w szczególności rentowności, płynności finansowej, efektywności zarządzania lub wypłacalności;
- 7) realizacja inwestycji, z uwzględnieniem w szczególności skali, stopy zwrotu, innowacyjności, terminowości realizacji;
- 8) zmiana pozycji rynkowej spółki, liczonej jako udział w rynku lub według innych kryteriów lub relacji z kontrahentami oznaczonymi jako kluczowi według określonych kryteriów;
- 9) realizacja prowadzonej polityki kadrowej i wzrost zaangażowania pracowników.

Zdaniem Autora określenie wynagrodzenia organów BGK powinno się odnieść do przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. W tym zakresie Autor proponuje odpowiednio stosowanie tej ustawy i ustalenie wynagrodzeń w zależności od wskazanych w wyżej wymienionej ustawie wskaźników, tj. obrotów, aktywów oraz zatrudnienia.

Tabela nr 21. Analiza przepisów art. 11a ustawy o BGK

Art. 11a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
Do wynagradzania członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej stosuje się zasady wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, przy czym zadania podmiotu uprawnionego do wykonywania praw udziałowych oraz walnego zgromadzenia wykonuje minister właściwy do spraw gospodarki. Minister właściwy do spraw gospodarki określa zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej w formie oświadczeń.	Minister właściwy do spraw gospodarki określi zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej. Do zasad wynagradzania, o których mowa w ust. ..., stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1907).

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

Uregulowania art. 12a ustawy o BGK ustanawiają obowiązki w obszarze przekazywania informacji w stosunku do organów Banku Gospodarstwa Krajowego oraz ich poszczególnych członków. Ministrowie właściwi do wnioskowania o powoływanie członków zarządu lub rady nadzorczej mogą żądać od rady, zarządu oraz odpowiednio od rekomendowanych przez siebie członków rady nadzorczej i członków zarządu przekazania informacji dotyczących Banku Gospodarstwa Krajowego z zakresu działania takiego ministra.

Przepisy powyższego artykułu stanowią *lex specialis* w obszarze uprawnień właściwych ministrów co do przekazywania informacji od rady nadzorczej, zarządu czy też od właściwego członka rady nadzorczej w zakresie obszarów ich działalności. Przepisy ustawy – Prawo bankowe nie regulują takich kwestii. Zdaniem Autora przepis powinien zostać wykreślony, a problematyka przekazywania informacji powinna być oparta na ogólnych zasadach korporacyjnych obowiązujących inne banki, w tym banki państwowe. Należy bowiem zauważyć, że rada nadzorcza czy zarząd są organami Banku Gospodarstwa Krajowego i działają w jego imieniu, i na jego rzecz. Podkreślenia wymaga też fakt, że każda zmiana ustawowego składu rady czy też działów administracji wymusza zmianę art. 12a ustawy o BGK.

Tabela nr 22. Analiza przepisów art. 12a ustawy o BGK

Art. 12a ustawy o BGK	autorskie propozycje przepisów/komentarz
<p>1. Minister właściwy do spraw gospodarki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 1, oraz od członków Zarządu powołanych na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania gospodarki.</p> <p>1a. Minister właściwy do spraw aktywów państwowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 10, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu gospodarowania aktywami państwowymi.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 2, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów.</p> <p>3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 3, oraz od pierwszego wiceprezesa Zarządu przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu funkcjonowania rynku finansowego.</p> <p>4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 4, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.</p> <p>5. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 9, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działalności naukowej lub szkolnictwa wyższego.</p> <p>6. Minister właściwy do spraw klimatu może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 11, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działań na rzecz ochrony środowiska, w tym klimatu.</p>	<p><i>Niezasadne, gdyż organy takie jak rada nadzorcza czy zarząd działają w interesie osoby prawnej, tj. Banku Gospodarstwa Krajowego. Nie jest zatem właściwe proponowanie odrębnych rozwiązań do publicznej finansowej instytucji rozwoju prowadzącej działalność w formie banku państwowego.</i></p>

Źródło: ustawa o BGK oraz koncepcja własna Autora

5.12 Podsumowanie i wnioski

1. Aktualne rozwiązania zawarte w przepisach ustawy o BGK wskazują na znaczne rozbudowanie przepisów o charakterze *lex specialis* w stosunku do jej pierwotnej

wersji. Podkreślenia wymaga fakt, że pierwotna wersja ustawy o BGK nie zawierała rozwiązań o charakterze *lex specialis* w aspekcie odmiennego od banków komercyjnych stosowania norm ostrożnościowych czy też możliwości inwestycyjnych. Można zauważyć również znaczne i rozbudowane w stosunku do pierwotnej wersji ustawy o BGK zmiany w zakresie spraw korporacyjnych w odniesieniu do powoływania i odwoływania, a także podziału kompetencji wśród członków zarządu. Porównanie obu wersji ustawy o BGK Autor przedstawia w Załączniku nr 2.

2. Ustawa o BGK zawiera określone rozwiązania dotyczące odpowiedzialności państwa za wypłacalność i płynność Banku Gospodarstwa Krajowego. Niemniej rozwiązania te nie stanowią o objęciu zobowiązań Banku Gospodarstwa Krajowego bezpośrednimi i nieodwołanymi gwarancjami ze strony państwa.
3. Przepisy ustawy o BGK formułują również podstawowy cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, sprowadzający się zasadniczo do wspierania polityki gospodarczej Rady Ministrów. Zdaniem Autora właśnie odpowiednie określenie celu funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju stanowić powinno podstawowy element regulacji prawnej odróżniający taką instytucję od instytucji finansowych prowadzących działalność wyłącznie na zasadach rynkowych z nastawieniem na maksymalizację zysku/wartości. W opinii Autora przepisy ustawy o BGK w zakresie funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju powinny zostać gruntownie znowelizowane. Przede wszystkim niezbędne jest odniesienie do prowadzenia działalności w obszarze zidentyfikowanej luki rynkowej. Taka regulacja stanowiłaby przesądzenie, że działalność Banku Gospodarstwa Krajowego nie może wypychać z rynku instytucji prowadzących działalność na zasadach rynkowych.
4. Forma banku państwowego w opinii Autora jest właściwa dla funkcjonowania w Polsce publicznej finansowej instytucji rozwoju. Działalność takiej instytucji jako licencjonowanego banku wydaje się być odpowiednia ze względu na kwestie przestrzegania określonych norm ostrożnościowych oraz sprawowania nadzoru finansowego. Taka forma prawna z określeniem celu funkcjonowania i pewnymi regulacjami o charakterze *lex specialis* wydaje się być rozwiązaniem prawnym wystarczającym do funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju. Nie jest

zdaniem Autora zasadna zmiana formy prawnej na bank działający w formie spółki akcyjnej czy też banku spółdzielczego. Co do zasady banki działające w takich formach prawnych są nastawione na maksymalizację zysku/wartości. Aktualnie, poza regionalizacją zasięgu działalności, również w bankach spółdzielczych, czy też w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych trudno jest zauważyć nawet funkcjonowanie zasady samopomocy, co początkowo było podstawową przesłanką tworzenia takich instytucji¹²⁰.

5. Rozstrzygnięcia na poziomie prawodawstwa Unii Europejskiej oraz przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju skłaniają do przyjęcia rozwiązania prawnego stanowiącego o objęciu zobowiązań Banku Gospodarstwa Krajowego bezwarunkowymi i nieodwołalnymi gwarancjami Skarbu Państwa.
6. W ocenie Autora odstępstwa w obszarze korporacyjnym od funkcjonowania banków państwowych działających na zasadach rynkowych powinno się sprowadzać wyłącznie do zaznaczenia roli ministra właściwego do spraw gospodarki, zamiast ministra właściwego do spraw aktywów państwowych. Powyższe rozwiązanie już występuje w ustawie o BGK. Dodatkowo zasadne w tym zakresie wydaje się ograniczenie liczby członków organów oraz określenie długości ich kadencji.
7. Za zasadne, a zarazem nowatorskie i unikatowe w skali europejskiej, rozwiązania wzmacniające potencjał Banku Gospodarstwa Krajowego należy uznać możliwość dokapitalizowania tej instytucji skarbowymi papierami wartościowymi – niezależnie od limitu zadłużenia ustalonego w ustawie budżetowej. Rozwiązanie takie nie funkcjonuje w żadnym z analizowanych przypadków publicznych finansowych instytucji rozwoju.
8. Autor opowiada się za niewprowadzaniem rozwiązań o charakterze *lex specialis* w obszarze norm ostrożnościowych, a także możliwości inwestycyjnych. Kwestie odpowiedniego standingu finansowego Banku Gospodarstwa Krajowego powinny wyznaczać wysokość jego kapitału, a także rozwiązania stanowiące o bezwarunkowych i nieodwołalnych gwarancjach Skarbu Państwa.

¹²⁰ O istocie bankowości spółdzielczej szerzej w: Zalcewicz, 2009.

9. Ustawa o BGK częściowo zawiera regulacje dotyczące zasad funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju określonych w sposób pośredni przez przepisy prawa Unii Europejskiej. Bank Gospodarstwa Krajowego ukierunkowany jest bowiem na podstawie art. 4 ustawy o BGK na wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów oraz zgodnie z art. 3 ust. 3–3b tej ustawy posiada mechanizmy odpowiadające regwarancjom ze strony Skarbu Państwa. Zdaniem Autora wytyczne z Komunikatu Komisji Europejskiej¹²¹ oraz przepisy rozporządzenia CRR powinny stanowić wskazówki do dalszych zmian ustawy o BGK.

¹²¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r., op. cit.

Zakończenie

Jak zauważa Michał Mariański (2016) aktualnie rynek finansowy stanowi specyficzne środowisko prawne, w ramach którego normy prawa prywatnego przenikają się z normami prawa publicznego. W powyższe stwierdzenie wpisują się regulacje prawne dotyczące funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju.

Publiczne finansowe instytucje rozwoju nie zostały zdefiniowane w prawie Unii Europejskiej w sposób umożliwiający jednoznaczne określenie takiego statusu funkcjonującym lub nowo tworzonym podmiotom. Dużo bardziej przydatne w zakresie określenia przymiotu publicznej finansowej instytucji rozwoju są na poziomie unijnym przepisy prawa powszechnie obowiązującego czy przepisy o charakterze wytycznych, wskazujące jakimi przymiotami powinna charakteryzować się taka nowo tworzona instytucja. Analiza powyższych regulacji potwierdza konieczność istnienia rozwiązań o charakterze *lex specialis* wobec regulacji prawnych dotyczących instytucji finansowych prowadzących działalność na warunkach rynkowych. Przedstawione w niniejszej rozprawie przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju (poza Republiką Litewską) wskazują w różnym zakresie na funkcjonowanie takich rozwiązań. W ocenie Autora trudno sobie wyobrazić działania wspierające na zasadach wyłącznie rynkowych, zwłaszcza w zidentyfikowanych lukach rynkowych, z jednoczesnym nastawieniem na działalność wysoce zyskową.

Analiza prawnych rozwiązań krajowych, zagranicznych i europejskich prowadzi do wniosków o konieczności utrzymania określonych rozwiązań o charakterze *lex specialis* w odniesieniu do funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju, jaką jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Celu funkcjonowania takiej instytucji nie można pogodzić z funkcjonowaniem banku na zasadach rynkowych. Niemniej przeprowadzone przez Autora badania oraz założenie, przyjęte we wstępie niniejszej rozprawy, minimalizacji rozwiązań o charakterze *lex specialis* w działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w odniesieniu do rozwiązań obowiązujących banki komercyjne sprowadzają się do konieczności uwzględnienia takich rozwiązań w odniesieniu do poniżej wskazanych obszarów:

- 1) cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego (wraz z ograniczeniami możliwości angażowania się w niektóre obszary/klientów);

- 2) odpowiedzialność państwa za działalność publicznej finansowej instytucji rozwoju jaką niewątpliwie jest Bank Gospodarstwa Krajowego.

W niniejszej rozprawie Autor wskazuje, że określone w tych obszarach rozwiązania już funkcjonują w ustawie o BGK, niemniej Autor zaproponował ich gruntowne zmiany.

Przed wszystkim znowelizowane powinny zostać przepisy konstytuujące cel działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora rozwiązania określające zakres działalności tego podmiotu powinny wyraźnie wskazywać jej ograniczenie wyłącznie do obszarów o zidentyfikowanej luki rynkowej. Przyjęcie takiego ograniczenia ustawowego wykluczałoby działalność mogąca zaburzać konkurencję i prowadzić do wypychania z rynku podmiotów prowadzących działalność na zasadach komercyjnych.

Odniesienie w przepisach ustawy o BGK do pojęcia prowadzenia działalności wyłącznie w obszarze zidentyfikowanej luki rynkowej powodowałoby konieczność dokonania *ex ante* analizy na poziomie zarządczym w aspekcie instrumentalnym/organizacyjnym w przypadku decyzji o podjęciu zaangażowania w określonym obszarze. Ograniczeniem co do działalności BGK byłoby również wprowadzenie zakazu finansowania działalności Banku Gospodarstwa Krajowego depozytami konsumentów w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE. W opinii Autora powyższe ograniczenia działalności Banku Gospodarstwa Krajowego powinny być skorelowane z drugą istotną zmianą, tj. z możliwością objęcia jego zobowiązań gwarancjami ze strony państwa. Przykłady funkcjonowania publicznych finansowych instytucji rozwoju potwierdzają możliwość takiego rozwiązania na poziomie prawa krajowego. Obecne regulacje ustawy o BGK wskazują bardziej na konieczność zapewnienia przez organy administracji rządowej środków na płynność i wypłacalność. Nie można jednak utożsamiać takiego rozwiązania z *explicite* gwarancjami państwa. Niezbędne jest, zdaniem Autora, wprowadzenie pewnego pakietu spójnych rozwiązań prawnych – ograniczenie działalności publicznej finansowej instytucji rozwoju *versus* gwarantowanie przez państwo zobowiązań takiej instytucji.

Należy zaznaczyć, że zobowiązania wielu publicznych finansowych instytucji rozwoju w Unii Europejskiej są objęte gwarancjami państwa. Oprócz zidentyfikowanych w niniejszej

rozprawie przykładów można również wskazać hiszpański Instituto de Crédito Oficial (ICO)¹²², czy też niemiecki Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)¹²³.

Gwarancje państwa dla publicznych finansowych instytucji rozwoju należy ocenić jako spełniające przesłanki z art. 107 ust. 1 TFUE, czyli stanowiące pomoc państwa. Komisja Europejska akceptuje istnienie tego typu gwarancji w państwach członkowskich. Dowodem tego jest stwierdzenie w decyzji Komisji z dnia 21 października 2008 r. w sprawie pomocy państwa C 10/08 (ex NN 7/08), której Niemcy udzieliły w związku z restrukturyzacją IKB Deutsche Industriebank AG (pkt 6 – „Do zadań KfW należy wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie finansowania oraz modernizacji nieruchomości mieszkalnych, a także kształcenie i doskonalenie zawodowe, finansowanie projektów rozwoju infrastruktury na szczeblu gminy, wspieranie finansowania eksportu oraz finansowania projektów, wspieranie krajów rozwijających się i będących w okresie transformacji, a także wspieranie ochrony środowiska naturalnego i klimatu. KfW pozyskuje środki przeznaczone na wsparcie głównie na rynku kapitałowym. Zadania banku w zakresie wsparcia, powierzone mu przez państwo, zostały określone w niemieckiej Ustawie o KfW (niem. *Gesetz über die KfW*). W ramach realizacji swoich zadań publicznych KfW dysponuje poręczeniem państwowym”)¹²⁴.

W przypadku wprowadzenia regulacji dotyczących gwarancji Skarbu Państwa dla Banku Gospodarstwa Krajowego właściwym rozwiązaniem jest pośrednie ograniczenie takich gwarancji do zobowiązań wynikających z działalności tego podmiotu w obszarach, gdzie istnieją lub mogą pojawić się niedoskonałości rynku. W takim przypadku, zdaniem Autora, można by przyjąć argumentację, że ingerencja państwa poprzez udzielenie gwarancji dotyczy wyłącznie tych obszarów, gdzie brak jest zaangażowania komercyjnego lub istnieją problemy z jego zapewnieniem.

Specyficznym rozwiązaniem polskiego systemu prawnego związanym z bezpieczeństwem i gwarantowaniem działalności jest możliwość dokapitalizowania Banku Gospodarstwa

¹²² Hiszpański ICO podlega przepisom zawartym w Real Decreto-Ley 12/1995, de 28 de diciembre – w świetle tych przepisów długi i zobowiązania, które zaciąga ICO, korzystają z nieodwołalnej i bezwarunkowej gwarancji państwa wobec osób trzecich. Działalność ICO została w sposób syntetyczny przedstawiona w: Skuza, 2015e.

¹²³ Zgodnie z art. 1 Gesetz über die KfW rząd federalny odpowiada za pożyczki zaciągnięte i wyemitowane przez tę instytucję obligacje, transakcje terminowe zaprojektowane jako transakcje stałe, prawa z opcji i innych kredytów na rzecz instytucji, a także kredytów na rzecz osób trzecich, o ile są one wyraźnie gwarantowane przez instytucję. Działalność KfW została w sposób syntetyczny przedstawiona w: Skuza, 2015e.

¹²⁴ Dz. Urz. UE L 278 z dnia 25 października 2009 r., str. 33.

Krajowego skarbowymi papierami wartościowymi. Regulacje ustawy o BGK umożliwiają dokapitalizowanie tego podmiotu w dowolnym momencie bez konieczności uwzględnienia limitów wydatków czy też limitów zadłużenia w ustawie budżetowej. Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹²⁵ wydatki budżetu państwa stanowią nieprzekraczalny limit. Natomiast zasady budżetowe określone w tej ustawie poza nielicznymi wyjątkami (np. przeniesienia z rezerw celowych) uniemożliwiają dowolne przenoszenie limitów pomiędzy częściami budżetowymi.

W zakresie spraw organizacyjno-korporacyjnych Autor zaproponował przyjęcie rozwiązań o charakterze *lex specialis* w minimalnym zakresie, tj. organ wydający statut oraz określenie liczby członków i okresu kadencji zarządu. Istotny jest również konspekt doregulowania zasad dysponowania zyskiem Banku Gospodarstwa Krajowego. Zdaniem Autora, podkreśleniem funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju, będzie zapis mówiący, iż zysk powinien być przeznaczony wyłącznie na zasilenie funduszy własnych tej instytucji.

W Załączniku nr 1 Autor przedstawia projekt ustawy o BGK wraz z uzasadnieniem stanowiący realizację celu szczegółowego sformułowanego we wstępie pracy. W ten sposób Autor zrealizował też zakładany aspekt aplikacyjny rozprawy. Przygotowany projekt może służyć decydom do przygotowania rozwiązań w procesie legislacyjnym. W uzasadnieniu Autor przedstawia także w formie tabelarycznej obszarowe porównanie brzmienia zapisów obecnej i zaproponowanej przez Autora ustawy o BGK.

Zdaniem Autora przeprowadzony w niniejszej rozprawie proces badawczy doprowadził do udowodnienia sformułowanej tezy, iż **w celu optymalnego funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju istnieje konieczność zmiany obecnie obowiązujących w ustawie o BGK rozwiązań o charakterze *lex specialis*.**

¹²⁵ Dz. U. 2022 poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964.

Załączniki

Załącznik nr 1. Autorski projekt ustawy o BGK wraz z uzasadnieniem

Projekt z dnia ... 2023 r.

Ustawa z dnia ... 2023 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego

Art. 1 [Zakres przedmiotowy ustawy]

Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.

Art. 2 [Status oraz statut Banku Gospodarstwa Krajowego]

1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej „BGK”, jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.).
2. W stosunkach handlowych lub w celach reklamowych i marketingowych, BGK może posługiwać się wraz z nazwą „Bank Gospodarstwa Krajowego” również nazwą „Polski Bank Rozwoju”.
3. BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2022 r. poz. 760, 1079).
4. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK, mając na względzie status BGK oraz konieczność realizacji celów, o których mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 3 [Stosowanie przepisów w zakresie działalności bankowej]

1. Jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27.6.2013, str. 1, z późn. zm.),

zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, a także przepisy aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia.

2. Do BGK:

- 1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;
- 2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.

Art. 4 [Gwarancja Skarbu Państwa]

1. Nie można ogłosić upadłości BGK.
2. Zobowiązania z tytułu działalności BGK są bezwarunkowo i nieodwołalnie gwarantowane przez Skarb Państwa.
3. Gwarancji, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.
4. W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.

Art. 5 [Cele działalności Banku Gospodarstwa Krajowego]

1. Do podstawowych celów działalności BGK należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, w ramach prowadzonej działalności o charakterze handlowym, w szczególności działalności, o której mowa w art. 5 i 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.
2. BGK prowadzi działalność, o której mowa w ust. 1, w sposób zapewniający niezakłóconą konkurencję, w szczególności mając na względzie luki rynkowe, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju.

Art. 6 [Zakres zadań Banku Gospodarstwa Krajowego]

1. Do zadań BGK należy również:
 - 1) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
 - 2) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;
 - 3) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na

rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1613), w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;

4) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów;

5) wykonywanie innych czynności określone odrębnymi ustawami.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki przekazuje BGK środki na utrzymanie funduszy własnych, mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności ponoszonego przez BGK.

3. W celu efektywnego prowadzenia działalności, o której mowa w art. 5 ust. 1 oraz realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, BGK może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.

4. BGK nie przyjmuje gwarantowanych depozytów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z dnia 12.6.2014, str. 149, z późn. zm.), złożonych przez konsumentów, o których mowa w art. 3 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z dnia 22.5.2008, str. 66, z późn. zm.).

Art. 7 [Przekazanie skarbowych papierów wartościowych]

1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.

3. List emisyjny zawiera w szczególności:

1) datę emisji;

2) powołanie podstawy prawnej emisji;

3) jednostkową wartość nominalną;

4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji;

- 5) cenę lub sposób jej ustalenia;
 - 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania;
 - 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych;
 - 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji;
 - 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.
4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.
5. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964) oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.
6. Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.

Art. 8 [Zysk netto]

Zysk netto BGK przeznacza się na zwiększenie funduszy własnych BGK.

Art. 9 [Skład Rady Nadzorczej]

Rada Nadzorcza składa się z co najmniej 7 i nie więcej niż z 9 członków, w tym z przewodniczącego.

Art. 10 [Zarząd; kadencja, skład]

1. Kadencja Zarządu trwa 5 lat.
2. Zarząd składa się z nie mniej niż 3 i nie więcej niż 7 członków, w tym prezesa Zarządu i wiceprezesa Zarządu – pierwszego zastępcę prezesa Zarządu.

Art. 11 [Odesłanie do ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami]

1. Minister właściwy do spraw gospodarki określi zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej.
2. Do zasad wynagradzania, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r., poz. 1907).

Art. 12 [Utrata mocy przepisów obowiązujących]

Traci moc ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 100, 872).

Art. 13. [Kadencja organów powołanych przed wejściem w życie ustawy]

1. Kadencja Rady Nadzorczej BGK powołanej na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów trwa do czasu powołania Rady Nadzorczej zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.
2. Kadencja Zarządu BGK powołanego na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów trwa do czasu powołania Zarządu zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 14. [Utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych]

Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 12, zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 15. [Wejście w życie ustawy]

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Część ogólna

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego została przygotowana w ramach programu „Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca”. Podstawowym celem tej regulacji aktu było uregulowanie sytuacji formalno-prawnej Banku Gospodarstwa Krajowego w obliczu integracji z Unią Europejską oraz potrzeba zwiększenia efektywności wykorzystania środków publicznych. Pierwotnym założeniem projektodawcy było stworzenie banku odpowiedzialnego za obsługę jak największej ilości rachunków środków publicznych oraz wspieranie w zakresie jak najefektywniejszego zaabsorbowania środków z budżetu Unii Europejskiej. Pierwotne brzmienie przepisów ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego, poza obszarem uprawnień korporacyjnych (powoływanie i odwoływanie organów, wiążące wytyczne) nie odbiegały od rozwiązań i norm ostrożnościowych przewidzianych dla banków państwowych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Główne zmiany w tym zakresie zostały wprowadzone nowelizacjami w latach 2009-2016, tj.:

- ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 Nr 65, poz. 545; 2015 poz. 1169);
- ustawa z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2009 Nr 195, poz. 1503);
- ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz. 143);
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. 2015 poz. 963, 1488);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 266);
- ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 888).

W wyniku wyżej wprowadzonych nowelizacji z jednej strony Bank Gospodarstwa Krajowego

ustrojowo i legislacyjnie zaczął pełnić funkcję państwowej finansowej instytucji rozwoju. Znalazło to swoje odzwierciedlenie m.in. w przepisach dotyczących podstawowego celu działalności, niektórych zadań (np. programy gwarancyjne), rozwiązań korporacyjnych (rola ministra właściwego do spraw gospodarki), wzmocnieniu standingu finansowego Banku Gospodarstwa Krajowego (regwarancje Skarbu Państwa, możliwość udzielania przez Skarb Państwa gwarancji płynnościowych, możliwość dokapitalizowania skarbowymi papierami wartościowymi). W przepisach ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego pojawiły się też rozwiązania wyłączające lub ograniczające stosowanie niektórych rozwiązań i norm ostrożnościowych określonych w przepisach bezpośrednio obowiązującego banki krajowe prawa Unii Europejskiej (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, dalej „rozporządzenie CRR”), tj. podwyższone limity koncentracji kredytowej oraz podejście do ekspozycji detalicznych w produktach związanych z gwarancjami portfelowymi. Z drugiej strony w ustawie o Banku Gospodarstwa Krajowego znalazła się znaczna liczba rozwiązań o charakterze *lex specialis* w stosunku do funkcjonowania banku państwowego w obszarze korporacyjnym, np. zasady powoływania i funkcjonowania organów Banku Gospodarstwa Krajowego.

W związku z licznymi nowelizacjami ustawy, która weszła w życie prawie 20 lat temu, zmieniającym się otoczeniem gospodarczym oraz prawem Unii Europejskiej zdaniem projektodawcy niezbędne stało się dokonanie przeglądu aktualnie obowiązujących regulacji dotyczących funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego. Powyższy przegląd został przeprowadzony w dwóch aspektach:

- umożliwienia funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju,
- uniknięcie/minimalizacja ryzyka prawnego zarzutu udzielania niedozwolonej pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zarówno poziomu pierwszego, jak i drugiego.

Dokonanie przeglądu powinno zostać przeprowadzone w odniesieniu do rozwiązań zawartych w art. 429a ust. 2 rozporządzenia CRR. Zgodnie z tymi uregulowaniami publiczna finansowa instytucja rozwoju (o profilu instytucji kredytowej) powinna spełniać łącznie poniższe warunki:

- być utworzona przez podmiot administracji publicznej;

- jej działalność jest ograniczona do realizacji określonych celów publicznej polityki finansowej, społecznej lub gospodarczej;
- jej celem nie jest maksymalizacja zysku ani udziału w rynku;
- Skarb Państwa (z zastrzeżeniem unijnych zasad pomocy państwa), bezpośrednio lub pośrednio gwarantuje co najmniej 90% wymogów tej instytucji w zakresie funduszy własnych lub wymogów dotyczących finansowania;
- nie przyjmuje depozytów od konsumentów.

Przegląd rozwiązań zawartych w ustawie o Banku Gospodarstwa Krajowego przeprowadzony przez projektodawcę dotyczył głównie obszarów:

- celu funkcjonowania;
- gwarantowaniu działalności;
- realizowanych zadań;
- spraw korporacyjnych.

Ze względu na zakres prowadzonego przeglądu oraz skalę proponowanych zmian właściwym rozwiązaniem jest przygotowanie nowego projektu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego niż proponowanie jej nowelizacji.

Część szczegółowa

Preambuła

Podkreślając znaczenie działalności Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju oraz nawiązując do najlepszych tradycji Drugiej Rzeczypospolitej zasadne wydaje się umieszczenie w ustawie preambuły nawiązującej do pojęcia społecznej gospodarki rynkowej, o której mowa w art. 20 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Ad art. 1 projektu – zakres przedmiotowy ustawy

W art. 1 projektu ustawy określone zostały zadania, zakres działalności oraz organizacja Banku Gospodarstwa Krajowego. Przepisy te są tożsame z aktualnie obowiązującymi przepisami ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ad art. 2 projektu – status oraz statut Banku Gospodarstwa Krajowego

W art. 2 projektu ustawy zaproponowano przesądzenie, że Bank Gospodarstwa Krajowego będzie funkcjonował w dotychczasowej formie, tj. banku państwowego w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.). Informacyjnie w projekcie zawarto dotychczasowy przepis, że Bank Gospodarstwa Krajowego należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2022 r. poz. 760, 1079). Ponadto – w celu podkreślenia misji Banku Gospodarstwa Krajowego – zaproponowano zapis, że w stosunkach handlowych lub w celach reklamowych i marketingowych, podmiot ten będzie mógł się posługiwać również nazwą „Polski Bank Rozwoju”.

Statut Banku Gospodarstwa Krajowego tak jak dotychczas byłby nadawany przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego. Projektodawca zawarł w proponowanym przepisie propozycję wytycznych mając na względzie status podmiotu (jako publicznej finansowej instytucji rozwoju) oraz konieczność realizacji jego ustawowych celów. Niezasadne jest utrzymywanie dotychczasowych rozwiązań o konieczności opiniowania przez ministrów odpowiedzialnych za fundusze umiejscowione w Banku Gospodarstwa Krajowego. Również zdaniem projektodawcy niewłaściwe jest nawiązywanie w przepisach ustawy do nieobowiązującego rozporządzenia Prezydenta RP z 1924 r. tworzącego Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ad art. 3 projektu – stosowanie przepisów dotyczących działalności bankowej

W zakresie stosowania przepisów ustawy – Prawo bankowe oraz rozporządzenia CRR w art. 3 projektu ustawy projektodawca zakłada, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej do Banku Gospodarstwa Krajowego stosuje się te regulacje. Za zasadne projektodawca uznał utrzymanie wyłączeń co do stosowania przepisów art. 141m–141x (Plany naprawy oraz wczesna interwencja, likwidacja i upadłość banku) oraz art. 158–159 ustawy – Prawo bankowe (upadłość banku) oraz odpowiednie stosowanie przepisów art. 142–157f (wczesna interwencja, przejście banku, likwidacja banku) oraz art. 169 tej ustawy (likwidacja, upadłość, zarząd komisaryczny). Powyższe uwzględnia status Banku Gospodarstwa Krajowego jako podmiotu nie posiadającego zdolności upadłościowej. Zdaniem projektodawcy ograniczenie o charakterze *lex specialis* wyłącznie do wyżej wymienionych przepisów powodować będzie uniknięcie ryzyka zarzutów o uprzywilejowaniu Banku Gospodarstwa Krajowego, czego

rezultatem mogłoby być zakłócanie konkurencji.

Ad art. 4 projektu – gwarancja Skarbu Państwa

Art. 4 projektu reguluje kwestie związane z brakiem zdolności upadłościowej oraz gwarantowanie Skarbu Państwa za zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego. W projekcie ustawy zaproponowano rozwiązanie analogiczne do przepisu art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim. Projektodawca zaproponował też zastosowanie instrumentu bezwarunkowych i nieodwołalnych gwarancji zamiast zapewnienia wypłacalności traktowanych jako regwarancje Skarbu Państwa. Rozwiązanie takie jest bardziej korzystne dla strony trzeciej oraz bardziej klarowne co ma znaczenie w szczególności w transakcjach zawieranych na rynkach zagranicznych. Ze względu na brak możliwości oszacowania *ex ante* zobowiązań Banku Gospodarstwa Krajowego w danym roku projektodawca zaproponował wyłączenie gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa za ten podmiot z limitu ustalanego corocznie w ustawie budżetowej. W przypadku wprowadzenia rozwiązania związanego z objęciem zobowiązań Banku Gospodarstwa Krajowego bezwarunkowymi i nieodwołalnymi gwarancjami Skarbu Państwa brak jest konieczności utrzymywania odrębnych przepisów dotyczących gwarancji płynnościowych, czy też odnoszenia się do regwarancji na podstawie rozporządzenia CRR, a także rozwiązań o charakterze *lex specialis* wobec regulacji rozporządzenia CRR. Utrzymanie podwyższonych limitów koncentracji mogłoby stanowić ryzyko uprzywilejowania Banku Gospodarstwa Krajowego w stosunku do banków prowadzących działalność na warunkach rynkowych. O zakresie prowadzonej działalności powinna decydować pozycja kapitałowa, tj. zapewnienie odpowiedniego poziomu funduszy własnych niezbędnego do pełnienia funkcji publicznej finansowej instytucji rozwoju. Zasadne jest natomiast utrzymanie dotychczasowych rozwiązań, iż w przypadku likwidacji Banku Gospodarstwa Krajowego, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.

Ad art. 5 projektu – cele działalności Banku Gospodarstwa Krajowego]

W art. 5 projektodawca zaproponował gruntowną nowelizację podstawowych celów działalności Banku Gospodarstwa Krajowego. Zasadniczo utrzymana byłaby konieczność wspierania polityki gospodarczej Rady Ministrów ze wskazaniem, że ich realizacja będzie następować w ramach prowadzonej działalności bankowej. Zdaniem ustawodawcy niezbędne jest odniesienie do prowadzenia działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w sposób zapewniający niezakłóconą konkurencję, w szczególności mając na względzie występujące luki

rynkowe. Powyższe odwołanie powinno znaleźć odzwierciedlenie w ofercie produktowej, jak i w decyzjach inwestycyjnych Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ad art. 6 projektu ustawy – zakres zadań Banku Gospodarstwa Krajowego

W art. 6 projektodawca zaproponował ograniczenie zakresu zadań realizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego poza działalnością realizowaną w oparciu o przepisy ustawy – Prawo bankowe. Przede wszystkim za niezasadne z punktu widzenia funkcjonowania publicznej finansowej instytucji rozwoju uznano prowadzenie spraw związanych z wykonywaniem czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:

- dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych;
- dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego;
- dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej.

Nie jest również celowe wpisywanie wprost w ustawie o Banku Gospodarstwa Krajowego, że do zadań Banku Gospodarstwa Krajowego należy wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, skoro zarówno obecne jak i proponowane przepisy ustawy przesadzają o funkcjonowaniu tego podmiotu w formie banku państwowego. Lista zaproponowanych przez projektodawcę zadań ogranicza się do:

- obsługi przez Bank Gospodarstwa Krajowego niektórych funduszy;
- wspieraniu eksportu;
- wspieraniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw;
- wspieraniu rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Propozycja art. 6 projektu zawiera również rozwiązanie, że inne zadania dla Banku Gospodarstwa Krajowego mogą określić odrębne ustawy. Przykładowo obecnie takim rozwiązaniem (odrębną ustawą) są przepisy ustawy o finansach publicznych w obszarze obsługi rachunków bankowych i prowadzenia konsolidacji środków jednostek sektora finansów publicznych. Z tego też powodu projektodawca zaproponował usunięcie z ustawy przepisów dotyczących wskazywania Banku Gospodarstwa Krajowego jako banku obsługującego rachunki jednostek sektora finansów publicznych.

W myśl ustawy minister właściwy do spraw gospodarki byłby obowiązany do przekazywania Bankowi Gospodarstwa Krajowego środków na utrzymanie funduszy własnych, mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności ponoszonego przez ten podmiot. Niezależnie od powyższego, w celu efektywnego prowadzenia ustawowej działalności oraz realizacji zadań, Bank Gospodarstwa Krajowego miałby możliwość pozyskiwania środków z innych źródeł, w szczególności kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji w kraju i za granicą.

Mając na względzie konieczność zapewnienia niezakłócania konkurencji projektodawca zaproponował zakaz przyjmowania przez Bank Gospodarstwa Krajowego gwarantowanych depozytów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z dnia 12.6.2014, str. 149, z późn. zm.), złożonych przez konsumentów, o których mowa w art. 3 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z dnia 22.5.2008, str. 66, z późn. zm.). Należy zaznaczyć, że aktualnie na podstawie decyzji korporacyjnych Bank Gospodarstwa Krajowego nie przyjmuje depozytów od osób fizycznych.

Ad art. 7 projektu – przekazanie skarbowych papierów wartościowych

Art. 7 projektu wprowadza możliwość dokapitalizowania Banku Gospodarstwa Krajowego skarbowymi papierami wartościowymi. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, mógłby przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego Banku Gospodarstwa Krajowego. Rozwiązanie do dokapitalizowania skarbowymi papierami wartościowymi przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych obowiązuje w aktualnym stanie prawnym. Projektodawca zaproponował uzupełnienie rozwiązania o wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki jako organu odpowiedzialnego za dział administracji rządowej - gospodarka, w który też wpisuje się działalność Banku Gospodarstwa Krajowego jako publicznej finansowej instytucji rozwoju.

Ad art. 9 projektu – skład rady nadzorczej

W art. 9 projektu projektodawca zaproponował uproszenie zasad funkcjonowania rady nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego. Przede wszystkim zasady powoływania i odwoływania członków rady nadzorczej oraz długość kadencji określają przepisy ustawy

Prawo bankowe. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku zakresu zadań rady nadzorczej. Propozycja przepisu art. 9 projektu ogranicza się wyłącznie do określenia minimalnej i maksymalnej liczby członków rady nadzorczej.

Ad art. 8 projektu – zysk netto

Art. 8 projektu ustawy zakłada przekazywanie zysku netto wyłącznie na zwiększenie funduszy własnych. Mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu funduszy własnych oraz brak nastawienia na maksymalizację zysku niezasadne jest dokonywanie wpłat do budżetu państwa czy też jego przeznaczenie na inne cele określone przez radę nadzorczą (aktualnie na podstawie art. 5d ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego istnieją takie możliwości).

Ad art. 10 projektu – zarząd, kadencja, skład

W art. 10 projektu projektodawca zaproponował rozwiązania dotyczące kadencji i składu Zarządu. Minimalną liczbę członków Zarządu określono na 3 osoby, maksymalną zaś – 7 osób. Długość kadencji określono na 5 lat – tak jak w przypadku obecnie obowiązujących przepisów ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego. Projektodawca zakłada powoływanie i odwoływanie Członków Zarządu na zasadach ogólnych ustawy – Prawo bankowe, za niezasadne uznaje też umieszczanie w przepisach rangi ustawowej przepisów dotyczących kompetencji poszczególnych członków Zarządu, zasad reprezentacji Banku Gospodarstwa Krajowego oraz procedury zawieszenia w czynnościach i wygaśnięcia mandatu.

Ad art. 11 projektu – odesłanie do ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami

Do wynagrodzeń członków organów Banku Gospodarstwa Krajowego projektodawca zaproponował odpowiednie zastosowanie ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Wynagrodzenie zatem będzie określone w odniesieniu do czynników ekonomicznych i zakresu prowadzonej działalności (obroty, suma bilansowa, liczba zatrudnionych). Zapis o odpowiednim stosowaniu jest zasadny ze względu na fakt, że Bank Gospodarstwa Krajowego prowadzi działalność w formie banku państwowego, a nie spółki akcyjnej (brak jest np. organu walnego zgromadzenia). Merytorycznie propozycja przepisu jest tożsama z aktualnym brzmieniem art. 11a ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego.

Jako niezasadne projektodawca uważa utrzymanie obecnie obowiązujących zapisów korporacyjnych dających uprawnienia właściwym ministrom od Rady Nadzorczej, Zarządu

oraz członków Rady Nadzorczej powoływanych z puli miejsc poszczególnych ministrów. Należy bowiem podkreślić, że Bank Gospodarstwa Krajowego jest odrębną państwową osobą prawną, a jego organy działają na jego rzecz i w jego imieniu.

Art. 12 – utrata mocy przepisów obowiązujących

Traci moc ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 100, 872).

Art. 13 projektu – kadencja organów powołanych przed dniem wejścia w życie ustawy

Projektodawca proponuje, że kadencja organów powołanych na podstawie dotychczasowych przepisów trwa do czasu powołania Rady Nadzorczej zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 14. projektu – utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych

Zgodnie z propozycją art. 14 projektu dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego, zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 15. – wejście w życie ustawy

Ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Szczegółowe zestawienie porównania przepisów obecnie obowiązujących oraz propozycji ustawy zawiera tabelaryczne zestawienie załączone do uzasadnienia.

Przedkładany projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), zatem nie podlega notyfikacji.

Projekt ustawy zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42), podlega konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt ustawy został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UC

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Zestawienie proponowanych i obowiązujących przepisów

projekt ustawy	ustawa o Banku Gospodarstwa Krajowego
nawiązując do najlepszych tradycji Drugiej Rzeczypospolitej oraz uznając za niezbędne wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów z wykorzystaniem instrumentów działalności bankowej, określa się zasady funkcjonowania Banku Gospodarstwa Krajowego w oparciu o pryncypia społecznej gospodarki rynkowej, o której mowa w art. 20 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.	
Art. 1	Art. 1
Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.	Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.
Art. 2	Art. 2
1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej „BGK”, jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.).	1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej "BGK", utworzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) państwowych instytucji kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 1936 r. poz. 438), jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1896, z późn. zm.).
	2. Siedzibą BGK jest miasto stołeczne Warszawa.
2. W stosunkach handlowych lub w celach reklamowych i marketingowych, BGK może posługiwać się wraz z nazwą „Bank Gospodarstwa Krajowego” również nazwą „Polski Bank Rozwoju”.	
3. BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2022 poz. 760, 1079).	

<p>4. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK, mając na względzie status BGK oraz konieczność realizacji celów, o których mowa w art. 5 ust. 1.</p>	<p>3. Minister właściwy do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego, nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK. W rozporządzeniu minister określi w szczególności:</p>
	<p>1) organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres czynności wykonywanych przez BGK;</p> <p>2) szczegółowy zakres działania Rady Nadzorczej i Zarządu;</p> <p>3) <i>(uchylony)</i></p> <p>4) fundusze własne BGK i zasady prowadzenia gospodarki finansowej.</p>
	<p>4. Minister właściwy do spraw gospodarki, nadając statut BGK, zasięga opinii ministrów właściwych ze względu na nadzór nad funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi BGK na podstawie odrębnych ustaw.</p>
	<p>5. BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1010 i 2219).</p>
<p>Art. 3</p>	<p>Art. 3</p>
<p>1. Jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27.6.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, a także przepisy aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia.</p>	<p>1. Jeżeli przepisy prawa nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.</p>
	<p>1a. BGK przestrzega przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, oraz aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.</p> <p>1b. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia w ramach realizacji przez BGK programów rządowych poręczeń lub gwarancji, wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu warunki</p>

kwalfikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:

1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;

2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:

a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013,

b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych.

1c. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych wskutek udzielanych w formie reporeczeń BGK za zobowiązania funduszy poręczeniowych z tytułu udzielonych przez te fundusze poręczeń kredytów bankowych wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu obejmowanego poręczeniem lub gwarancją warunki kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:

1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;

2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:

a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013;

b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych;

c) klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji przeterminowanych.

1d. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia przez BGK gwarancji w ramach linii gwarancyjnych w związku z realizacją programu rządowego, wynikających z gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, BGK nie stosuje:

1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;

2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:

a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013;

	<p>b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych.</p> <p>1e. W zakresie nieobjętym przepisami ust. 1b-1d Komisja Nadzoru Finansowego może, na wniosek BGK, zwolnić ten bank z obowiązku przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w ust. 1a, lub ograniczyć ich stosowanie, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa działalności BGK oraz zgromadzonych w nim środków, a także skuteczność realizacji zadań, o których mowa w art. 5.</p>
<p>2. Do BGK:</p> <p>1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;</p> <p>2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p>	<p>1f. Do BGK:</p> <p>1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;</p> <p>2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p>
	<p>1g. W przypadku przejęcia przez BGK praw udziałowych, o których mowa w art. 19d ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 124, z 2019 r. poz. 1798 oraz z 2021 r. poz. 1598 i 2140), do BGK nie stosuje się konsolidacji ostrożnościowej, o której mowa w art. 10a–24 rozporządzenia nr 575/2013.</p>
Art. 4	
<p>1. Nie można ogłosić upadłości BGK.</p>	<p>2. Do BGK stosuje się art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1080, 1177, 1598 i 2140).</p>
<p>2. Zobowiązania z tytułu działalności BGK są bezwarunkowo i nieodwołalnie gwarantowane przez Skarb Państwa.</p>	
<p>3. Gwarancji, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.</p>	
	<p>3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje BGK środki na:</p> <p>1) utrzymanie funduszy własnych na poziomie gwarantującym realizację zadań, o których mowa w art. 5;</p> <p>2) spełnienie wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, określonych w przepisach rozporządzenia nr 575/2013 oraz w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe</p> <p>– mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności bankowej ponoszonego przez BGK.</p> <p>3a. Warunki oraz tryb przekazania środków, o których mowa w ust. 3, określa umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a BGK.</p>

	<p>3b. Zobowiązanie, o którym mowa w ust. 3, spełnia wymogi ochrony kredytowej w rozumieniu art. 213–215 rozporządzenia nr 575/2013, udzielonej przez Skarb Państwa. Ekspozycjom wobec BGK przypisuje się wagę ryzyka na zasadach określonych w art. 114 ust. 4 rozporządzenia nr 575/2013.</p> <p>3c. Fundusz statutowy BGK stanowi instrument kapitałowy w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. a i art. 28 rozporządzenia nr 575/2013.</p> <p>3d. Przy obliczaniu płynności niezbędnej do przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, jako wpływy płynności określone w przepisach tego rozporządzenia BGK uwzględnia całość niewykorzystanych bezwarunkowych zobowiązań pozabilansowych otrzymywanych od Skarbu Państwa.</p>
<p>4. W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.</p>	<p>4. W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.</p>
	<p>5. BGK nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) grupy powiązanych klientów, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 39 rozporządzenia nr 575/2013, w tym z udziałem podmiotów, o których mowa w pkt 2 i 3, 2) banku krajowego, 3) funduszu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 605, 1595 i 2140) <p>- których wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego, o którym mowa w art. 399–403 rozporządzenia nr 575/2013, przekracza 50% wartości uznanego kapitału BGK, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 71 tego rozporządzenia.</p> <p>6. Do ekspozycji, o których mowa w ust. 5, BGK nie stosuje wymogów ostrożnościowych w zakresie dużych ekspozycji, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013.</p>
	<p>Art. 3a</p>
	<p>1. W celu spełnienia przez BGK wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, o której mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić, w imieniu Skarbu Państwa, gwarancji spłaty kredytów oraz linii kredytowych przyznanych BGK przez bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucję kredytową oraz spełnienia przez emitenta świadczeń pieniężnych wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych, w szczególności obligacji lub bankowych papierów wartościowych.</p>

	<p>2. Termin zapadalności dłużnych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie może być krótszy niż 1 miesiąc i dłuższy niż 5 lat.</p> <p>3. Gwarancja, o której mowa w ust. 1, obejmuje spłatę kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK wraz z odsetkami umownymi oraz innymi kosztami związanymi z tym kredytem lub tymi dłużnymi papierami wartościowymi. Gwarancja nie może obejmować spłaty kredytu wraz z odsetkami, którego zabezpieczenie stanowią skarbowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe wyemitowane przez Narodowy Bank Polski – do wysokości ich wartości nominalnej.</p> <p>4. Wpłaty z tytułu gwarancji są pomniejszane o spłaty kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych dokonane przez BGK oraz o kwoty uzyskane przez bank krajowy, bank zagraniczny, instytucję kredytową przyznające kredyt lub właścicieli dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK w wyniku zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia udzielonego kredytu lub emisji dłużnych papierów wartościowych.</p> <p>5. Od gwarancji, o której mowa w ust. 1, jest pobierana opłata prowizyjna.</p> <p>6. Do gwarancji, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2021 r. poz. 442, 1535, 2133 i 2232), z wyjątkiem art. 31.</p>
	Art. 3b
	<p>1. Do czynności prawnych dokonywanych przez BGK nie stosuje się:</p> <p>1) przepisu art. 15 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1933);</p> <p>2) przepisu art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, 2105 i 2106) o wartości nieprzekraczającej 5 000 000 złotych;</p> <p>3) przepisu art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie oddania składników aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości do korzystania innemu podmiotowi, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej nie przekracza 5 000 000 złotych;</p> <p>4) przepisów art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych dotyczących wierzytelności powstałych w wyniku dokonania</p>

	<p>czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz czynności dotyczących instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 328, 355, 680, 1505, 1595 i 2140).</p> <p>2. W przypadku wykonywania praw w funduszu zagranicznym, spółce zarządzającej, unijnym AFI lub zarządzającym z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi BGK nie stosuje obowiązków wynikających z:</p> <p>1) przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1907);</p> <p>2) przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.</p> <p>3. W przypadku utworzenia przez BGK funduszu zagranicznego, spółki zarządzającej, unijnego AFI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi lub uczestnictwa BGK w tych podmiotach, lub zamiaru utworzenia przez BGK takich podmiotów, lub zamiaru uczestnictwa BGK w takich podmiotach nie stosuje się obowiązków wynikających z przepisów działu III ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275).</p>
Art. 5	Art. 4
<p>1. Do podstawowych celów działalności BGK należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, w ramach prowadzonej działalności o charakterze handlowym, w szczególności działalności, o której mowa w art. 5 i 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.</p>	<p>Do podstawowych celów działalności BGK, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:</p> <p>1) realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,</p> <p>2) infrastrukturalne,</p> <p>3) związane z rozwojem sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców</p> <p>- w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.</p>
<p>2. BGK prowadzi działalność, o której mowa w ust. 1, w sposób zapewniający niezakłóconą konkurencję, w szczególności mając na względzie luki rynkowe, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju.</p>	
	Art. 4a

	<p>1. W przypadku gdy inwestycja jest zgodna z podstawowymi celami działalności BGK, o których mowa w art. 4, BGK może dokonywać inwestycji w:</p> <p>1) podmioty pozyskujące od inwestorów środki w celu inwestowania zgodnie z określoną przez te podmioty polityką inwestycyjną, z korzyścią dla tych inwestorów, które:</p> <p>a) mają charakter ponadnarodowy, w szczególności Europejski Bank Centralny, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny, europejskie finansowe instytucje rozwoju i bilateralne banki rozwoju, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy i inne instytucje ponadnarodowe oraz podobne organizacje międzynarodowe, lub</p> <p>b) zostały utworzone przez banki krajowe, banki zagraniczne, instytucje kredytowe, instytucje finansowe, międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe lub zagraniczne podmioty sektora finansów publicznych, lub</p> <p>c) zostały utworzone przez podmioty z udziałem instytucji, banków lub podmiotów, o których mowa w lit. a i b, lub</p> <p>d) zostały utworzone przez BGK wspólnie z instytucjami, bankami lub podmiotami, o których mowa w lit. a i b, lub podmiotami, o których mowa w lit. c, lub</p> <p>e) prowadzą działalność, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;</p> <p>2) instrumenty zbywane lub emitowane przez podmioty, o których mowa w pkt 1.</p> <p>2. Przez inwestycje, o których mowa w ust. 1, rozumie się w szczególności nabycie lub objęcie akcji, udziałów, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych, innych instrumentów finansowych emitowanych lub oferowanych przez podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, lub powierzenie środków pieniężnych w zarządzanie tym podmiotom.</p>
Art. 6	Art. 5
1. Do zadań BGK należy również:	1. Do zadań BGK należy:
	1) wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
1) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;	2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
2) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;	3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;

	<p>4) wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:</p> <p>a) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych (Dz. U. poz. 410, z 1949 r. poz. 256 oraz z 1951 r. poz. 240);</p> <p>b) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego (Dz. U. poz. 411 oraz z 1951 r. poz. 241);</p> <p>c) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. z 1951 r. poz. 279, z 1957 r. poz. 136 oraz z 1958 r. poz. 356);</p>
<p>3) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2020 r. poz. 122, 568, 1086, 1747 i 2127), w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;</p>	<p>5) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;</p>
	<p>6) wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, umożliwiających wykreślenie wpisów ujawnionych w działach III i IV ksiąg wieczystych lub zbiorach dokumentów, dokonanych na rzecz:</p>
	<p>a) instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów, o których mowa w pkt 4,</p> <p>b) Skarbu Państwa z tytułu:</p> <p>– nabycia ziemi i inwentarza z Państwowego Funduszu Ziemi, utworzonego dekretem z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. poz. 13, z – udzielonych w latach 1945–1990 kredytów i pożyczek na rozbiórkę i naprawę, wykończenie budowy, nadbudowę, remont i odbudowę budynków, na sprzedaż gruntów pod zabudowę oraz na sprzedaż przez państwo domów jednorodzinnych i wielorodzinnych; 1957 r. poz. 172 oraz z 1968 r. poz. 6),</p> <p>c) Skarbu Państwa lub podmiotów, których następcą jest Skarb Państwa, dokonanych przed dniem 1 września 1939 r.;</p>
<p>4) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów;</p>	<p>7) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.</p>

5) wykonywanie innych czynności określone odrębnymi ustawami.	
	<p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy lub umowy zawarte z właściwymi ministrami.</p> <p>2a. BGK może również pełnić rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy lub fundusz funduszy, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320).</p> <p>2b. Zasady oraz warunki pełnienia roli, o której mowa w ust. 2a, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte z właściwymi organami administracji rządowej lub samorządu terytorialnego.</p> <p>3. Oświadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 6, BGK wydaje na wniosek właścicieli nieruchomości obciążonych, po dokonaniu przez nich spłaty ujawnionej wierzytelności. BGK w celu określenia aktualnej wysokości ujawnionej wierzytelności uwzględnia odpowiednie przepisy dotyczące systemu pieniężnego, w tym przepisy dotyczące denominacji złotego.</p> <p>4. W celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje środki na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p> <p>5. BGK w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.</p> <p>6. W przypadku gdy BGK, na podstawie odrębnych przepisów lub programów rządowych, jest obowiązany do realizacji zadań polegających na świadczeniu usług wypłat gotówkowych, przez świadczenie takich usług rozumie się również wypłaty gotówkowe realizowane przez inne banki krajowe na podstawie umowy zawartej przez BGK z tymi bankami.</p>
2. Minister właściwy do spraw gospodarki przekazuje BGK środki na utrzymanie funduszy własnych, mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności ponoszonego przez BGK.	

<p>3. W celu efektywnego prowadzenia działalności, o której mowa w art. 5 ust. 1 oraz realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, BGK może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.</p>	
<p>4. BGK nie przyjmuje gwarantowanych depozytów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z dnia 12.06.2014, str. 149, z późn. zm.), złożonych przez konsumentów, o których mowa w art. 3 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z dnia 22.5.2008, str. 66, z późn. zm.).</p>	
<p>Art. 7</p>	<p>Art. 5a</p>
<p>1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.</p> <p>3. List emisyjny zawiera w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) datę emisji; 2) powołanie podstawy prawnej emisji; 3) jednostkową wartość nominalną; 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji; 5) cenę lub sposób jej ustalenia; 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania; 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych; 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji; 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu. <p>4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.</p> <p>5. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art.</p>	<p>1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.</p> <p>3. List emisyjny zawiera w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) datę emisji; 2) powołanie podstawy prawnej emisji; 3) jednostkową wartość nominalną; 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji; 5) cenę lub sposób jej ustalenia; 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania; 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych; 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji; 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu. <p>4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.</p> <p>5. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 97,</p>

<p>98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964) oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.</p> <p>6. Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.</p>	<p>art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.).</p> <p>6. Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.</p> <p>7. Wartość nominalną zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, zalicza się do długu Skarbu Państwa, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.</p>
	Art. 5b
	<p>1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić BGK pożyczki ze środków budżetu państwa na zwiększenie funduszy własnych.</p> <p>2. Przez pożyczkę, o której mowa w ust. 1, rozumie się również objęcie przez Skarb Państwa wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych.</p>
	Art. 5c
	<p>1. W przypadku gdy BGK posiada fundusze własne na poziomie wyższym niż poziom, który BGK jest zobowiązany utrzymywać zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz wymogami ostrożnościowymi, których zgodnie z art. 3 ust. 1a przestrzega BGK, Rada Nadzorcza, na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, może, w drodze uchwały, obniżyć fundusz statutowy. Wymogu uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 77 rozporządzenia nr 575/2013, nie stosuje się.</p> <p>2. Obniżenie funduszu statutowego BGK odbywa się poprzez:</p> <p>1) wpłatę do budżetu państwa środków pieniężnych w wysokości kwoty, o którą obniżono fundusz statutowy;</p> <p>2) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa będących w posiadaniu BGK skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 5a ust. 1;</p> <p>3) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa lub innej państwowej osoby prawnej akcji lub udziałów przekazanych uprzednio do BGK w celu podwyższenia funduszu statutowego.</p> <p>3. Uchwała, o której mowa w ust. 1, określa wysokość, o jaką fundusz statutowy ma zostać obniżony, oraz sposób jego obniżenia.</p>
Art. 8	Art. 5d
<p>Zysk netto BGK przeznaczają się na zwiększenie funduszy własnych BGK.</p>	<p>Zysk netto BGK może zostać przeznaczony na:</p> <p>1) zwiększenie funduszy własnych BGK;</p> <p>2) wpłatę do budżetu państwa;</p>

	3) inne cele określone przez Radę Nadzorczą.
	Art. 6
	<p>1. Zakres działania BGK może obejmować również:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) obsługę bankową rachunków budżetu państwa; 2) obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego; 3) obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych; 4) inne czynności określone odrębnymi ustawami; 5) inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej. <p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte na ich podstawie.</p>
	Art. 6a
	<p>1. BGK może dokonywać emisji listów zastawnych, w szczególności w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7.</p> <p>2. W przypadku emisji listów zastawnych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 1–8, art. 12a ust. 3 oraz art. 17–34 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 581 i 872).</p>
	Art. 7
	Organami BGK są Rada Nadzorcza i Zarząd.
Art. 9	Art. 8
Rada Nadzorcza składa się z co najmniej 7 i nie więcej niż z 9 członków, w tym z przewodniczącego.	1. Rada Nadzorcza składa się z 14 członków, w tym przewodniczącego, powoływanych spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje.
	<p>1a. Rada Nadzorcza jest zdolna do realizacji swoich zadań i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jej członków wynosi nie mniej niż 9 osób.</p> <p>1b. W przypadku gdy liczba członków Rady Nadzorczej jest mniejsza niż 14, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 14 osób.</p> <p>2. Kadencja Rady Nadzorczej trwa 4 lata.</p> <p>3. Przewodniczącego Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Pozostałych członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwych ministrów, o których mowa w ust. 4. Członek Rady Nadzorczej nie może być członkiem Zarządu.</p>

	<p>4. W skład Rady Nadzorczej wchodzi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw gospodarki; 2) dwóch przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego; 3) przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych; 4) przedstawiciel ministra właściwego do spraw finansów publicznych; 5) <i>(uchylony)</i> 6) przedstawiciel ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa; 7) przedstawiciel ministra właściwego do spraw transportu; 8) przedstawiciel ministra właściwego do spraw energii; 9) przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki; 10) przedstawiciel ministra właściwego do spraw aktywów państwowych; 11) przedstawiciel ministra właściwego do spraw klimatu. <p>5. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Rady Nadzorczej.</p> <p>6. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej w trakcie trwania kadencji Rady Nadzorczej powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Rady Nadzorczej. Przepisy ust. 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio.</p> <p>7. Po upływie kadencji Rady Nadzorczej, członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowej Rady Nadzorczej.</p>
	Art. 9
	<p>1. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sprawowanie nadzoru nad działalnością BGK; 2) <i>(uchylony)</i> 3) czuwanie nad zgodnością działalności Zarządu z przepisami prawa i statutem; 4) uchwalanie rocznego planu finansowo-rzeczowego BGK; 5) zatwierdzanie przedstawionego przez Zarząd sprawozdania finansowego; 6) zatwierdzanie podziału zysku i sposobu pokrycia strat; 7) przyjmowanie sprawozdania z działalności BGK.

	<p>2. Rada Nadzorcza uchyla uchwały Zarządu niezgodne z przepisami prawa lub statutem BGK.</p> <p>3. (uchylony)</p>
Art. 10	Art. 10
	1. Zarząd kieruje działalnością BGK.
1. Kadencja Zarządu trwa 5 lat.	
2. Zarząd składa się z nie mniej niż 3 i nie więcej niż 7 członków, w tym prezesa Zarządu i wiceprezesa Zarządu – pierwszego zastępcę prezesa Zarządu.	2. Zarząd składa się z 6 członków, w tym prezesa, pierwszego wiceprezesa i wiceprezesa.
	<p>2a. Zarząd jest zdolny do kierowania działalnością BGK i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jego członków wynosi nie mniej niż 3 osoby.</p> <p>2b. W przypadku gdy liczba członków Zarządu jest mniejsza niż 6, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 6 osób.</p> <p>3. Do składania oświadczeń w imieniu BGK, w tym w zakresie praw i obowiązków majątkowych, uprawnieni są:</p> <p>1) dwaj członkowie Zarządu działający łącznie;</p> <p>2) pełnomocnicy – w zakresie otrzymanych pełnomocnictw, działający samodzielnie lub łącznie z innym pełnomocnikiem lub członkiem Zarządu.</p> <p>4. (uchylony)</p> <p>5. Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje:</p> <p>1) prezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki;</p> <p>2) pierwszego wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;</p> <p>3) wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw transportu;</p> <p>4) po jednym członku Zarządu – na wniosek odpowiednio ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych.</p> <p>6. (uchylony)</p> <p>7. Powołanie prezesa Zarządu i jednego członka Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Przepisy art. 22a ust. 2 i art. 22b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p> <p>8. Prezes Zarządu reprezentuje BGK na zewnątrz, przewodniczy obradom Zarządu oraz organizuje działalność BGK.</p>
	Art. 10a
	Do kompetencji:

	<p>1) pierwszego wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego;</p> <p>2) wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu rozwoju infrastruktury transportu;</p> <p>3) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – należą sprawy z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów;</p> <p>4) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki – należą sprawy z zakresu wspierania gospodarki;</p> <p>5) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych – należą sprawy z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.</p>
	Art. 11
	<p>1. Kadencja Zarządu trwa 5 lat.</p> <p>2. Po upływie kadencji Zarządu, członkowie Zarządu są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowego Zarządu.</p> <p>3. Rada Nadzorcza może, z ważnych powodów, zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.</p> <p>4. W okresie zawieszenia członek Zarządu otrzymuje połowę przysługującego mu wynagrodzenia.</p> <p>5. Rada Nadzorcza może delegować, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, członków Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członków Zarządu:</p> <p>1) którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności;</p> <p>2) jeżeli uzna takie działanie za niezbędne w celu ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem.</p> <p>6. W okresie delegowania, o którym mowa w ust. 5, mandat członka Rady Nadzorczej ulega zawieszeniu.</p> <p>7. Mandat członka Zarządu wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu.</p> <p>8. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Zarządu w trakcie trwania kadencji Zarządu powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Zarządu. Przepisy art. 10 ust. 5 i 7 stosuje się odpowiednio.</p> <p>9. Do złożenia rezygnacji przez członka Zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o wypowiedzeniu zlecenia przez przyjmującego zlecenie.</p>
Art. 11	Art. 11a
1. Minister właściwy do spraw gospodarki określi zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady	Do wynagradzania członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej stosuje się zasady wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania

<p>Nadzorczej.</p> <p>2. Do zasad wynagradzania, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1907).</p>	<p>wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, przy czym zadania podmiotu uprawnionego do wykonywania praw udziałowych oraz walnego zgromadzenia wykonuje minister właściwy do spraw gospodarki. Minister właściwy do spraw gospodarki określa zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej w formie oświadczeń.</p>
	Art. 12
	<i>(uchylony)</i>
	Art. 12a
	<p>1. Minister właściwy do spraw gospodarki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 1, oraz od członków Zarządu powołanych na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania gospodarki.</p> <p>1a. Minister właściwy do spraw aktywów państwowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 10, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu gospodarowania aktywami państwowymi.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 2, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów.</p> <p>3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 3, oraz od pierwszego wiceprezesa Zarządu przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu funkcjonowania rynku finansowego.</p> <p>4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 4, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.</p> <p>5. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 9, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działalności naukowej lub szkolnictwa wyższego.</p> <p>6. Minister właściwy do spraw klimatu może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 11, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działań na rzecz ochrony środowiska, w tym klimatu.</p>

Załącznik nr 2. Porównanie pierwotnej i obecnej wersji ustawy o BGK

pierwotna wersja ustawy o BGK	obecna wersja ustawy o BGK
Art. 1	Art. 1
Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.	Ustawa określa zadania, zakres działalności oraz organizację Banku Gospodarstwa Krajowego.
Art. 2	Art. 2
1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej "BGK", utworzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucji Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. Nr 46, poz. 477), jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535 i Nr 65, poz. 594).	1. Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej "BGK", utworzony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) państwowych instytucji kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. z 1936 r. poz. 438), jest bankiem państwowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1896, z późn. zm.).
2. Siedzibą BGK jest miasto stołeczne Warszawa.	2. Siedzibą BGK jest miasto stołeczne Warszawa.
3. Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Bankowego, nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK. W rozporządzeniu minister określi w szczególności:	3. Minister właściwy do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego, nadaje, w drodze rozporządzenia, statut BGK. W rozporządzeniu minister określi w szczególności:
1) organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres czynności wykonywanych przez BGK;	1) organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres czynności wykonywanych przez BGK;
2) szczegółowy zakres działania Rady Nadzorczej i Zarządu;	2) szczegółowy zakres działania Rady Nadzorczej i Zarządu;
3) osoby uprawnione do reprezentowania BGK;	3) <i>(uchylony)</i>
4) fundusze własne BGK i zasady prowadzenia gospodarki finansowej.	4) fundusze własne BGK i zasady prowadzenia gospodarki finansowej.
4. Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa, nadając statut BGK, zasięga opinii ministrów właściwych ze względu na nadzór nad funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi BGK na podstawie odrębnych ustaw.	4. Minister właściwy do spraw gospodarki, nadając statut BGK, zasięga opinii ministrów właściwych ze względu na nadzór nad funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi BGK na podstawie odrębnych ustaw.
	5. BGK należy do systemu instytucji rozwoju, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1010 i 2219).
Art. 3	Art. 3

Jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

1. Jeżeli przepisy prawa nie stanowią inaczej, do działalności BGK stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

1a. BGK przestrzega przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, oraz aktów przyjętych zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

1b. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia w ramach realizacji przez BGK programów rządowych poręczeń lub gwarancji, wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu warunki kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:

1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;

2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:

a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013;

b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych.

1c. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych wskutek udzielanych w formie reporeczeń BGK za zobowiązania funduszy poręczeniowych z tytułu udzielonych przez te fundusze poręczeń kredytów bankowych wynikających z poręczeń lub gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a spełniających w banku udzielającym kredytu obejmowanego poręczeniem lub gwarancją warunki kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych określone w art. 123 lit. a i b rozporządzenia nr 575/2013, BGK nie stosuje:

1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;

2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:

a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013,

b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych,

	<p>c) klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji przeterminowanych.</p> <p>1d. W odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych BGK powstałych w wyniku udzielenia przez BGK gwarancji w ramach linii gwarancyjnych w związku z realizacją programu rządowego, wynikających z gwarancji portfela kredytowego, o którym mowa w art. 128b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, BGK nie stosuje:</p> <p>1) wymogów, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013;</p> <p>2) zasad wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka kredytowego, określonych w rozporządzeniu nr 575/2013, w zakresie:</p> <p>a) weryfikacji spełniania przez ekspozycję warunków kwalifikacji do kategorii ekspozycji detalicznych, o których mowa w art. 123 rozporządzenia nr 575/2013,</p> <p>b) indywidualnego klasyfikowania ekspozycji do kategorii ekspozycji detalicznych.</p>
	<p>1e. W zakresie nieobjętym przepisami ust. 1b-1d Komisja Nadzoru Finansowego może, na wniosek BGK, zwolnić ten bank z obowiązku przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w ust. 1a, lub ograniczyć ich stosowanie, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa działalności BGK oraz zgromadzonych w nim środków, a także skuteczność realizacji zadań, o których mowa w art. 5.</p>
	<p>1f. Do BGK:</p>
	<p>1) przepisów art. 141m–141x oraz art. 158–159 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe nie stosuje się;</p>
	<p>2) przepisy art. 142–157f oraz art. 169 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.</p>
	<p>1g. W przypadku przejęcia przez BGK praw udziałowych, o których mowa w art. 19d ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 124, z 2019 r. poz. 1798 oraz z 2021 r. poz. 1598 i 2140), do BGK nie stosuje się konsolidacji ostrożnościowej, o której mowa w art. 10a–24 rozporządzenia nr 575/2013.</p>
	<p>2. Do BGK stosuje się art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1228 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1080, 1177, 1598 i 2140).</p>
	<p>3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje BGK środki na:</p>
	<p>1) utrzymanie funduszy własnych na poziomie gwarantującym realizację zadań, o których mowa w art. 5;</p>

	<p>2) spełnienie wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, określonych w przepisach rozporządzenia nr 575/2013 oraz w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe – mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności bankowej ponoszonego przez BGK</p> <p>– mając na względzie konieczność pokrycia ryzyka działalności bankowej ponoszonego przez BGK.</p> <p>3a. Warunki oraz tryb przekazania środków, o których mowa w ust. 3, określa umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a BGK.</p> <p>3b. Zobowiązanie, o którym mowa w ust. 3, spełnia wymogi ochrony kredytowej w rozumieniu art. 213–215 rozporządzenia nr 575/2013, udzielonej przez Skarb Państwa. Ekspozycjom wobec BGK przypisuje się wagę ryzyka na zasadach określonych w art. 114 ust. 4 rozporządzenia nr 575/2013.</p> <p>3c. Fundusz statutowy BGK stanowi instrument kapitałowy w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. a i art. 28 rozporządzenia nr 575/2013.</p> <p>3d. Przy obliczaniu płynności niezbędnej do przestrzegania wymogów ostrożnościowych, o których mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, jako wpływy płynności określone w przepisach tego rozporządzenia BGK uwzględnia całość niewykorzystanych bezwarunkowych zobowiązań pozabilansowych otrzymany od Skarbu Państwa.</p> <p>4. W przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.</p> <p>5. BGK nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec:</p> <p>1) grupy powiązanych klientów, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 39 rozporządzenia nr 575/2013, w tym z udziałem podmiotów, o których mowa w pkt 2 i 3,</p> <p>2) banku krajowego,</p> <p>3) funduszu inwestycyjnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2021 r. poz. 605, 1595 i 2140)</p> <p>– których wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego, o którym mowa w art. 399-403 rozporządzenia nr 575/2013, przekracza 50% wartości uznanego kapitału BGK, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 6. Do ekspozycji, o których mowa w ust. 5, BGK nie stosuje wymogów ostrożnościowych w zakresie dużych ekspozycji, o których mowa w art. 395 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013.71 tego rozporządzenia.</p>
	Art. 3a

	<p>1. W celu spełnienia przez BGK wymogów ostrożnościowych w zakresie płynności, o której mowa w przepisach rozporządzenia nr 575/2013, minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić, w imieniu Skarbu Państwa, gwarancji spłaty kredytów oraz linii kredytowych przyznanych BGK przez bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucję kredytową oraz spełnienia przez emitenta świadczeń pieniężnych wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych, w szczególności obligacji lub bankowych papierów wartościowych.</p>
	<p>2. Termin zapadalności dłużnych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie może być krótszy niż 1 miesiąc i dłuższy niż 5 lat.</p>
	<p>3. Gwarancja, o której mowa w ust. 1, obejmuje spłatę kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK wraz z odsetkami umownymi oraz innymi kosztami związanymi z tym kredytem lub tymi dłużnymi papierami wartościowymi. Gwarancja nie może obejmować spłaty kredytu wraz z odsetkami, którego zabezpieczenie stanowią skarbowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe wyemitowane przez Narodowy Bank Polski - do wysokości ich wartości nominalnej.</p>
	<p>4. Wyплаты z tytułu gwarancji są pomniejszane o spłaty kredytu lub wykup dłużnych papierów wartościowych dokonane przez BGK oraz o kwoty uzyskane przez bank krajowy, bank zagraniczny, instytucję kredytową przyznające kredyt lub właścicieli dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez BGK w wyniku zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia udzielonego kredytu lub emisji dłużnych papierów wartościowych.</p>
	<p>5. Od gwarancji, o której mowa w ust. 1, jest pobierana opłata prowizyjna.</p>
	<p>6. Do gwarancji, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. z 2021 r. poz. 442, 1535, 2133 i 2232), z wyjątkiem art. 31.</p>
	<p>Art. 3b</p>
	<p>1. Do czynności prawnych dokonywanych przez BGK nie stosuje się:</p>
	<p>1) przepisu art. 15 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1933);</p>
	<p>2) przepisu art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r.</p>

	o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217, 2105 i 2106) o wartości nieprzekraczającej 5 000 000 złotych;
	3) przepisu art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych w zakresie oddania składników aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości do korzystania innemu podmiotowi, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej nie przekracza 5 000 000 złotych;
	4) przepisów art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – w odniesieniu do czynności prawnych dotyczących wierzytelności powstałych w wyniku dokonania czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz czynności dotyczących instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2021 r. poz. 328, 355, 680, 1505, 1595 i 2140).
	2. W przypadku wykonywania praw w funduszu zagranicznym, spółce zarządzającej, unijnym AFI lub zarządzającym z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi BGK nie stosuje obowiązków wynikających z:
	1) przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1907);
	2) przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.
	3. W przypadku utworzenia przez BGK funduszu zagranicznego, spółki zarządzającej, unijnego AFI lub zarządzającego z UE w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi lub uczestnictwa BGK w tych podmiotach, lub zamiaru utworzenia przez BGK takich podmiotów, lub zamiaru uczestnictwa BGK w takich podmiotach nie stosuje się obowiązków wynikających z przepisów działu III ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275).
Art. 4	Art. 4
Do podstawowych celów działalności BGK, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowanych z wykorzystaniem środków publicznych.	Do podstawowych celów działalności BGK, w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami, należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty: 1) realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz międzynarodowych

	<p>instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;</p> <p>2) infrastrukturalne;</p> <p>3) związane z rozwojem sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców:</p> <p>– w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.</p>
	Art. 4a
	1. W przypadku gdy inwestycja jest zgodna z podstawowymi celami działalności BGK, o których mowa w art. 4, BGK może dokonywać inwestycji w:
	1) podmioty pozyskujące od inwestorów środki w celu inwestowania zgodnie z określoną przez te podmioty polityką inwestycyjną, z korzyścią dla tych inwestorów, które:
	a) mają charakter ponadnarodowy, w szczególności Europejski Bank Centralny, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny, europejskie finansowe instytucje rozwoju i bilateralne banki rozwoju, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy i inne instytucje ponadnarodowe oraz podobne organizacje międzynarodowe lub
	b) zostały utworzone przez banki krajowe, banki zagraniczne, instytucje kredytowe, instytucje finansowe, międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe lub zagraniczne podmioty sektora finansów publicznych, lub
	c) zostały utworzone przez podmioty z udziałem instytucji, banków lub podmiotów, o których mowa w lit. a i b, lub
	d) zostały utworzone przez BGK wspólnie z instytucjami, bankami lub podmiotami, o których mowa w lit. a i b, lub podmiotami, o których mowa w lit. c, lub
	e) prowadzą działalność, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
	2) instrumenty zbywane lub emitowane przez podmioty, o których mowa w pkt 1.
	2. Przez inwestycje, o których mowa w ust. 1, rozumie się w szczególności nabycie lub objęcie akcji, udziałów, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych, innych instrumentów finansowych emitowanych lub oferowanych przez podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, lub powierzenie środków pieniężnych w zarządzanie tym podmiotom.
Art. 5	Art. 5

1. Do zadań BGK należy:	1. Do zadań BGK należy:
1) wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;	1) wykonywanie czynności określonych ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;	2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu, zgodnie z odrębnymi przepisami;	3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych;
4) wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:	4) wykonywanie czynności dotyczących instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie:
a) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych (Dz.U. Nr 52, poz. 410, z 1949 r. Nr 35, poz. 256 oraz z 1951 r. Nr 31, poz. 240);	a) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych (Dz.U. poz. 410, z 1949 r. poz. 256 oraz z 1951 r. poz. 240);
b) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego (Dz.U. Nr 52, poz. 411 oraz z 1951 r. Nr 31, poz. 241);	b) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego (Dz.U. poz. 411 oraz z 1951 r. poz. 241);
c) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz.U. z 1951 r. Nr 36, poz. 279 oraz z 1957 r. Nr 31, poz. 136).	c) dekretu z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz.U. z 1951 r. poz. 279, z 1957 r. poz. 136 oraz z 1958 r. poz. 356);
	5) prowadzenie – bezpośrednio lub pośrednio – działalności gwarancyjnej lub poręczeniowej w ramach realizacji rządowych programów poręczeniowo-gwarancyjnych lub w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, w szczególności dla sektora mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców;
	6) wydawanie oświadczeń mających moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, umożliwiających wykreślenie wpisów ujawnionych w działach III i IV ksiąg wieczystych lub zbiorach dokumentów, dokonanych na rzecz:
	a) instytucji kredytowych zlikwidowanych lub uznanych za zlikwidowane na podstawie dekretów, o których mowa w pkt 4,
	b) Skarbu Państwa z tytułu:
	– nabycia ziemi i inwentarza z Państwowego Funduszu Ziemi, utworzonego dekretem z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r. poz. 13, z 1957 r. poz. 172 oraz z 1968 r. poz. 6),
	– udzielonych w latach 1945–1990 kredytów i pożyczek na rozbiórkę i naprawę, wykończenie budowy, nadbudowę,

	<p>remont i odbudowę budynków, na sprzedaż gruntów pod zabudowę oraz na sprzedaż przez państwo domów jednorodzinnych i wielorodzinnych;</p> <p>c) Skarbu Państwa lub podmiotów, których następcą jest Skarb Państwa, dokonanych przed dniem 1 września 1939 r.;</p> <p>7) wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności budownictwa mającego na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji rządowych programów.</p>
<p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte z właściwymi ministrami.</p>	<p>2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy lub umowy zawarte z właściwymi ministrami.</p>
	<p>2a. BGK może również pełnić rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy lub fundusz funduszy, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320).</p> <p>2b. Zasady oraz warunki pełnienia roli, o której mowa w ust. 2a, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte z właściwymi organami administracji rządowej lub samorządu terytorialnego.</p> <p>3. Oświadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 6, BGK wydaje na wniosek właścicieli nieruchomości obciążonych, po dokonaniu przez nich spłaty ujawnionej wierzytelności. BGK w celu określenia aktualnej wysokości ujawnionej wierzytelności uwzględni odpowiednio przepisy dotyczące systemu pieniężnego, w tym przepisy dotyczące denominacji złotego.</p> <p>4. W celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje środki na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p> <p>5. BGK w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 5 i 7, może również pozyskiwać środki z innych źródeł, w szczególności zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować obligacje w kraju i za granicą.</p> <p>6. W przypadku gdy BGK, na podstawie odrębnych przepisów lub programów rządowych, jest obowiązany do realizacji zadań polegających na świadczeniu usług wypłat gotówkowych, przez świadczenie takich usług rozumie się również wypłaty gotówkowe realizowane przez inne banki</p>

	krajowe na podstawie umowy zawartej przez BGK z tymi bankami.
	Art. 5a
	<p>1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może przekazać skarbowe papiery wartościowe na zwiększenie funduszu statutowego BGK.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.</p> <p>3. List emisyjny zawiera w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) datę emisji; 2) powołanie podstawy prawnej emisji; 3) jednostkową wartość nominalną; 4) walutę, w której może następować emisja, lub sposób określenia waluty emisji; 5) cenę lub sposób jej ustalenia; 6) stopę procentową lub sposób jej obliczania; 7) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych; 8) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji; 9) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu. <p>4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.</p> <p>5. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 97, art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm..</p> <p>6. Emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się do limitów określonych w ustawie budżetowej.</p> <p>7. Wartość nominalną zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, zalicza się do długu Skarbu Państwa, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.</p>
	Art. 5b

	<p>1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić BGK pożyczki ze środków budżetu państwa na zwiększenie funduszy własnych.</p> <p>2. Przez pożyczkę, o której mowa w ust. 1, rozumie się również objęcie przez Skarb Państwa wyemitowanych przez BGK dłużnych papierów wartościowych.</p>
	Art. 5c
	<p>1. W przypadku gdy BGK posiada fundusze własne na poziomie wyższym niż poziom, który BGK jest zobowiązany utrzymywać zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz wymogami ostrożnościowymi, których zgodnie z art. 3 ust. 1a przestrzega BGK, Rada Nadzorcza, na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, może, w drodze uchwały, obniżyć fundusz statutowy. Wymogu uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 77 rozporządzenia nr 575/2013, nie stosuje się.</p> <p>2. Obniżenie funduszu statutowego BGK odbywa się poprzez:</p> <p>1) wpłatę do budżetu państwa środków pieniężnych w wysokości kwoty, o którą obniżono fundusz statutowy;</p> <p>2) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa będących w posiadaniu BGK skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 5a ust. 1;</p> <p>3) nieodpłatne przekazanie na rzecz Skarbu Państwa lub innej państwowej osoby prawnej akcji lub udziałów przekazanych uprzednio do BGK w celu podwyższenia funduszu statutowego.</p> <p>3. Uchwała, o której mowa w ust. 1, określa wysokość, o jaką fundusz statutowy ma zostać obniżony, oraz sposób jego obniżenia.</p>
	Art. 5d
	<p>Zysk netto BGK może zostać przeznaczony na:</p> <p>1) zwiększenie funduszy własnych BGK;</p> <p>2) wpłatę do budżetu państwa;</p> <p>3) inne cele określone przez Radę Nadzorczą.</p>
Art. 6	Art. 6
1. Zakres działania BGK może obejmować również:	1. Zakres działania BGK może obejmować również:
1) obsługę bankową rachunków budżetu państwa;	1) obsługę bankową rachunków budżetu państwa;
2) obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego;	2) obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
3) obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych;	3) obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych;

4) inne czynności określone odrębnymi ustawami;	4) inne czynności określone odrębnymi ustawami;
5) inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.	5) inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.
2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte na ich podstawie.	2. Szczegółowy zakres czynności, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy oraz umowy zawarte na ich podstawie.
	Art. 6a
	1. BGK może dokonywać emisji listów zastawnych, w szczególności w celu realizacji programów rządowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7. 2. W przypadku emisji listów zastawnych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 1–8, art. 12a ust. 3 oraz art. 17–34 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 581 i 872).
Art. 7	Art. 7
Organami BGK są Rada Nadzorcza i Zarząd.	Organami BGK są Rada Nadzorcza i Zarząd.
Art. 8	Art. 8
1. Rada Nadzorcza składa się z przewodniczącego oraz od 8 do 12 członków, powoływanych na okres 4 lat spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje z zakresu finansów.	1. Rada Nadzorcza składa się z 14 członków, w tym przewodniczącego, powoływanych spośród osób posiadających odpowiednie kwalifikacje.
	1a. Rada Nadzorcza jest zdolna do realizacji swoich zadań i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jej członków wynosi nie mniej niż 9 osób.
	1b. W przypadku gdy liczba członków Rady Nadzorczej jest mniejsza niż 14, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 14 osób.
	2. Kadencja Rady Nadzorczej trwa 4 lata.
2. Przewodniczącego i członków Rady Nadzorczej powołuje minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, spośród osób niebędących członkami Zarządu, z zastrzeżeniem ust. 3.	3. Przewodniczącego Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Pozostałych członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwych ministrów, o których mowa w ust. 4. Członek Rady Nadzorczej nie może być członkiem Zarządu.
3. W skład Rady Nadzorczej wchodzi:	4. W skład Rady Nadzorczej wchodzi:
1) przedstawiciel ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa;	1) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw gospodarki;
2) przedstawiciel ministra właściwego do spraw gospodarki;	2) dwóch przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;

<p>3) dwaj przedstawiciele ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej.</p>	<p>3) przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych;</p> <p>4) przedstawiciel ministra właściwego do spraw finansów publicznych;</p> <p>5) (<i>uchylony</i>)</p> <p>6) przedstawiciel ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa;</p> <p>7) przedstawiciel ministra właściwego do spraw transportu;</p> <p>8) przedstawiciel ministra właściwego do spraw energii;</p> <p>9) przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;</p> <p>10) przedstawiciel ministra właściwego do spraw aktywów państwowych;</p> <p>11) przedstawiciel ministra właściwego do spraw klimatu.</p>
<p>4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych odwołuje przewodniczącego lub członka Rady Nadzorczej przed upływem kadencji w przypadku skazania go prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo z winy umyślnej.</p> <p>5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może odwołać przewodniczącego lub członka Rady Nadzorczej przed upływem kadencji, jeżeli:</p> <p>1) nie wypełnia on obowiązków na skutek długotrwałej choroby trwającej ponad 6 miesięcy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;</p> <p>2) jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne lub karne skarbowe;</p> <p>3) dalsze pełnienie przez niego funkcji nie daje rękojmi należytego wykonywania czynności nadzorczych;</p> <p>4) nie realizuje on zaleceń dotyczących działalności BGK, zgodnie z aktualną polityką społeczno-gospodarczą państwa, o których mowa w art. 12.</p>	
	<p>5. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Rady Nadzorczej.</p>
	<p>6. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej w trakcie trwania kadencji Rady Nadzorczej powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Rady Nadzorczej. Przepisy ust. 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio.</p>
	<p>7. Po upływie kadencji Rady Nadzorczej, członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowej Rady Nadzorczej.</p>
<p>Art. 9</p>	<p>Art. 9</p>
<p>1. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:</p>	<p>1. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:</p>

1) sprawowanie nadzoru nad działalnością BGK;	1) sprawowanie nadzoru nad działalnością BGK;
2) opracowywanie i udzielanie Zarządowi wytycznych dotyczących działalności BGK w związku z zaleceniami, o których mowa w art. 12;	2) <i>(uchylony)</i>
3) czuwanie nad zgodnością działalności Zarządu z przepisami prawa i statutem oraz wytycznymi, o których mowa w pkt 2;	3) czuwanie nad zgodnością działalności Zarządu z przepisami prawa i statutem;
4) uchwalanie rocznego planu finansowo-rzeczowego BGK;	4) uchwalanie rocznego planu finansowo-rzeczowego BGK;
5) zatwierdzanie przedstawionego przez Zarząd sprawozdania finansowego;	5) zatwierdzanie przedstawionego przez Zarząd sprawozdania finansowego;
6) zatwierdzanie podziału zysku i sposobu pokrycia strat;	6) zatwierdzanie podziału zysku i sposobu pokrycia strat;
7) przyjmowanie sprawozdania z działalności BGK.	7) przyjmowanie sprawozdania z działalności BGK.
2. Rada Nadzorcza uchyla uchwały Zarządu niezgodne z przepisami prawa lub statutem BGK.	2. Rada Nadzorcza uchyla uchwały Zarządu niezgodne z przepisami prawa lub statutem BGK.
3. Rada Nadzorcza może uchylić uchwałę Zarządu niezgodną z wytycznymi, o których mowa w ust. 1 pkt 2.	3. <i>(uchylony)</i>
Art. 10	Art. 10
1. Zarząd kieruje działalnością BGK.	1. Zarząd kieruje działalnością BGK.
2. Zarząd składa się z nie mniej niż 3 i nie więcej niż 7 osób, w tym prezesa, wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa, wiceprezesów i pozostałych członków Zarządu.	2. Zarząd składa się z 6 członków, w tym prezesa, pierwszego wiceprezesa i wiceprezesa.
	2a. Zarząd jest zdolny do kierowania działalnością BGK i podejmowania uchwał, jeżeli liczba jego członków wynosi nie mniej niż 3 osoby. 2b. W przypadku gdy liczba członków Zarządu jest mniejsza niż 6, w terminie 30 dni podejmuje się czynności w celu uzupełnienia składu do 6 osób. 3. Do składania oświadczeń w imieniu BGK, w tym w zakresie praw i obowiązków majątkowych, uprawnieni są: 1) dwaj członkowie Zarządu działający łącznie; 2) pełnomocnicy – w zakresie otrzymanych pełnomocnictw, działający samodzielnie lub łącznie z innym pełnomocnikiem lub członkiem Zarządu.
3. Liczbę wiceprezesów i członków Zarządu określa Rada Nadzorcza	4. <i>(uchylony)</i>
4. Prezesa Zarządu powołuje Rada Nadzorcza.	5. Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje:

	1) prezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki;
5. Wiceprezesa – pierwszego zastępcę prezesa, wiceprezesów i pozostałych członków Zarządu powołuje Rada Nadzorcza, na wniosek prezesa Zarządu.	2) pierwszego wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych; 3) wiceprezesa Zarządu – na wniosek ministra właściwego do spraw transportu; 4) po jednym członku Zarządu – na wniosek odpowiednio ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych. 6. (<i>uchylony</i>)
6. Powołanie prezesa Zarządu i jednego członka Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Bankowego. Przepisy art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.	7. Powołanie prezesa Zarządu i jednego członka Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Przepisy art. 22a ust. 2 i art. 22b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.
7. Prezes Zarządu reprezentuje BGK na zewnątrz, przewodniczy obradom Zarządu oraz organizuje działalność BGK.	8. Prezes Zarządu reprezentuje BGK na zewnątrz, przewodniczy obradom Zarządu oraz organizuje działalność BGK.
	Art. 10a
	Do kompetencji: 1) pierwszego wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego; 2) wiceprezesa Zarządu – należą sprawy z zakresu rozwoju infrastruktury transportu; 3) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – należą sprawy z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów; 4) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki – należą sprawy z zakresu wspierania gospodarki; 5) członka Zarządu powołanego na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych – należą sprawy z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.
Art. 11	Art. 11
1. Kadencja członków Zarządu trwa 5 lat.	1. Kadencja Zarządu trwa 5 lat.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych odwołuje członka Zarządu przed upływem kadencji w przypadku skazania go prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwo z winy umyślnej. 3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, na wniosek Rady Nadzorczej, może odwołać członka Zarządu przed upływem kadencji, jeżeli: 1) nie wypełnia on obowiązków na skutek długotrwałej choroby trwającej ponad 6 miesięcy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;	

<p>2) jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne lub karne skarbowe;</p> <p>3) dalsze pełnienie przez niego funkcji nie daje rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem;</p> <p>4) nie realizuje on wytycznych Rady Nadzorczej dotyczących działalności BGK, wydanych w związku z zaleceniami, o których mowa w art. 12.</p>	
	<p>2. Po upływie kadencji Zarządu, członkowie Zarządu są zobowiązani do pełnienia swoich obowiązków do dnia powołania nowego Zarządu.</p>
<p>4. Rada Nadzorcza może, z ważnych powodów, zawiesić w czynnościach członka Zarządu.</p>	<p>3. Rada Nadzorcza może, z ważnych powodów, zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.</p>
	<p>4. W okresie zawieszenia członek Zarządu otrzymuje połowę przysługującego mu wynagrodzenia.</p>
	<p>5. Rada Nadzorcza może delegować, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, członków Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członków Zarządu:</p> <p>1) którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności;</p> <p>2) jeżeli uzna takie działanie za niezbędne w celu ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem.</p> <p>6. W okresie delegowania, o którym mowa w ust. 5, mandat członka Rady Nadzorczej ulega zawieszeniu.</p> <p>7. Mandat członka Zarządu wygasa z upływem kadencji, wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu.</p> <p>8. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Zarządu w trakcie trwania kadencji Zarządu powołuje się nowego członka na okres do końca kadencji Zarządu. Przepisy art. 10 ust. 5 i 7 stosuje się odpowiednio.</p> <p>9. Do złożenia rezygnacji przez członka Zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o wypowiedzeniu zlecenia przez przyjmującego zlecenie.</p>
	<p>Art. 11a</p>
	<p>Do wynagradzania członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej stosuje się zasady wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, przy czym zadania podmiotu uprawnionego do wykonywania praw udziałowych oraz walnego zgromadzenia wykonuje minister właściwy do spraw gospodarki. Minister właściwy do spraw gospodarki określa zasady wynagradzania członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej w formie oświadczeń.</p>
<p>Art. 12</p>	<p>Art. 12</p>

<p>W uzasadnionych przypadkach minister właściwy do spraw instytucji finansowych może udzielać Radzie Nadzorczej wiążących zaleceń w zakresie realizacji zadań z wykorzystaniem środków publicznych, o których mowa w art. 4–6, zgodnie z aktualną polityką społeczno-gospodarczą państwa.</p>	<p><i>(uchylony)</i></p>
	<p style="text-align: center;">Art. 12a</p>
	<p>1. Minister właściwy do spraw gospodarki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 1, oraz od członków Zarządu powołanych na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania gospodarki.</p> <p>1a. Minister właściwy do spraw aktywów państwowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 10, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu gospodarowania aktywami państwowymi.</p> <p>2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członków Rady Nadzorczej, o których mowa w art. 8 ust. 4 pkt 2, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu polityki regionalnej i rozwoju regionów.</p> <p>3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 3, oraz od pierwszego wiceprezesa Zarządu przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu funkcjonowania rynku finansowego.</p> <p>4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu, członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 4, oraz od członka Zarządu powołanego na wniosek tego ministra przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.</p> <p>5. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 9, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działalności naukowej lub szkolnictwa wyższego.</p> <p>6. Minister właściwy do spraw klimatu może żądać od Rady Nadzorczej, Zarządu oraz członka Rady Nadzorczej, o którym mowa w art. 8 ust. 4 pkt 11, przekazania informacji dotyczących BGK z zakresu wspierania działań na rzecz ochrony środowiska, w tym klimatu.</p>

Bibliografia

Monografie, rozdziały w monografiach i artykuły

- Banasiński, C. (1998). Konstytucyjne podstawy porządku prawnego w gospodarce. W: C. Banasiński, J. Oniszczyk (red.), *Konstytucja – Trybunał Konstytucyjny. Zbiór studiów*. Biuro Trybunału Konstytucyjnego. Zespół Analiz.
- Bożyk, S. (1996). Regulacja ustroju społeczno-gospodarczego w projektach Konstytucji RP. W: G. Kryszewski, E. Zwierchowski (red.), *Konstytucyjna regulacja ustroju społeczno-gospodarczego i finansów publicznych*. Materiały XXXVII Sesji Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego. Białowieża, 8–10 czerwca 1995 r.
- Chybiński, R. (2022). W: A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolters Kluwer Polska.
- Czarnek, P. (2014). *Wolność gospodarcza. Pierwszy filar społecznej gospodarki rynkowej*. Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.
- Daniluk, D. (2022). W: A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolters Kluwer Polska.
- Fojcik-Mastalska, E. (red.). (2007). *Prawo bankowe. Komentarz* (wyd. V). LexisNexis.
- Gajewski, D. Podatek bankowy w Polsce – wady i zalety. *Analizy i Studia. Centrum Analiz Studiów Podatkowych Szkoła Główna Handlowa Nr 1(1)*.
- Garlicki, L. i Zubik, M. (red.). (2016). *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I* (wyd. II). Wydawnictwo Sejmowe.
- Hynowski, B. i Wierzbicki, M. (2014). *Dzieje BGK. Cz. 4, Gen. dr Roman Górecki – drugi Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego 1927–1941*. Bank Gospodarstwa Krajowego.
- Jaworski, W.L. (red.). (2000)., *Współczesny bank* (wyd. II). Poltext.
- Jurkowska-Zeidler, A. (2022). W: A. Mikos-Sitek (red.) P. Zapadka (red.) *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolter Kluwer Polska.
- Kaleta, K.J. i Kotowski, A. (2019). *Podstawy prawodawstwa* (wyd. II). Difin.
- Kawulski, A. (2013). *Prawo bankowe. Komentarz*. LexisNexis.
- Kosiński, B. (2013). W: H. Gronkiewicz-Waltz (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*. Wydawnictwo C.H. Beck.
- Kuczyński, T. (1997). Wybrane zagadnienia regulacji prawnej konkurencji w stosunkach pracy. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, (5).

- Landau, Z. (1998). *Bank Gospodarstwa Krajowego*. Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej.
- Lasecki, P. i Skuza, S. (2014). Issues of Using the Public Contract Procedure by the Bank Gospodarstwa Krajowego in the Context of the Notion of “Body Governed by Public Law”. Current State and Authors’ Proposals of Changes. W: P. Chodnicka, R. Karkowska, M. Olszak (red.), *Towards contemporary issues in the financial system*. Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.
- Lemonnier, M. i Polak, P. (2022) W: A. Mikos-Sitek (red.) P. Zapadka (red.) *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolter Kluwer Polska.
- Leszczyński, L. (2004). *Zagadnienia teorii stosowania prawa. Doktryna i tezy orzecznictwa*. Wolters Kluwer business.
- Lizak, R. i Skuza, S. (2017). Missionary Operations of Bank Gospodarstwa Krajowego as a National Promotional Bank. W: M. Radvan, J. Gliniecka, T. Sowiński, P. Mrkyka (red.), *The Financial Law Towards Challenges of the XXI Century*. Masaryk University.
- Maciąg, Z.A. (1998). *Kształtowanie zasad państwa demokratycznego, prawnego i socjalnego w Niemczech (do 1949 r.)*. Temida 2.
- Mariański, M. (2016). Rynek finansowy jako miejsce przenikania się norm prawa prywatnego i prawa publicznego. *Studia Prawno-Ekonomiczne, t. C*, 123-133.
- Mazur, L. (2008). *Prawo bankowe. Komentarz* (wyd. II). Wydawnictwo C.H. Beck.
- Nowak, Sz. (2011). *Puszcza Kampinoska – Jaktorów 1944*. Wydawnictwo Bellona.
- Ofiarski, Z. (2013). *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolter Kluwer Polska.
- Olszak, M. (2011). *Bankowe normy ostrożnościowe*. Temida2.
- Olszówka, T. i Skuza, S. (2003). Ustawa o Banku Gospodarstwa Krajowego. *Prawo bankowe*, (9).
- Pyziół, W. (red.). (2000). *Encyklopedia prawa bankowego*. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.
- Schmit, M., Gheeraert, L., Denuit, T. i Cédric, W. (2011). *Public Financial Institutions in Europe*. European Association of Public Banks A.I.S.B.L.
- Sikorski, G. (2015). *Prawo bankowe Komentarz*. Wydawnictwo C.H. Beck.
- Skoczyński, J. (2004). W: M. Gersdorf, K. Rączka, J. Skoczyński, *Kodeks pracy. Komentarz*. Wydawnictwo Prawnicze.
- Skrzydło, W. (2013). *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz* (wyd. VII). Wolters Kluwer Polska.

- Skuza, S. (2009). Bank Gospodarstwa Krajowego (Domestic Management Bank) as a financial institution in the state public finance system. W: E. Ruśkowski, M. Tyniewicz (red.), *The basic problem of public finance reform in the 21st century in Europe. Białostockie Studia Prawnicze*, 5.
- Skuza, S. (2009a). Koncepcja wsparcia przez Państwo innowacji w gospodarce z wykorzystaniem instytucji Banku Gospodarstwa Krajowego. W: A.T. Szablewski, R. Wójcikowski (red.), *Rynki kapitałowe a koniunktura gospodarcza. Monografie Politechniki Łódzkiej*. Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej.
- Skuza, S. (2013). Bank Gospodarstwa Krajowego as an institution running bank accounts for public finance sector entities. The current situation and self-designed proposals for change. W: J. Gliniecka, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Wróblewska (red.), *System prawnofinansowy*. CeDeWu.
- Skuza, S. (2013a). Possibility of Utilizing Resources of Open Pension Funds in Cooperation with The Bank Gospodarstwa Krajowego in Scope of The Realization of The „Polish Investments” Programme. *Zarządzanie i Finanse Journal of Management and Finance*, 4(4).
- Skuza, S. (2014). The issues of regulatory environment of Bank Gospodarstwa Krajowego operation with reference to European standards for public development bank: current situation and own proposals for changes. *Problemy Zarządzania*, 12(4/1).
- Skuza, S. (2015). Draft amendment to the Polish act on covered bonds and mortgage banks with emphasis on the Polish state-owned development bank (“the Bank Gospodarstwa Krajowego”). Amendments proposed by the author. *International Journal of Recent Scientific Research Research*, 6(7), 5093–5097.
- Skuza, S. (2015a). *The functioning of the state-owned development bank in the context of regulations found in the Public Procurement Law*. Young Scientists Revue. University of Žilina.
- Skuza, S. (2015b). The legal environment of the Polish state-owned development bank (the Bank Gospodarstwa Krajowego) in the scope of the public procurement and the financial market: the author's proposal of changes. *International Journal of Recent Scientific Research*, 6(8), 5801–5806.
- Skuza, S. (2015c). The legal environment of Bank Gospodarstwa Krajowego: the new solutions and the author's proposal for changes. *International Journal of Recent Scientific Research*, 7(11) 7187–7194.

- Skuza, S. (2015d). Propozycje zmian w otoczeniu regulacyjnym Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie ponoszenia obciążeń publicznoprawnych. *Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku. Nauki Ekonomiczne*, 2(22), 205–213.
- Skuza, S. (2015e). *The Activities of the Bank Gospodarstwa Krajowego in the domestic systemic environment*. Difin.
- Skuza, S. (2016). National and EU regulations in the area of the remuneration of board members of the Bank Gospodarstwa Krajowego. The current situation and author's proposal for amendments. *Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku. Nauki Ekonomiczne*, 23(1), 113–128.
- Skuza, S. (2016a). Propozycje zmian regulacyjnych w obszarze działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie wspierania budownictwa społecznego w kontekście realizacji Planu na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. W: J. Ciak, P. Prewysza-Kwinto, M. Tokarski (red.), *Współczesne wyzwania finansów*. Wydawnictwo Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu.
- Skuza, S. (2016b). Proposals of legislation changes in the regulatory environment of the Bank Gospodarstwa Krajowego as to reliefs and exemptions in tax levies from certain financial institutions. W: L. Etel, M. Popławski (red), *Tax Codes Concepts in the Countries of Central and Eastern Europe*. Temida2.
- Skuza, S. (2017). Legal conditions limiting fundraising capabilities of local self-government units. Status and original propositions concerning introduction of changes together with Bank Gospodarstwa Krajowego. *Financial Law Review*, 3(5).
- Smykła, B. (2011). *Prawo bankowe Komentarz*. Wydawnictwo C.H. Beck.
- Szwaja, J. (red.). (2019). *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz* (wyd. 5). Wydawnictwo C.H. Beck.
- Tereszkiewicz, P. (2005). W: F. Zoll (red.), *Prawo bankowe. Komentarz. Tom I i II*. Kantor Wydawniczy Zakamycze.
- Tuleja, P. (red.). (2021). *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz* (wyd. II.). Wolters Kluwer Polska.
- Szczepańska, M. (2009, 3 września). *Opinia prawna w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (druk sejmowy nr 2180)*. Biuro Analiz Sejmowych.
- Tollik, R. (1999). W: W. Góralczyk (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*. TWIGGER.

- Witkowski, Z. (2002). Zasada społecznej gospodarki rynkowej jako podstawa ustroju gospodarczego Trzeciej RP – wolność działalności gospodarczej. W: E. Kustra (red.), *Przemiany polskiego prawa* (t. II). Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Wróblewska, E. i Skuza, S. (2015). National legislation barriers in the area of the possibility of recapitalisation of non-monetary asset components of the public development bank based on the example of the Bank Gospodarstwa Krajowego: the current status and authors proposals for changes. *International Journal of Advanced Research (IJAR)*, 3(11), 1173–1180.
- Zalcewicz, A. (2009). *Bank spółdzielczy. Aspekty prawne tworzenia i funkcjonowania*. Wolters Kluwer Polska.
- Zapadka, P. (2022). W: A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*. Wolters Kluwer Polska.

Akty prawa Unii Europejskiej

- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (2012/C 326/01) (Dz. Urz. UE. C 326 z dnia 26 października 2012 r., str. 47, z późn. zm.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z dnia 22 maja 2008 r., str. 66, z późn. zm.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r., str. 338, z późn. zm.).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz. Urz. UE L 173 z dnia 12 czerwca 2014 r., str. 149, z późn. zm.).
- Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. UE. L 243 z dnia 11 września 2002 r., str. 1, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności,

Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347, z dnia 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z dnia 26 czerwca 2013 r., str. 1, z późn. zm.).

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i (UE) nr 1316/2013 – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (Dz. Urz. UE L 169 z dnia 1 lipca 2015 r., str. 1 z późn. zm.).

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2015 r. Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: rola krajowych banków prorozwojowych we wspieraniu planu inwestycyjnego dla Europy, Bruksela (COM/2015/0361 final).

Decyzja Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42)

Decyzja Komisji z dnia 21 października 2008 r. w sprawie pomocy państwa C 10/08 (ex NN 7/08) której Niemcy udzieliły w związku z restrukturyzacją IKB Deutsche Industriebank AG, (Dz. Urz. UE L 278 z dnia 23 października 2009, str. 32).

Decyzja Komisji 2015/1582 z dnia 17 lipca 2013 r. w sprawie środków pomocy SA.30704 – 12/C (ex NN 53/10), wdrożonych przez Łotwę na rzecz łotewskiego banku hipotecznego i ziemi – "pion komercyjny" (Dz. Urz. L250 z dnia 25 września 2015 r., str. 1).

Decyzja Komisji z dnia 4 lipca 2014 r., w sprawie zatwierdzenia pomocy państwa zgodnie z art. 107 i 108 TFUE. Przypadki, wobec których Komisja nie wnosi sprzeciwu (Dz. Urz. UE C 210, SA.37554).

Akty prawne wybranych państw

2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról. Magyar Közlöny, Nr. 2001/58, s. 03751-03755 z dnia 26 czerwca 2007 r. Pozyskano z: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0100020.tv> [data dostępu 3 marca 2022 r.].
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről z dnia 6 stycznia 2012 r. Pozyskano z: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.TV> [data dostępu 3 marca 2022 r.].
2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról. Magyar Közlöny, s. 85961-86081 z dnia 23 grudnia 2013 r. Pozyskano z: <https://www.takarekbank.hu/files/17/56799.pdf> [data dostępu 3 marca 2022 r.].
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről. Magyar Közlöny, s. 02382–02663 z dnia 1 stycznia 2017 r. Pozyskano z: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv> [data dostępu 3 marca 2022 r.].
- Attīstības finanšu institūcijas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 228, z dnia 15 listopada 2014 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/op/2014/228.1> [data dostępu 15 września 2022r.].
- Darba likums Latvijas Vēstnesis, Nr. 105, z dnia 6 lipca 2001 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/26019-darba-likums> [data dostępu 15 września 2022 r.].
- Dēl Uždaroji akcinē bendrovē Viešujū investicijū plētros agentura – 2012 m. lapkričio 28 d. LR Vyriausybės nutarimu, Nr. 1428 z dnia 28 listopada 2012 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.438353?jfwid=eilnns5zf> [data dostępu 31 marca 2022 r.].
- Die Verfassung des Deutschen Reichs ["Weimarer Reichsverfassung"] RGBl. S. 1383. z dnia 11 sierpnia 1919 r. Pozyskano z: <http://www.documentarchiv.de/wr/wrv.html> [data dostępu 10 października 2022 r.].
- Gesetz über die Kreditanstalt für Wiederaufbau. vom 5. November 1948, WiGBI. S. 123. vom 5. November 1948 (WiGBI. S. 123) in der Fassung der Neubekanntmachung vom 23. Juni 1969 (BGBI. I S. 573), zuletzt geändert durch die Elfte Zuständigkeitsanpassungsverordnung z dnia 19 czerwca 2020 r. (BGBI. I S. 1328). Pozyskano z: <https://www.kfw.de/PDF/Download-Center/KfW-Gesetz/KfW-Gesetz-DE-EN.pdf> data dostępu 10 października 2022 r.].

- Grozījums Ministru kabineta 2015.gada 9.aprīļa rīkojumā Nr.180 "Par akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" statūtu apstiprināšanu", Nr.356. Rīgā z dnia 7 lipca 2015 r. Pozyskano z: <https://www.vestnesis.lv/op/2015/130.7> [data dostēpu 15 września 2022 r.].
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland vom 23. Mai 1949, BGBl. 1949 S. 1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes z dnia 28 czerwca 2022 (BGBl. I S. 968) geändert worden ist. Pozyskano z: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html> [data dostēpu 10 października 2022 r.].
- Komercedarbības atbalsta kontroles likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, z dnia 27 czerwca 2014. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/267199-komercedarbibas-atbalsta-kontroles-likums> [data dostēpu 15 września 2022 r.].
- Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 158/160, z dnia 4 maja 2000 r. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> [data dostēpu 15 września 2022 r.].
- Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, Nr. VIII-1835 z dnia 13 lipca 2000 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106080/asr> [data dostēpu 31 marca 2022 r.].
- Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, Nr. XII-2603/ 23709 z dnia 14 września 2016 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/10c6bfd07bd511e6a0f68fd135e6f40c> [data dostēpu 31 marca 2022 r.].
- Lietuvos respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, Nr. VIII-729 z dnia 12 maja 1998 r. Pozyskano z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1521eca2b65f11e3b2cee015b961c954> [data dostēpu 31 marca 2002 r.].
- Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 216, z dnia 31 października 2014 r. Pozyskano z: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> [data dostēpu 15 września 2022 r.].
- Real Decreto-ley 12/1995, de 28 de diciembre, sobre medidas urgentes en materia presupuestaria, tributaria y financiera, BOE-A-1995-27964. Pozyskano z: <https://www.boe.es/eli/es/rdl/1995/12/28/12> data dostēpu 10 października 2022 r.].

Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 roku, BGBl. 2014 I S. 2438.
Pozyskano z: <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/niemcy.html> [data dostępu 10 października 2022 r.].

Zákon č. 21/1992 Sb. - Zákon o bankách z dnia 20 grudnia 1991 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zákon č. 215/2004 Sb. Zákon o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje z dnia 2 kwietnia 2004 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-215> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zákon č. 262/2006 Sb. Zákon zákoník práce z dnia 21 kwietnia 2006 r. Pozyskano z: https://ppropo.mpsv.cz/zakon_262_2006 [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zákon č. 277/2009 Sb. Zákon o pojišťovnictví z dnia 22 lipca 2009 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-277> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zákon č. 58/1995 Sb. Zákon o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona z dnia 14 marca 1995 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-58> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky (Zbierka zákonov Slovenskej republiky, Ročník 1997, Čiastka č. 35/1997 Z. z., Číslo 80/1997 Z. z.) z dnia 6 lutego 1997 r. Pozyskano z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-80> [data dostępu 22 marca 2022 r.].

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) z dnia 25 stycznia 2012 r. Pozyskano z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90> [data dostępu 10 maja 2022 r.].

Zakon o bančništvu, Uradni list RS, št. 92/21 z dnia 8 czerwca 2021 r. Pozyskano z: https://www.uradni-list.si/_pdf/2021/Ur/u2021092.pdf [data dostępu 8 lipca 2022 r.].

Zakon o bankama, NN 84/2002 z dnia 17 lipca 2002 r. Pozyskano z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html [data dostępu 6 lutego 2022 r.].

Zakon o delovnih razmerjih, Uradni list RS, št. 21/13 z dnia 13 maja 2013 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5944> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].

Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 42/06 z dnia 19 kwietnia 2006 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].

- Zakon o gospodarskih družbah. Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21 z dnia 19 kwietnia 2006 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].
- Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, NN 138/06, 25/13. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/570/Zakon-o-Hrvatskoj-banci-za-obnovu-i-razvitak> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].
- Zakon o osiguranju NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20 z dnia 10 grudnia 2020 r. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].
- Zakon o radu, NN 93/14 z dnia 30 lipca 2014 r. Pozyskano z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_93_1872.html [data dostępu 6 lutego 2022 r.].
- Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki, Uradni list RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 – ZBan-2 in 61/20 z dnia 6 czerwca 2008 r. Pozyskano z: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5207> [data dostępu 8 lipca 2022 r.].
- Zakon o trgovini NN 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13, 30/14, 32/19, 98/19, 32/20 z dnia 20 marca 2020 r. Pozyskano z: <https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini> [data dostępu 6 lutego 2022 r.].
- Закон за Българската банка за развитие. Държавен вестник, бр. 43 z dnia 29 kwietnia 2008 r. Pozyskano z: <https://bbr.bg/bg/zakon-za-bbr/> [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].
- Закон за кредитните институции – Държавен вестник, бр.59 от 21 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22. Pozyskano z: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135541971> [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].
- Кодекс за застраховането – Държавен вестник, бр. 102 от 2015 г. Pozyskano z: [https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137004154/issue/5401/zakon-za-dopalnenie-na-kodeksa-za-zastrahovaneto-\(dv-br-102-ot-2015-g\)](https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137004154/issue/5401/zakon-za-dopalnenie-na-kodeksa-za-zastrahovaneto-(dv-br-102-ot-2015-g)) [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].
- Кодекс на труда – Държавен вестник, бр. 26 от 1986 г. Pozyskano z: [https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2135727799/issue/184/zakon-za-dopalnenie-na-kodeksa-na-truda-\(dv-br-26-i-27-ot-1986-g\)](https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2135727799/issue/184/zakon-za-dopalnenie-na-kodeksa-na-truda-(dv-br-26-i-27-ot-1986-g)) [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].
- Търговски закон – Държавен вестник, бр. 48 от 1991 г. Pozyskano z: <https://wipo.lex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/bg/bg/bg080bg.pdf> [data dostępu 9 sierpnia 2022 r.].

Krajowe akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. Nr 44 poz. 267, z późn. zm.).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 dnia kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 marca 1920 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowymi i kantorami wymiany (Dz. U. Nr 30, poz. 175).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 1921 r. w przedmiocie podwyższenia gwarancji Skarbu Rzeczypospolitej Polskiej za dopełnienie przez Polski Bank Krajowy zobowiązań, wpływających z wydania obligacji komunalnych, obligacji kolejowych i z tytułu wkładek oszczędności (Dz. U. Nr 106, poz. 769).
- Ustawa z dnia 11 stycznia 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej (Dz. U. Nr 4, poz. 28).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. 2022 poz. 1360).
- Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. 2021 poz. 1317; 2022 poz. 1846).
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2021 poz. 648).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych (Dz. U. 2020 poz. 1135).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 2021 poz. 217, 2105, 2106; 2022 poz. 1488).
- Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. 2022 poz. 1613).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. 2022 poz. 1110).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. 2021 poz. 2439, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. 2022 poz. 581, 872).
- Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. 2021 poz. 1893).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2022 poz. 1467, 1488).
- Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2022 poz. 100, 872).

Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. 2022 poz. 1520).

Ustawa z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2003 Nr 217, poz. 2124).

Ustawa z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 870).

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. 2022 poz. 1523, 1488, 1933).

Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 2017 poz. 248).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. 2022 poz. 1500, 1488, 1933).

Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. 2022 poz. 660, 872, 1488).

Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2021 poz. 275).

Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 Nr 65, poz. 545; 2015 poz. 1169).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2022 poz. 1634, 1725, 1747, 1768, 1964).

Ustawa z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2009 Nr 195, poz. 1503).

Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz. U. 2022 poz. 396).

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz. 143).

Ustawa z dnia 13 lipca 2012 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 908).

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. 2020 poz. 818).

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. 2022 poz. 963, 1488).

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 266).

Ustawa z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 615).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. 2020 poz. 1907).

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 888).

Ustawa z dnia 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 1250).

Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 1997).

Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2021 poz. 2180; 2022 poz. 807, 872).

Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. 2021 poz. 1933; 2022 poz. 807, 872, 1459, 1512).

Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2017 poz. 2433).

Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019 poz. 492).

Ustawa z dnia 15 marca 2019 r. o wspieraniu działalności naukowej z Funduszu Polskiej Nauki (Dz. U. 2022 poz. 1409).

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. 2022 poz. 760, 1079).

Ustawa z dnia 16 października 2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019 poz. 2217; 2020 poz. 288, 695).

Ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 284).

Ustawa z dnia 25 lutego 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021 poz. 680, 2140).

Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. 1945 Nr 3, poz. 13, z późn. zm.).

Dekret z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych (Dz. U. Nr 52, poz. 410, z późn. zm.).

Dekret z dnia 25 października 1948 r. o zasadach i trybie likwidacji niektórych instytucyj kredytu długoterminowego (Dz. U. Nr 52, poz. 411, z późn. zm.).

Dekret z dnia 25 października 1948 r. o reformie bankowej (Dz. U. Nr 52, poz. 412, z późn. zm.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucji Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. Nr 46 poz. 477, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 maja 1924 r. o statucie Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. Nr 46, poz. 478, z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. 2016 poz. 283).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 16 września 2016 r. w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2022 poz. 1321).

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. 2022 poz. 100).

Obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 872).

Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”. Załącznik do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. 2016 poz. 283).

Uchwała Rady Ministrów Nr 190 z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (Dz. U. 2013 poz. 979).

Uchwała Rady Ministrów Nr 14/2016 z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju” (RM-111-18-16).

Orzecznictwo

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, sygn. akt K 43/12 z dnia 7 maja 2014 r. (50/5/A/2014) (Dz. U. 2014 poz. 684).

Strony internetowe

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF> [data dostępu 1 października 2022 r.].

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5937189/KS-GQ-14-010-EN.PDF/c1466fde-141c-418d-b7f1-eb8d5765aa1d> [data dostępu 1 października 2022 r.].

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/methodology/advice-to-member-states> [data dostępu 1 października 2022 r.].

Inne źródła

Eurostat i European Commission (2013). *European system of accounts. ESA 2010*. Publications Office of the European Union. Pozyskano z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334> [data dostępu 1 października 2022 r.].

Eurostat i European Commission. (2014). *Manual on Government Deficit and Debt. Implementation of ESA 2010*. Publications Office of the European Union. Pozyskano z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5937189/KS-GQ-14-010-EN.PDF/> [data dostępu 1 października 2022 r.].

Opinia Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2009 r. sygn. DL-P III 4290-30/09. dotycząca możliwości ogłoszenia upadłości Banku Gospodarstwa Krajowego.

Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego (2002).

Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz niektórych innych ustaw (2018).

Spis tabel

Tabela nr 1. Preambuła do ustawy o BGK	111
Tabela nr 2. Analiza przepisów art. 1 ustawy o BGK	112
Tabela nr 3. Analiza przepisów art. 2 ustawy o BGK	117
Tabela nr 4. Analiza przepisów art. 3 ustawy o BGK	123
Tabela nr 5. Analiza przepisów art. 3b ustawy o BGK	132
Tabela nr 6. Analiza przepisów art. 4 ustawy o BGK	135
Tabela nr 7. Analiza przepisów art. 4a ustawy o BGK	137
Tabela nr 8. Analiza przepisów art. 5 ustawy o BGK	141
Tabela nr 9. Analiza przepisów art. 5a ustawy o BGK	146
Tabela nr 10. Analiza przepisów art. 5b ustawy o BGK	148
Tabela nr 11. Analiza przepisów art. 5c ustawy o BGK	150
Tabela nr 12. Analiza przepisów art. 5d ustawy o BGK	151
Tabela nr 13. Analiza przepisów art. 6 ustawy o BGK	152
Tabela nr 14. Analiza przepisów art. 6a ustawy o BGK	153
Tabela nr 15. Analiza przepisów art. 7 ustawy o BGK	154
Tabela nr 16. Analiza przepisów art. 8 ustawy o BGK	155
Tabela nr 17. Analiza przepisów art. 9 ustawy o BGK	158
Tabela nr 18. Analiza przepisów art. 10 ustawy o BGK	161
Tabela nr 19. Analiza przepisów art. 10a ustawy o BGK	162
Tabela nr 20. Analiza przepisów art. 11 ustawy o BGK	163
Tabela nr 21. Analiza przepisów art. 11a ustawy o BGK	167
Tabela nr 22. Analiza przepisów art. 12a ustawy o BGK	168